

Ruimte voor (onderwijs)kwaliteit – Bouwen voor de toekomst

KA ETTERBEEK – 16 MEI 2025

Programma

- 9.30: INLEIDING
- 9.45: **ONDERWIJSKWALITEIT ALS RODE DRAAD**
- 10.15: **FLEXIBEL ORGANISEREN**
- 10.45: PAUZE
- 11.00: **PRAKTIJKGETUIGENIS 1: KA AALST**
- 11.30: **INSPIRATIESESSIE 1**
- 12.30: LUNCH + VRIJBLIJVENDE RONDGANG KA ETTERBEEK
- 13.30: **PRAKTIJKGETUIGENIS 2: BS KLIM-OP ZANDBERGEN**
- 14.00: **INSPIRATIESESSIE 2**
- 15.30: **HET PROCES VAN EEN BOUWPROJECT**
- 15.45: SLOTWOORD
- 16.00: EINDE

Welkom

MARIJN VANDEVELDE (CEL REGIE)

Kwaliteit als rode draad

MARIJKE VERDOODT – CEL REGIE

GO! 2030

**Kwaliteit
als rode draad**

MISSIE

1

UITDAGINGEN

2

**STRATEGISCH
PLAN**

3

**ZORG OM
KWALITEIT**

4

**What's in it
for me?**

5

MISSIE

1

UITDAGINGEN

2

**STRATEGISCH
PLAN**

3

**ZORG OM
KWALITEIT**

4

**What's in it
for me?**

5

MISSIE

1

1

MISSIE

—
*Waarom doen we
wat we doen?*

U

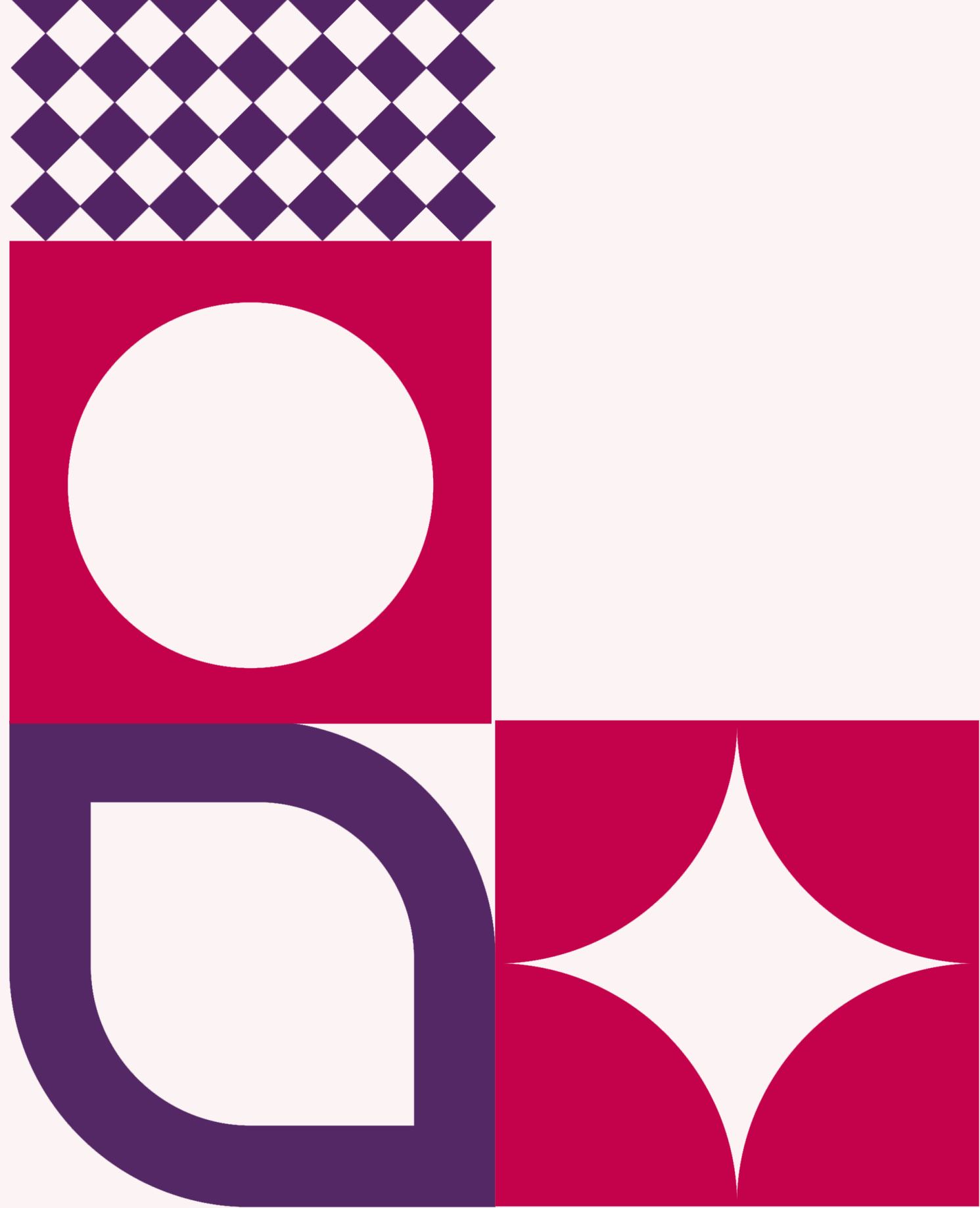
W
En

1

MISSIE

*Waarom doen we
wat we doen?*

KWALITEITSVOL ONDERWIJS

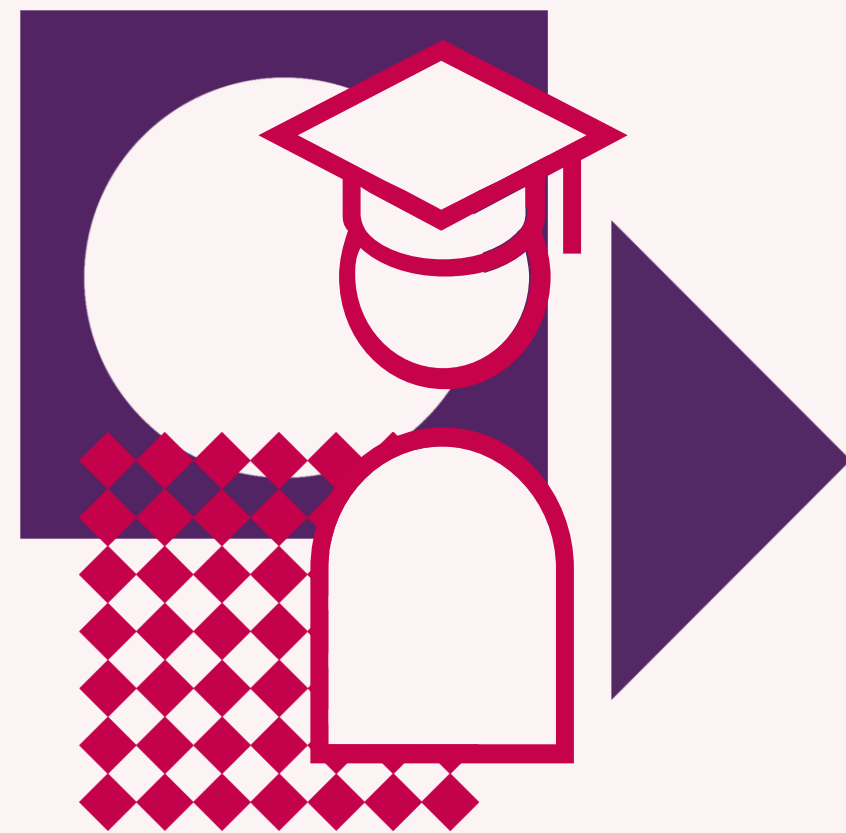
VOOR ÉLKE LERENDE

KWALITEITSVOL ONDERWIJS

overdracht
van kennis
en cultuur

duurzame
leerwinst

brede
persoonlijkheids-
ontwikkeling

opvoeden
tot actief
burgerschap

VOOR ÉLKE LERENDE

elk talent
telt

neutraliteit

specifieke
onderwijs- en
zorgnoden

inclusieve
leer- en
leefomgevingen

MISSIE

Waarom doen we wat we doen?

U

We
E

2

UITDAGINGEN

*Waar lopen we vandaag tegenaan?
En hoe kunnen we dit omzetten
naar kansen?*

2

UITDAGINGEN

*Waar lopen we vandaag tegenaan?
En hoe kunnen we dit omzetten
naar kansen?*

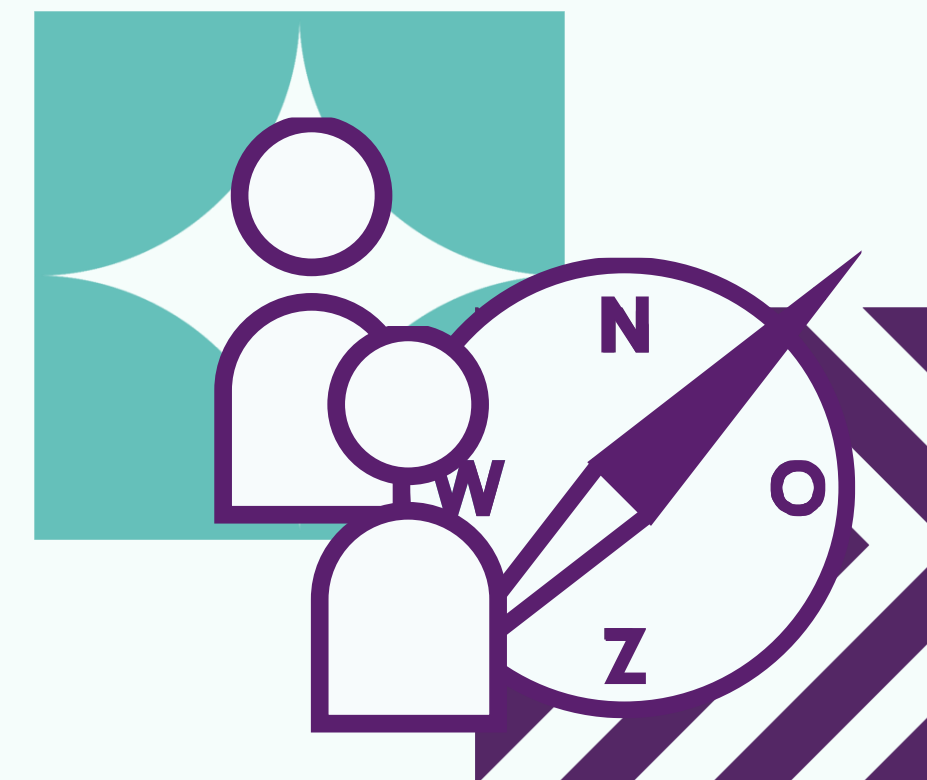
UITDAGINGEN

omgaan met
heterogene
klassen

leermotivatie,
leerwinst en
leervermogen van
élke lerende
maximaliseren

inspelen op
leerbehoefte
van laag-
presteerders

excellente
leerlingen
voldoende
uitdagen

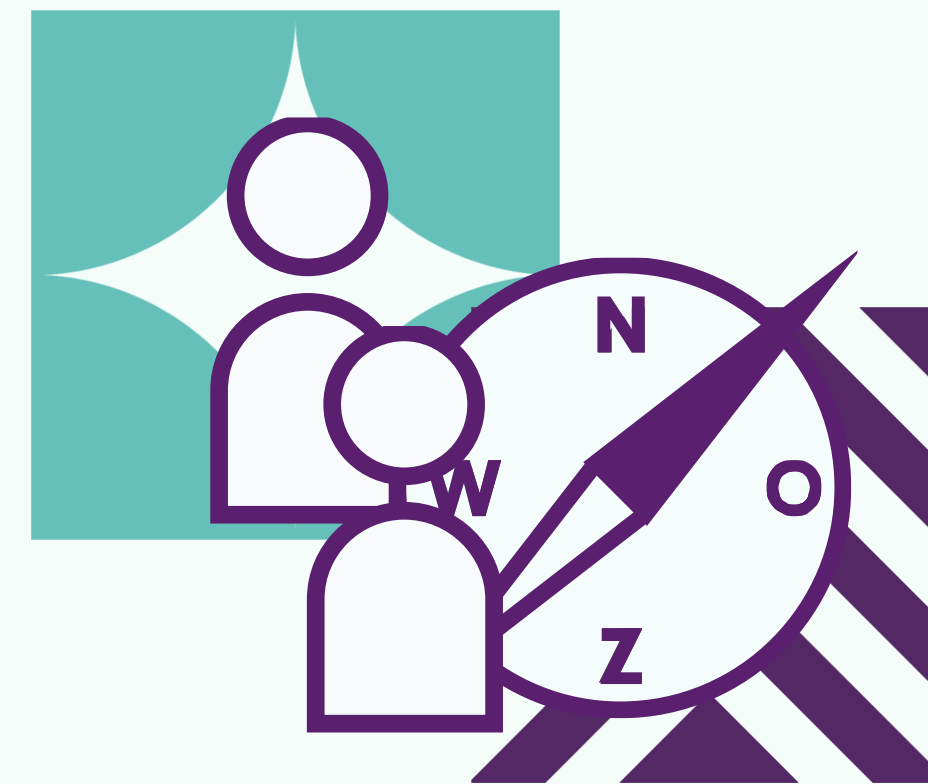
UITDAGINGEN

omgaan met
heterogene
klassen

leermotivatie,
leerwinst en
leervermogen van
élke lerende
maximaliseren

inspelen op
leerbehoefte
van laag-
presteerders

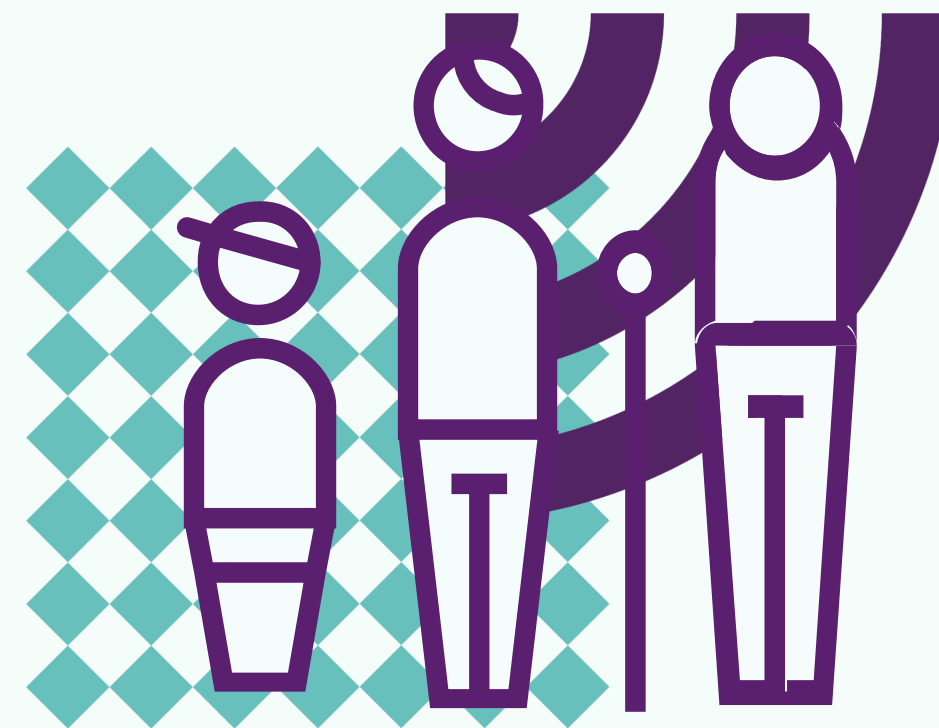

excellente
leerlingen
voldoende
uitdagen

UITDAGINGEN

digitalisering:
kansen en
bezorgdheden

leerlingen en
cursisten
voorbereiden
op een leven
lang leren

werkbaar werk
creëren voor
leraren en
onderwijs-
professionals

van

UITDAGINGEN

naar

KANSEN

² UITDAGINGEN

*Waar lopen we vandaag tegenaan?
En hoe kunnen we dit omzetten
naar kansen?*

S

STRATEGISCH PLAN

Hoe willen we onze missie realiseren binnen die context en vanuit die uitdagingen?

3

STRATEGISCH PLAN

*Hoe willen we onze missie
realiseren binnen die context
en vanuit die uitdagingen?*

Poolstervisie

goesting geven en krijgen

**HET GO! IS DE FAVORIETE
LEERGEMEENSCHAP,**

leren van en met elkaar

**VOOR IEDEREEN
GEPERSONALISEERD,**

aanpassen aan lerende

wisselwerking

**SPIEGEL EN BOUWSTEEN
VAN DE SAMENLEVING.**

Hoe willen we dit bereiken?

GEPERSONALISEERD SAMEN LEREN

leren op maat van elke lerende

+

leren in groep

GEPERSONALISEERD SAMEN LEREN

**GEPERSONALISEERD
SAMEN LEREN**

leren op maat van elke lerende

+

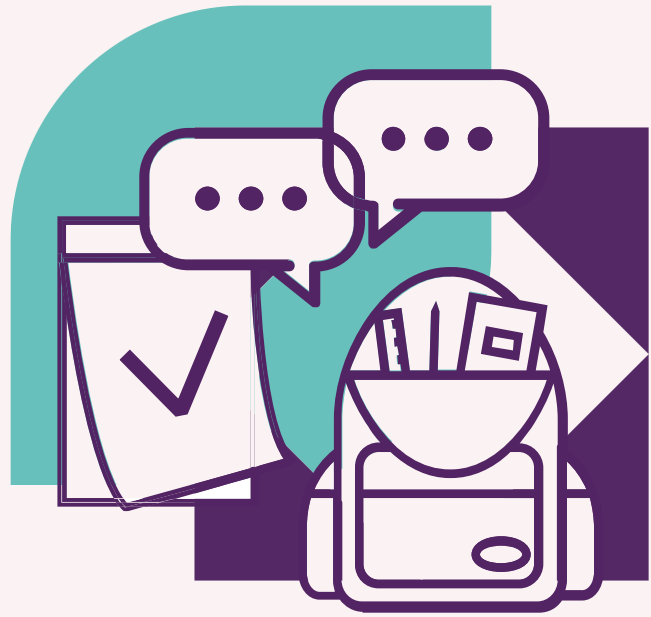
leren in groep

GEPERSONALISEERD SAMEN LEREN

HET LEERPROCES

EFFECTIEVE DIDACTIEK

sterke
basisdidactiek

vak-/leergebied-
didactiek

*Leraar als expert én regisseur
van het leerproces*

HET LEERPROCES

EFFECTIEVE DIDACTIEK

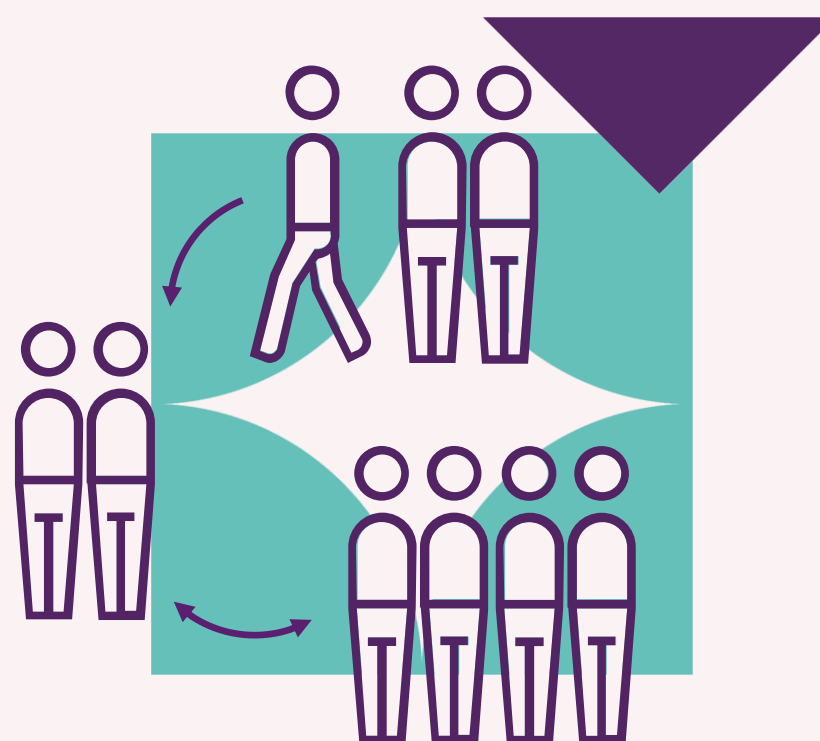
WETENSCHAPPELIJK ONDERBOUWDE INTERVENTIES

sterke
basisdidactiek

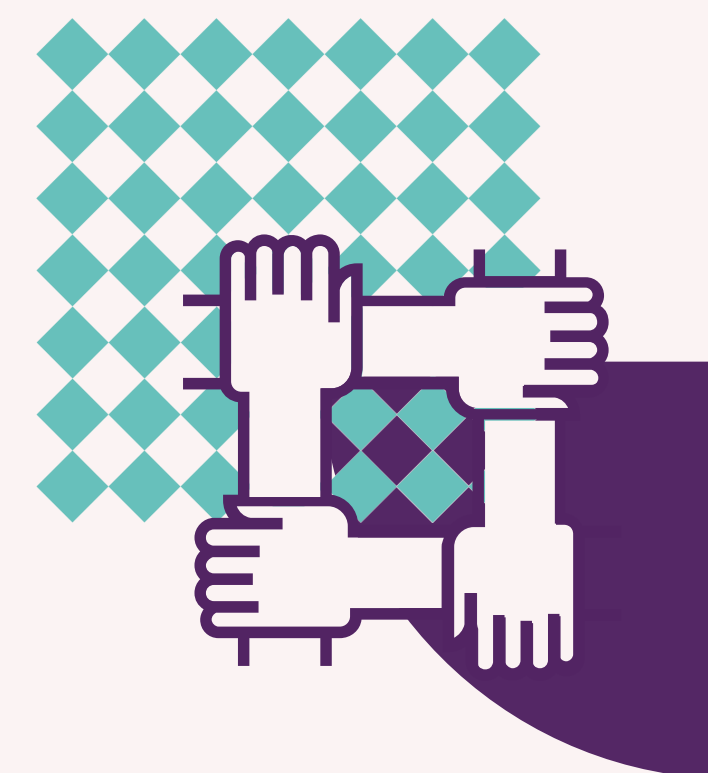
vak-/leergebied-
didactiek

doelgerichte
differentiatie

zelfregulerende
vaardigheden

samen
leren

*Leraar als expert én regisseur
van het leerproces*

*Lerende staat centraal
én krijgt een actieve rol*

HET LEERPROCES

EFFECTIEVE DIDACTIEK

WETENSCHAPPELIJK ONDERBOUWDE INTERVENTIES

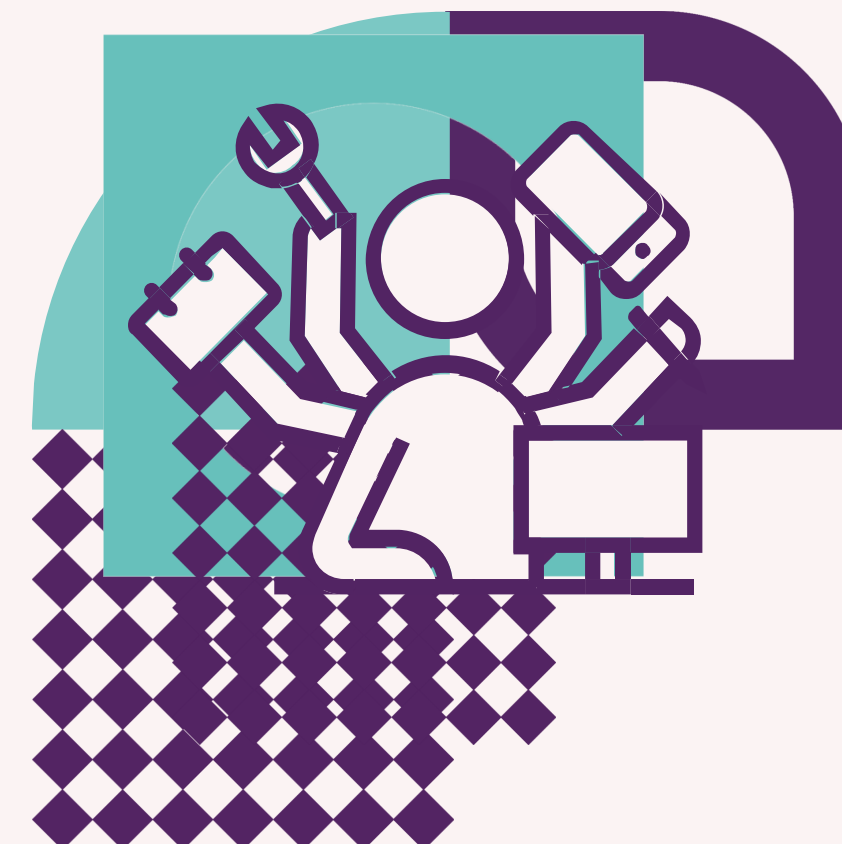
sterke
basisdidactiek

vak-/leergebied-
didactiek

doelgericht
differentiatie

zelfregulerende
vaardigheden

samen
leren

WAT VRAAGT DIT VAN DE LEEROMGEVING?

FLEXIBILITEIT

curriculum-
organisatie

school-
organisatie

infrastructuur

arbeids-
organisatie

inspirerende voorbeelden

[GO! atheneum Herzele](#)

[GO! stamina Brugge](#)

[GO! campus FLX
Leopoldsburg](#)

[GO! basisschool
Klim-Op Vilvoorde](#)

[GO! basisschool
De Tandem Eeklo](#)

[GO! basisschool De
Duizendpootridders
Opwijk](#)

WAT VRAAGT DIT VAN DE LEEROMGEVING?

FLEXIBILITEIT

curriculum-
organisatie

school-
organisatie

infrastructuur

arbeids-
organisatie

GO! athena Herzele

GO! De Dins Diest

GO! Stadhouders Brugge

GO! campus F.X.
Leopoldsburch

GO! basisschool
Klim-Op Vervoorde

GO! Basisschool
De Tanenreide

GO! basisschool
Duizendvrakkers
Oostwijk

OVER DE MUREN KIJKEN

versterkte
partnerschappen

ecosysteem

inspirerende
voorbeelden

GO! atheneum
Beveren-Waas

GO! CVO Crescendo

OVER DE MUREN KIJKEN

versterkte
partnerschappen

ecosysteem

inspirerende
voorbeelden

GO! atheneum
Beveren-Waas

GO! CVO Crescendo

HET DIGITALE ALS HEFBOOM

inspirerende voorbeelden

[GO! middenschool Geraardsbergen](#)

[GO! technisch atheneum Keerbergen](#)

[GO! technisch atheneum Halle](#)

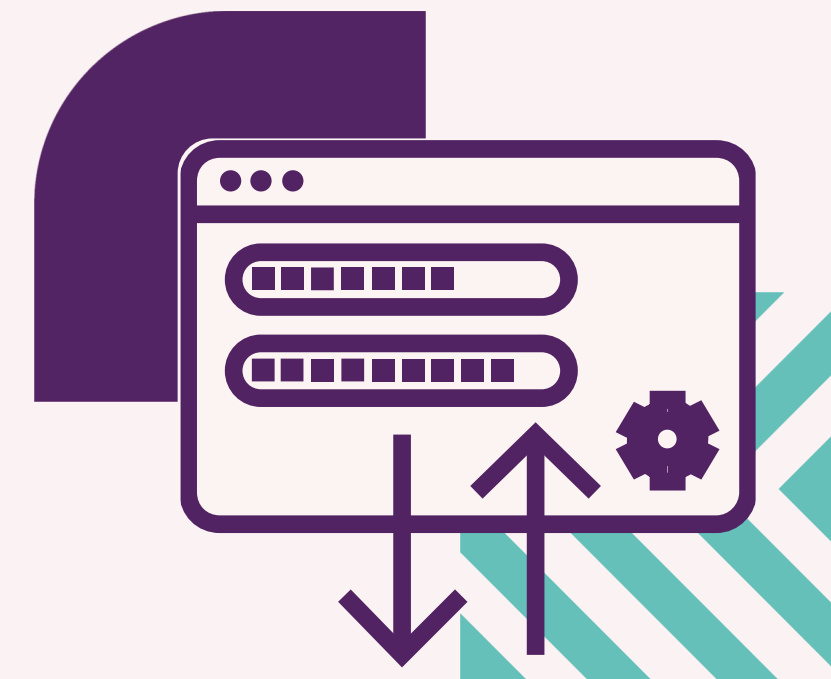
[GO! CVO Scala](#)

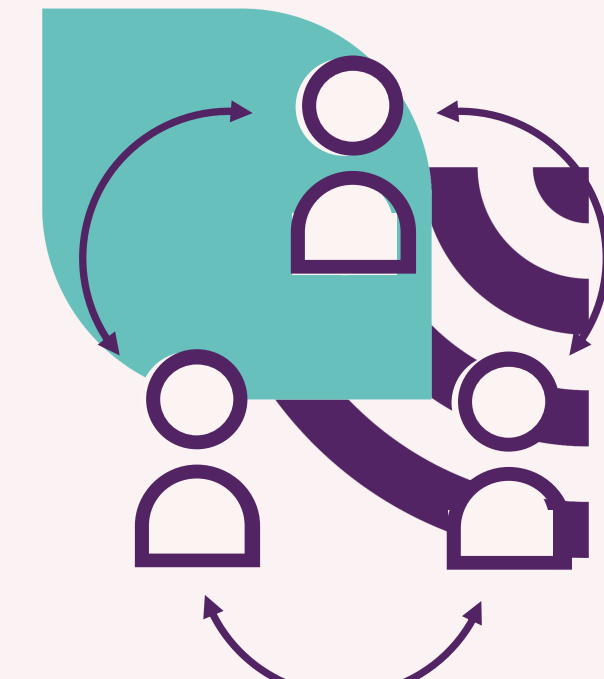
optimale digitale leeromgeving

ICT-competente onderwijs-professionals

optimaal gebruik van data

optimale organisatie-processen

WAT VRAAGT DIT VAN HET SCHOOLBELEID?

**INTEGRALE
AANPAK**

**GEDEELD
LEIDERSCHAP**

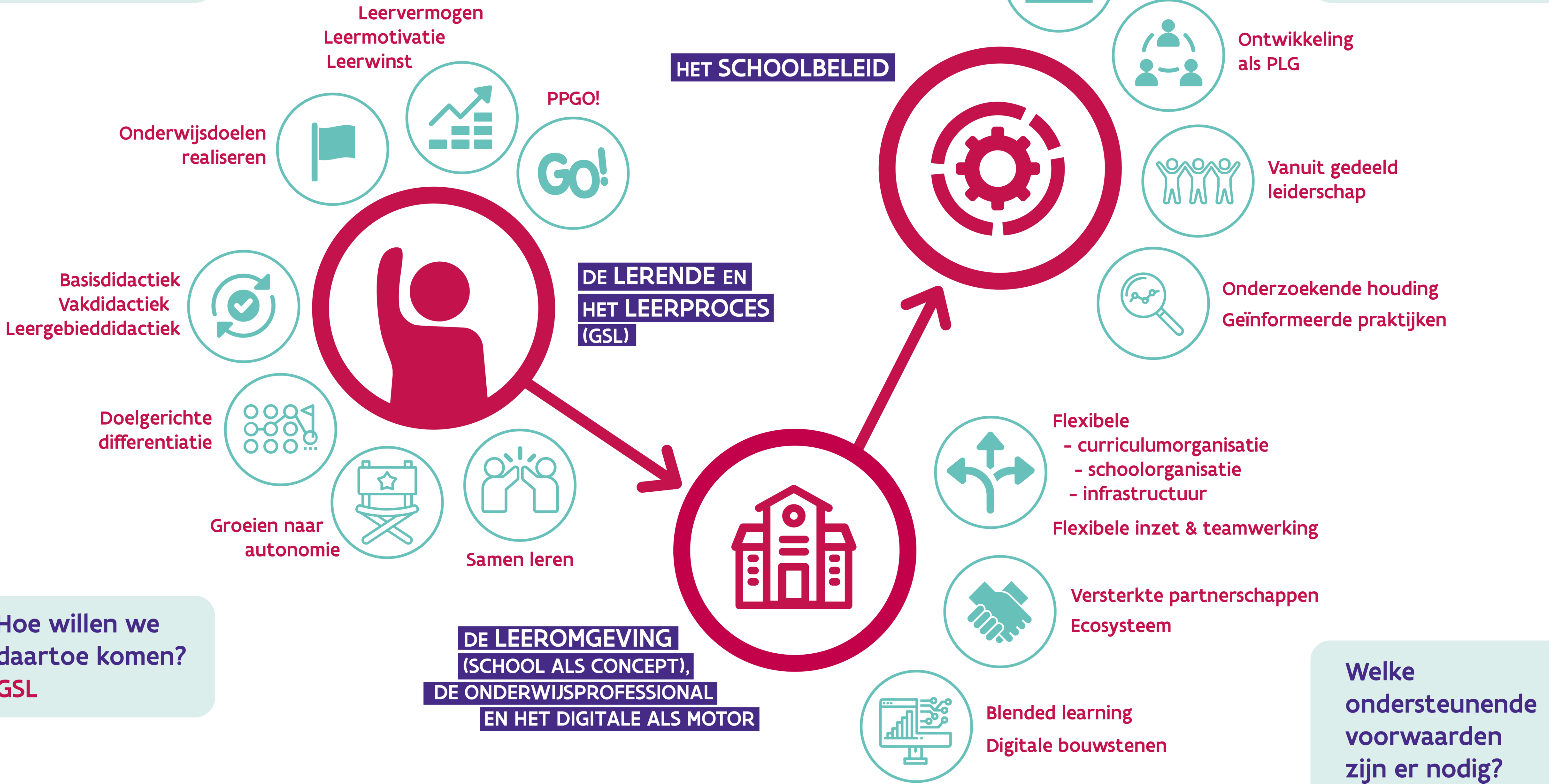
**ONTWIKKELING ALS
PROFESSIONELE LEERGEMEENSCHAP**

**ONDERZOEKENDE HOUDING &
GEÏNFORMEERDE PRAKTIJKEN**

Waarom
doen we dit?

Wat eist dit van
het schoolbeleid?

4

ZORG OM KWALITEIT

*Hoe versterken we ons gezamenlijk
engagement?*

4

ZORG OM KWALITEIT

*Hoe versterken we ons gezamenlijk
engagement?*

Go!

**Wij
bereiken
meer**

Go!

**Wij
bereiken
meer**

**Wij
bereiken
meer...**

**... met een versterkt
gezamenlijk engagement**

Ambitieplan Onderwijs- kwaliteit

Vertrekpunt : de klas

10 krachtlijnen

| Het strategisch plan

| Het kernproces

| De leermiddelen

| Het HR-beleid

10 krachtlijnen

Het strategisch plan

Het leerproces

De leermiddelen

Het HR-beleid

Concrete toepassing op niveau van...

school

scholengroep

centrale diensten

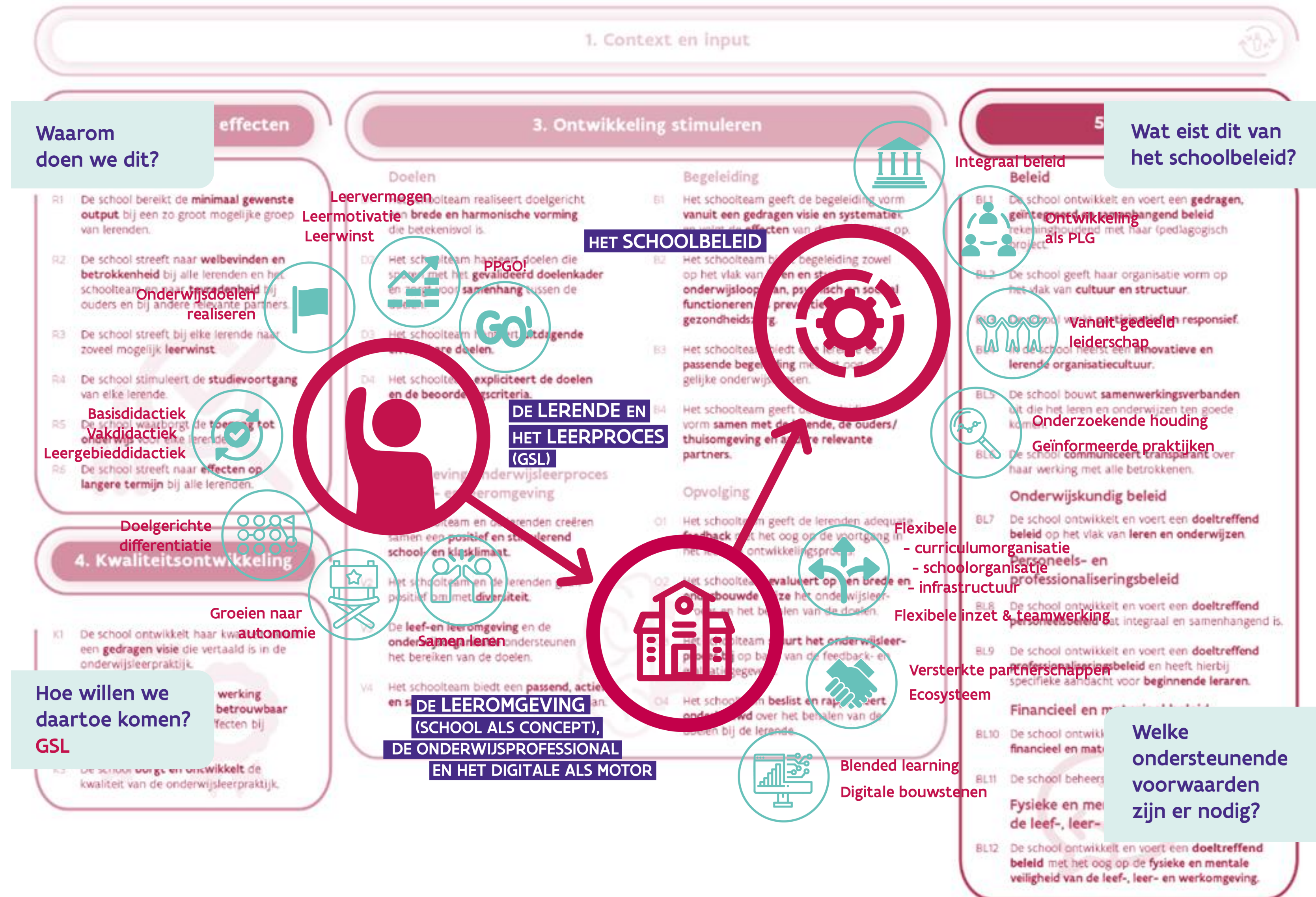
concrete toepassing op niveau van

school

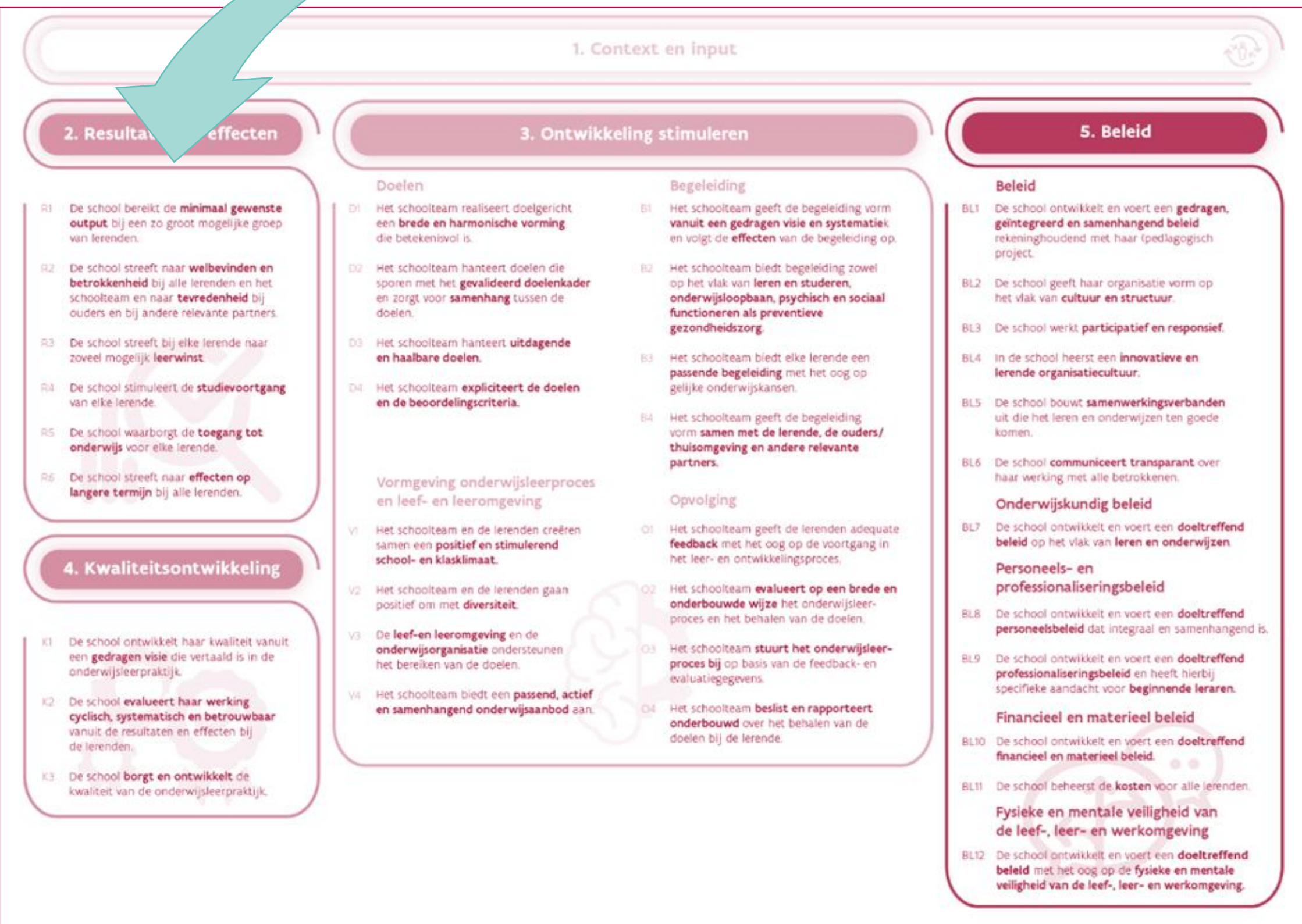
scholengroep

centrale diensten

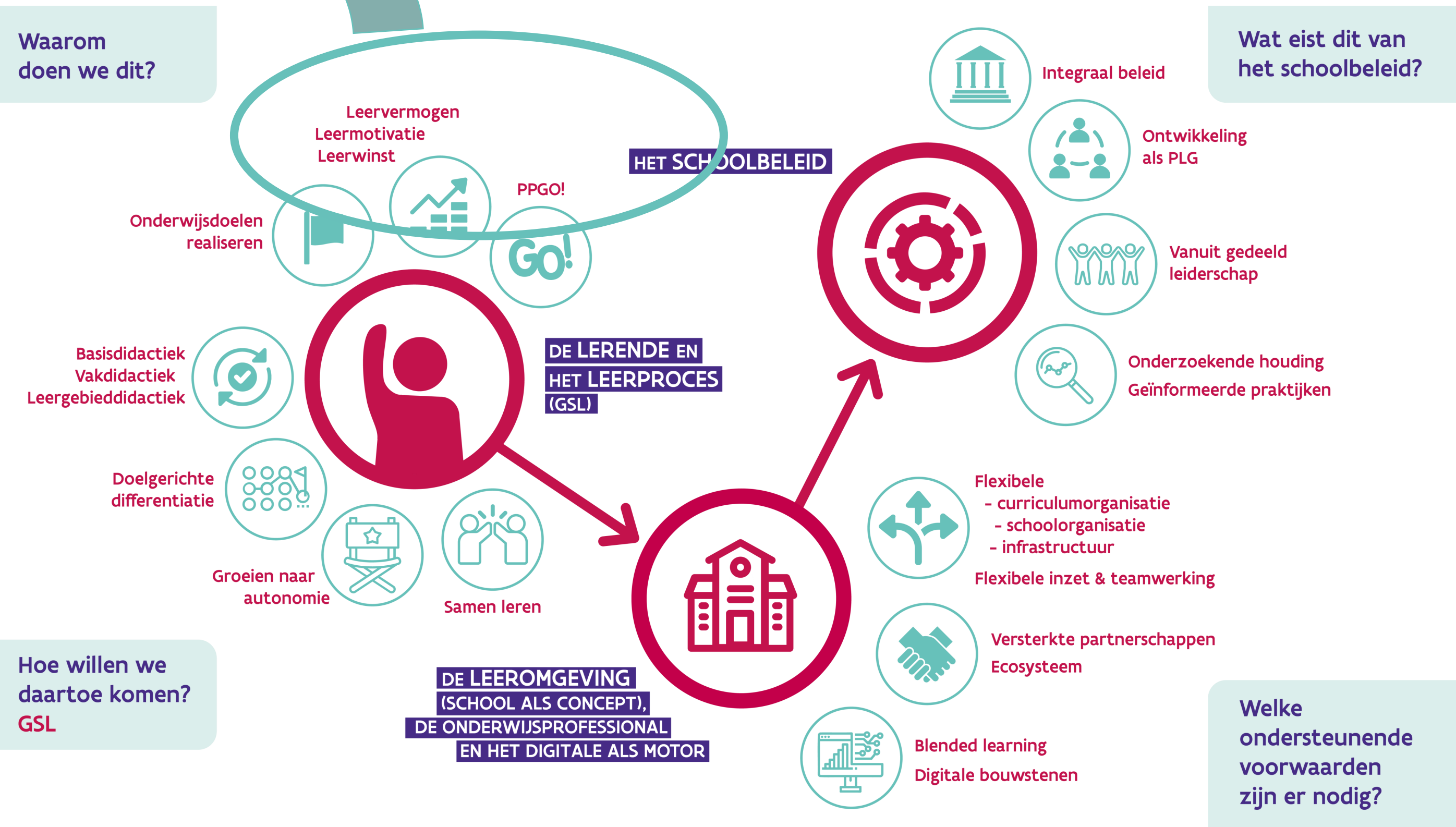

Resultaten en effecten

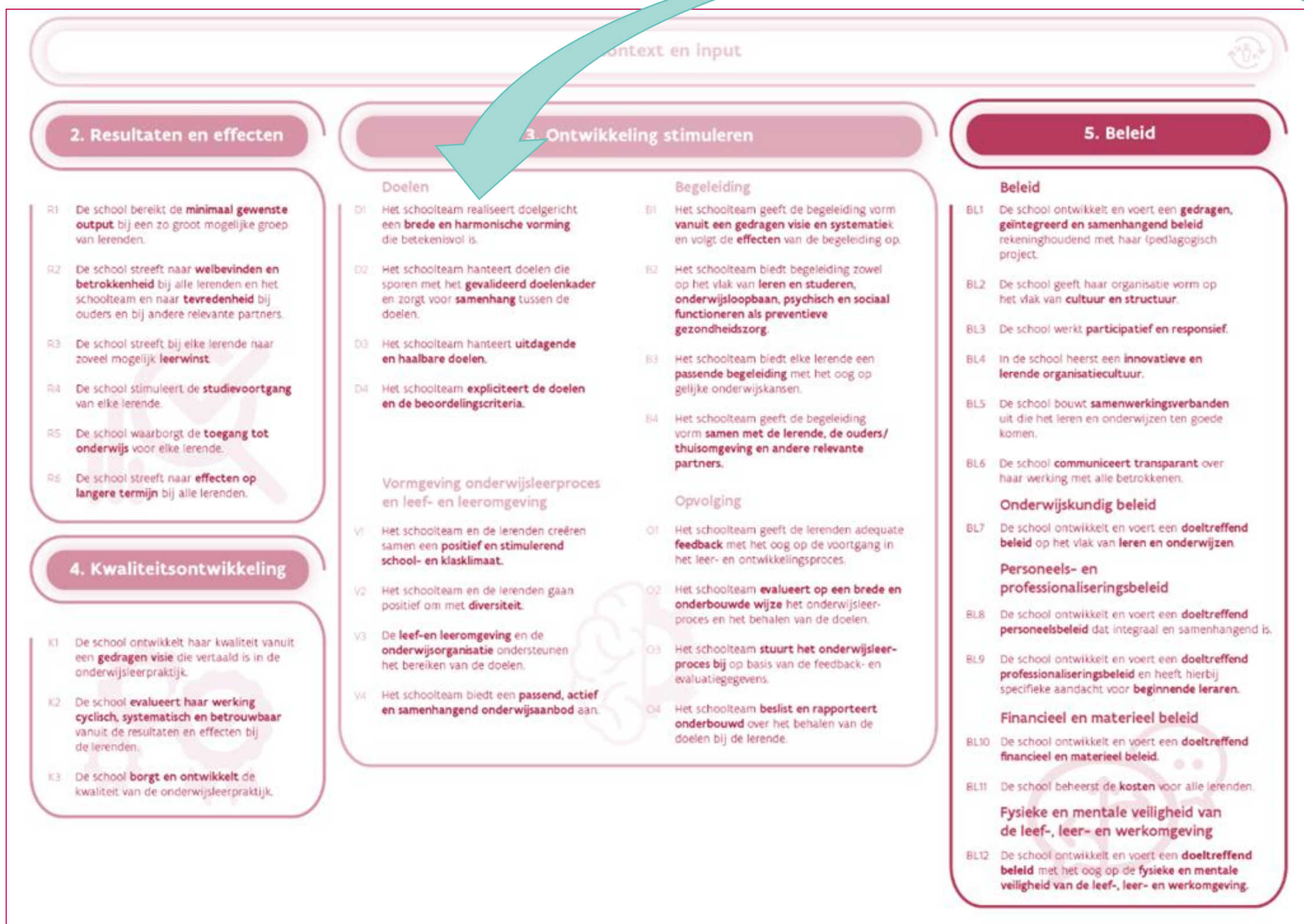

Waarom
doen we dit?

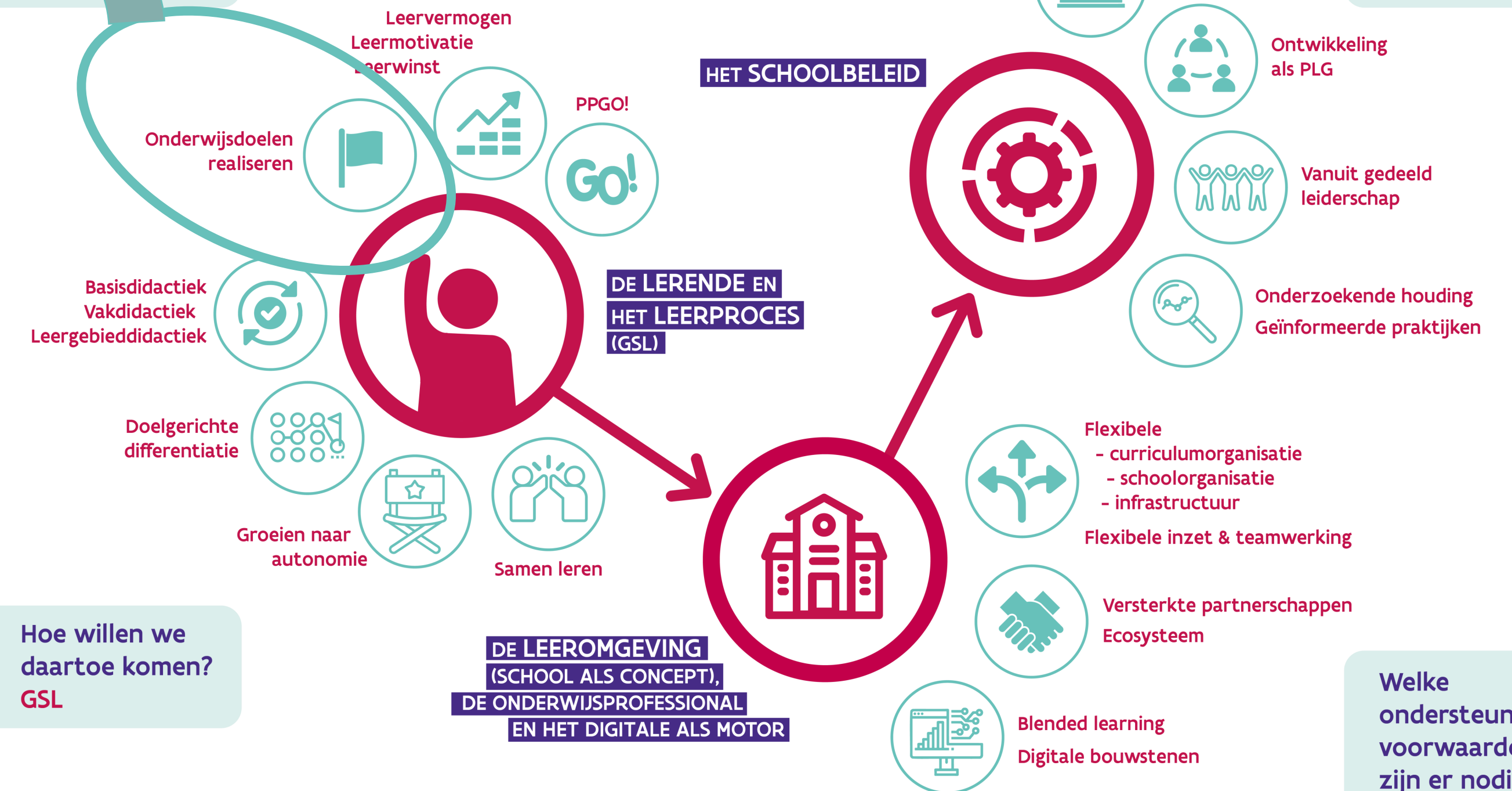
Hoe willen we
daartoe komen?
GSL

Ontwikkeling stimuleren: doelen

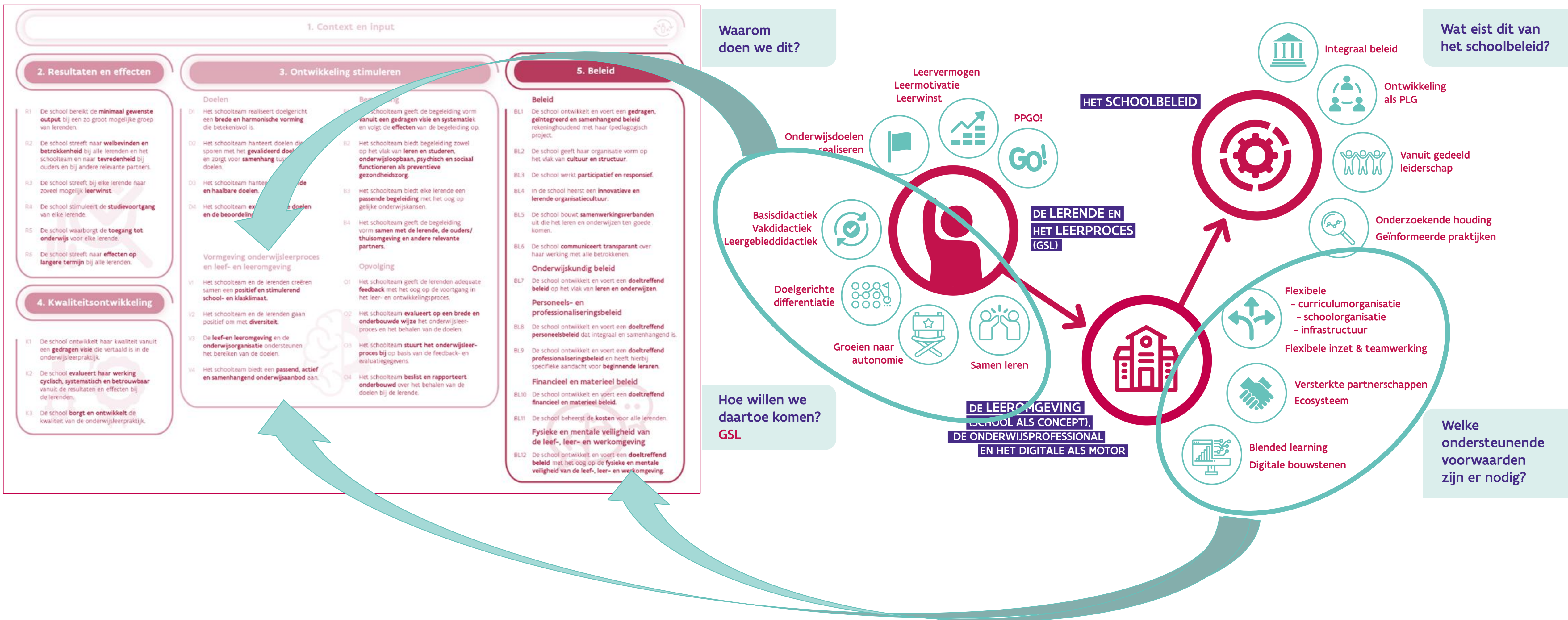

Waarom doen we dit?

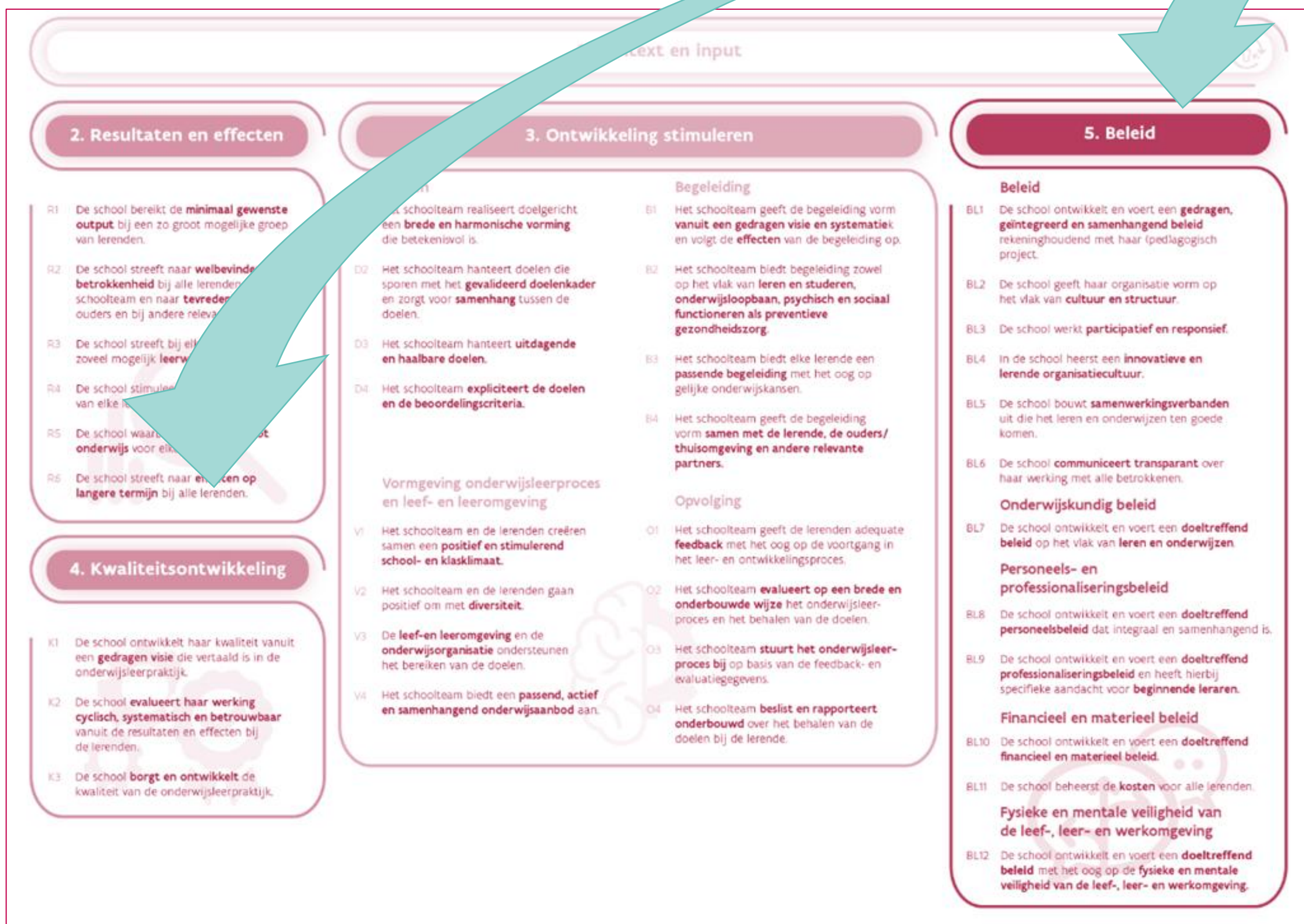
Ontwikkeling stimuleren: leerproces & leeromgeving

Go!

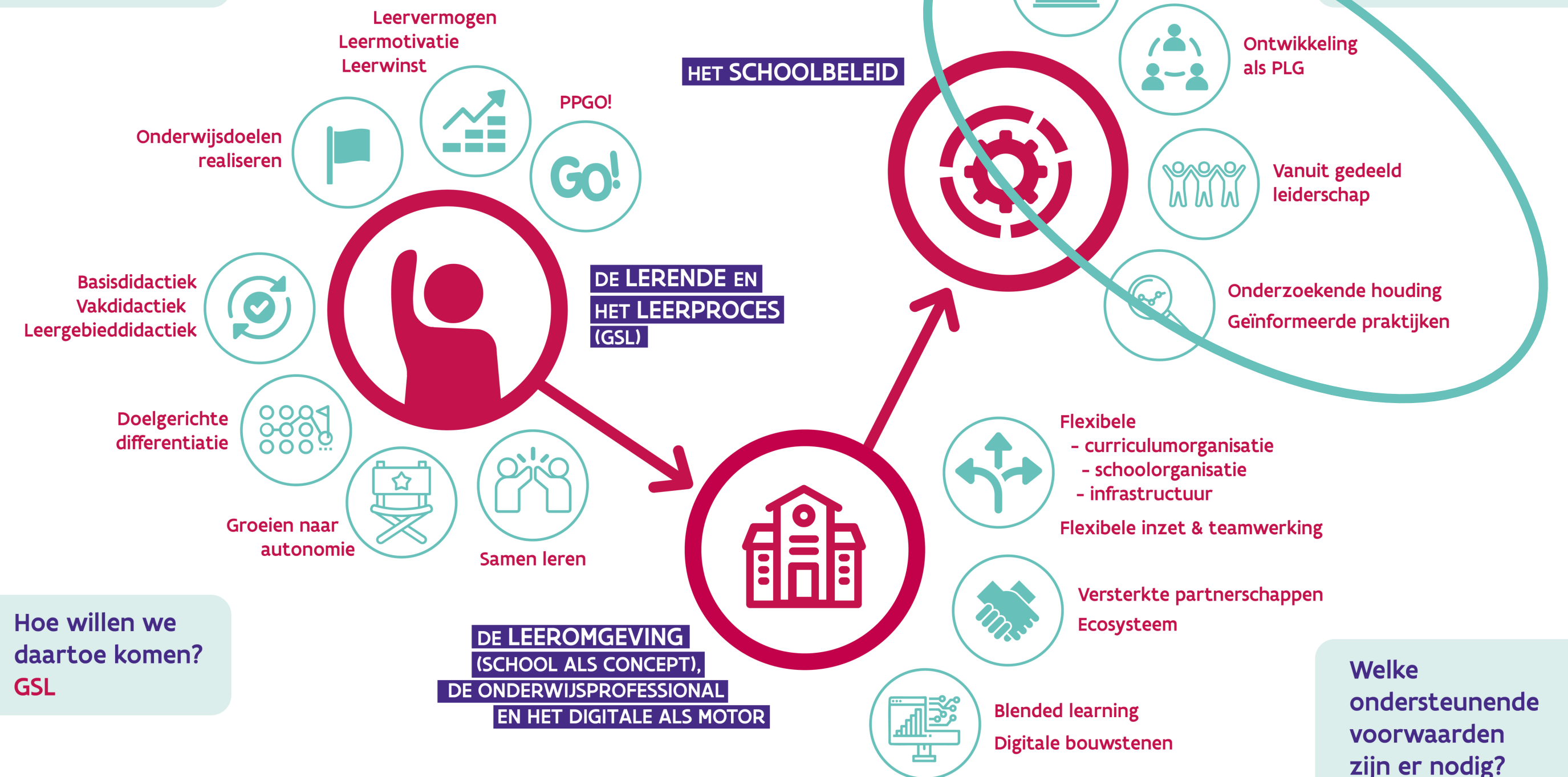
Kwaliteitsontwikkeling & beleid

Go!

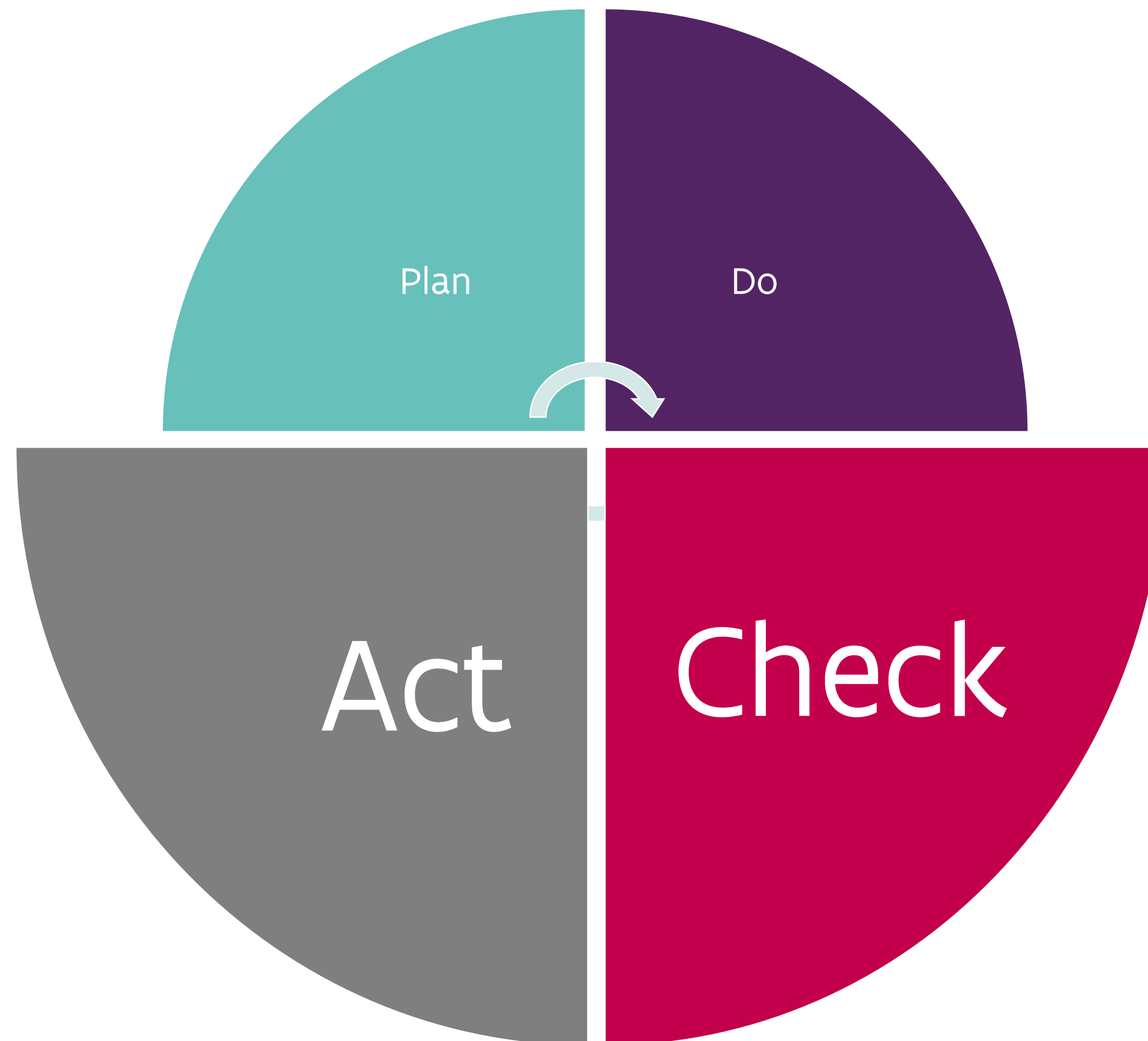

Waarom
doen we dit?

Hoe willen we
daartoe komen?
GSL

Vanuit een zorg om kwaliteit

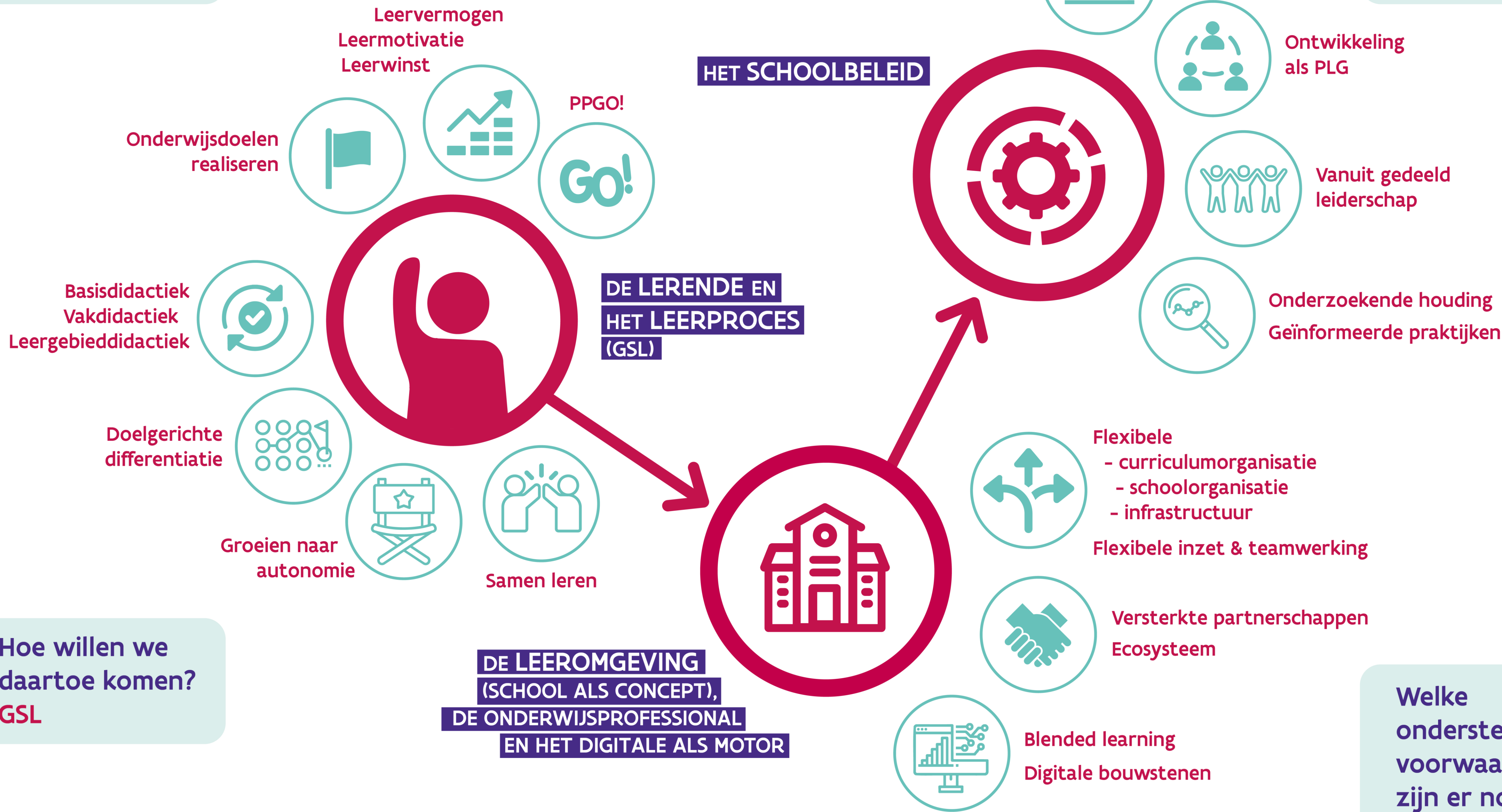

- waar kunnen we nog in **groeien**?
- op welke vlakken is er extra **begeleiding / ondersteuning** nodig?
- op welke vlak moeten we ons beleid **bijsturen**?

- hoe **evolueert** onze **onderwijskwaliteit**?
- hoe evolueren we als net richting poolster (2030)?
- hoe **effectief** is onze strategie? slagen we in ons opzet?

Waarom
doen we dit?

Wat eist dit van
het schoolbeleid?

Hoe willen we
daartoe komen?
GSL

Welke
ondersteunende
voorwaarden
zijn er nodig?

Waarom
doen we dit?

BEOOGDE OUTPUT / EFFECTEN

Wat eist dit van
het schoolbeleid?

OUTPUTINDICATOREN:

- ✓ leerresultaten wiskunde & NL (Vlaamse toetsen)
- ✓ leerwinst (Vlaamse toetsen) – o.v.
- ✓ doorstroom / studiesucces:
 - BaO > SO
 - SO > HO
 - SO > arbeidsmarkt
- ✓ welbevinden, leerrecht, burgerschap*
- ✓ doorlichtingen

Hoe willen we
daartoe komen?
GSL

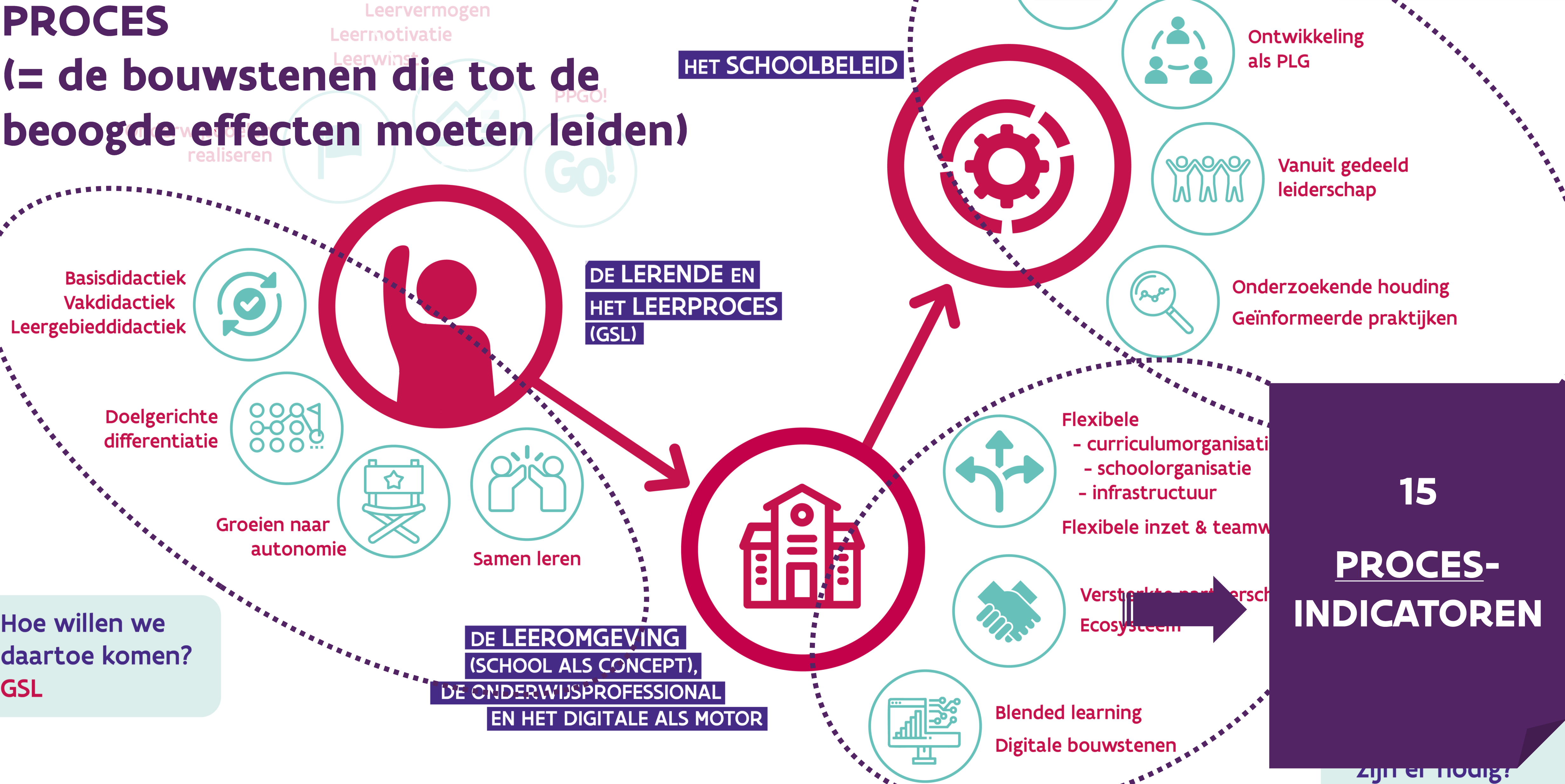
Blended learning
Digitale bouwstenen

Welke
ondersteunende
voorwaarden
zijn er nodig?

Waarom
doen we dit?

Wat eist dit van
het schoolbeleid?

PROCES (= de bouwstenen die tot de beoogde effecten moeten leiden)

‘GO! 2030 in beeld’: inschalingstool

“In welke mate / op welke manier ben je – op dit moment – als onderwijsinstelling bezig met ...”

- *effectieve didactiek*
- *doelgerichte differentiatie*
- *zelfregulerend leren*
- ...

Scholengroep

Alle

Onderwijsniveau

Alle

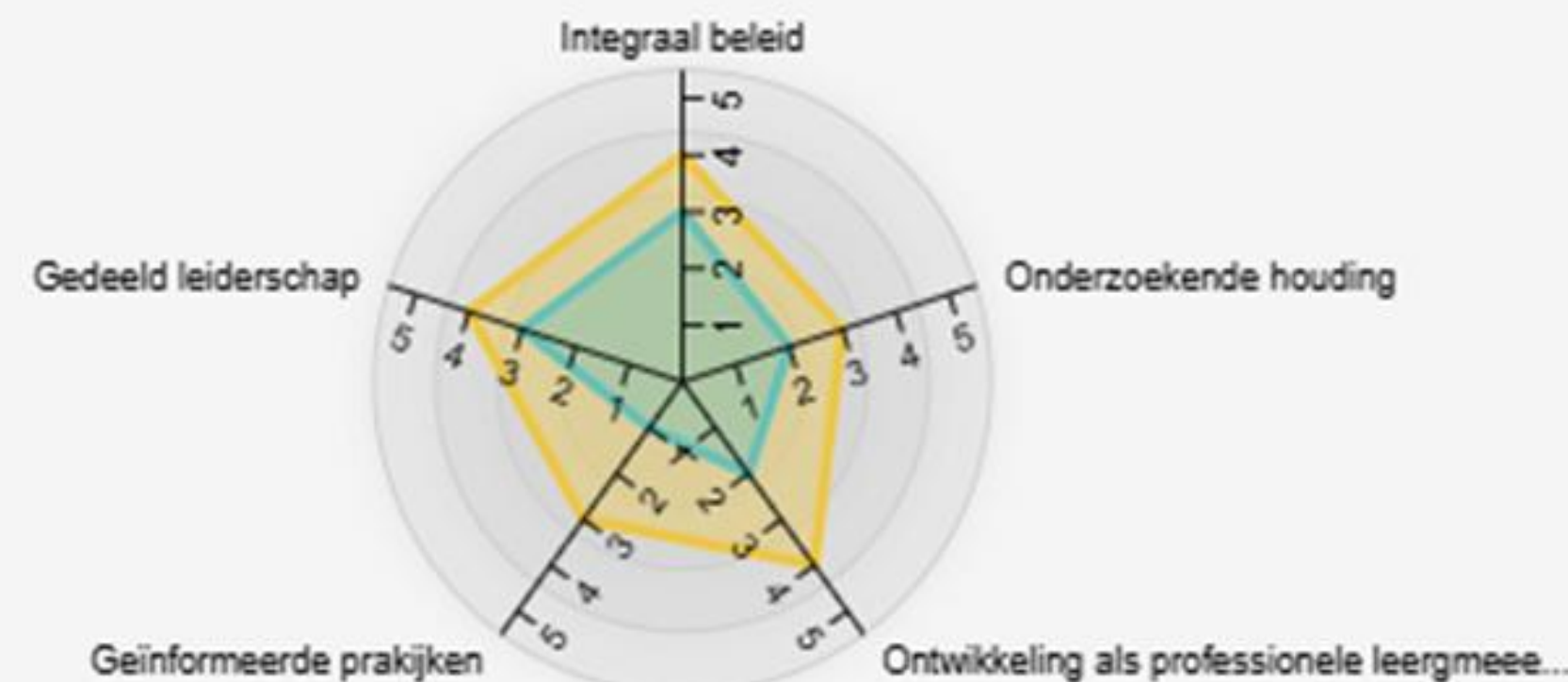
School

Atheneum Bellevue

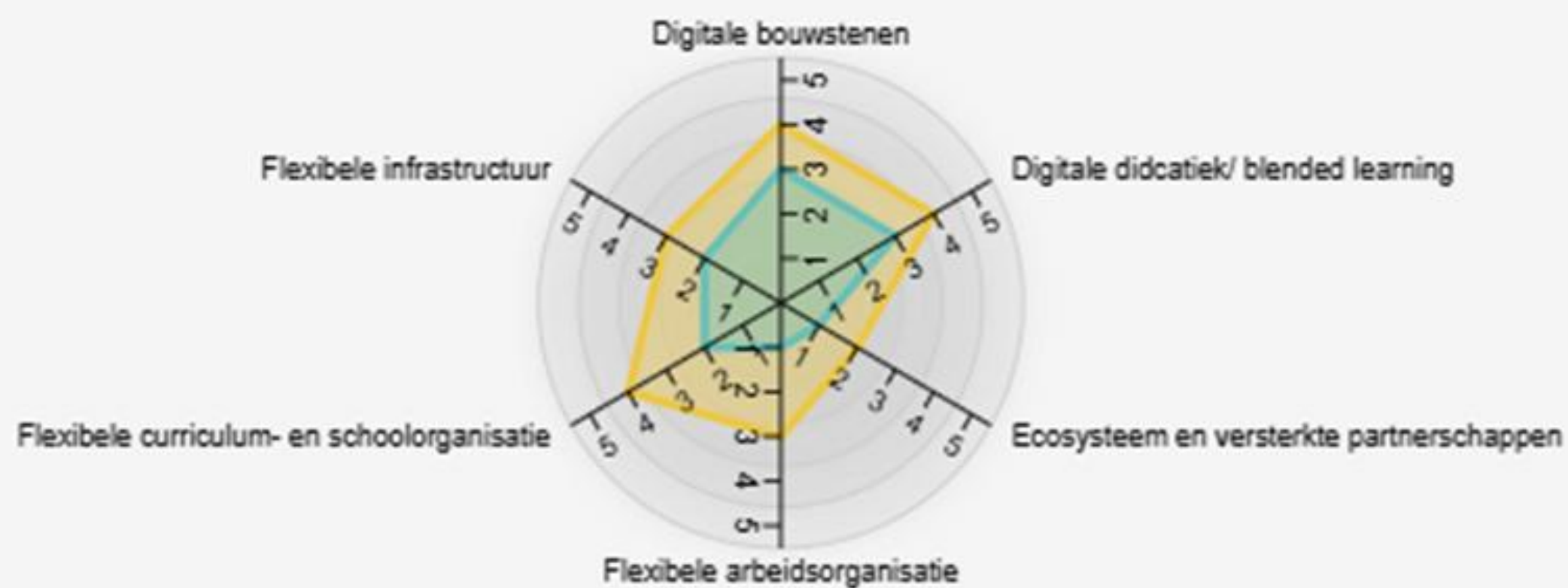
De lerende en het leerproces

Het schoolbeleid

De leeromgeving

Legende

Huidig stadium

Geambieerd stadium

‘GO! 2030 in beeld’: 3 stappen

Go!

‘25

INSCHALING / BEELDVORMING

- beleidsteam school

➤ ZELF-REFLECTIE

PROFESSIOELE DIAGNOSIS

- schooleng / menschap / campus
n / breed

➤ INTER-SUBJECTIVITEIT

ONTWIKKELING / PROFESSIONALISERING

- ondersteuningsaanbod CD
(o.a. 5BP) i.s.m. SGR'en

Vanaf eind augustus

4

ZORG OM KWALITEIT

*Hoe versterken we ons gezamenlijk
engagement?*

5

What's in it for me?

*Wat betekent dit voor mij als
schoolleider?*

5

What's in it for me?

*Wat betekent dit voor mij als
schoolleider?*

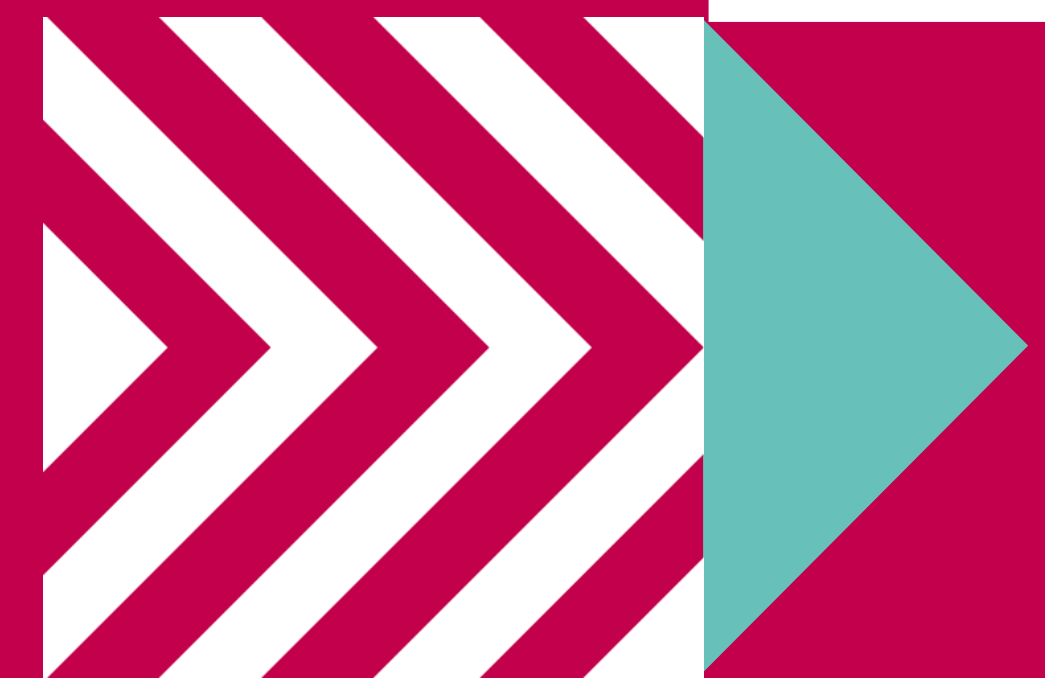

- **Hoe kan een nieuwe infrastructuur voor onze school bijdragen tot betere onderwijskwaliteit? Welke kansen zie ik?**

www.menti.com

code 6833 3026

Join at menti.com | use code 68333026

Hoe kan een nieuwe infrastructuur voor onze school bijdragen tot betere onderwijskwaliteit? Welke kansen zie ik?

Mogelijkheid tot flexibel en efficiënter organiseren.

Meer ruimte voor differentiatie

Leerwinst

Onze visie nog meer tot leven brengen

Basisrust

Ruimte

Faciliteren van teamteachen, ZRL

Motivatie

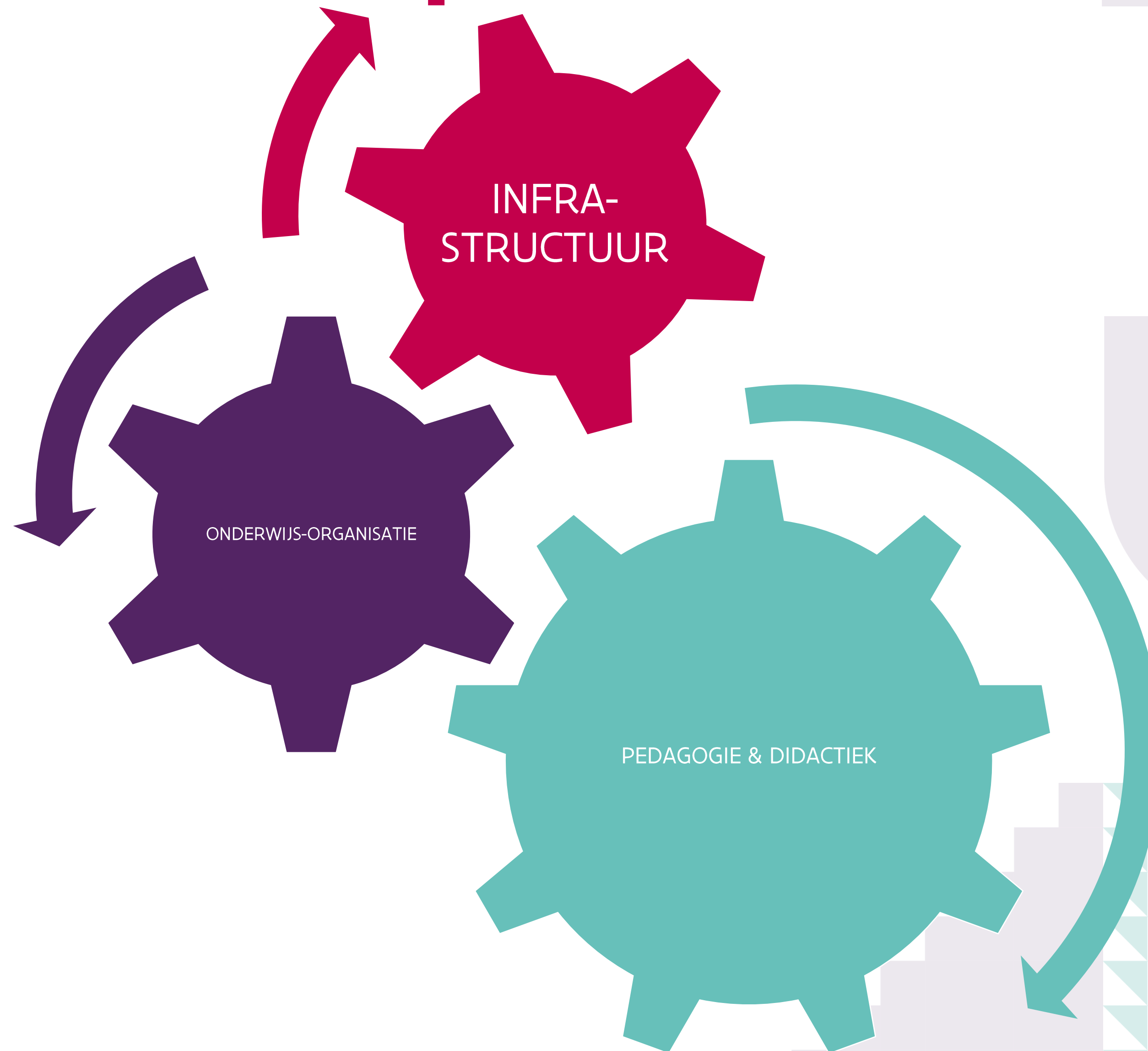
Nog beter onze samenwerking

Meer flexibiliteit in werkvormen Krachtige
eerdere leeromgeving Basisstructuur

Go!

Oog voor het samenspel

Oog voor de verandering

Hoe neem ik mijn team, leerlingen, ouders ... mee?

AWARENESS

(bewustzijn)

Ik begrijp de verandering en de impact op mij

DESIRE

(verlangen)

Ik geloof dat de verandering belangrijk is en wil meedoen

KNOWLEDGE

(kennis)

Ik weet hoe ik met de verandering moet omgaan

ABILITY

(vaardigheid)

Ik ken voldoende om actief mee te stappen in de verandering

REINFORCEMENT

(verankering)

Ik weet dat mijn bijdrage geapprecieerd wordt en dat dat gevierd wordt

LEIDERSCHAP / SPONSORSHIP

een nieuwe
infrastructuur op
maat van onze
visie & ons project

Leiderschap: voorziet richting en governance

Projectmanagement: geeft structuur aan de meer technische zijde van de verandering

Verandermanagement: ondersteunt de menselijke kant van de verandering

PROJECTMANAGEMENT

VERANDERMANAGEMENT

Op welke ondersteuning kan ik als directie rekenen?

Go!

LEIDERSCHAP / SPONSORSHIP

AD, codi, dico...

**een nieuwe
infrastructuur op
maat van onze
visie & ons
project**

PBD / centrale
diensten GO!

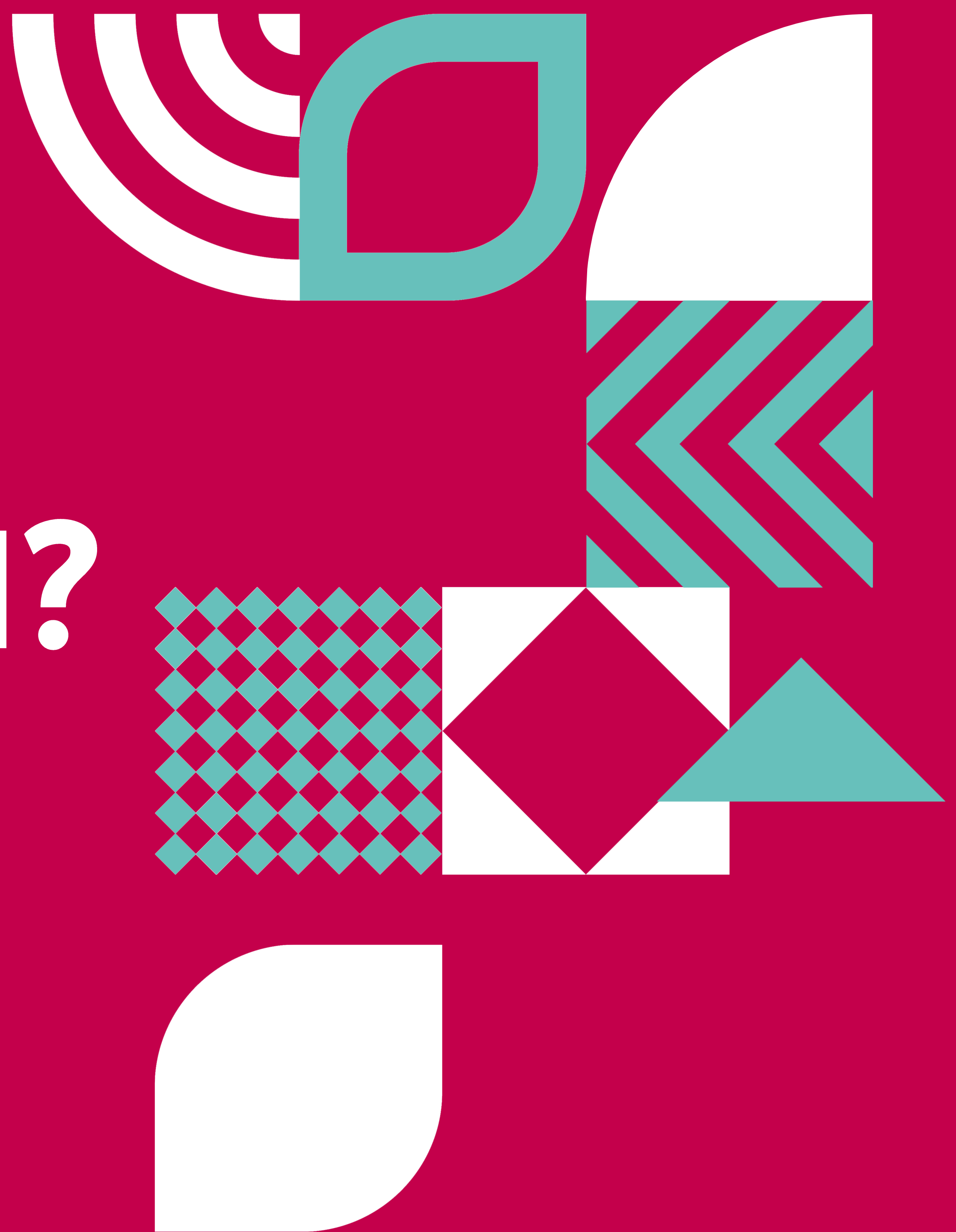
Project-
manager /
afd. Infra

Infraverant-
woordelijke
SGR

PROJECTMANAGEMENT

VERANDERMANAGEMENT

VRAGEN?

Flexibel organiseren

FREYA KONINGS — LIEN BOMON (PBD-GO!)

Begeleidingsplan 2025-2030

EÉN DUIDELIJKE AMBITIE

Elke school wordt een **poolsterschool**

Elke schakel draagt bij tot een hoge onderwijskwaliteit.

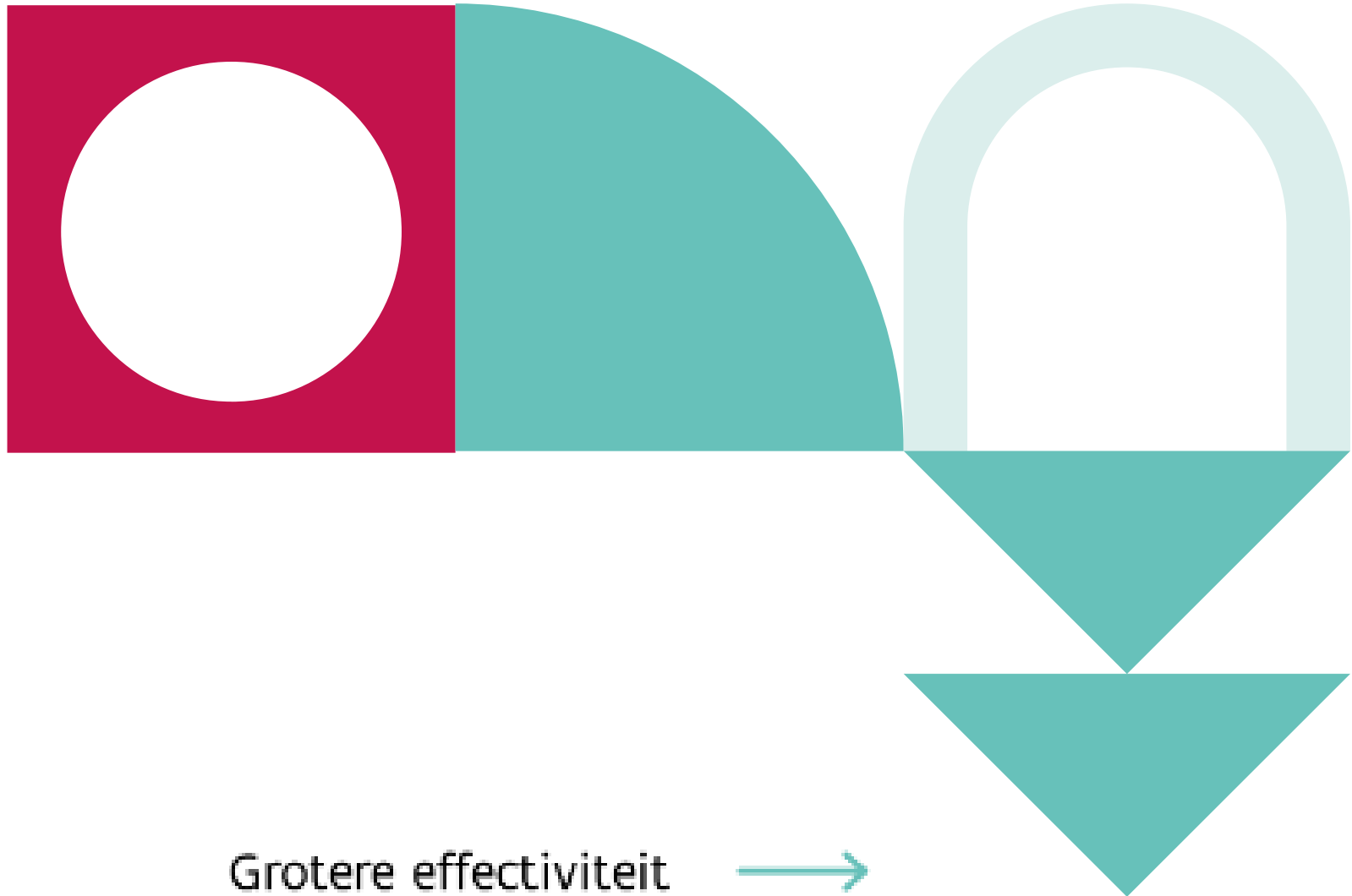
Elke leerling kan schitteren!

Waarom
doen we dit?

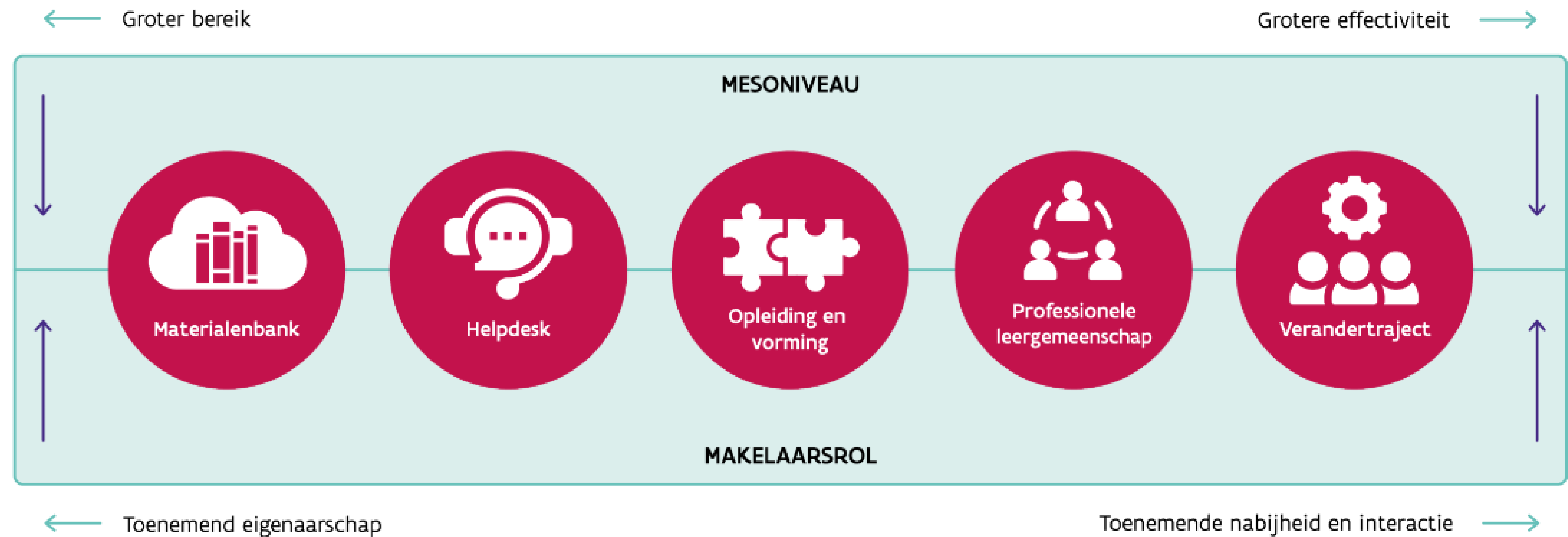
Wat eist dit van
het schoolbeleid?

Ondersteuningsstrategie

Gedifferentieerde aanpak

JAAR

1

Opleiding curriculumimplementatie voor beleidsteams focus Nederlands of wiskunde

Vorming doelen leerplan voor leraren:

Voor leraren KO, L1-3, L4-6

Focus Nederlands of wiskunde

Vorming doelen leerplan voor beleidsmakers:

Focus Nederlands of wiskunde

Pedagogische studiedag “Big bang”

Vorbereiding VT's >>> begeleidingscontract

2 3
4 5

Poolsteropleidingen beleidsteams:

- Leerplanimplementatie Nederlands
- Leerplanimplementatie wiskunde
- Gepersonaliseerd samen leren en flexibel organiseren
- Digitaal beleid tot op de klasvloer
- Poolsterbeleid

+ Verandertrajecten

Scholen met grote noden

Vorming doelen leerplan voor leraren:

Nederlands, wiskunde

2 3
4 5

Opstart professionele leergemeenschappen

Curriculumgebonden in scholengemeenschap

Expertise-inbreng PBD-GO!

Opleidingen specifieke doelgroepen:

- (Adjunct-)directeur
- Zorgcoördinator
- P-ICT voor BuO
- Pedagogisch medewerkers focus data
- Pedagogisch medewerkers focus professionalisering

JAAR

1 2
3 4
5

Verandertraject Beleid >>> curriculum

Scholen met grote noden

In combinatie met poolsteropleiding:

- Gepersonaliseerd samen leren en flexibel organiseren
- Digitaal beleid tot op de klasvloer
- Poolsterbeleid

Verandertraject Curriculum >>> beleid

Scholen met grote noden

Met focus gepersonaliseerd samen leren

Vanuit een gekozen vakgroep

Geïntegreerde opleiding

1 2

Professionele leergemeenschappen

Vakgroepgebonden in scholengemeenschap met sturing PBD-GO!

Aanvullend PLG voor **beleid** in scholengemeenschap met focus op vakgroepwerking en PLG-vorming

Vlaanderenbreed waar nodig

3 4 5

Professionele leergemeenschappen

Expertise-inbreng PBD-GO!

VT curriculum

Vakgroepen met grootste noden

Opleidingen specifieke doelgroepen:

- Leraren B-stroom
- Duaal leren
- Vakgroepvoorzitters
- (Adjunct-)directeur
- TA/TAC
- Coördinator LLB
- P-ICT voor BuO
- Pedagogisch medewerkers focus data
- Pedagogisch medewerkers focus professionalisering

Vormingen:

- Leerplanimplementatie
- Aanvangsbegeleiding
- Beleid
- Aanvullend aanbod

Themagebonden PLG's:

Leermiddelen, Boekboxen, OKAN, aanvangsbegeleiding

Volwassenenonderwijs

JAAR

1 2
3 4
5

Verandertraject Beleid >>> curriculum

Centra met grote noden

In combinatie met poolsteropleiding:

- Gepersonaliseerd samen leren
- Digitaal beleid tot op de klasvloer
- Poolsterbeleid

PLG Poolstercentrum

PLG's voor specifieke doelgroepen

Samenwerking netten

Opleidingen specifieke doelgroepen:

- (Adjunct-)directeur
- Vakgroepvoorzitter
- P-ICT voor VWO
Pedagogisch medewerkers
focus data
Pedagogisch medewerkers
focus professionalisering

Deeltijds kunstonderwijs

JAAR

1 2
3 4
5

Verandertraject Beleid >>> curriculum

Academies met grote noden

In combinatie met poolsteropleiding:

- Gepersonaliseerd samen leren
- Poolsterbeleid

PLG's voor specifieke doelgroepen

Aanvangsbegeleiders
Pedagogisch coördinatoren
Kwaliteitsontwikkeling

PLG inhoudelijke expertise (OVSG)

Opleidingen specifieke doelgroepen:

- (Adjunct-)directeur

Vakgerichte vorming (OVSG)

Opleiding gepersonaliseerd samen leren en flexibel organiseren

doelgroep

Beleidsteams basis-, secundair en volwassenenonderwijs. Het deelnemende beleidsteam bestaat uit 2 tot 4 personen:

- de schoolleider,
- beleidsmedewerkers,
- de (zorg)coördinator
- en kartrekker(s).

deelnemen

Je vraagt deelname aan via de begeleidingsovereenkomst.

Voor het volwassenenonderwijs voorzien we een aparte opleiding aangepast aan de context.

We nemen contact op met de school om de deelnemers te registreren.

Opleiding gepersonaliseerd samen leren en flexibel organiseren

- Beleidsteams ontwikkelen samen een gedeelde visie op flexibel organiseren en gepersonaliseerd samen leren, en vertalen die naar beleid, personeel en infrastructuur.
- Beleidsteams verkennen en implementeren strategieën om samen leren, doelgerichte differentiatie en autonomie bij leerlingen te stimuleren.
- Beleidsteams leren hoe ze planmatig en op basis van data keuzes maken, prioriteiten stellen en processen duurzaam aansturen.
- Beleidsteams meten de effecten van beleidskeuzes en sturen bij op basis van inzichten uit praktijkonderzoek en leergemeenschappen.
- Beleidsteams nemen het voortouw in verandertrajecten en betrekken het hele schoolteam via gedeeld leiderschap en een gedragen actieplan.

Opleiding gepersonaliseerd samen leren en flexibel organiseren

Ontwerp

We voorzien een opleiding gedurende 10 dagdelen gedurende een schooljaar.

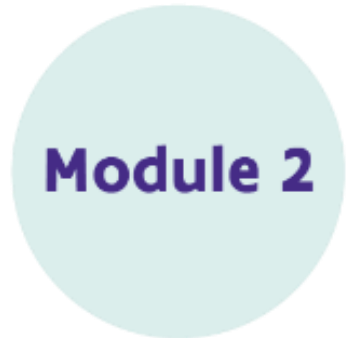

Module 1

Waarom flexibel organiseren?

Ontdek kansen vanuit de noden op school- en leerlingenniveau, ontwikkel een schoolvisie op GSL, en krijg inzicht in de resultaten en effecten.

Hele dag -
op locatie

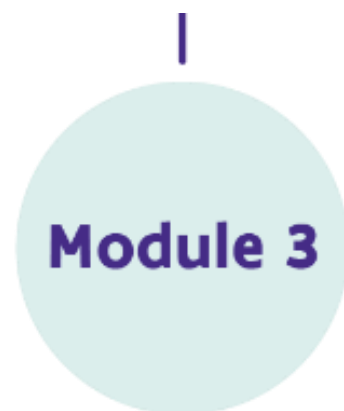

Module 2

Hoe flexibel organiseren?

Ga planmatig en cyclisch aan de slag en onderzoek wat kan bijdragen tot een flexibele werking op school.

Hele dag -
op locatie

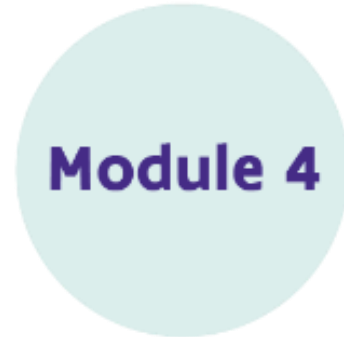

Module 3

Samen leren

Creëer optimale omstandigheden om coöperatief leren bij lerenden te ondersteunen.

Hele dag -
op locatie

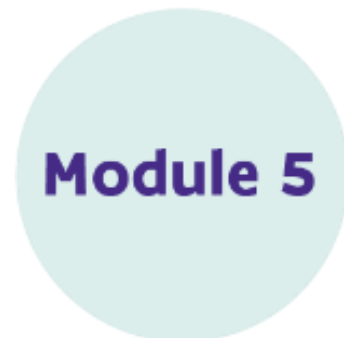

Module 4

Doelgericht differentiëren

Creëer leerwinst bij álle lerenden en ga constructief om met verschillen.

Hele dag -
op locatie

Module 5

Groeien naar autonomie

Stimuleer lerenden in zelfstandig denken, beslissen en verantwoordelijkheid dragen voor hun leerproces.

Hele dag -
op locatie

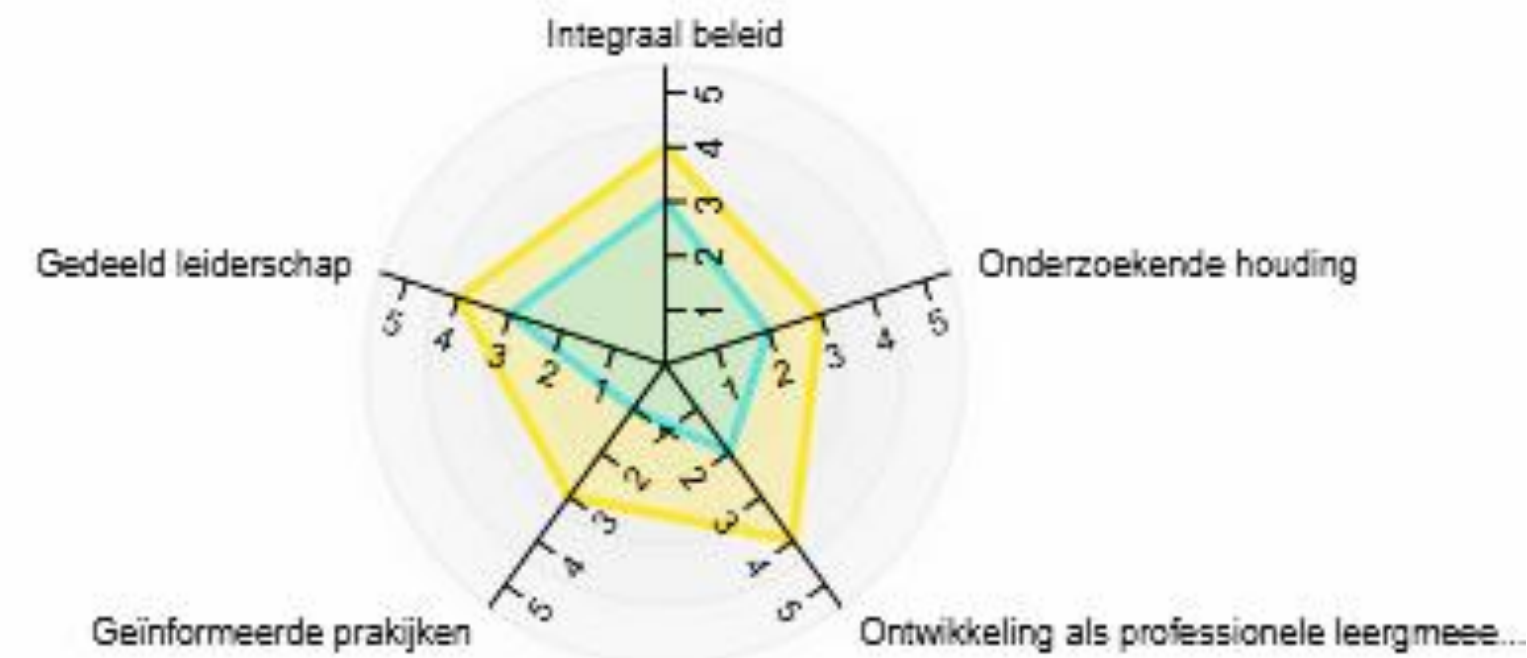
Inschalingstool *GO! 2030 in beeld*

Procesindicatoren

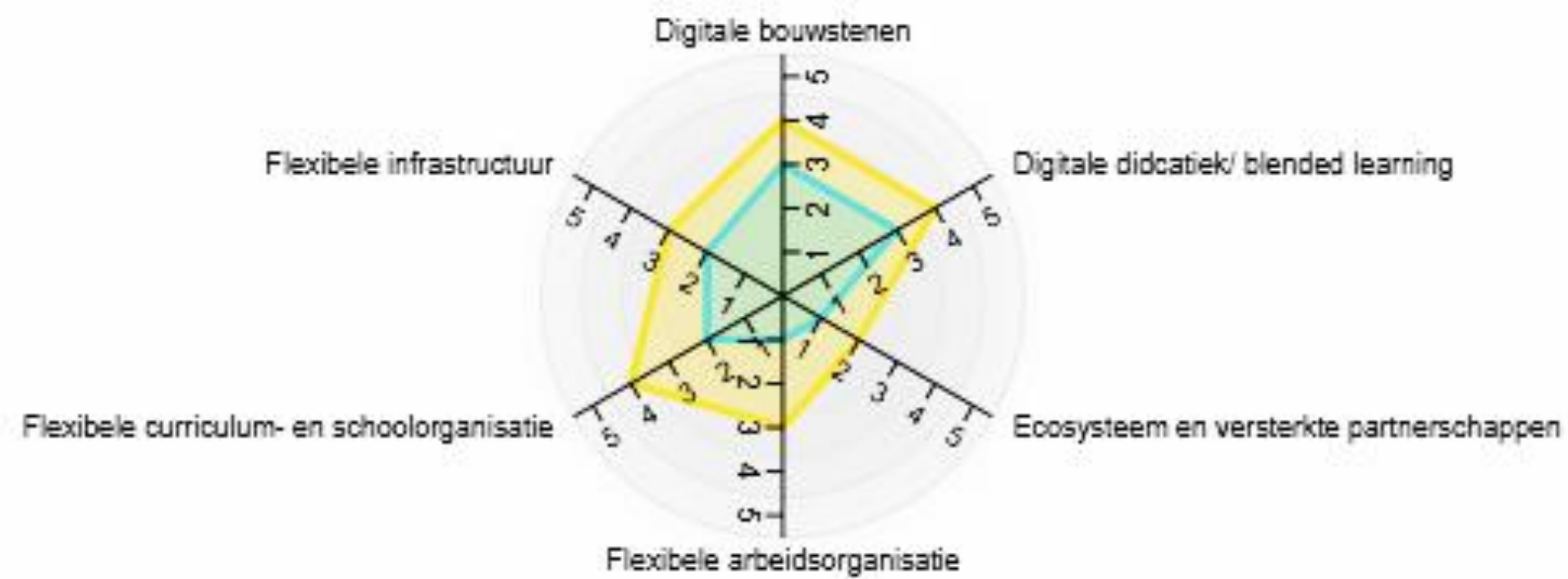
De lerende en het leerproces

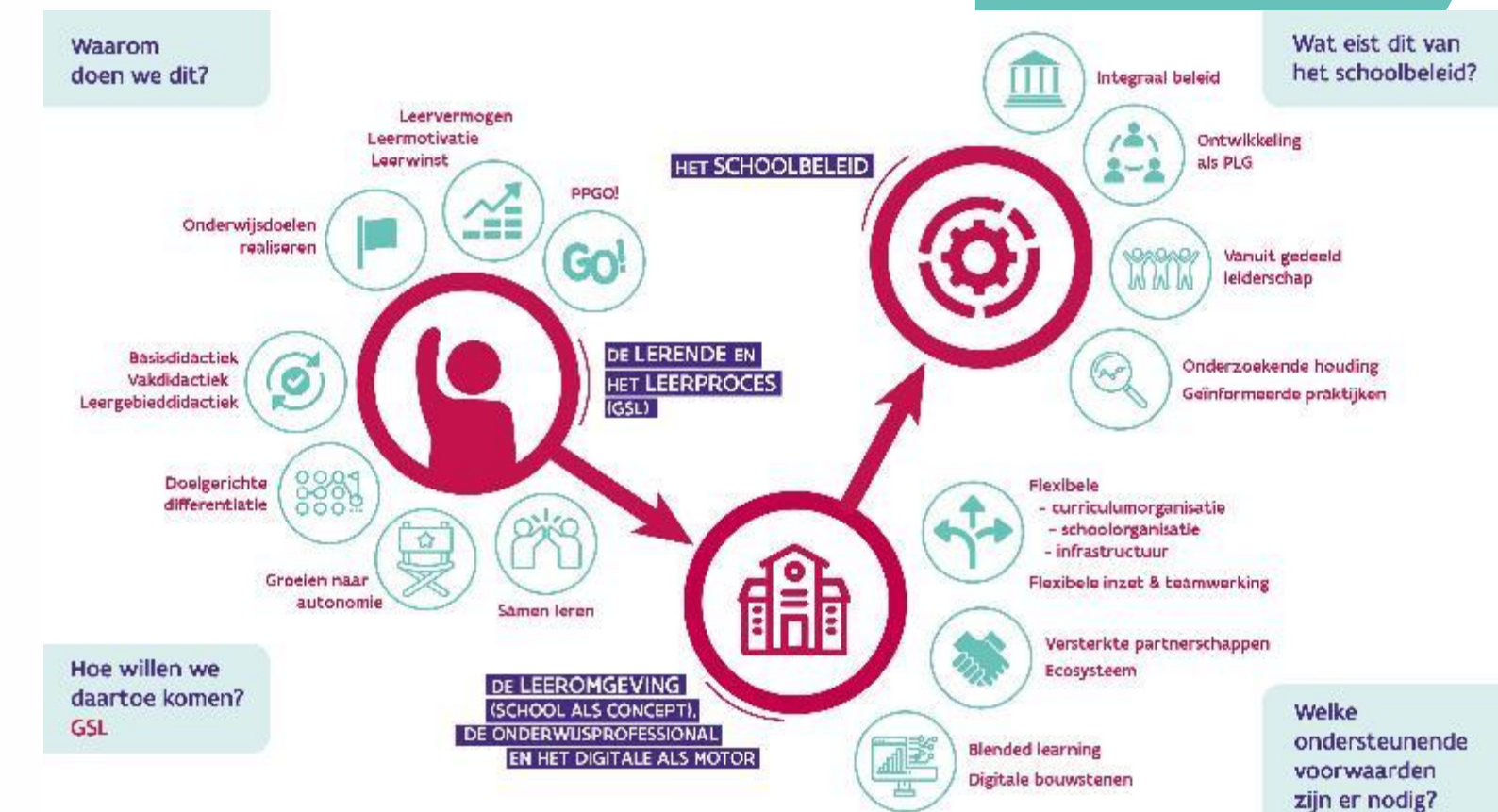
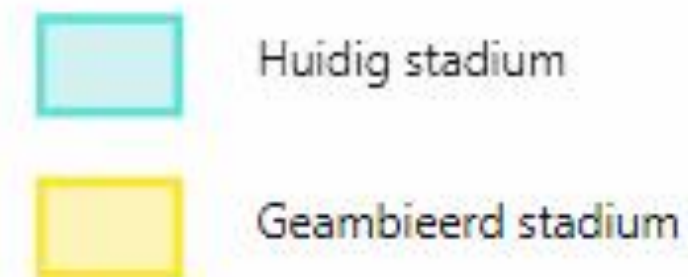
Het schoolbeleid

De leeromgeving

Legende

4.6 Flexibele infrastructuur

DEFINITIE

Gebouwen en domeinen die voor verschillende onderwijsvormen en -types gebruikt kunnen worden. De indeling en de inrichting faciliteert de curriculumorganisatie en pedagogische visie door bijvoorbeeld te voorzien in grotere ruimtes, instructieruimtes, kleine stille ruimtes en hoeken waar kan worden samengewerkt.

VERWIJST NAAR VOLGENDE KWALITEITSVERWACHTINGEN IN HET R-OK

R-OK – R3: De school streeft bij elke lerende naar zoveel mogelijk leerwinst.

R-OK – V3: De leef- en leeromgeving en de onderwijsorganisatie ondersteunen het bereiken van de doelen.

R-OK – V4: Het schoolteam biedt een passend, actief en samenhangend onderwijsaanbod aan.

R-OK – B3: Het schoolteam biedt elke lerende een passende begeleiding met het oog op gelijke onderwijskansen.

DRAAGT OP DEZE WIJZE BIJ AAN ONDERWIJSKWALITEIT VOOR IEDEREEN

Een variatie in leerruimtes die gericht is op het optimaal ondersteunen van individuele en groepsgerichte leernoden heeft een bewezen positieve impact op leerwinst. Studies tonen aan dat gepersonaliseerd leren, waarbij de leerruimte is afgestemd op de individuele behoeften, niveaus en voorkeuren van lerenden, positieve effecten heeft op leerprestaties. Dit geldt bijvoorbeeld voor differentiatie in instructie, tempo en activiteiten (Tomlinson, 2014). De zelfdeterminatietheorie (Deci & Ryan, 2000) stelt dat leerruimtes die autonomie ondersteunen (en waarin lerenden keuzevrijheid en controle ervaren) de motivatie en leerwinst verhogen. Een divers aanbod van ruimtes stelt lerenden in staat om zelf te kiezen hoe en waar ze leren. Het creëren van flexibele en aanpasbare omgevingen kan het leerproces verrijken.

Fragmentair	Planmatig (plan)	Geïntegreerd (plan+do)	Systematisch (plan+do+check+act)
<p>De school zet de infrastructuur nog niet actief in ter ondersteuning van de pedagogische visie. Ze wordt gebruikt zoals ze oorspronkelijk opgevat is: statisch, voor vaste klasgroepen in vaste lokalen.</p> <p>Initiatieven voor flexibel gebruik beperken zich tot de klasvloer met enkele enthousiaste leerkrachten die de lesruimte zelf aanpassen in functie van de gewenste leervorm (meubels verplaatsen, lokaal verdelen in werkhoecken, ...)</p> <p>De overige ruimtes buiten de leslokalen worden zelden tot nooit ingezet als leerruimte. Slechts sporadisch wordt uitgeweken naar andere nabijgelegen ruimtes zoals de gang, het open leercentrum...</p>	<p>De school heeft een visie op hoe infrastructuur het pedagogisch project kan versterken en neemt stappen om deze te implementeren. Het schoolteam is zich ervan bewust dat bepaalde ruimtes (in meer of mindere mate) specifieke leerdoelen kunnen faciliteren en op die manier (beter of net niet) kunnen fungeren als instructieruimte, stille ruimte, (groeps)werkplek, ...</p> <p>Het schoolteam denkt actief na over hoe de lesruimtes binnen deze visie kunnen ingezet worden. Ook andere delen van het gebouw en de buitenomgeving kunnen daarbij ingezet worden als leer- en werkruimte.</p>	<p>Infrastructuur wordt actief ingezet ter ondersteuning van de pedagogische visie, met veel ruimte voor flexibele en samenwerkende leermethoden. Het (volledige) schoolteam draagt het concept.</p> <p>De school zet de totaliteit van gebouwen en domein(en) in om een variatie aan instructieruimtes, stille ruimtes, (groeps)werkplekken... te kunnen realiseren.</p> <p>Het schoolbeleid voorziet in de (logistieke) ondersteuning om het inzetten en delen van lokalen mogelijk te maken.</p>	<p>Infrastructuur en pedagogische visie zijn volledig op elkaar afgestemd en versterken elkaar.</p> <p>Opstellingen, indelingen en mogelijk gedeeld gebruik worden daarbij op schoolniveau regelmatig geëvalueerd en bijgestuurd. Dit gebeurt in onderling overleg op basis van feedback vanuit de gebruikers, het schoolteam en het beleidsniveau.</p> <p>Lerenden en leerkrachten hebben op die manier steeds ruimtes ter beschikking die maximaal aansluiten bij hun leernoden.</p>

Toolkit 'Leren & lesgeven'

De Toolkit 'Leren en lesgeven' geeft een overzicht van onderzoek over 30 klaspraktijken, die het leren bij leerlingen uit het lager en secundair onderwijs kunnen stimuleren.

Uw zoekterm ↑

kosten ↓↑

0

5

sterkte ↓↑

0

5

leerwinst ↓↑

-3

7

Mondelinge taalvaardigheid

Heel groot effect tegen zeer lage kosten, op basis van sterke evidentie.

6

Peer tutoring

Middelgroot effect tegen zeer lage kosten, op basis van sterke evidentie.

5

Peer tutoring

Middelgroot effect tegen zeer lage kosten, op basis van sterke evidentie.

5

Metacognitie & zelfregulerend leren ('leren leren')

Heel groot effect tegen zeer lage kosten op basis van sterke evidentie.

7

Coöperatief leren

Groot effect tegen zeer lage kosten, op basis van beperkte evidentie.

5

Een-op-een-begeleiding of tutoring

Groot effect tegen gematigde kosten, op basis van gematigde evidentie.

5

Feedback geven aan leerlingen

Heel groot effect tegen zeer lage kosten, op basis van sterke evidentie.

6

Individuele instructie

Middelgroot effect tegen zeer lage kosten, op basis van beperkte evidentie.

4

Stel, je schrijft je in
voor de
poolsteropleiding
*‘Gepersonaliseerd
samen leren en
flexibel organiseren’*,
waar heb jij dan **nood**
aan? Wat **ontbreekt**
er nog?

Join at [mentimeter.com](https://mentimeter.com/join/68333026) | use code 6833 3026

Mentimeter

Stel je schrijft je in voor de poolsteropleiding "Gepersonaliseerd samen leren & flexibele organiseren", waar heb jij dan nood aan? Wat ontbreekt nog?

Meer praktijkvoorbeelden

Uniform IKZ kader

Professionele, pedagogische ondersteuning bij de veranderingsprocessen

De doorvertaling van didactiek naar ruimte

Implementeren in het team

De betekenis van infrastructuur en wat dit betekent voor ons nieuwbouwproject

Vertaalslag buitengewoon onderwijs.

Is deze opleiding ook bruikbaar voor een opleidingsvorm 1 type 2/4?

Een afstemming op buitengewoon secundair onderwijs.

Resultaten op korte termijn van praktijkvoorbeelden

Organisatiestructuur mee installeren die ruimte creëert om met kwaliteit bezig te zijn

Menti

Inspiratiedag Ruimte vo...

Choose a slide to present

Go!

1. Het IKZ kader

2. De betekenis van infrastructuur en wat dit betekent voor ons nieuwbouwproject

3. De betekenis van infrastructuur en wat dit betekent voor ons nieuwbouwproject

4. De betekenis van infrastructuur en wat dit betekent voor ons nieuwbouwproject

5. De betekenis van infrastructuur en wat dit betekent voor ons nieuwbouwproject

6. De betekenis van infrastructuur en wat dit betekent voor ons nieuwbouwproject

7. De betekenis van infrastructuur en wat dit betekent voor ons nieuwbouwproject

8. De betekenis van infrastructuur en wat dit betekent voor ons nieuwbouwproject

9. De betekenis van infrastructuur en wat dit betekent voor ons nieuwbouwproject

10. De betekenis van infrastructuur en wat dit betekent voor ons nieuwbouwproject

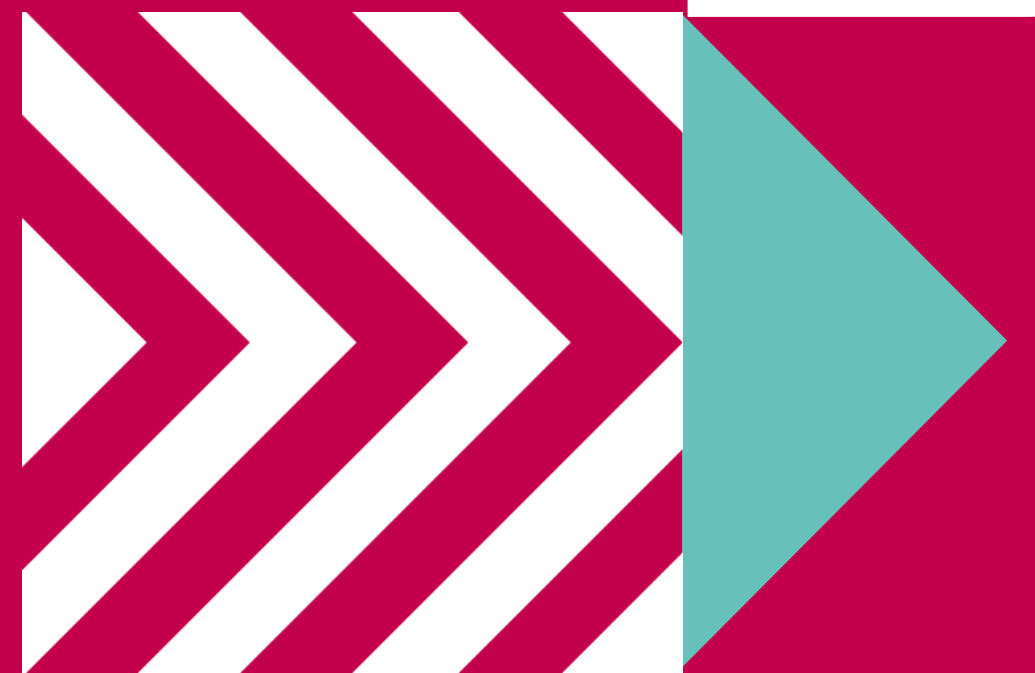
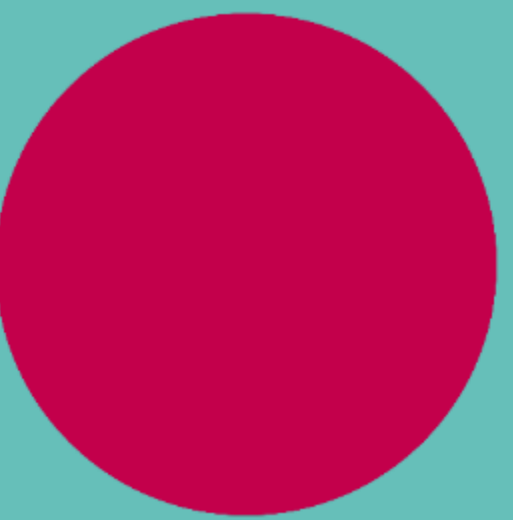
Lien.bomon@g-o.be

Dagmar.janssens@g-0.be

Freya.konings@g-o.be

pauze

Go!

Praktijkgetuigenis: KA AALST

MARIE-PAULE HAEGEMAN - DIRECTEUR

Inspiratiesessie 1

ANNAÏK DECEUNINCK — HEIDI VAN EETVELT (AFDELING INFRA)

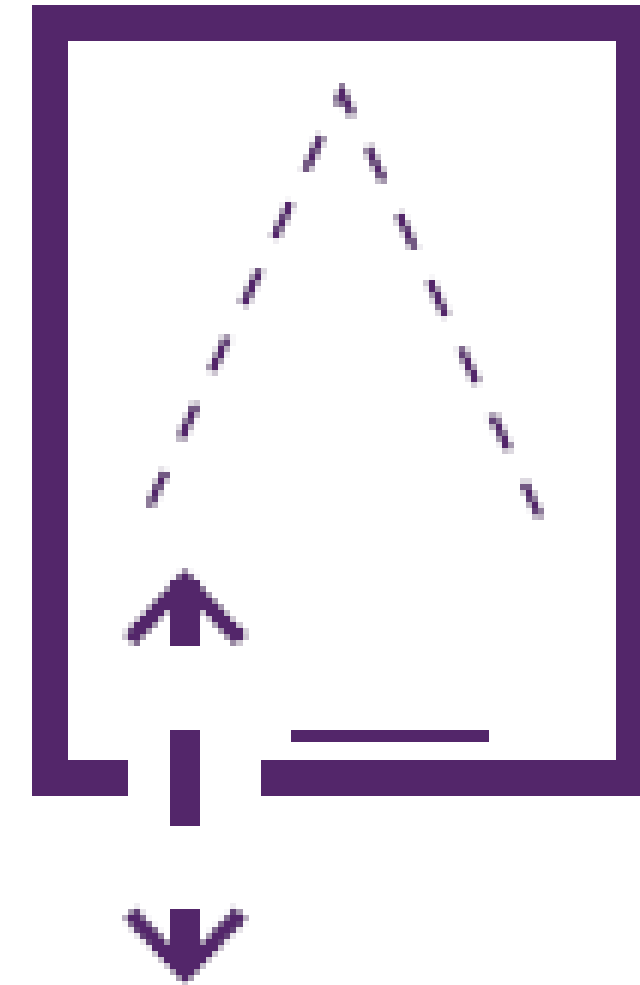
Go!

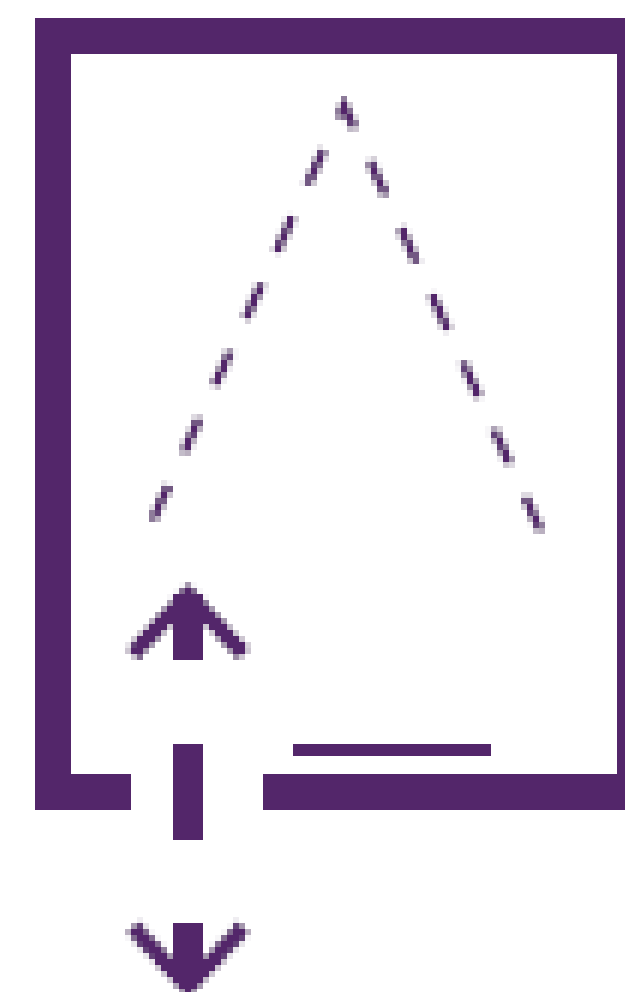
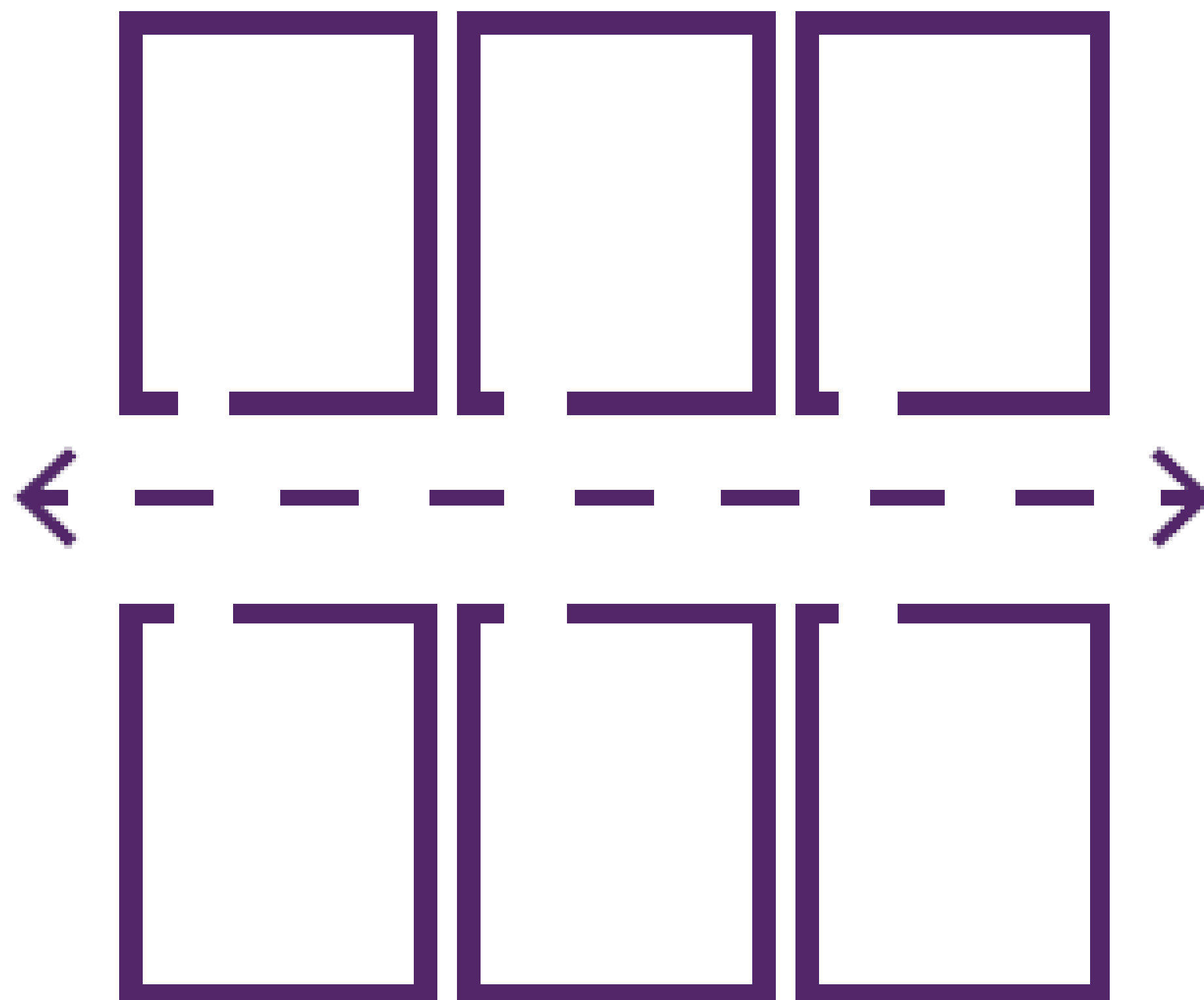
01

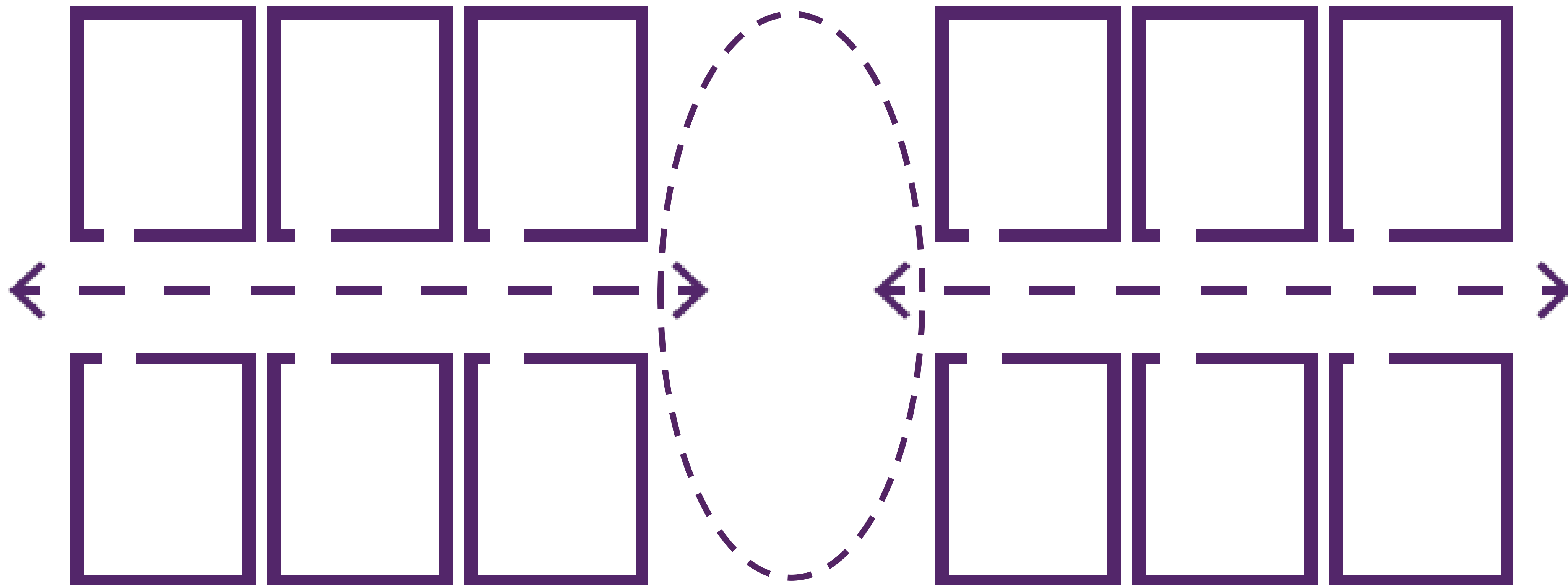
SCHOOLGEBOUWEN

EVOLUTIE EN TYPOLOGIËN

‘de klas’

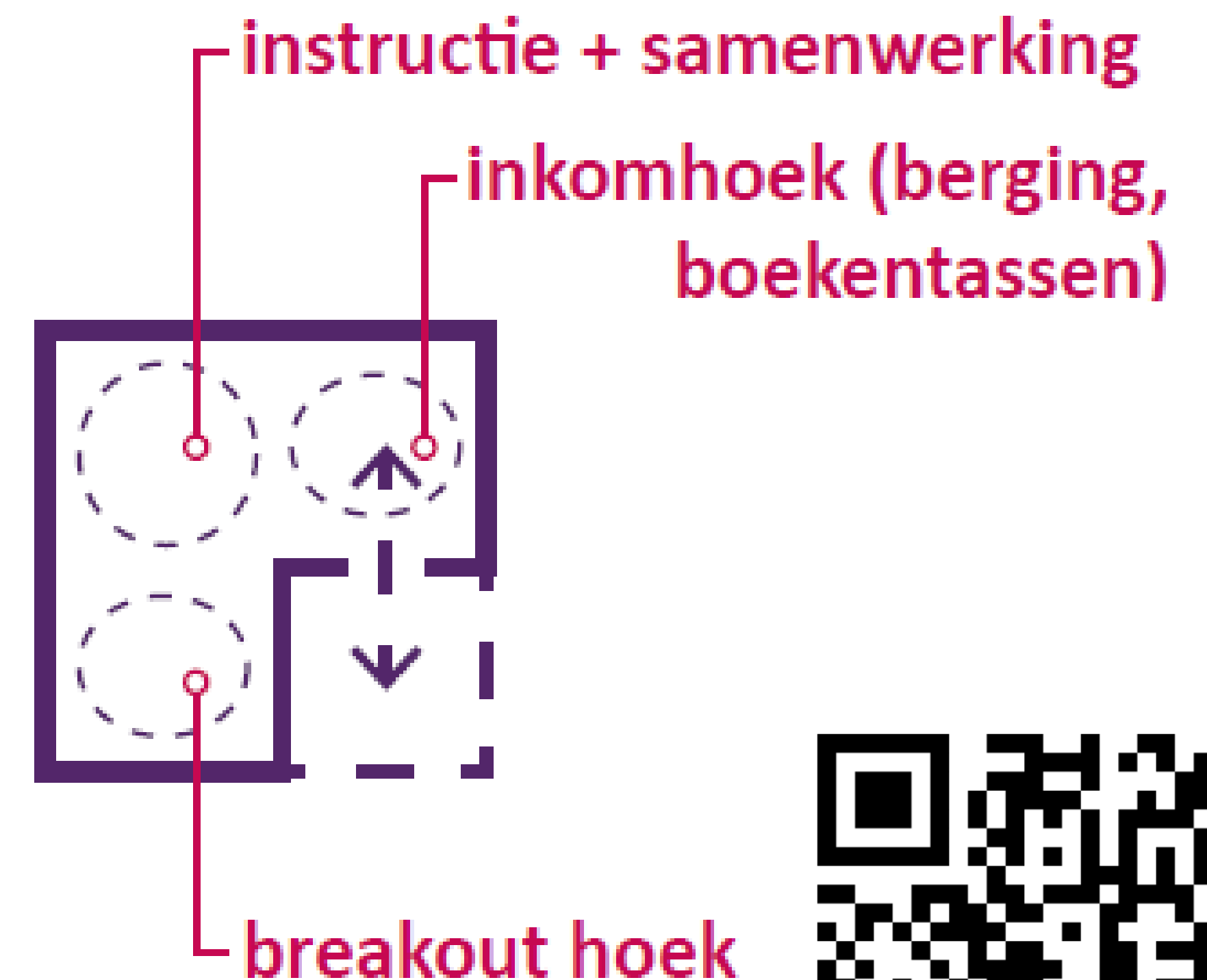

Gedifferentieerde organisatie

In welk jaar werd deze school gebouwd? >>>

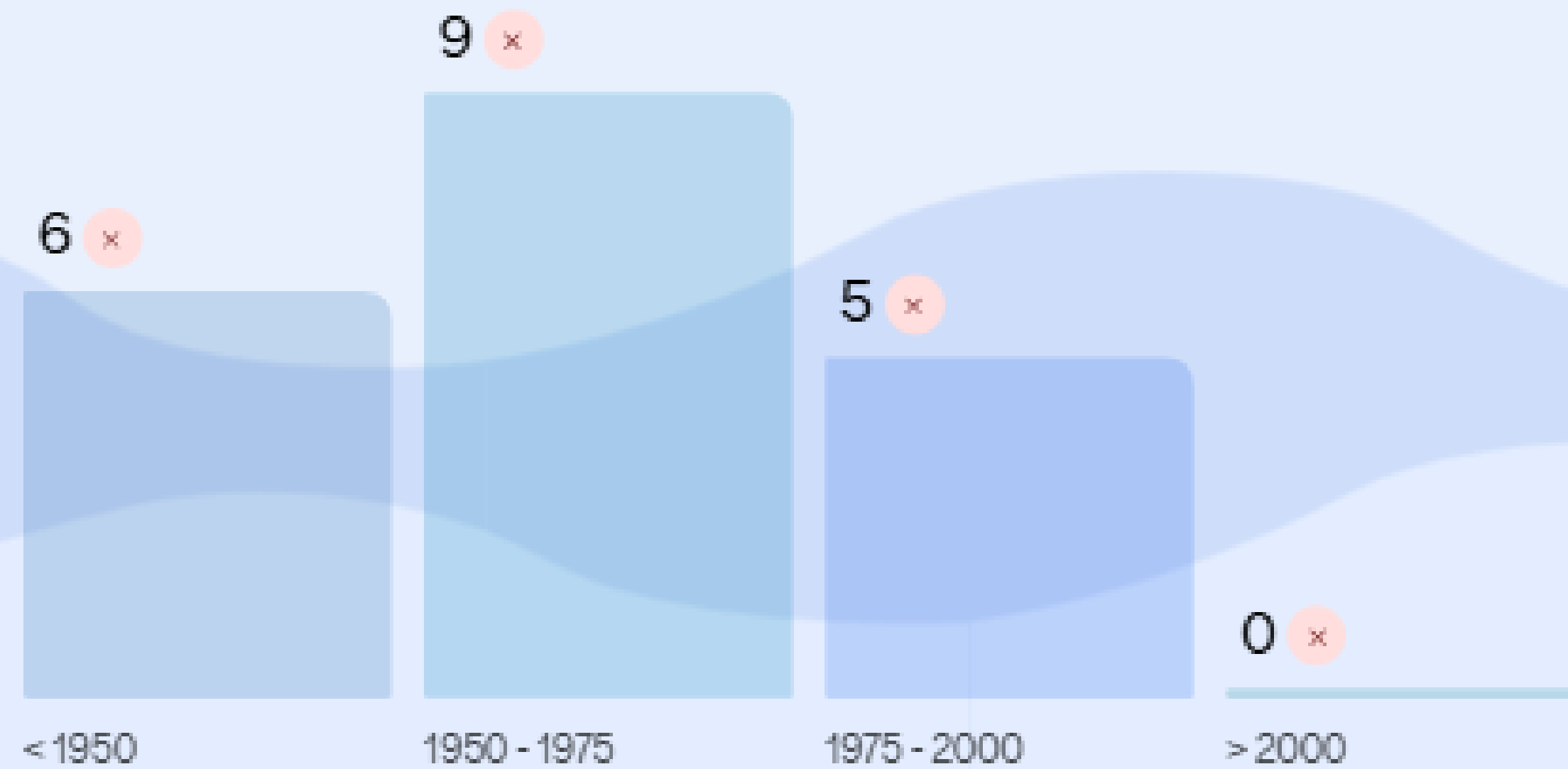

Join at menti.com | use code 6833 3026

Mentimeter

In welk jaar is deze school gebouwd?

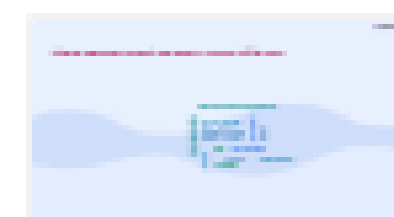
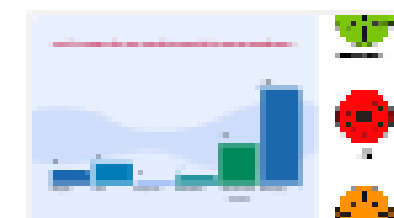
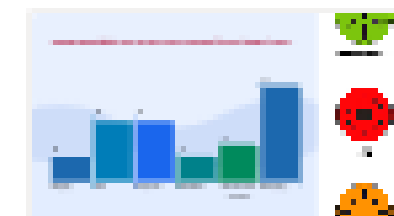
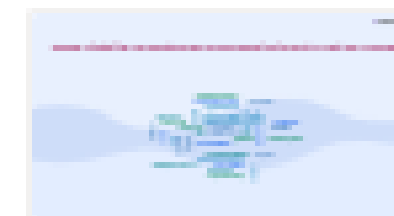
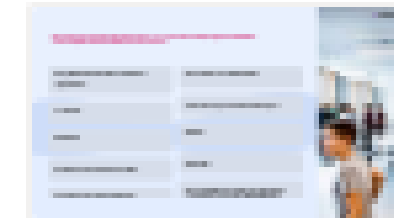
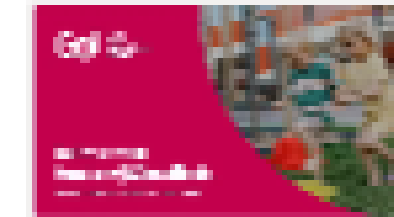

Menti

Inspiratiedag Ruimte vo...

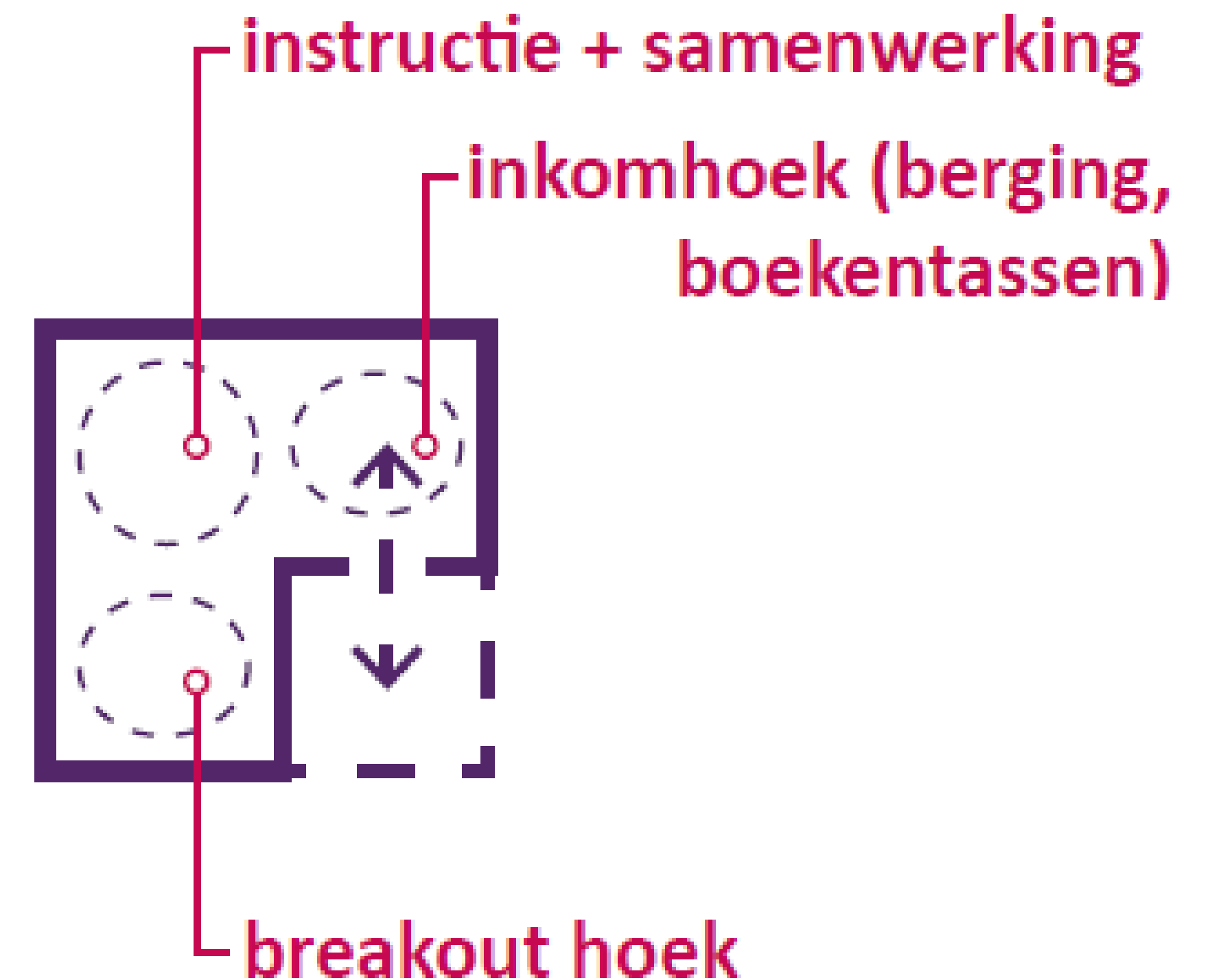

Choose a slide to present

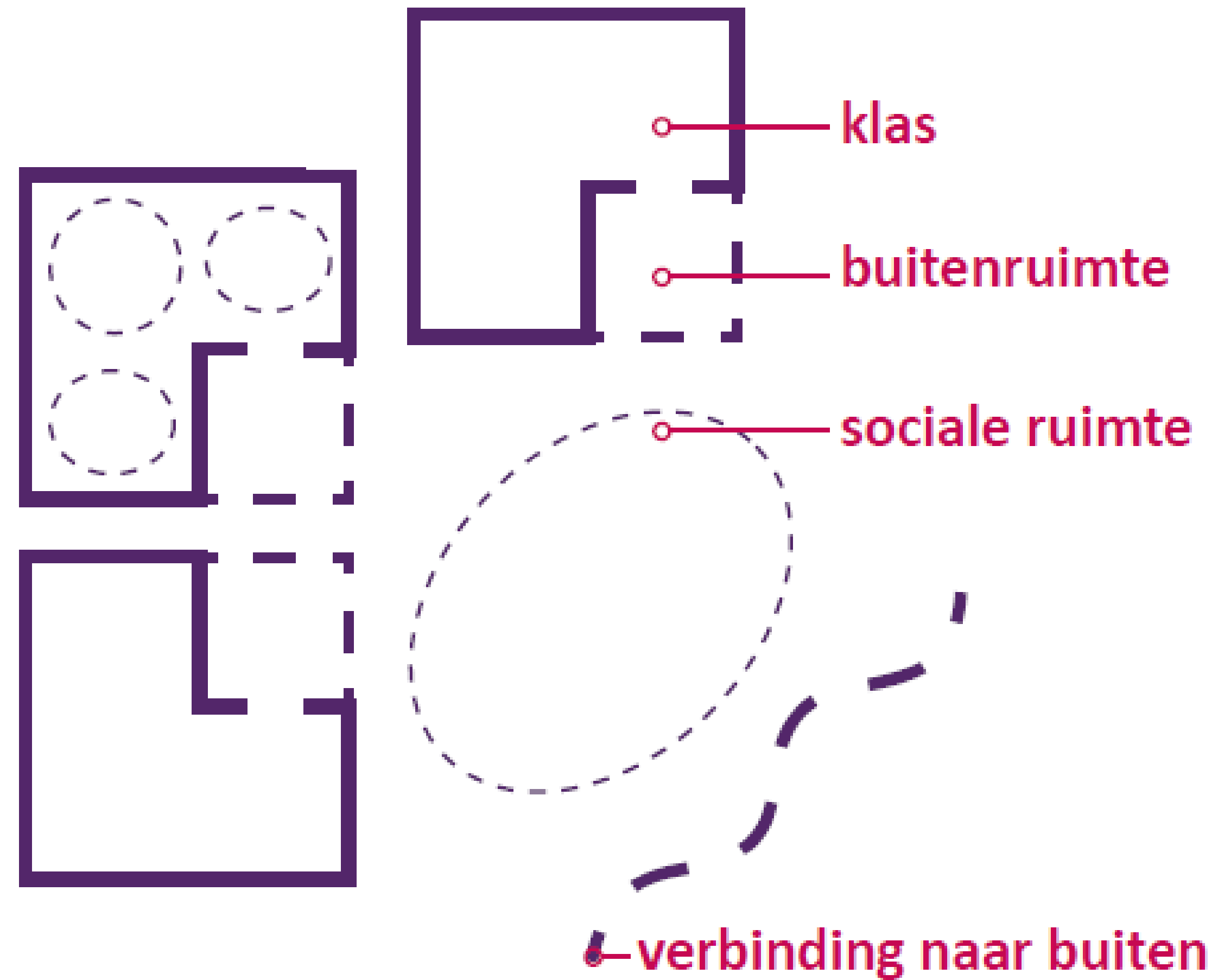
Gedifferentieerde organisatie

CROW MODEL (°CROW ISLAND ELEMENTARY SCHOOL WINNETKA – USA – **1940** – ELIEL & EERO SAARINEN)

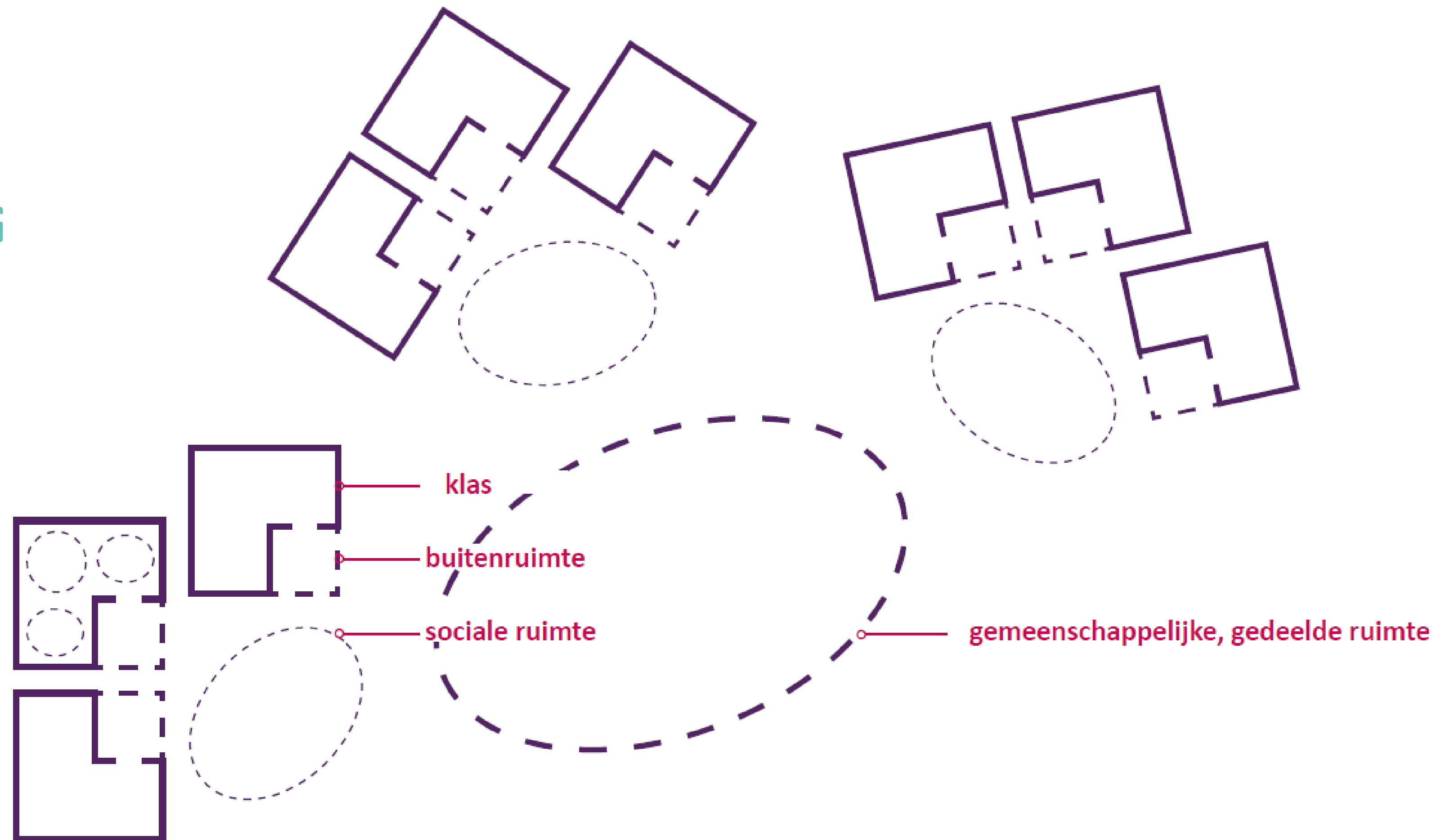
CROW MODEL (°CROW ISLAND ELEMENTARY SCHOOL WINNETKA – USA – 1940 – ELIEL & EERO SAARINEN)

> CLUSTERING

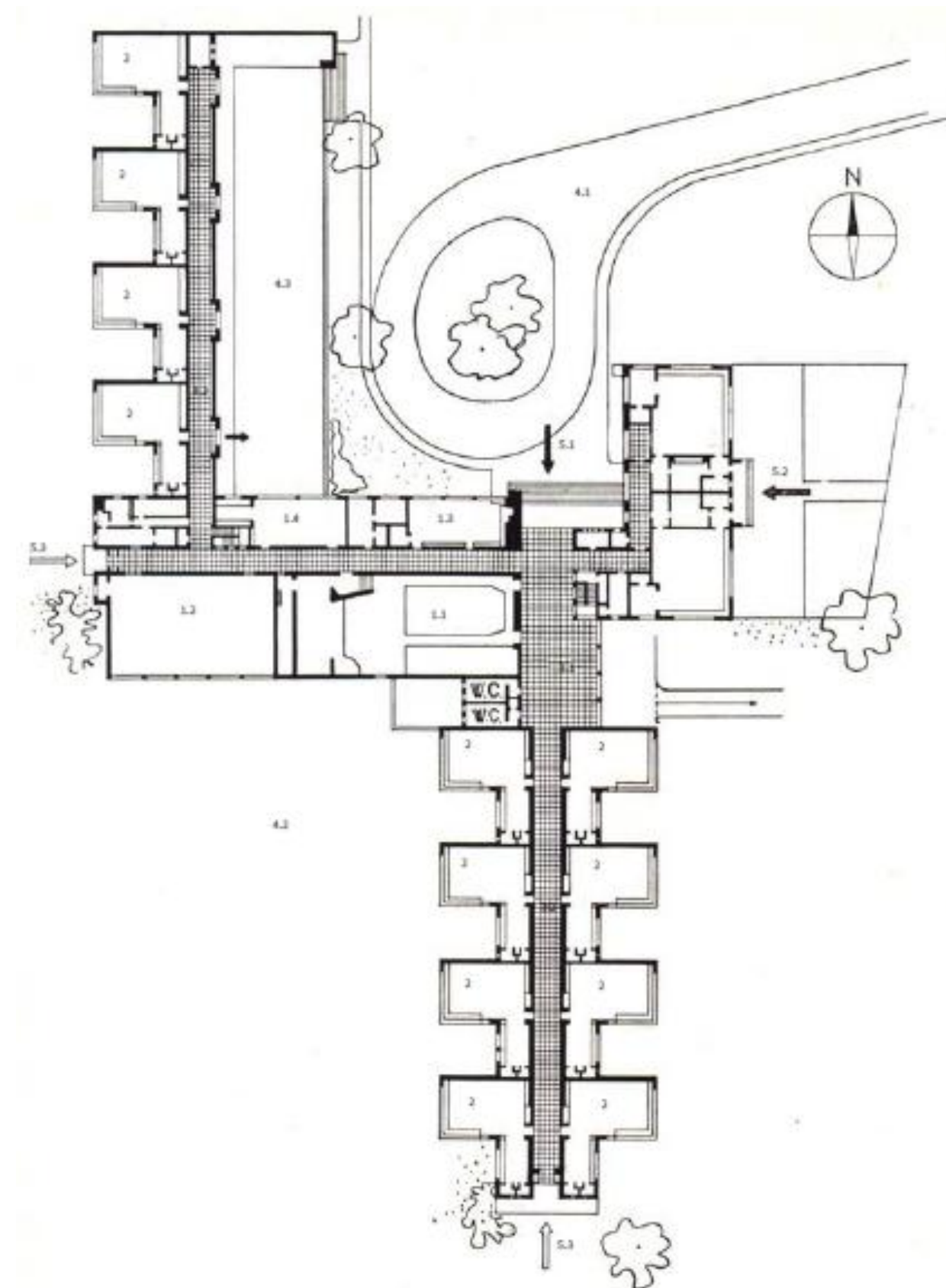
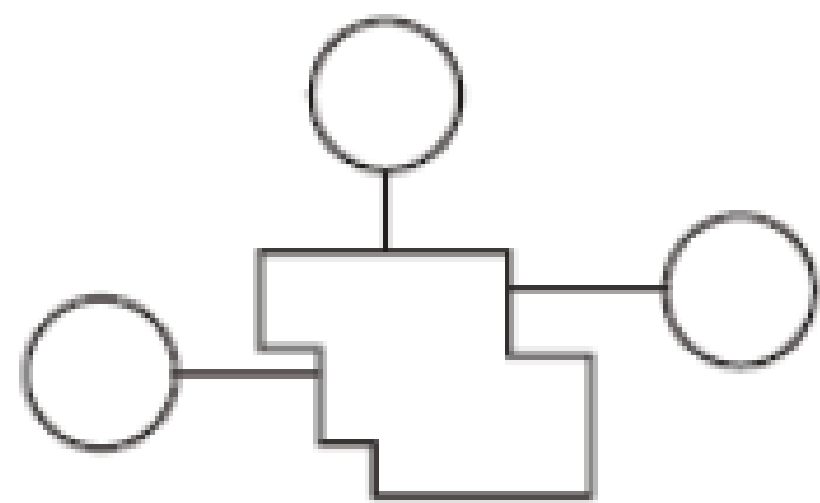
CROW MODEL (°CROW ISLAND ELEMENTARY SCHOOL WINNETKA – USA – 1940 – ELIEL & EERO SAARINEN)

> CLUSTERING

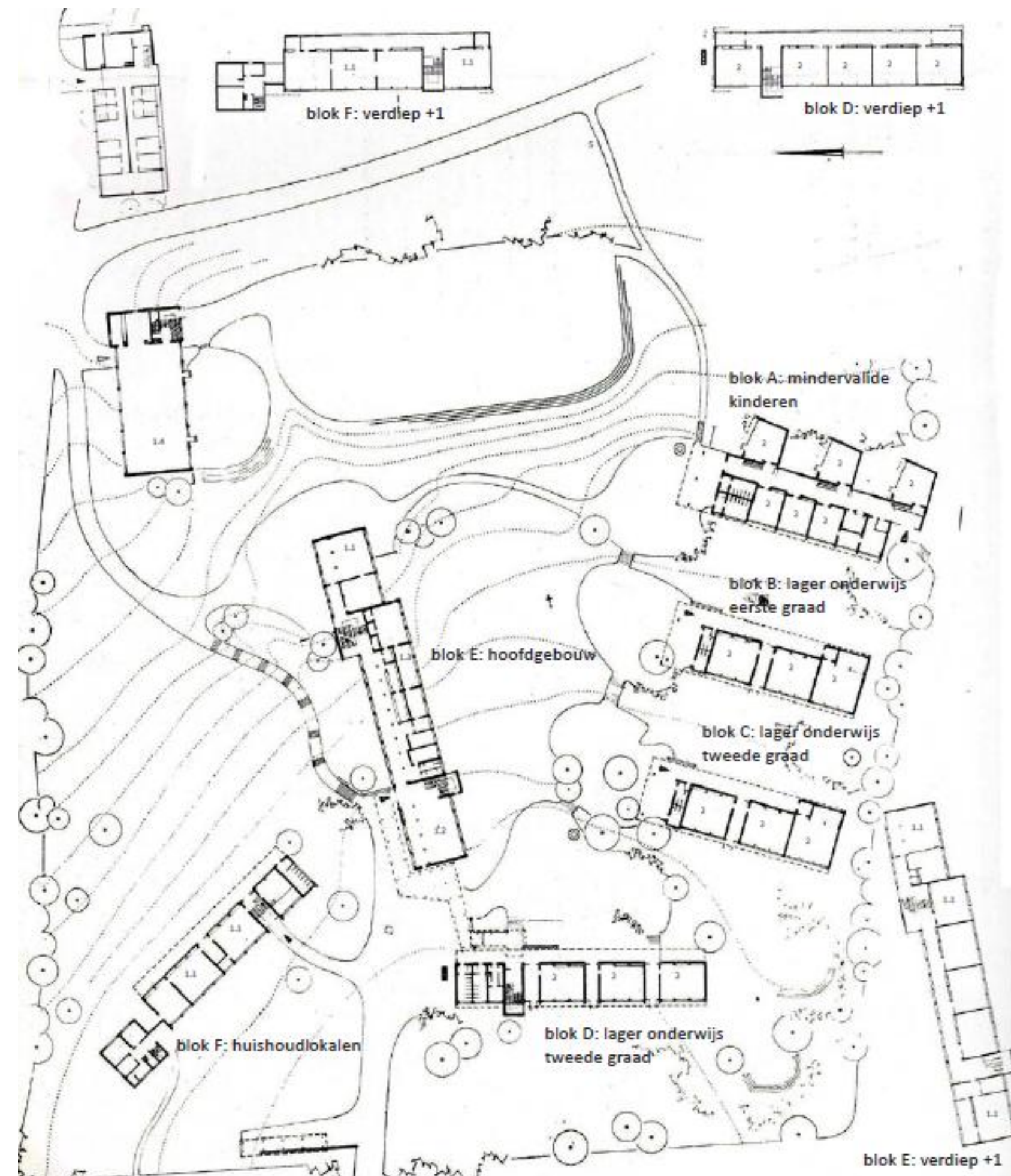
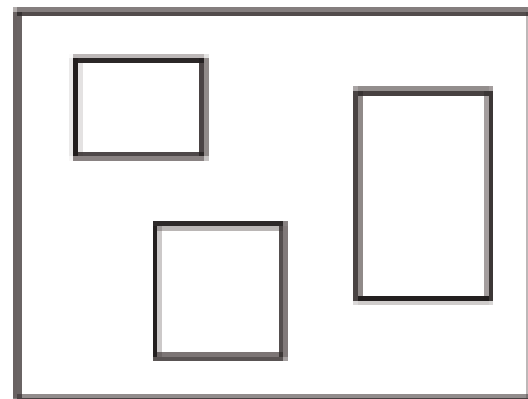
Satellietschool

CROW MODEL (°CROW ISLAND ELEMENTARY SCHOOL WINNETKA – USA – 1940 – ELIEL & EERO SAARINEN)

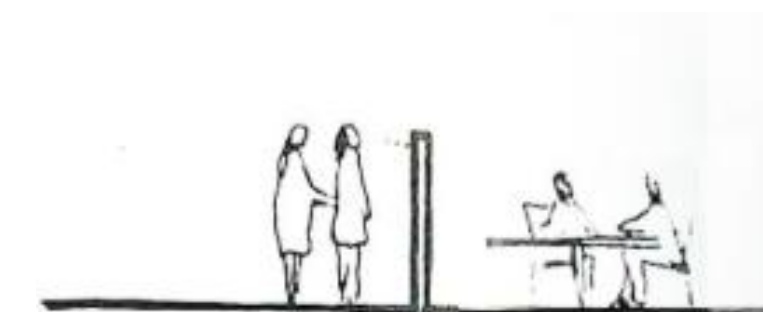
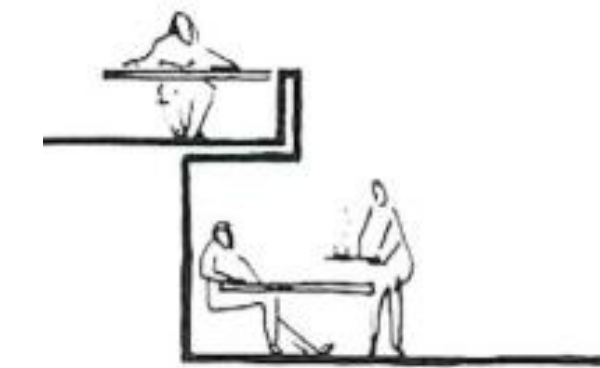
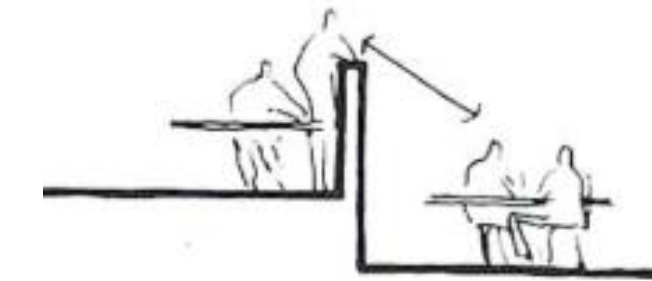
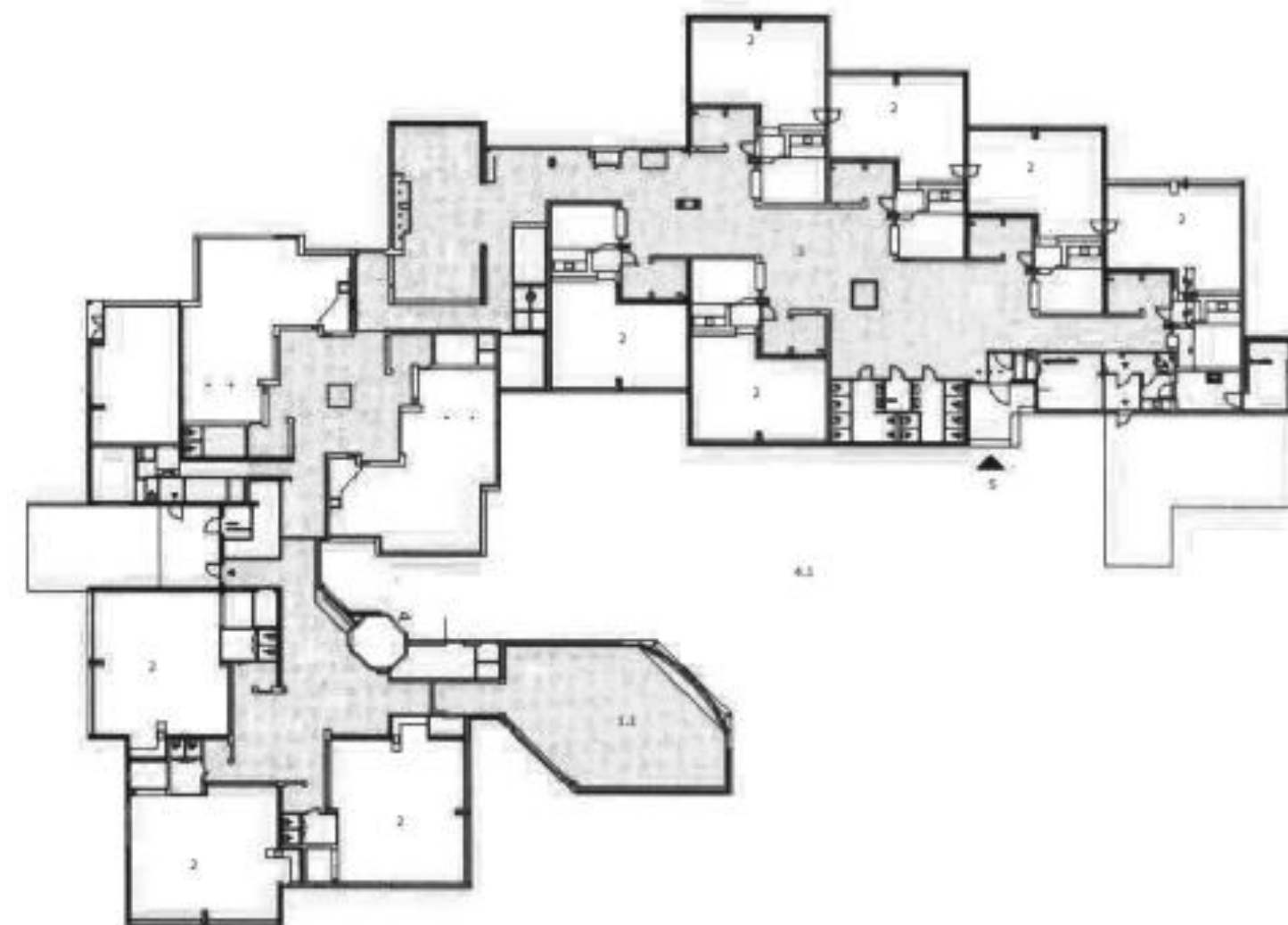
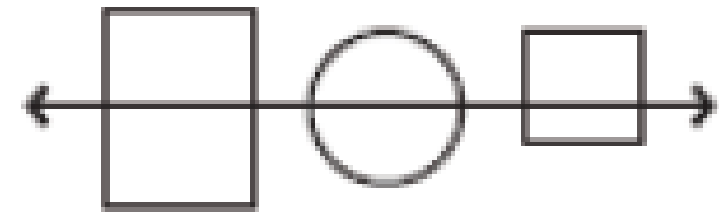
Paviljoenschool

SCHOOL GANSBERG – DE – 1957 - GUNTER WILHEEM

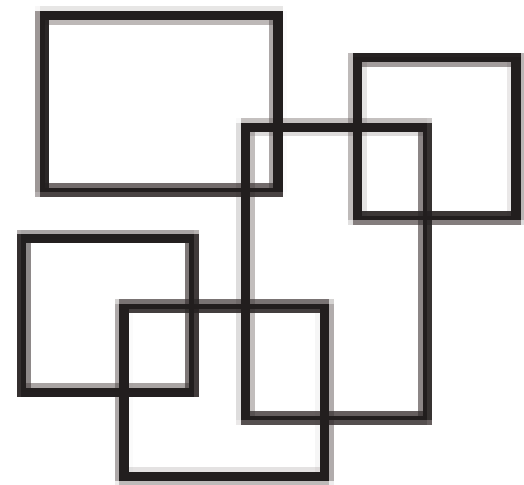
Promenadeschool

MONTESSORISCHOOL DELFT – NL – 1966 – HERMAN HERTZBERGER

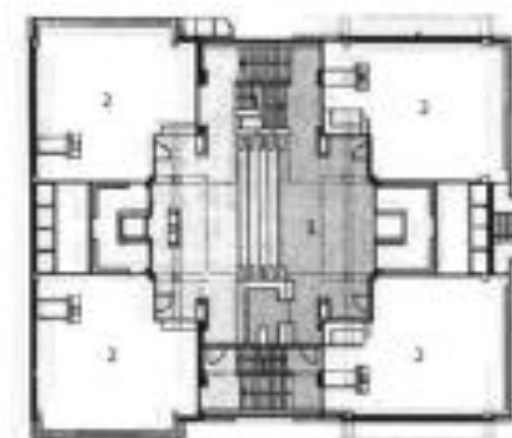
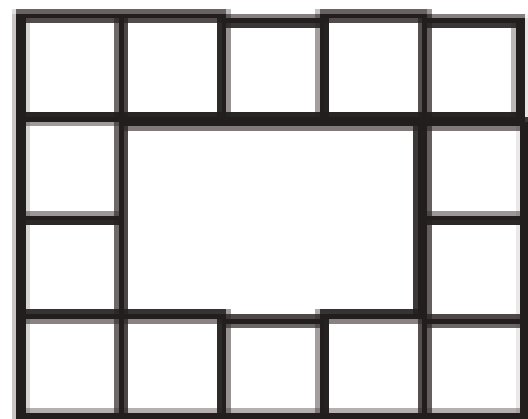
Structuralistische school

SCHOOL MARL – DE – 1968 - HANS SCHAROUN

Atriumschool

APOLLOSCHOOL AMSTERDAM – NL – 1983 – HERMAN HERTZBERGER

First floor /
Eerste verdieping WPS

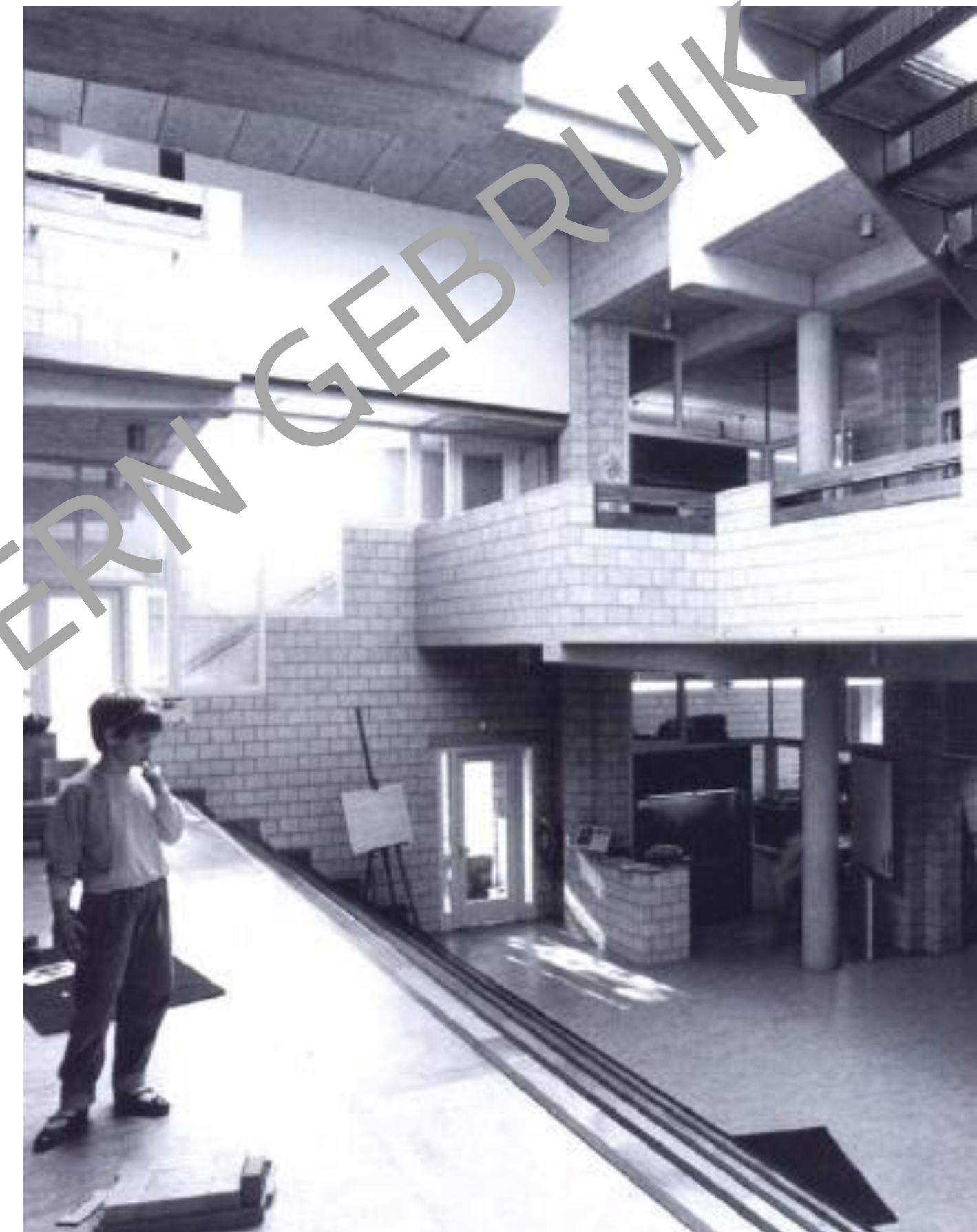
First floor /
Eerste verdieping AMS

Ground floor /
Begane grond WPS
■ Extension / Uitbreiding

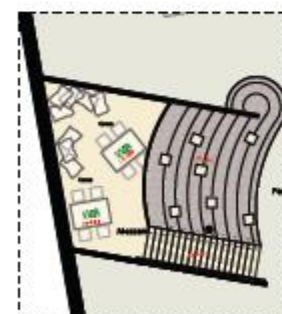
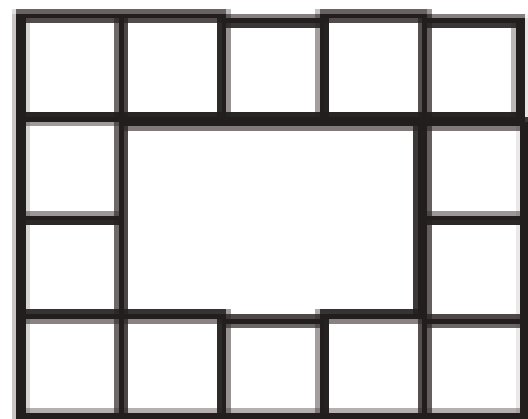

Ground floor /
Begane grond AMS
■ Extension / Uitbreiding

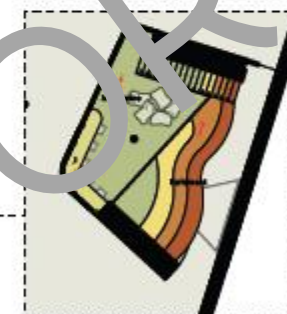

Atriumschool

GO! BASISSCHOOL KLIMOP ZANDBERGEN – BE – 2024 – B2AI ARCHITECTS, ROSAN BOSCH STUDIO EN VK ARCHITECTS

Mezzanine plan L4 / L5 / L6

Mezzanine plan L2/L3

VITTRA TELEFONPLAN STOCKHOLM – SE – 2011 – ROSAN BOSCH STUDIO

>> Schoolorganisatie

- ✦ Rosan Bosch: 6 leerruimtes
- ✦ LOOP.BZ (DK): flipped classroom
- ✦ Future Classroom Lab (FCL): 7 leerzones
- ✦ SlimFit Education (NL): leerunits van 40 tot 90 leerlingen

Go!

02

LEREN in INTERACTIE

DE 6 LEERRUIMTES VAN ROSAN BOSCH

Mentimeter

Welke ruimtelijke parameters hebben volgens
jou impact op het leerproces?

Montimeter

focus leader
creative
bold fast
inspiration transpiration

0/1

Inspired by the *Journal of*

Choose a slide to present:

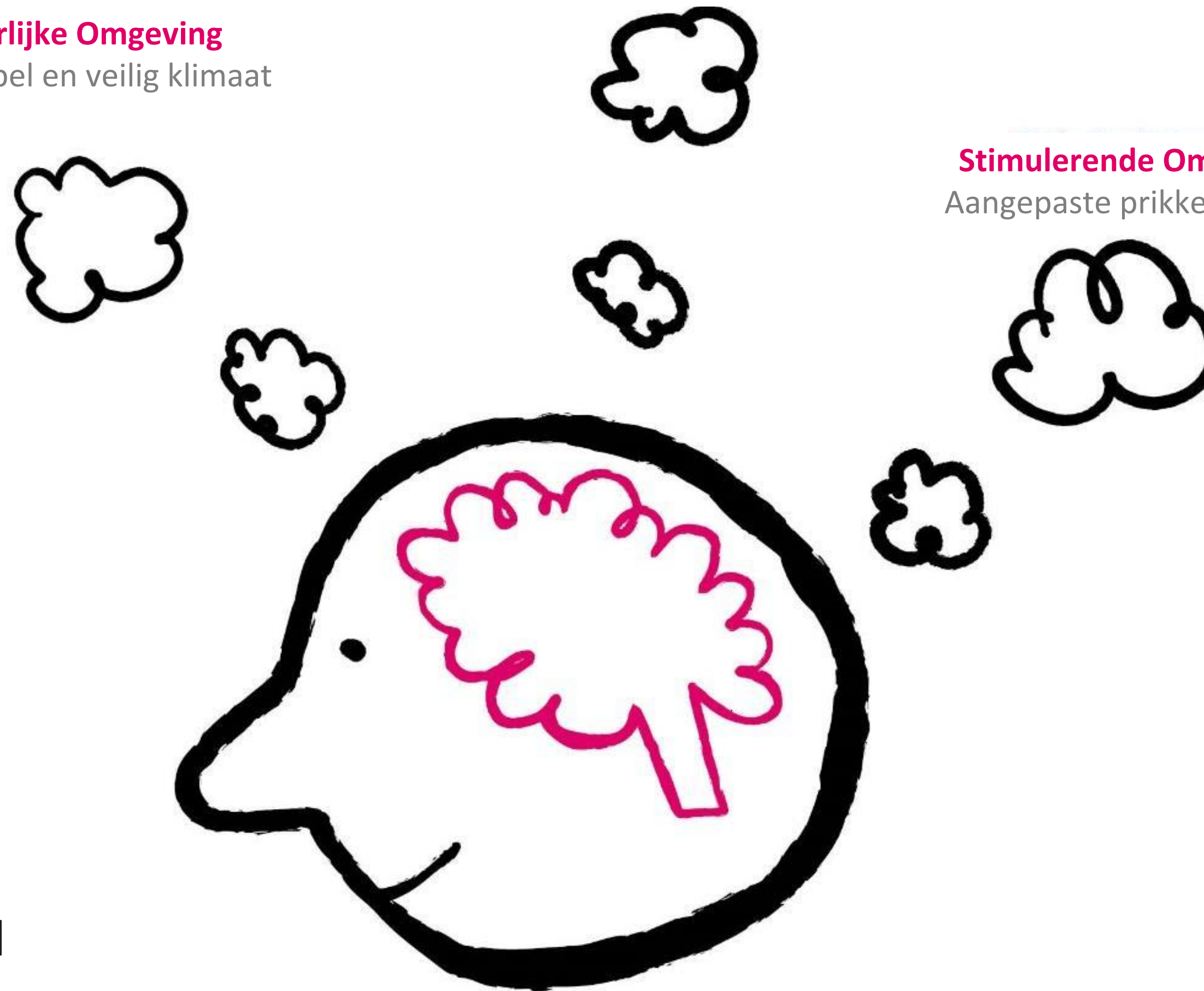

Het effect van ruimte op leren

Natuurlijke Omgeving
Comfortabel en veilig klimaat

Persoonlijke Omgeving
Toe te eigenen

Stimulerende Omgeving
Aangepaste prikkelniveaus

Het effect van ruimte op leren

Stimulerende omgeving

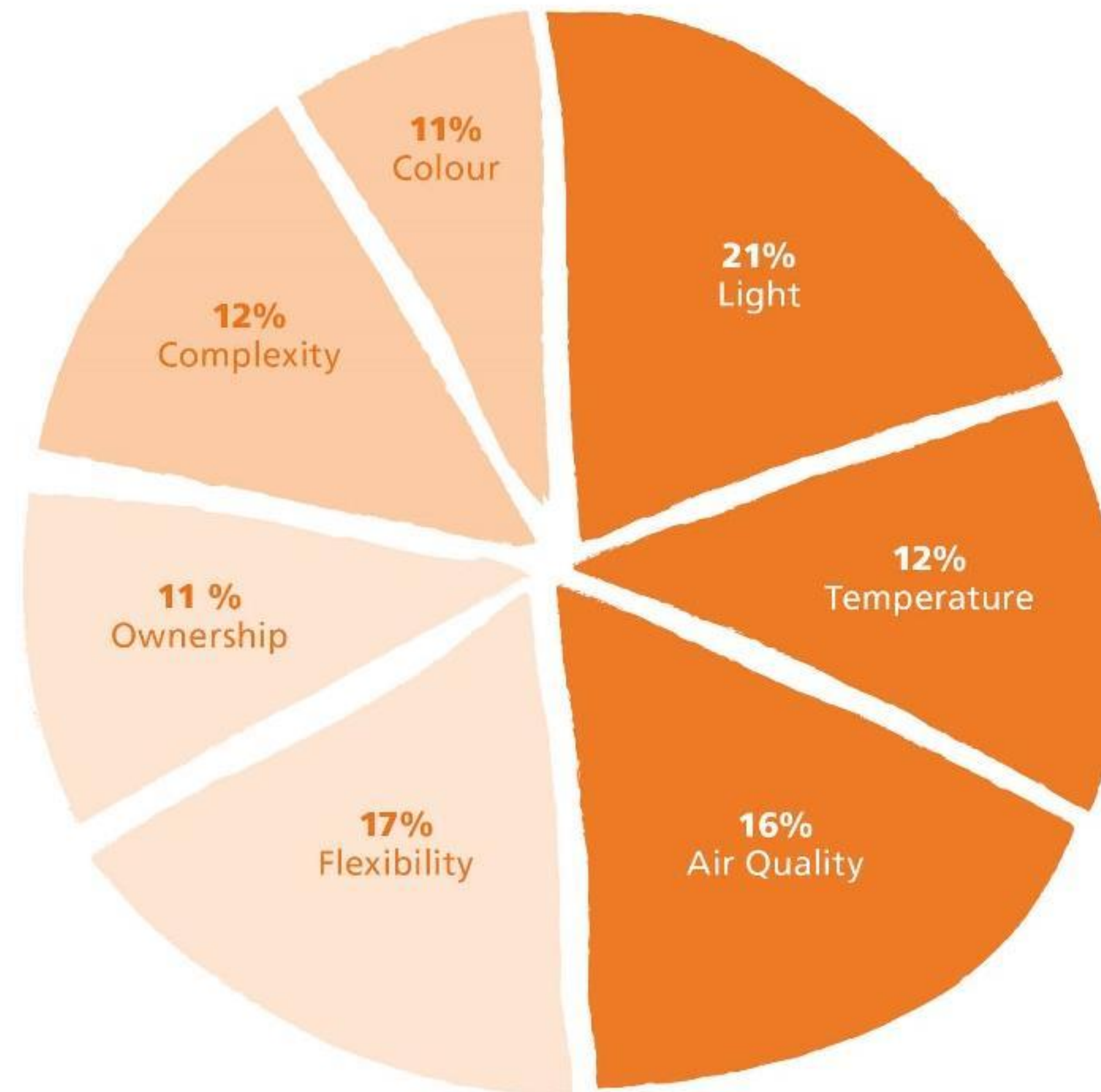
Aangepaste prikkelniveaus

Persoonlijke omgeving

Toe te eigenen

Natuurlijke omgeving

Comfort

Flexibiliteit

Autonomie
Zelf-regulering

In dialoog
In relatie tot anderen

Uitdaging
competenties

Veilige omgeving
waar vallen mag

Betekenisvolle en
haalbare doelen

Flexibiliteit

De dictatuur van het klaslokaal

✦ **Van flexibele wanden naar flexibele leerlingen!**

We hoeven ons niet te laten beperken door de muren van het klaslokaal!

Denk niet in termen van verschillende hoeken per klaslokaal, maar in termen van verschillende ruimtes/zones verspreid over de hele school die flexibel door iedereen worden gebruikt > een optimaler gebruik van de beschikbare ruimte.

✦ **Wat is een 'klas'?**

Hoe worden groepen samengesteld? Sociaal, op niveau, enzovoort?

Welke activiteiten doen ze gedurende de dag? Wat is de rol van de leerkrachten daarin?

Pas dan komt de vraag: welke soort ruimte hebben ze hiervoor nodig?

6 leerruimtes

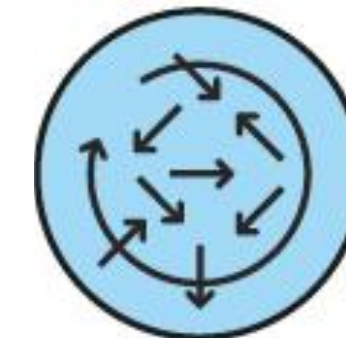
VOLGENS ROSAN BOSCH

Gebaseerd op het werk van Dr. David D. Thornburg.

MOUNTAINTOP

'MOUNTAINTOP' is primarily one way communication, e.g. speeches and lectures. Additionally, it can also be a physical wall or a digital blog to display one's achievements.

WATERING HOLE

'WATERING HOLE' is where people randomly meet and interact. The space welcomes casual talks and a high level of movement and interaction. This is a space for quick knowledge sharing. Typically this space will be a corridor or circulation area.

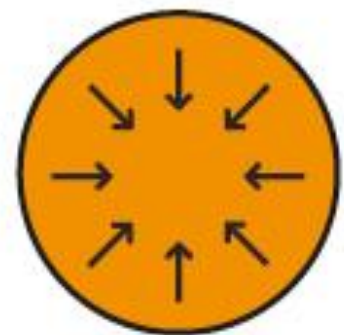
CAVE

The principles of the 'CAVE' is to support concentration with individual learning being in focus. Here children can be alone with their thoughts but at the same time be a part of their surroundings and connected to other people around them.

HANDS ON

'HANDS ON' is a principle where children can use their whole bodies in the learning experience. Examples of this could be desiccating a fish or studying music through body movement.

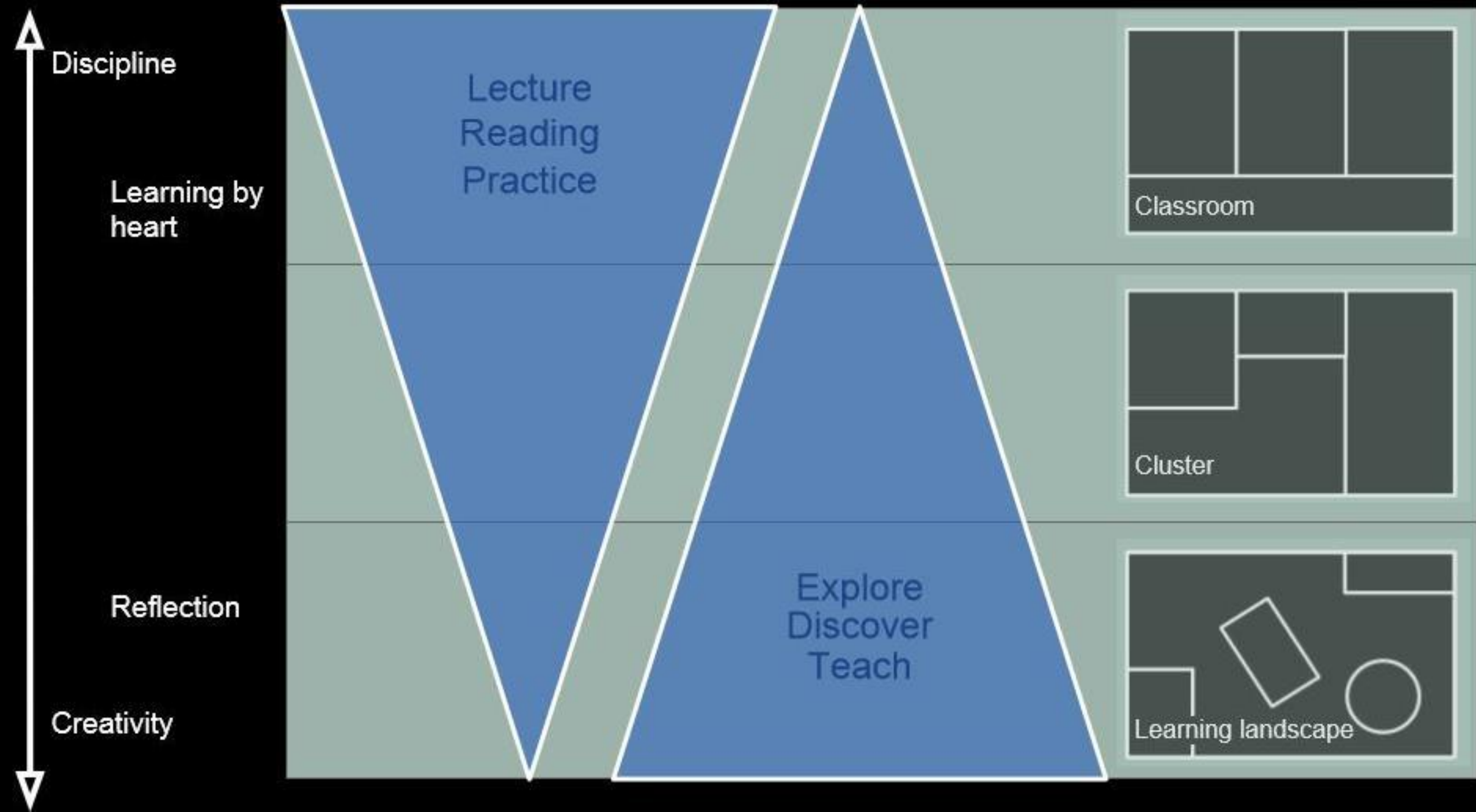
CAMPFIRE

'CAMPFIRE' is a space for dialogue, often in groups which can result in loud speaking and general high level of noise. The key word in this principle is to feel free and allowed to be noisy.

MOVEMENT

'MOVEMENT' is about action and a high level of movement. Not only outdoor movement but just a much indoor movement. How can we embrace dance, yoga or other physical activities that teaches us to learn through our whole body and not just our brains.

6 leerruimtes

DE BERGTOP

GO! basisschool 't Vlasbloempje, Grembergen

6 leerruimtes

DE GROT

GO! basisschool De Boomgaard, Meerhout

Basisschool Toverberg, Zoetermeer Nederland

ENKEL VOOR INTERN GEBRUIK

GO! Frinetschool De Zonnebloem, Oostende

Google office, California

6 leerruimtes

HET KAMPVUUR

GO! Basisschool Klim OP Zandbergen, Rosan Bosch

2024, BELGIUM

GO! Sportbasisschool, Hamme

St Ludwig school, Berlijn - LINarchitects

6 leerruimtes

DE WATERBRON

ENKEL VOOR INTERN GEBRUIK

Open lerarenkamer Campus Hardenvoort, Antwerpen

6 leerruimtes

HANDEN UIT DE MOUWEN

Wonder DIY – build your own school anywhere

Music
SPEAKS
WHEN
WORDS
FAULT

VERPAKKINGEN!

GO! Basisschool 'tKonkelgoed, Lebbeke

6 leerruimtes

BEWEGING

AM Kindergarten, Kagoshima Japan - HIBINOSEKKEI + Youji no Shiro

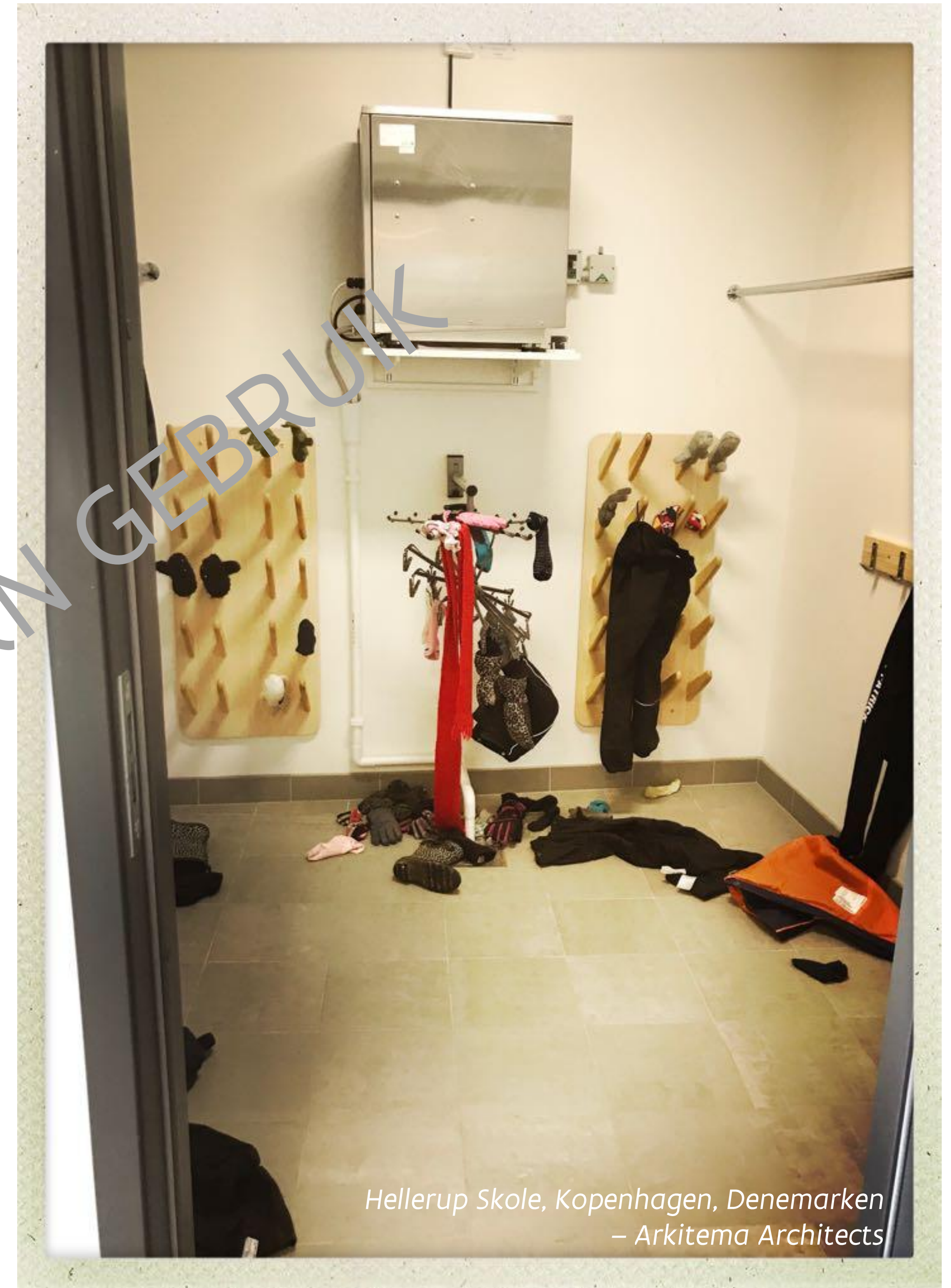
AN Kindergarten , Japan -
HIBINOSEKKEI + Youji no Shiro

Morris Arboretum, University
of Pennsylvania, USA

Pigalle basketball court, Parijs - IISStudio

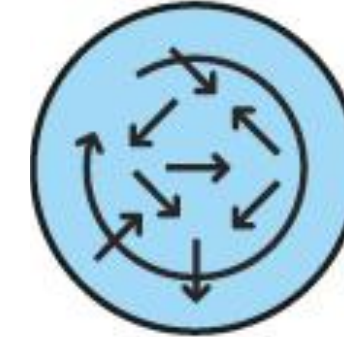

Hellerup Skole, Kopenhagen, Denemarken
– Arkitema Architects

MOUNTAINTOP

'MOUNTAINTOP' is primarily one way communication, e.g. speeches and lectures. Additionally, it can also be a physical wall or a digital blog to display one's achievements.

WATERING HOLE

'WATERING HOLE' is where people randomly meet and interact. The space welcomes casual talks and a high level of movement and interaction. This is a space for quick knowledge sharing. Typically this space will be a corridor or circulation area.

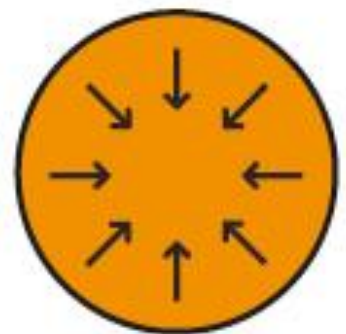
CAVE

The principles of the 'CAVE' is to support concentration with individual learning being in focus. Here children can be alone with their thoughts but at the same time be a part of their surroundings and connected to other people around them.

HANDS ON

'HANDS ON' is a principle where children can use their whole bodies in the learning experience. Examples of this could be desiccating a fish or studying music through body movement.

CAMPFIRE

'CAMPFIRE' is a space for dialogue, often in groups which can result in loud speaking and general high level of noise. The key word in this principle is to feel free and allowed to be noisy.

MOVEMENT

'MOVEMENT' is about action and a high level of movement. Not only outdoor movement but just a much indoor movement. How can we embrace dance, yoga or other physical activities that teaches us to learn through our whole body and not just our brains.

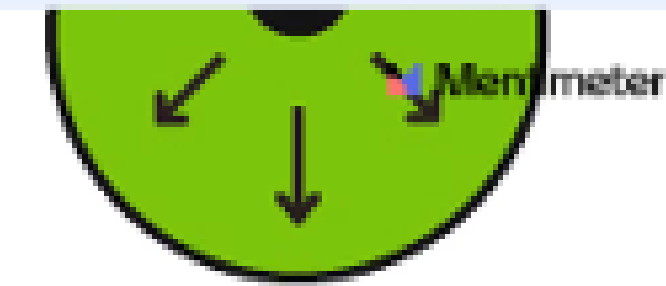
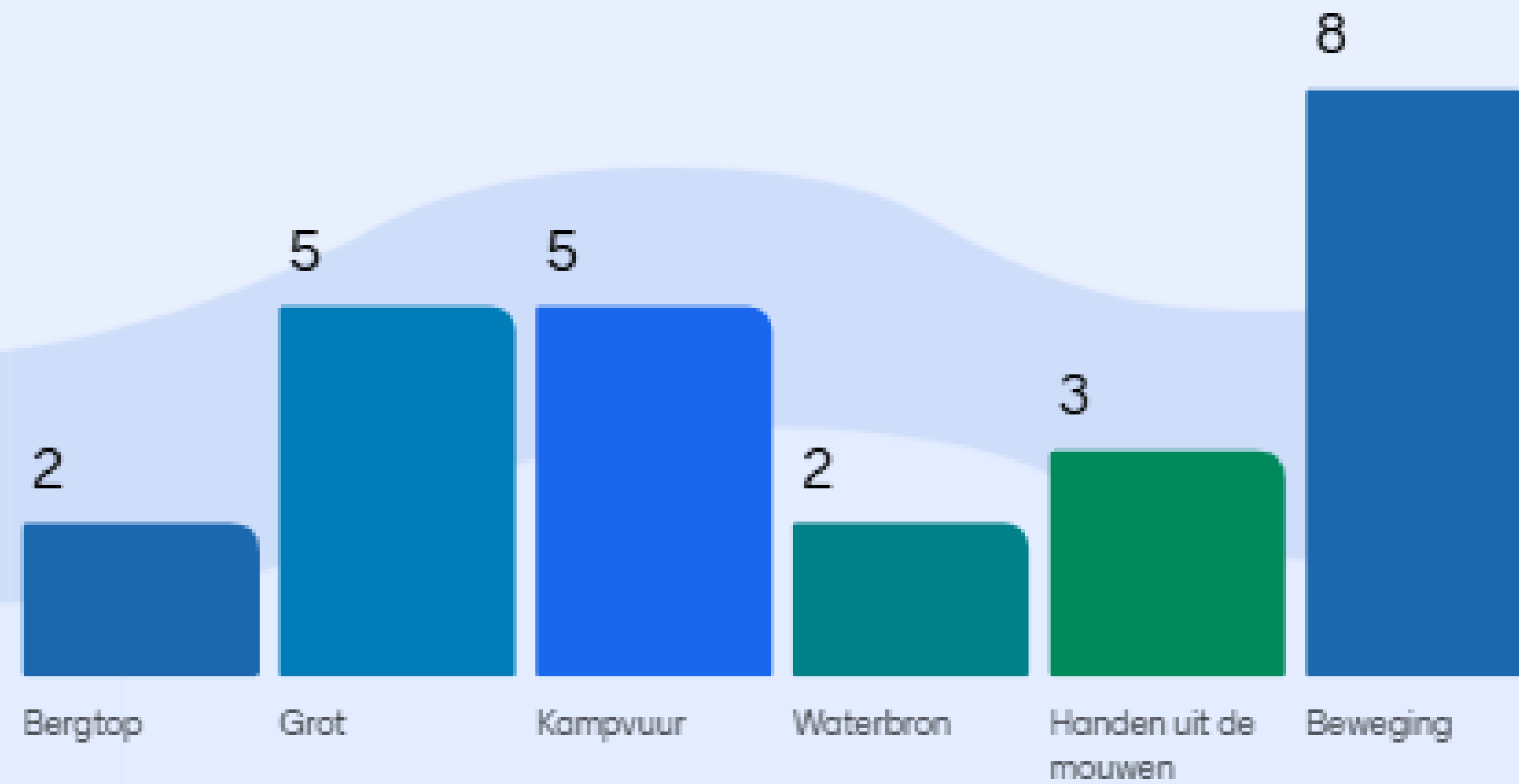
Mentimeter

Welke leerruimte van Rosan Bosch spreekt jou
het sterkst aan?

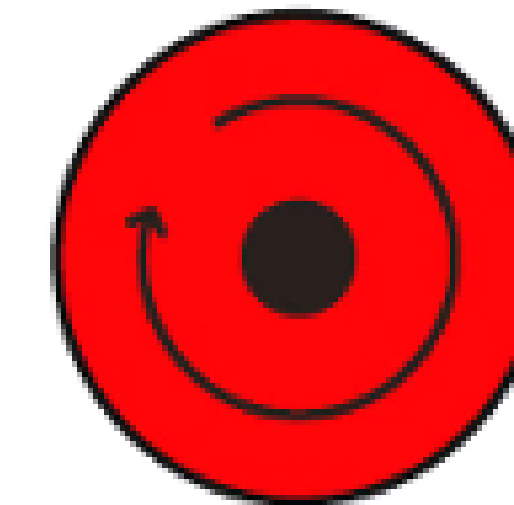

Join at mentimeter.com | use code 6833 3026

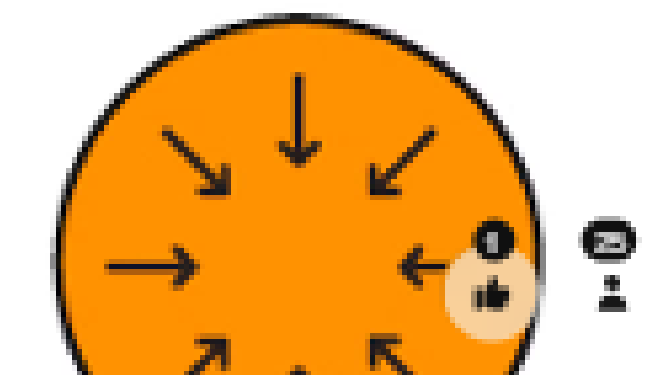
Welke leerruimte van Rosan Bosch spreekt jou het meest aan?

MOUNTAINTOP

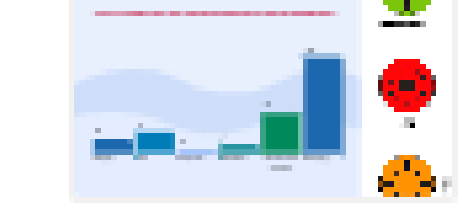
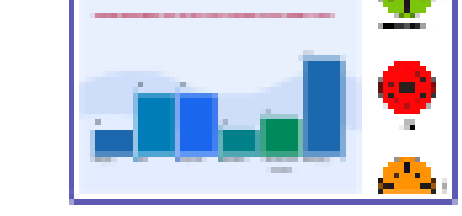
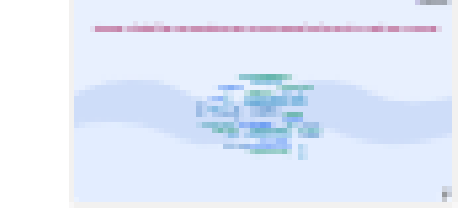
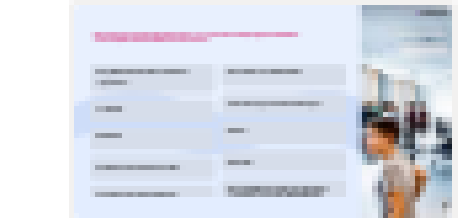
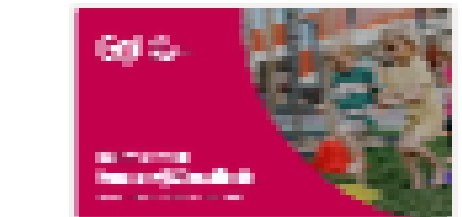

CAVE

Mentimeter
Inspirationdag Ruimte vo...

Choose a slide to present

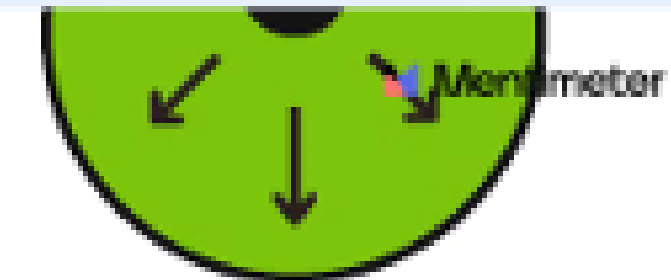
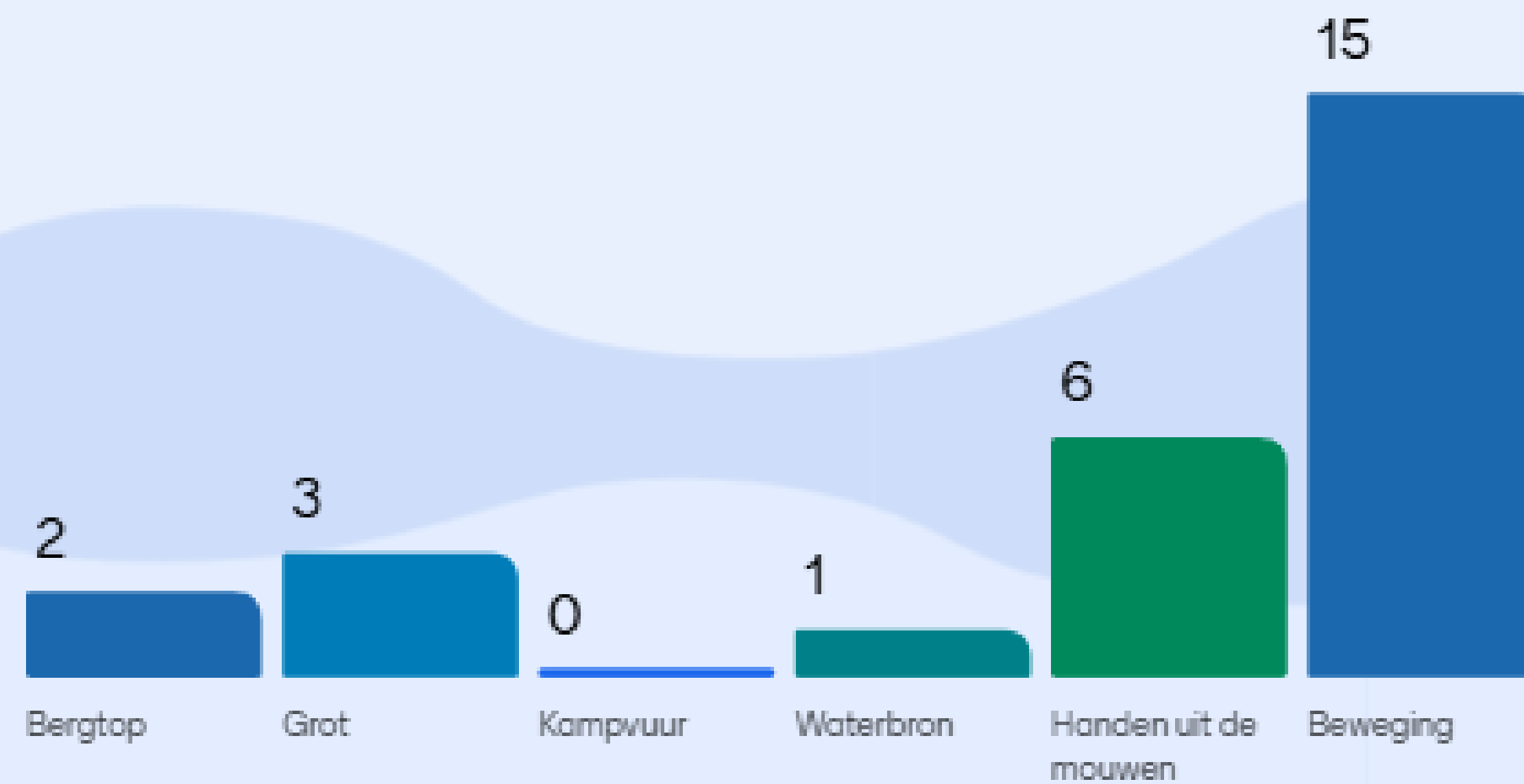
Mentimeter

Wat is volgens jou de favoriete leerruimte van de leerlingen?

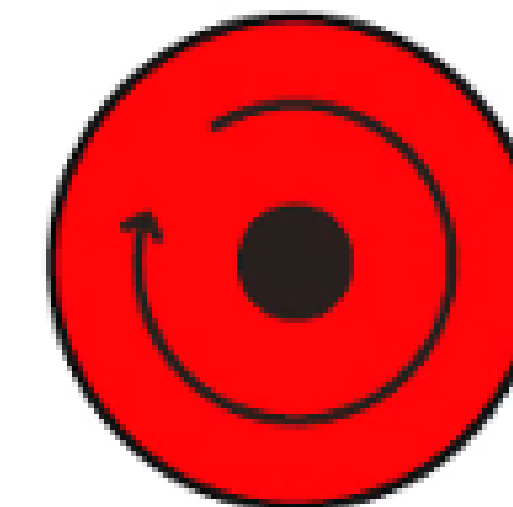

Join at menti.com | use code 68333026

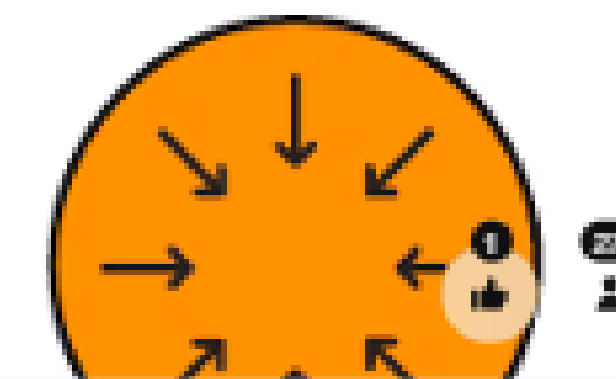
Wat is volgens jou de favoriete leerruimte van de leerlingen?

MOUNTAINTOP

CAVE

Menti

Inspiratiedag Ruimte vo...

Choose a slide to present

- Slide 1: Gif
- Slide 2: ...
- Slide 3: ...
- Slide 4: ...
- Slide 5: ...
- Slide 6: ...
- Slide 7: ...
- Slide 8: ...
- Slide 9: ...
- Slide 10: ...

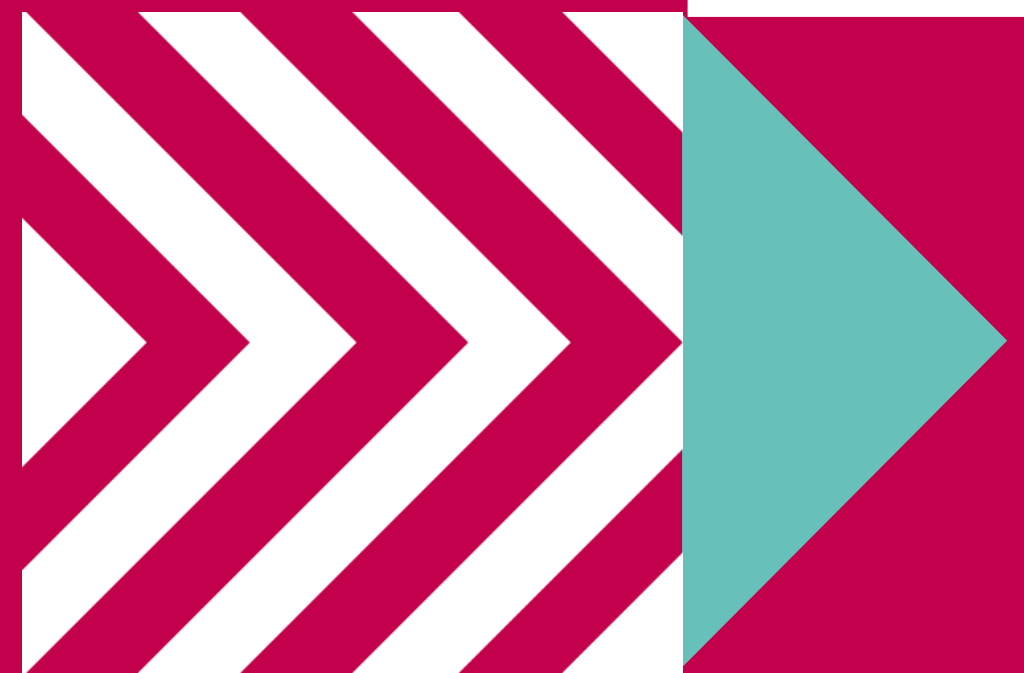
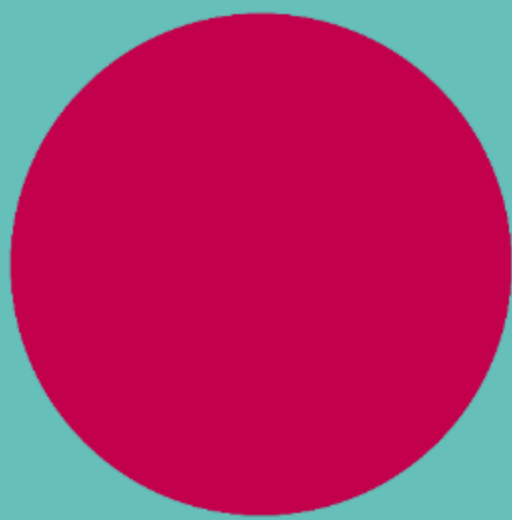

Oefening

Overleg met je buur:
Kies 3 leerruimtes van Rosan Bosch en vertel hoe jij
ze zou inzetten om lesstof aan te leren.
Denk je daarbij aan een bepaalde plek in de school?

Lunchtijd

Go!

Praktijkgetuigenis: BS Zandbergen

AN EEMAN

Inspiratiesessie 2

ANNAÏK DECEUNINCK — HEIDI VAN EETVELT (AFDELING INFRA)

Go!

03

ERVAREN

DE 'FYSIEKE' OMGEVING

Mentimeter

Welke indruk laat dit lokaal op je na?

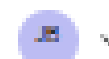
Join at menti.com | use code 6833 3026

Mentimeter

Welke indruk laat dit lokaal op je na?

leader bold
creative
focus fast
transpiration

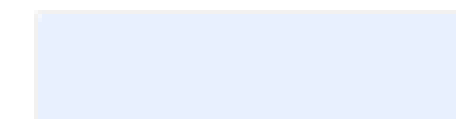
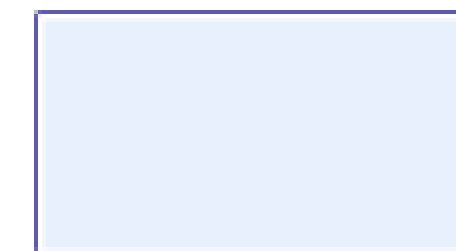
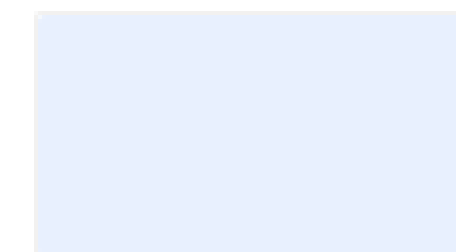
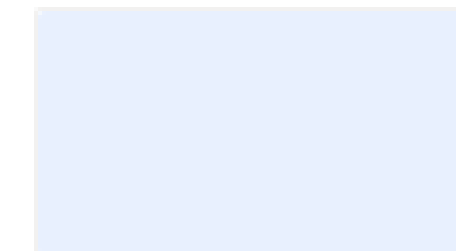
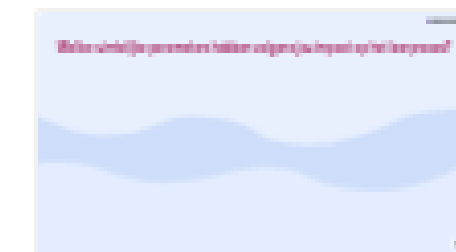
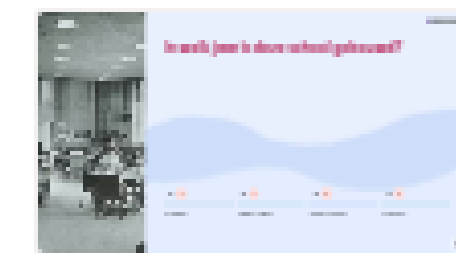
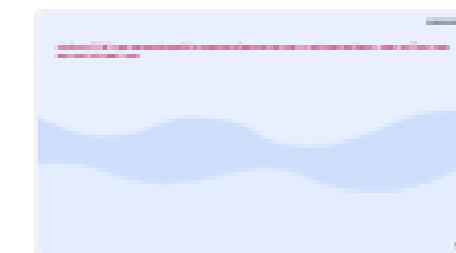
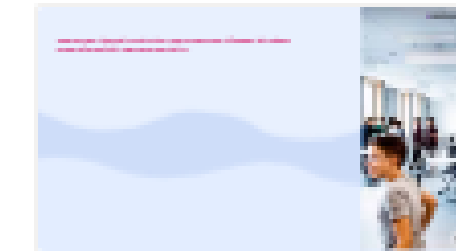

Menti

Inspiratiedag Ruimte va...

Choose a slide to present

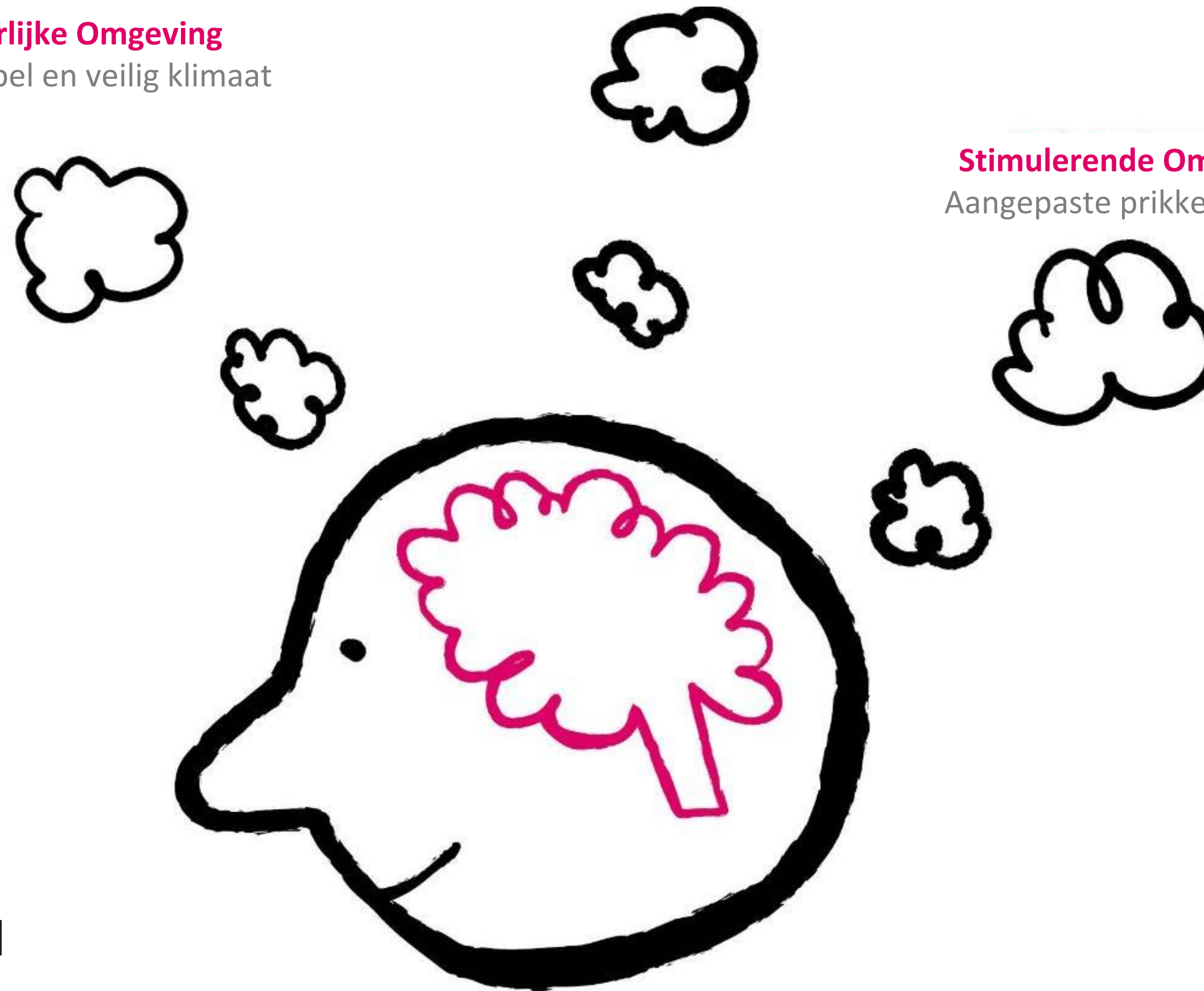

Het effect van ruimte op leren

Natuurlijke Omgeving
Comfortabel en veilig klimaat

Persoonlijke Omgeving
Toe te eigenen

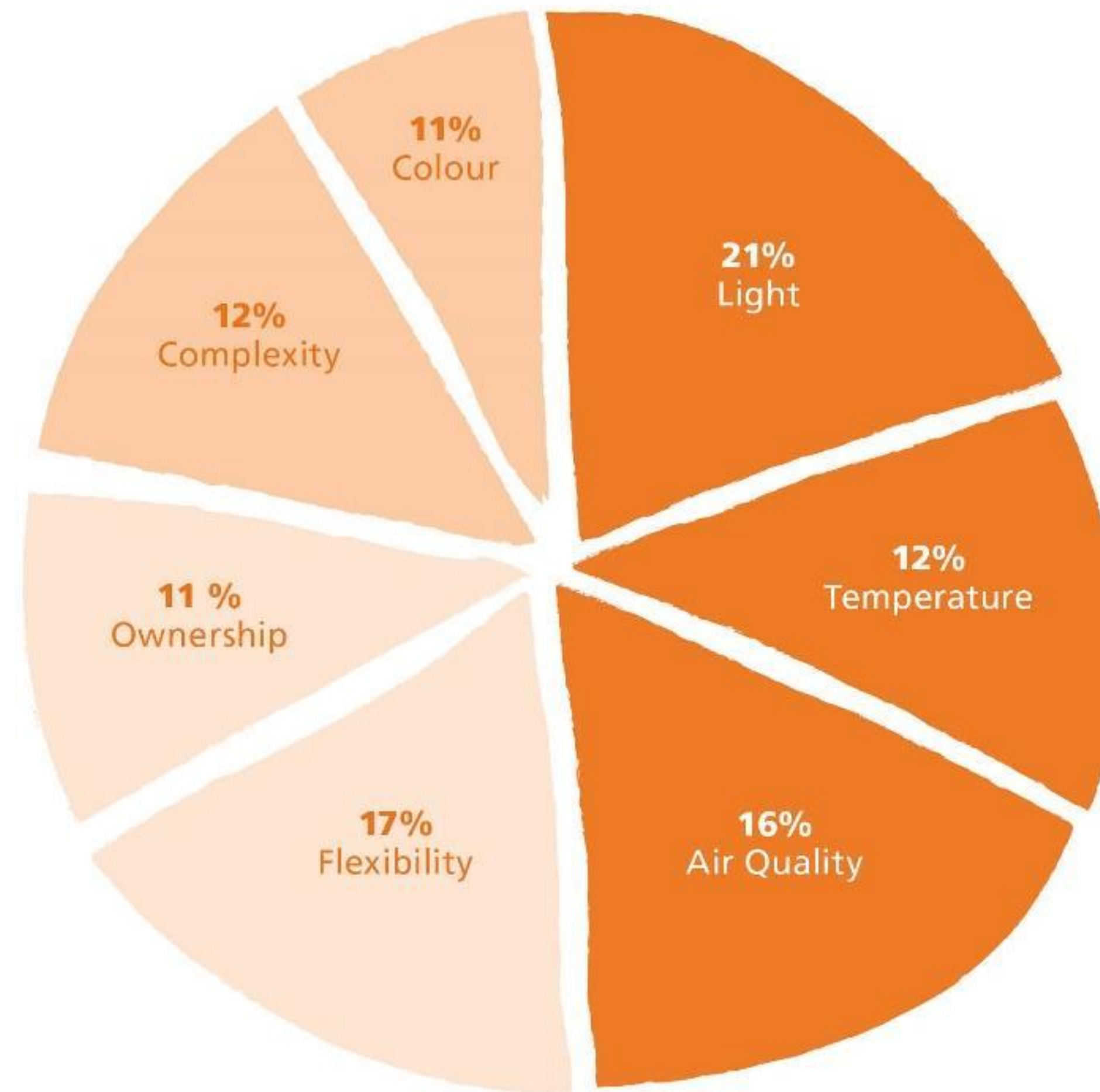
Stimulerende Omgeving
Aangepaste prikkelniveaus

Het effect van ruimte op leren

**Stimulerende
omgeving**
Aangepaste prikkelniveaus

**Persoonlijke
omgeving**
Toe te eigenen

**Natuurlijke
omgeving**
Comfort

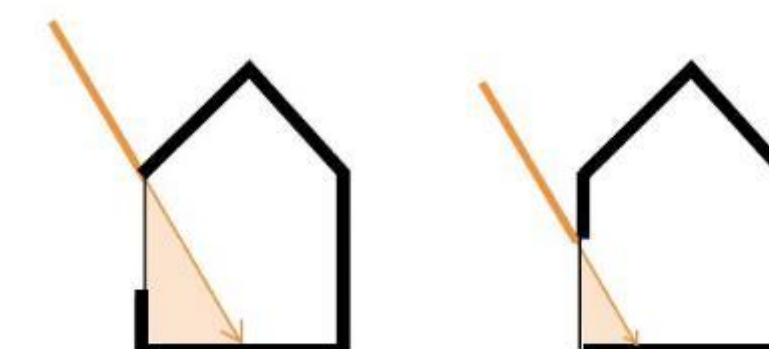
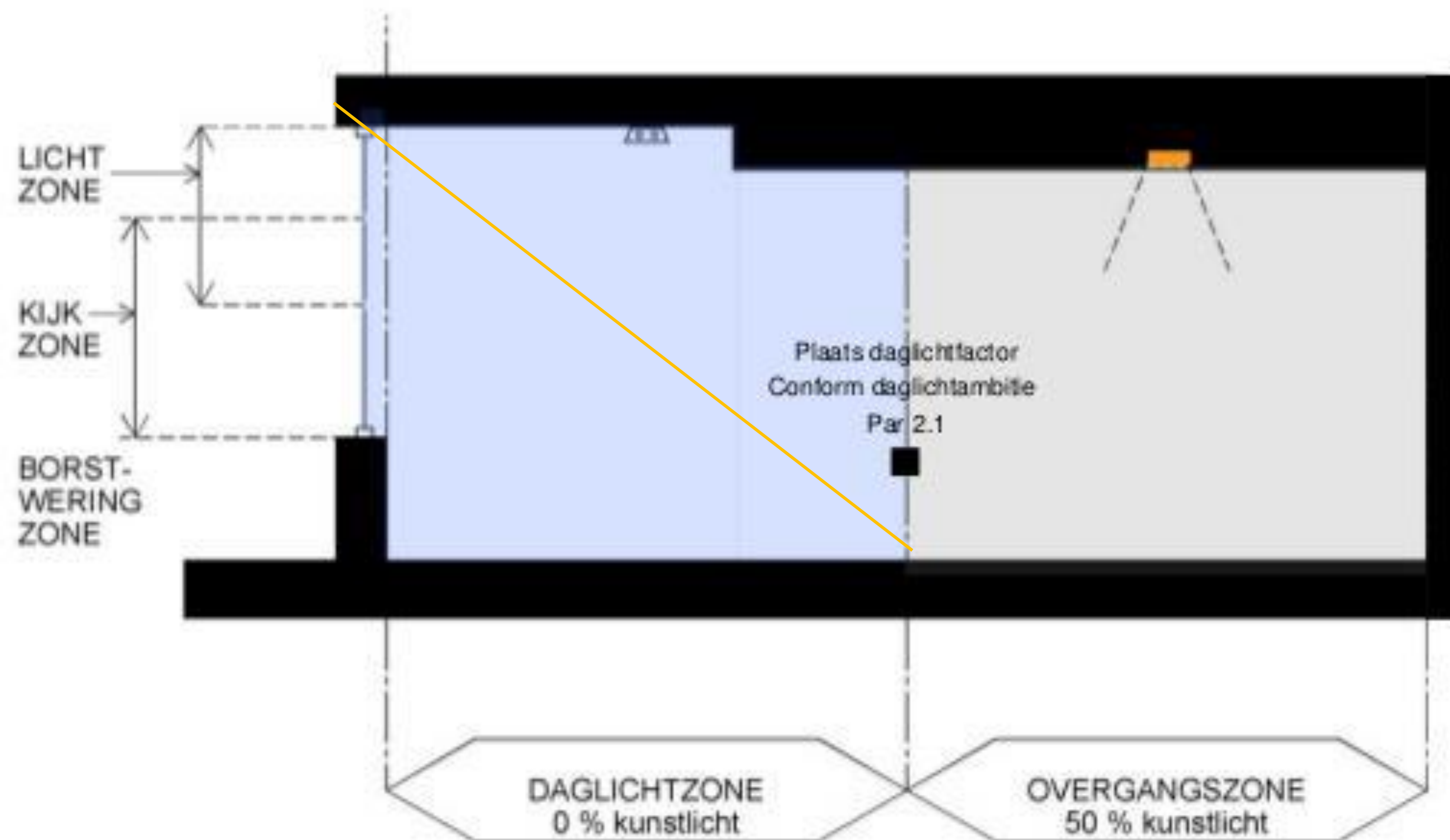
Licht

Daglicht heeft een wisselende kwaliteit die invloed heeft op onze alertheid en productiviteit. Het is ook subtieler en diffuser dan kunstlicht.

Advies: Minimaal 2 uur direct daglicht per dag (waarvan minimaal 30 minuten buiten).

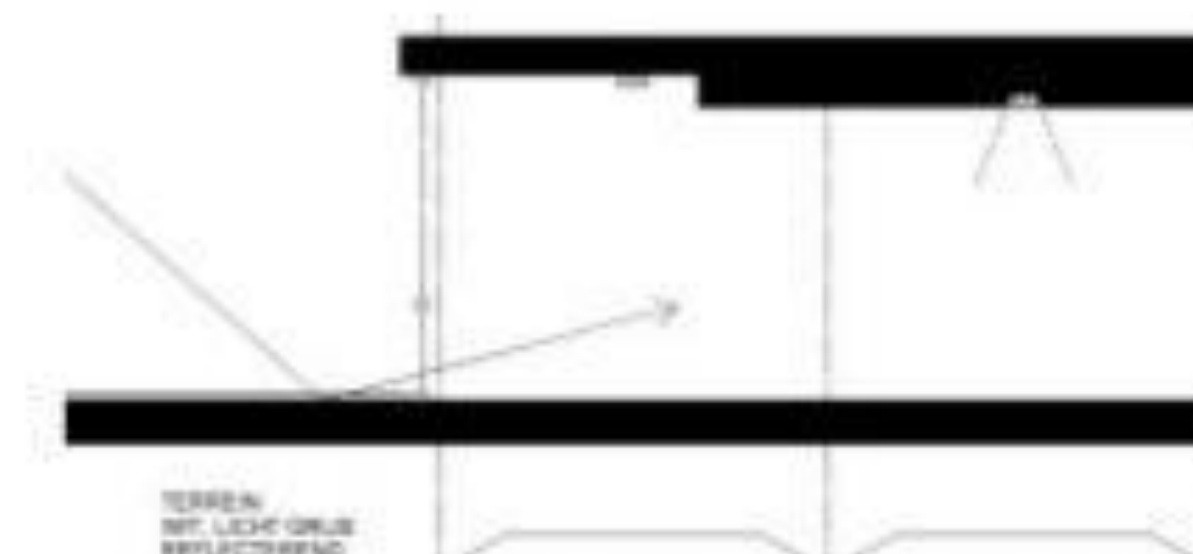
Licht

Hoe hoger het raam,
hoe dieper de
lichtinval.

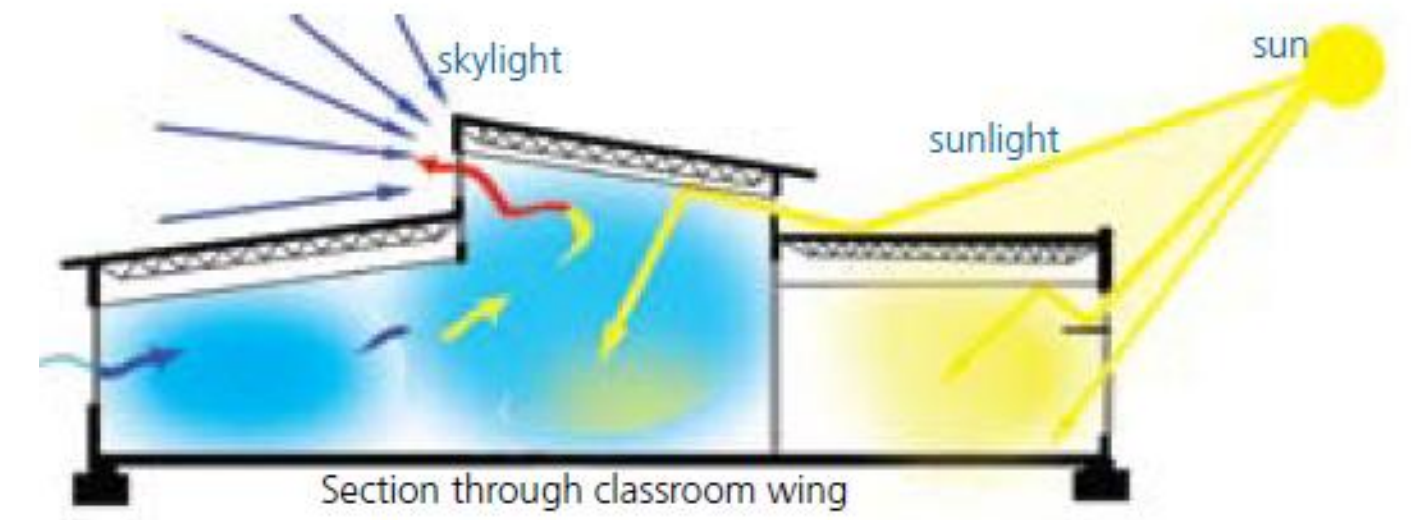
Ontwerphandreikingen

- Kozijnen zo hoog mogelijk positioneren.
- Verlaagd plafond ca. 2400 mm vrijhouden van de gevel.
- Lichte kleuren voor wanden, vloeren, plafonds en kozijnen.
- Lichte afwerking dagkanten en vensterbanken (niet spiegelen).
- Zo min mogelijk stijlen en dorpels.

Licht

Diffuse light

Shadow effect

GO! paviljoen – identical classrooms, same building, same time of day

Figure 3b: Option A (all lighting OFF).

Figure 4b: Option B (ceiling lighting ON).

Figure 5b: Option C (ceiling+pendant ON).

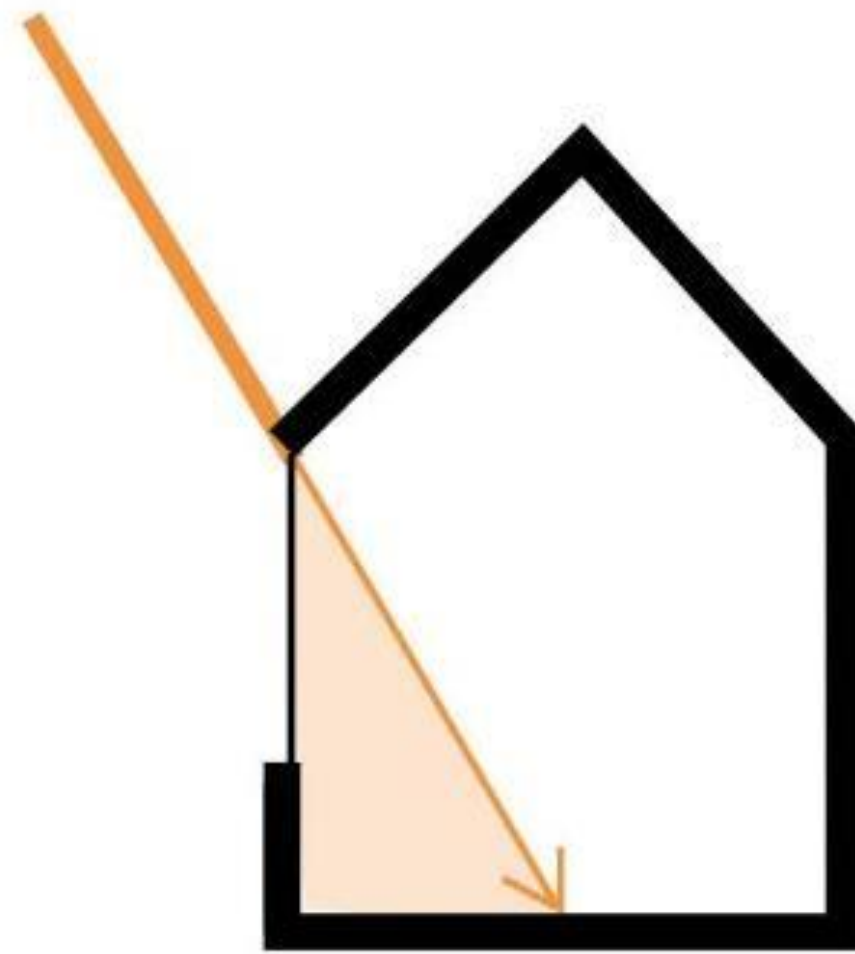
Fig.6b: Option D (pendant lighting ON).

ENKEL VOOR INTERN GEBRUIK

A-Maze, Beringen-Beverlo Areal architecten

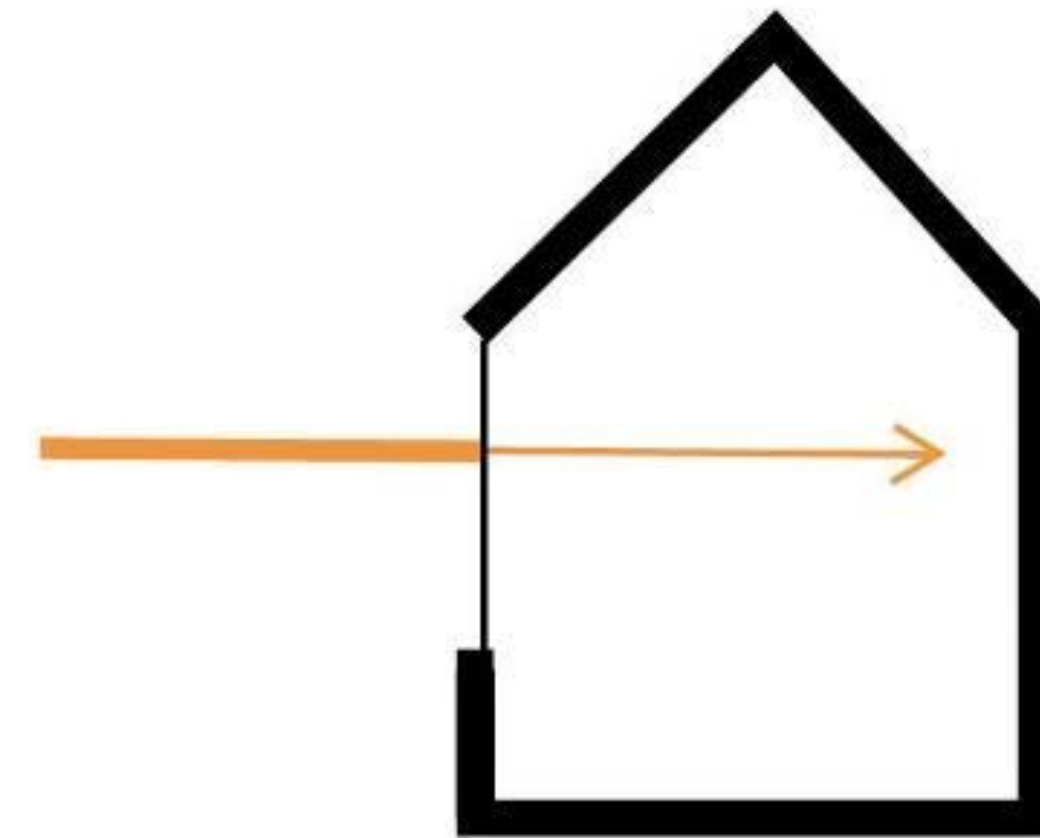
Temperatuur

SOUTH

In **summer** the sun is high at noon!

In **winter**, the sun is low and the limited solar heat can contribute to the indoor temperature..

EAST-WEST

'In the **morning and evening**, the sun can be low.
Blinding and heating effect.

Temperatuur

Warmte kan worden tegengehouden met:
ZUID: Passieve zonwering (buitenzijde – horizontaal)
OOST-WEST: Actieve zonwering (binnenzijde – verticaal)

Freinetschool Ibis, Herentals

Basisschool 't Locomotiefje, Beerse

Planten en bomen kunnen ook zonnewerend werken.

GO! Basisschool Ten Dorpe, Mortsel

TEMPERATURE

Ongeklimateerde gang
Freinetschool Ibis, Herentals

Lucht

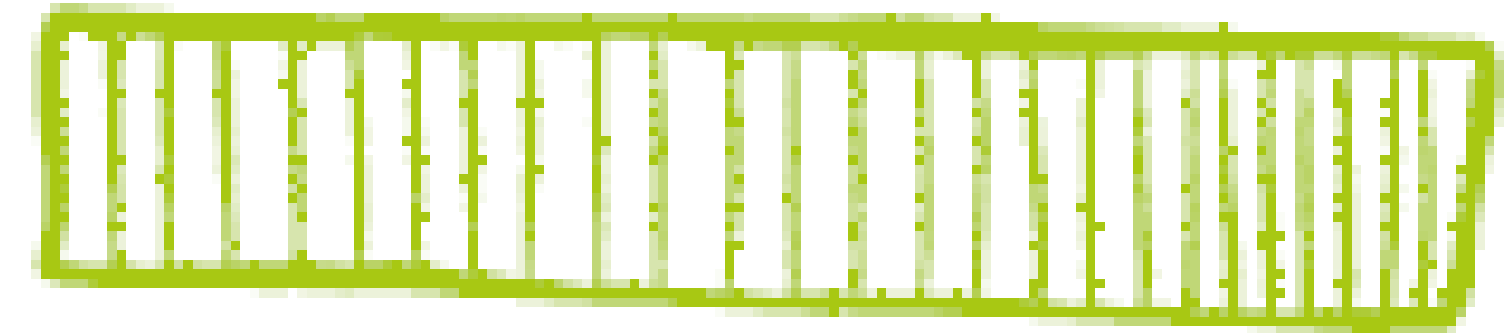
Maximale CO₂-
concentratie:
950 ppm.

In een
standaard
lokaal met 30
leerlingen >
binnen het uur
bereikt!

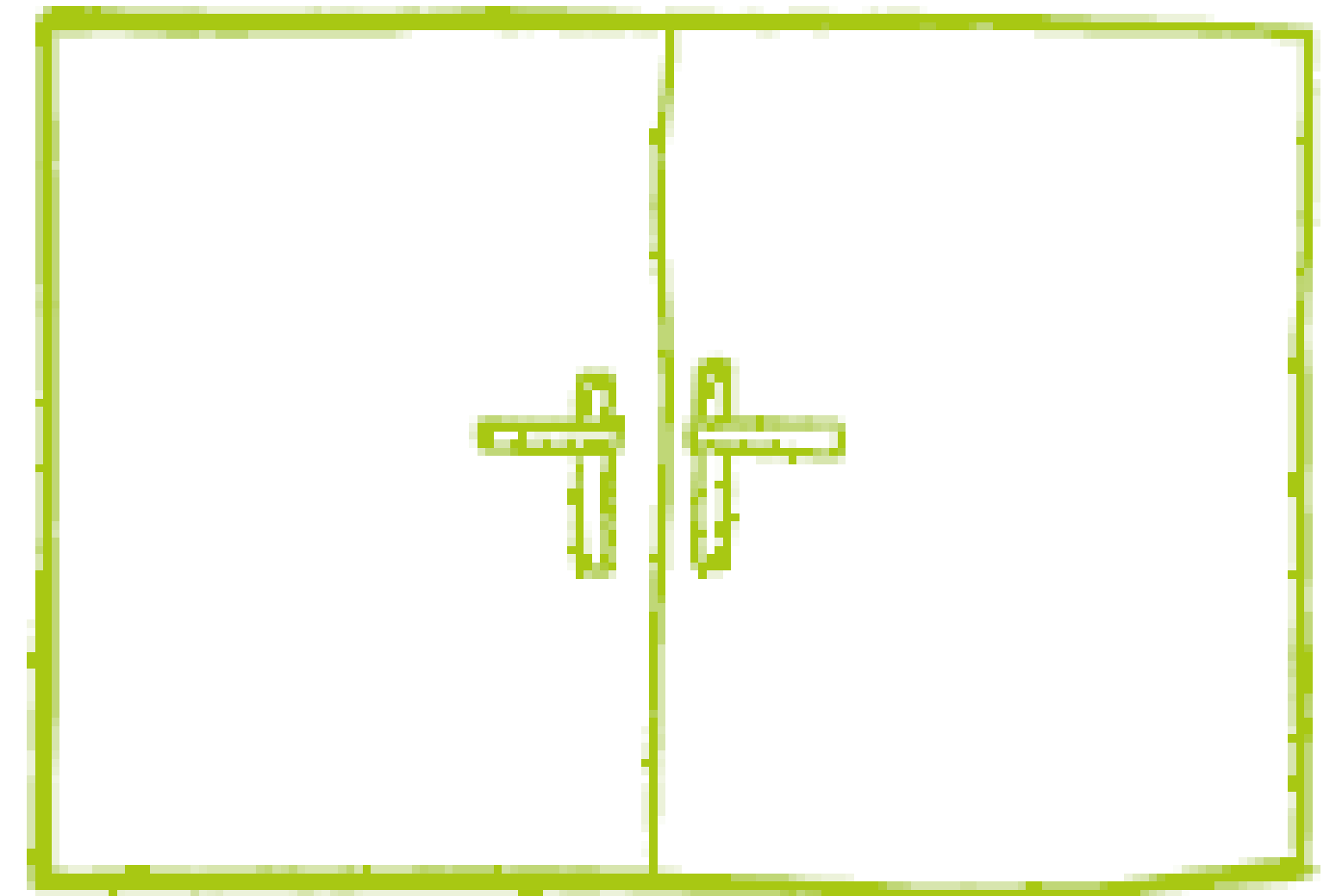
small, high-level windows, which allow
small amounts of ventilation in high wind;

trickle ventilators for cold weather, high
winds and when other windows are
closed for security;

large, main central windows for still,
hot, summer weather;

small windows at bench height for all-
round ventilation – may have to be closed
in high winds to prevent papers flying.

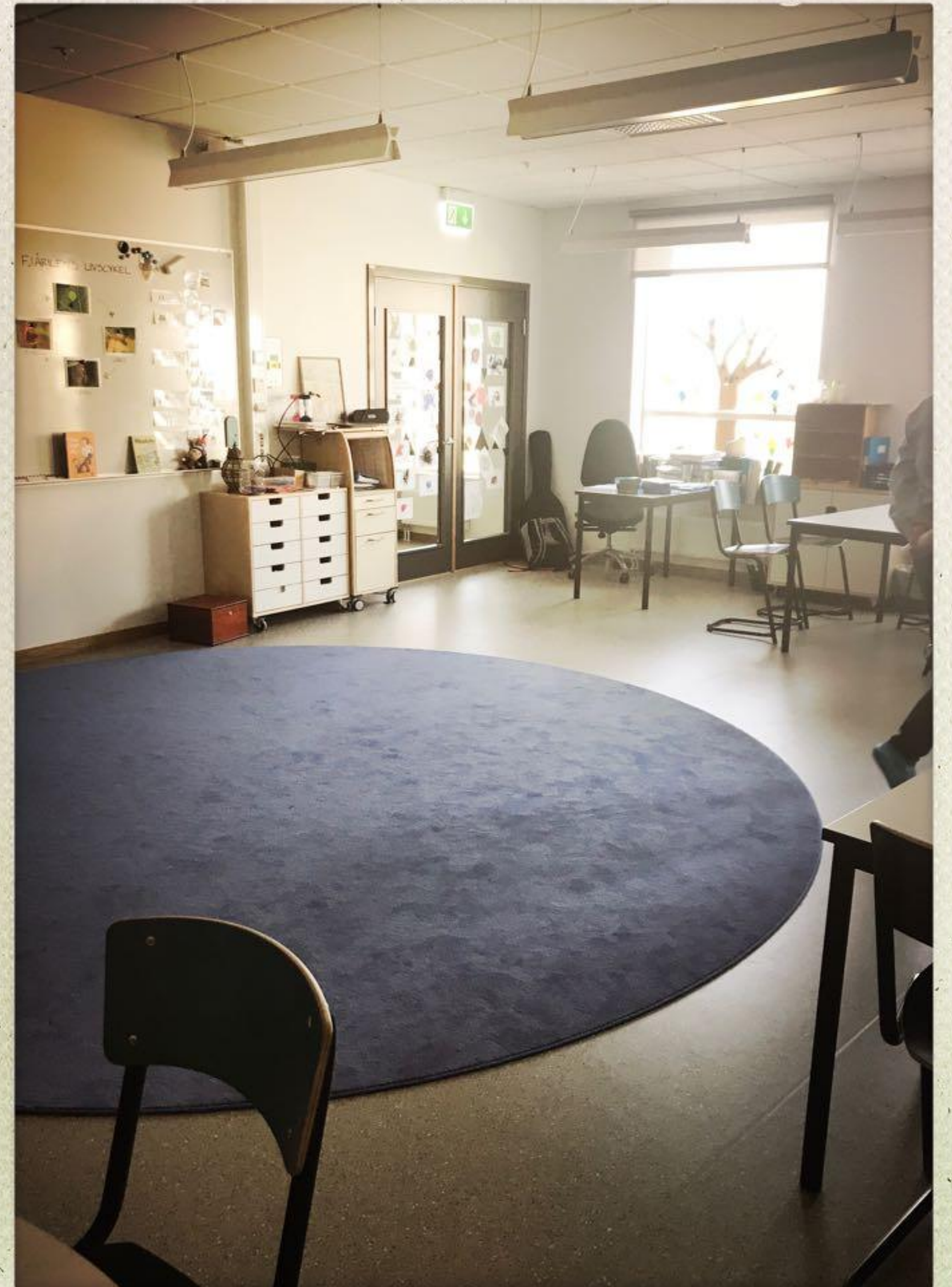
906 school, Sabadell (Spanje) -
h architectes

Geluid

Poreuze materialen zoals gestoffeerd meubilair, gordijnen, enzovoort, zijn goede geluidsabsorbeerters.

Rubberen dopjes onder verplaatsbaar meubilair verminderen het geluid dat ontstaat bij het bewegen ervan.

Het plafond kan een belangrijke rol spelen in het verbeteren van de akoestiek in het klaslokaal. Het is het grootste oppervlak in de ruimte en blijft vlak en relatief onaangetast.

Alt school, New York – A-I interiors

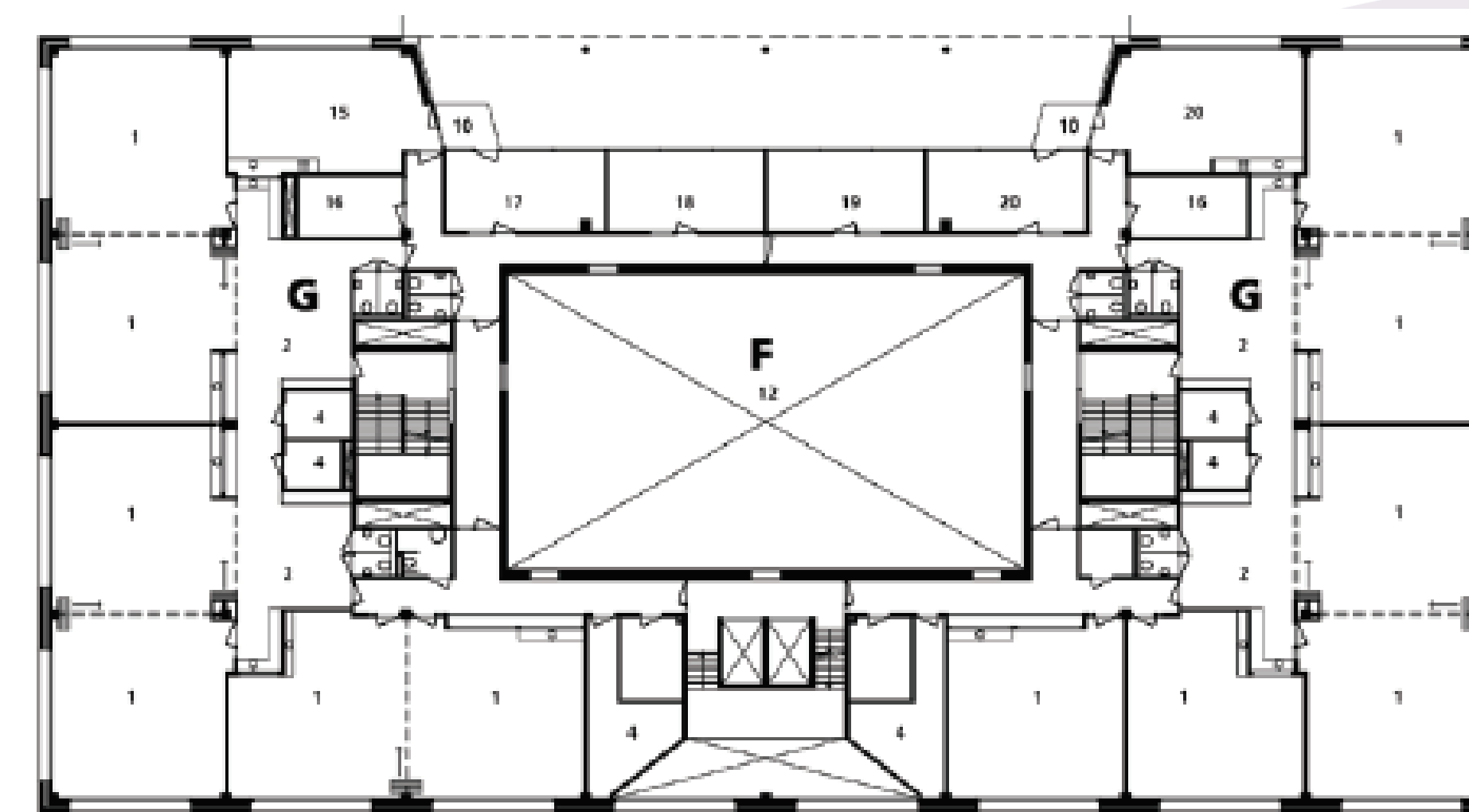
GO! basisschool De Tovertuin, Lokeren

Basisschool Toverberg,
Zoetermeer Nederland

Brede School Spaarndammerhout, Amsterdam

3E VERDIEPING: BSO, KDV, BEDRIJFSRUIMTE

Kleur

ENKEL VOOR INTERN GEBRUIK

ENKEL VOOR INTERN GEBRUIK

Kleur

ENKELE VUISTREGELS

Tegen een rustige achtergrond spelen extra kleurelementen in het klaslokaal een aanvullende, stimulerende rol.

- *Kies eerst de kleurelementen voor de minder flexibele onderdelen (meubilair, plafond, vloer, kasten, enz.).*
- *Ga pas daarna over tot het kiezen van een (intense) accentkleur voor andere, gemakkelijk aanpasbare elementen.*
- *Het doel is stimulatie: voeg extra kleur toe aan saaie leeromgevingen, verwijder kleur in overmatig kleurrijke omgevingen.*

Mentimeter

Welk gevoel roept de kleur ‘rood’ bij je op?

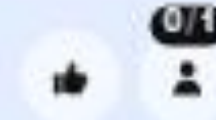

Join at menti.com | use code 6833 3026

Mentimeter

Welk gevoel roept de kleur 'rood' bij je op?

leader
focus bold
creative
fast
transpiration
inspiration

Menti

Inspiratiedag Ruimte vo...

Choose a slide to present

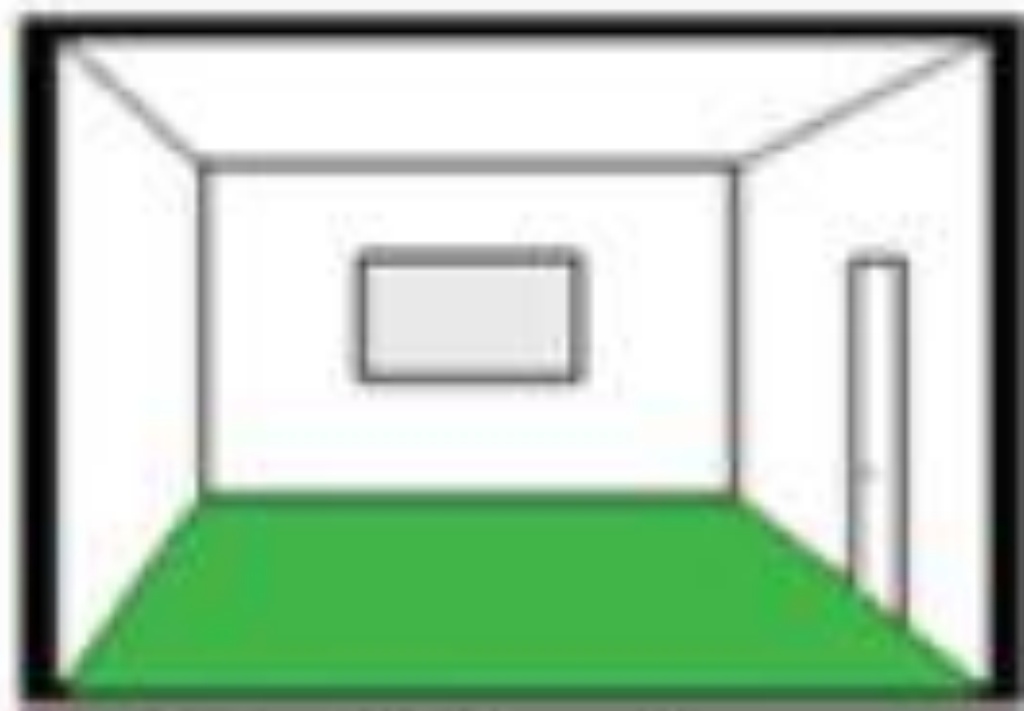
What **GREEN** can do?

protective (reflection on skin can be unattractive)

cool, secure, calm, reliable, passive, irritating if glaring (electric green), muddy if toward olive

natural (up to a certain saturation point), soft, relaxing, cold (if toward blue-green)

ENKEL VOOR INTERN GEBRUIK

Gymnasiaat Atheneum Dendermonde

St Ludwig school, Berlijn - LINarchitects

ENKEL VOOR INTERN GEBRUIK

Textuur

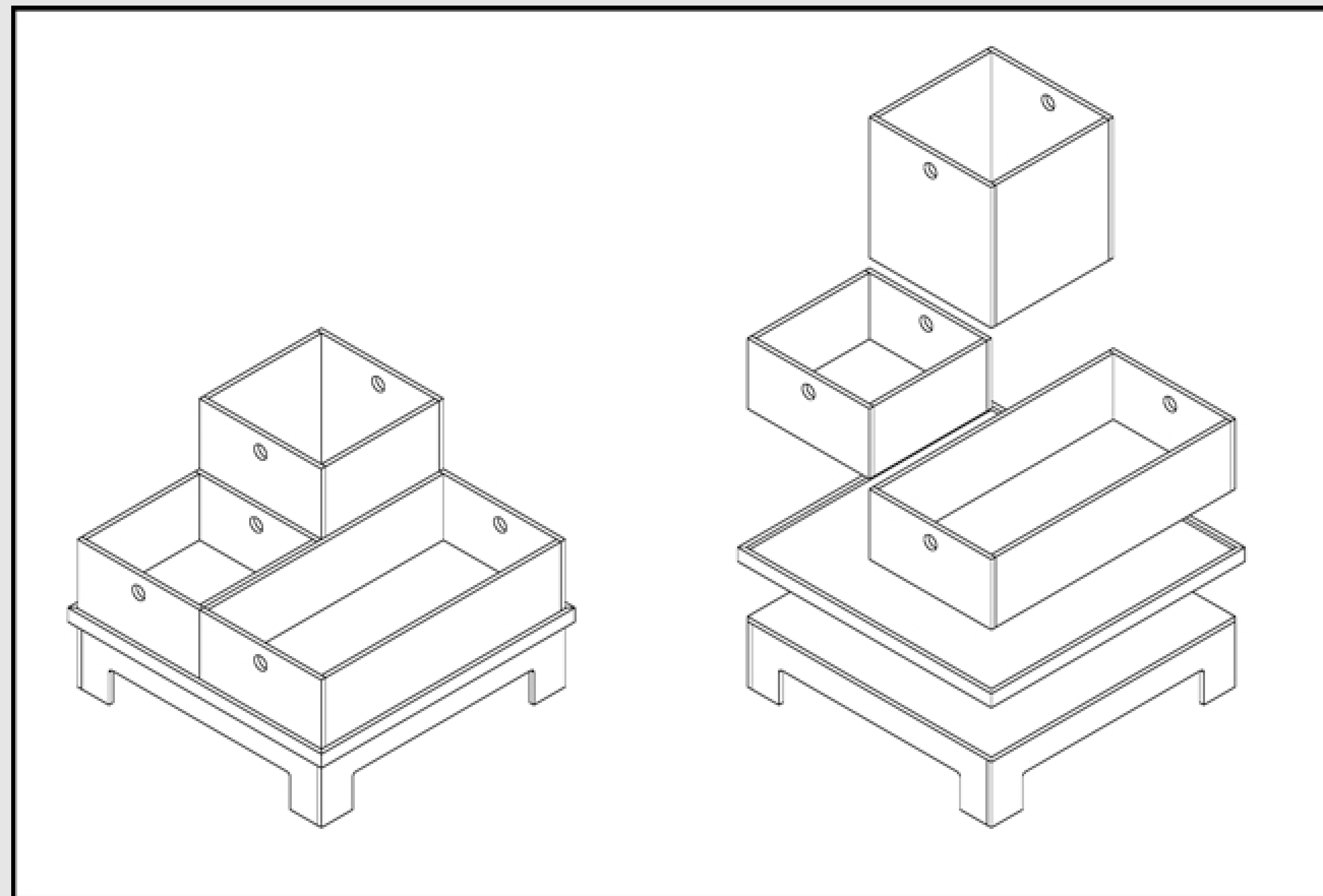

ENKEL VOOR INTERN GEBRUIK

GO! Freinetschool De
Zonnebloem, Oostende

<http://www.abc-web.be>

Complexiteit

ORDE IN DE CHAOS

- ✦ Het effect van complexiteit is niet rechtlijnig:
 - *een hoge of lage mate van complexiteit zorgt voor slechtere leeromstandigheden.*
 - *Een gemiddelde visuele complexiteit is optimaal: genoeg om de aandacht van leerlingen te prikkelen, maar met een zekere mate van orde.*
- ✦ Eenheid, samenhang, leesbaarheid, compatibiliteit
- ✦ Dit kan versterkt of afgezwakt worden door keuzes in ontwerp: hogere, eenvoudige vormen kunnen de ruimte “ontlasten”, terwijl complexere vormen bijdragen aan de complexiteit – al moet rommeligheid en wanorde vermeden worden.

Complexiteit

ORDE IN DE CHAOS

- ✦ **Sociale context:** Sommige kinderen hebben meer orde en structuur nodig als compensatie voor het gebrek daaraan thuis.

Het effect van ruimte op leren

Stimulerende omgeving

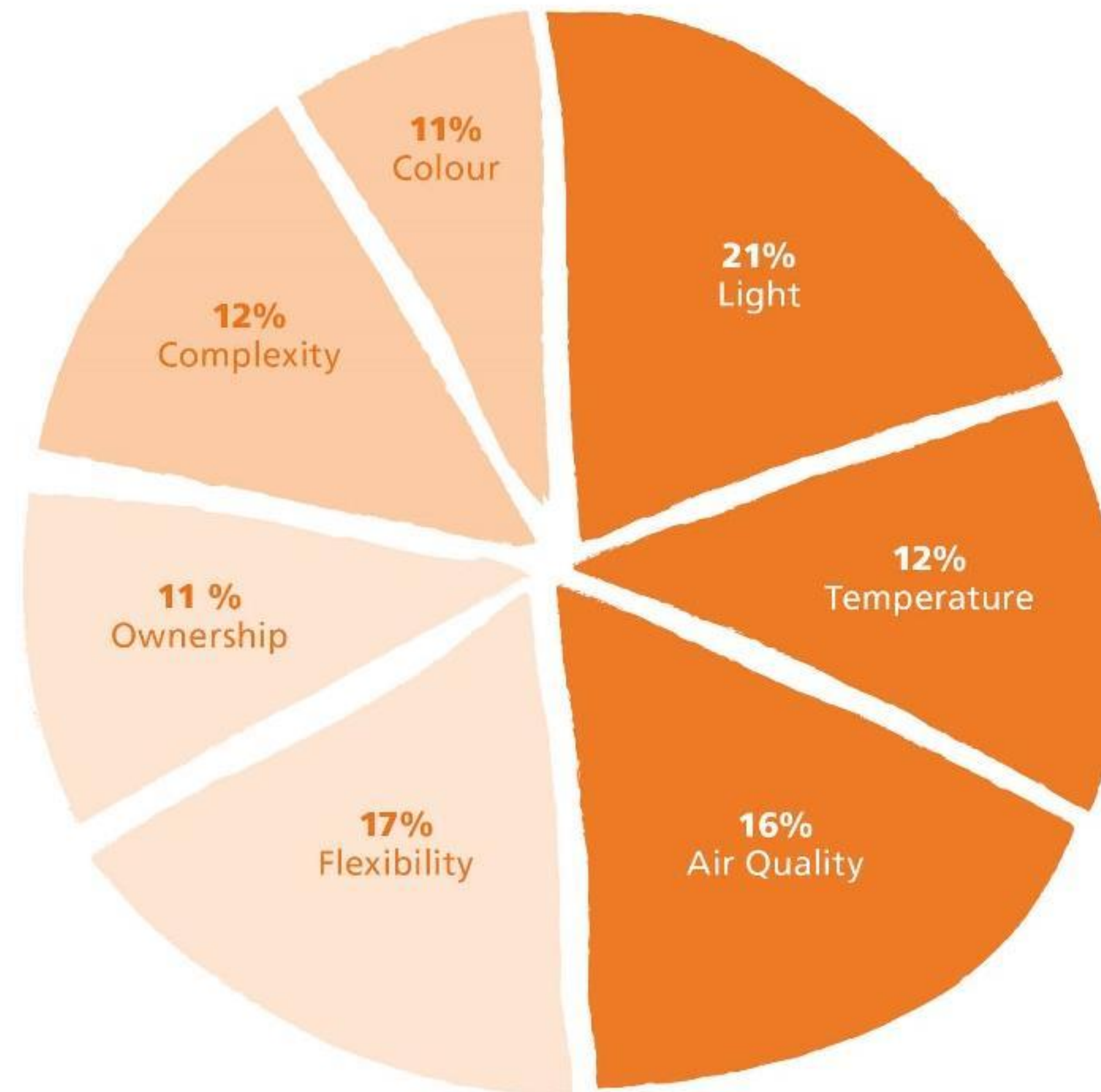
Aangepaste prikkelniveaus

Persoonlijke omgeving

Toe te eigenen

Natuurlijke omgeving

Comfort

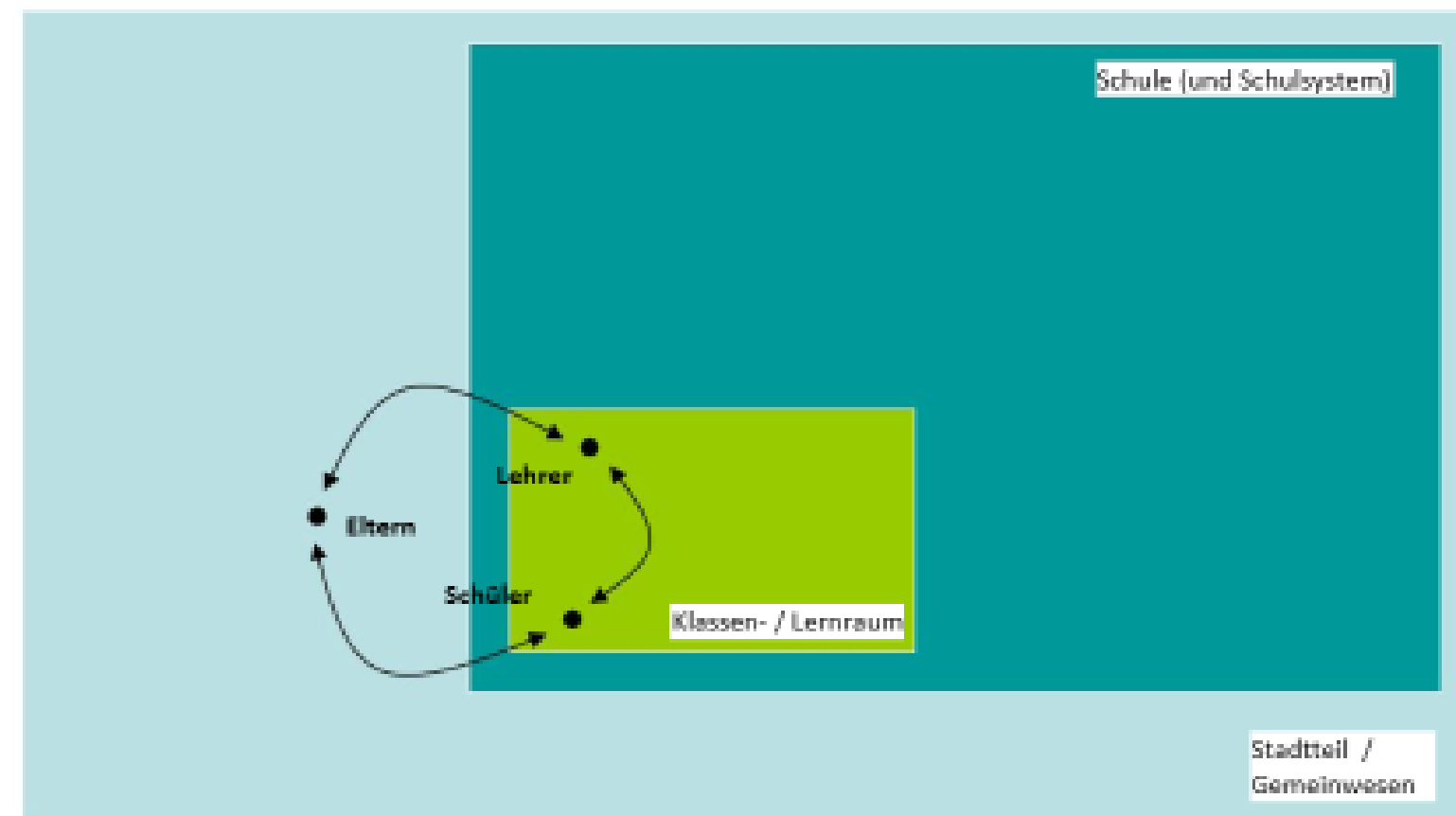
Go!

03

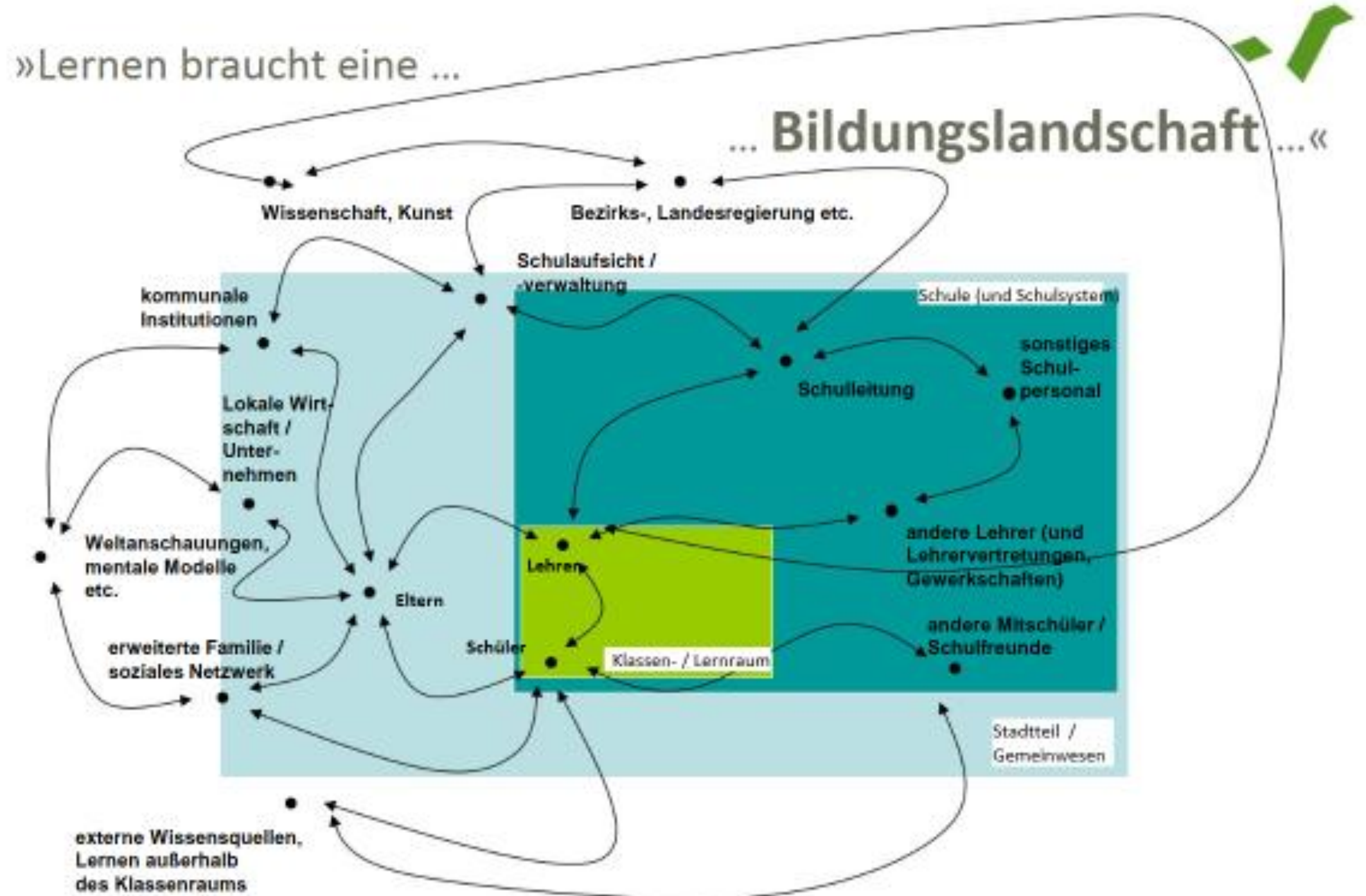
LEEROMGEVING

VAN KLAS TOT VOORBIJ DE SCHOOLPOORT

»Schulen sind **keine geschlossenen Systeme** ...«

»Lernen braucht eine ...

Begijnhof Brugge

GUMM cohousing - Mechelen

Leeromgeving

VAN KLAS TOT VOORBIJ DE SCHOOLPOORT

1. Verbinden
2. Ontmoeten
3. Ontdekken
4. Vertellen

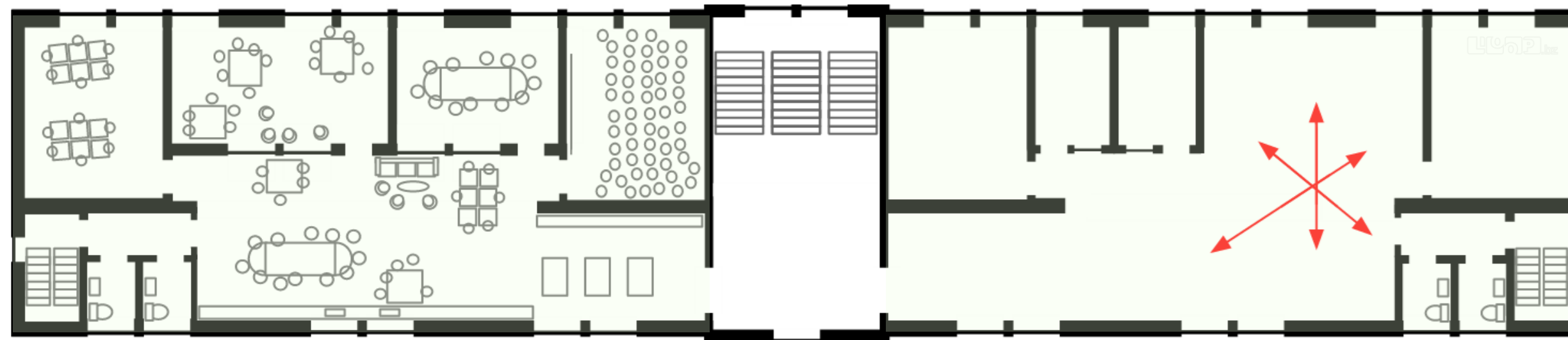
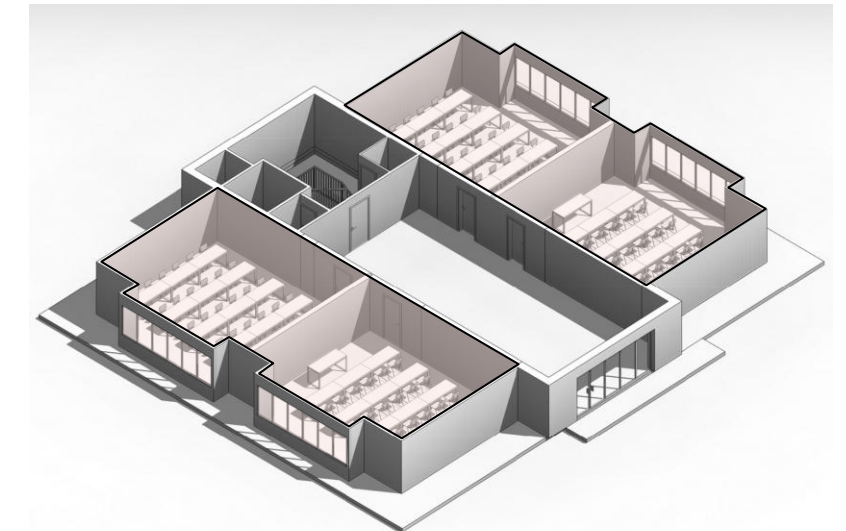
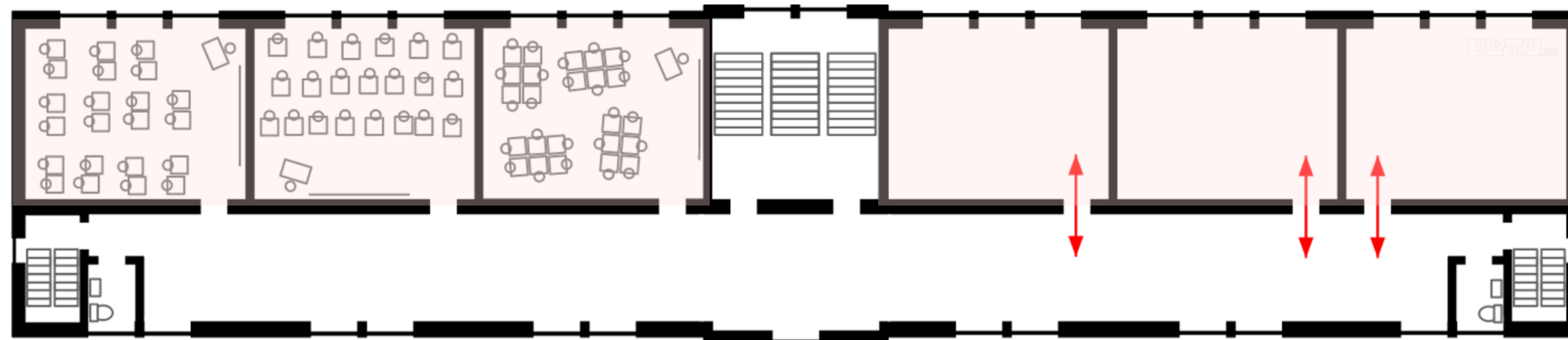

01 Verbinden

GO! Leert voor Eureka, Wetteren

A. Maglegaard School, Denmark

A-Maze, Beringen-Beverlo Areal architecten

Openluchtschool Sint-Lutgardis Brasschaat

Go!

Hibino Sekkei

*Gemeentelijke basisschool L'école chouette, St.-Jans-Molenbeek
– Baukunst/UTIL*

Basisschool De Wilg, Lint

ENKEL VOOR INTERN GEBRUIK

02

Ontmoeten

House with engawa, Japan

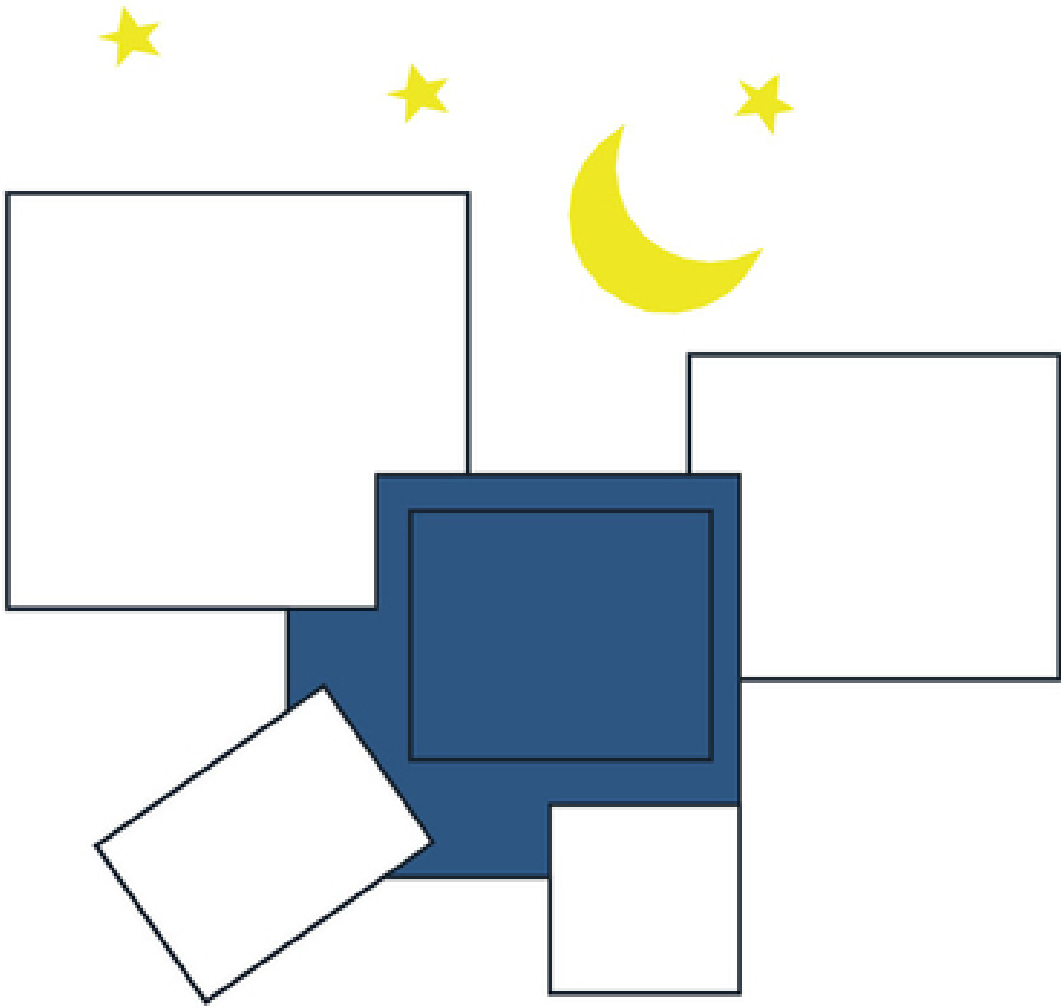
ENKEL VOOR INTERN GEBRUIK

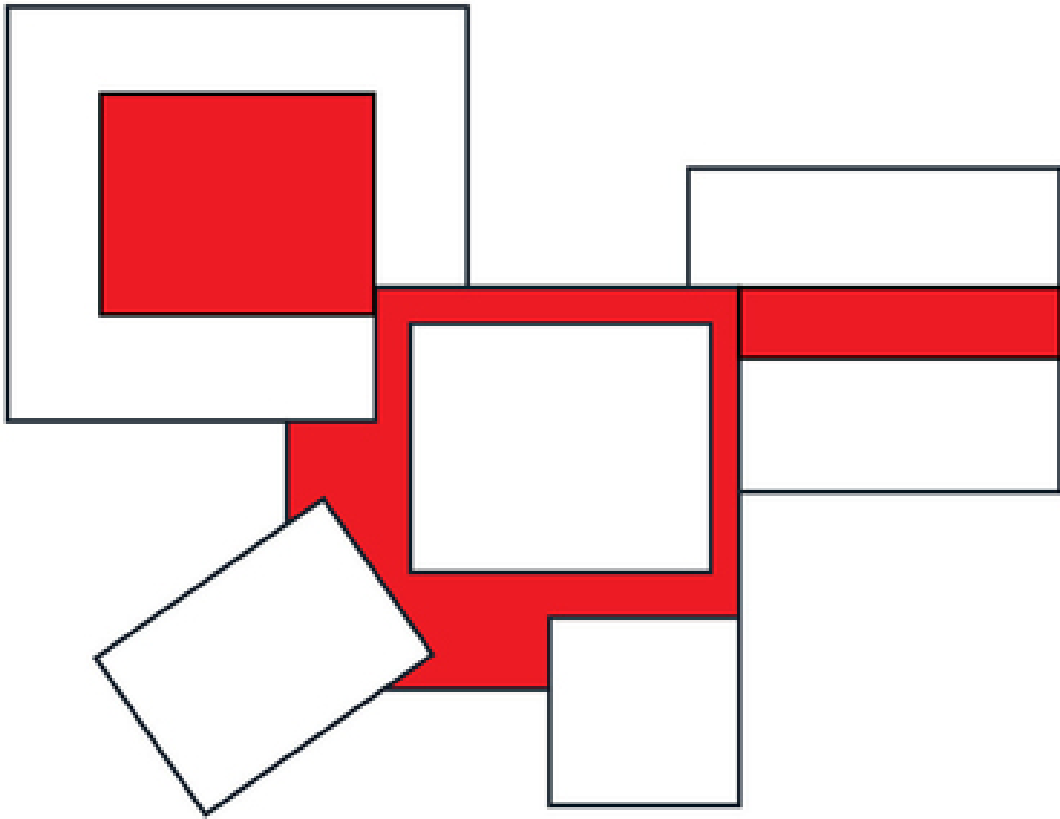
Long house with an egawa, Japan - Yamazaki Kentaro design workshop

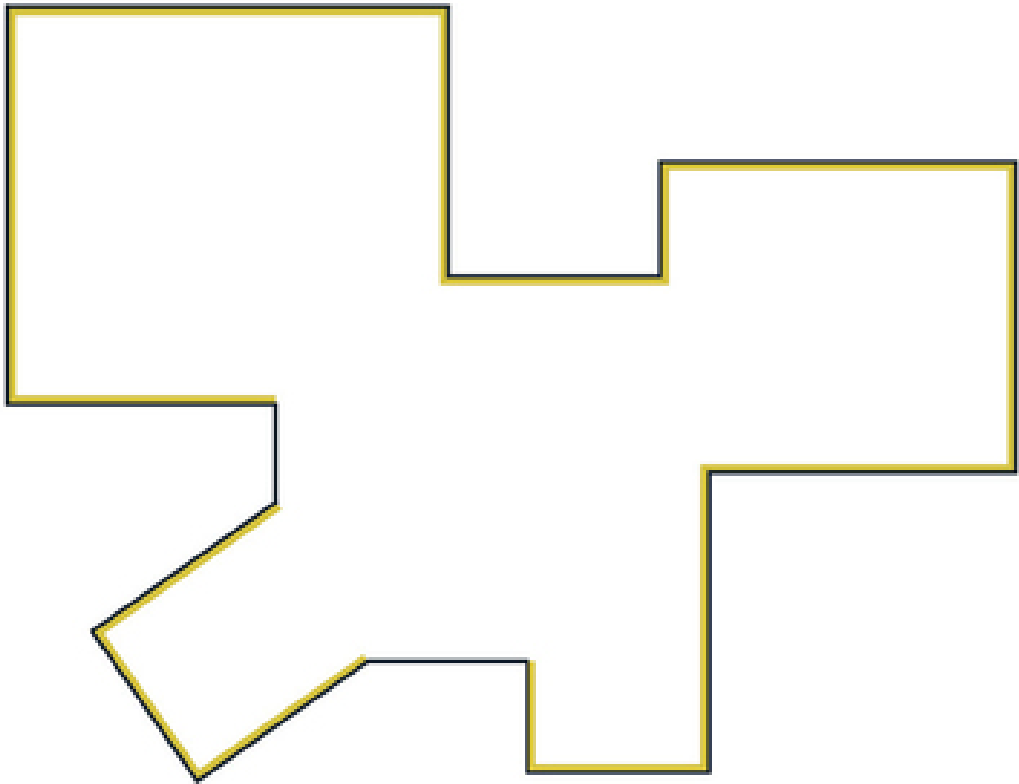
Long house with an egawa, Japan - Yamazaki Kentaro design workshop

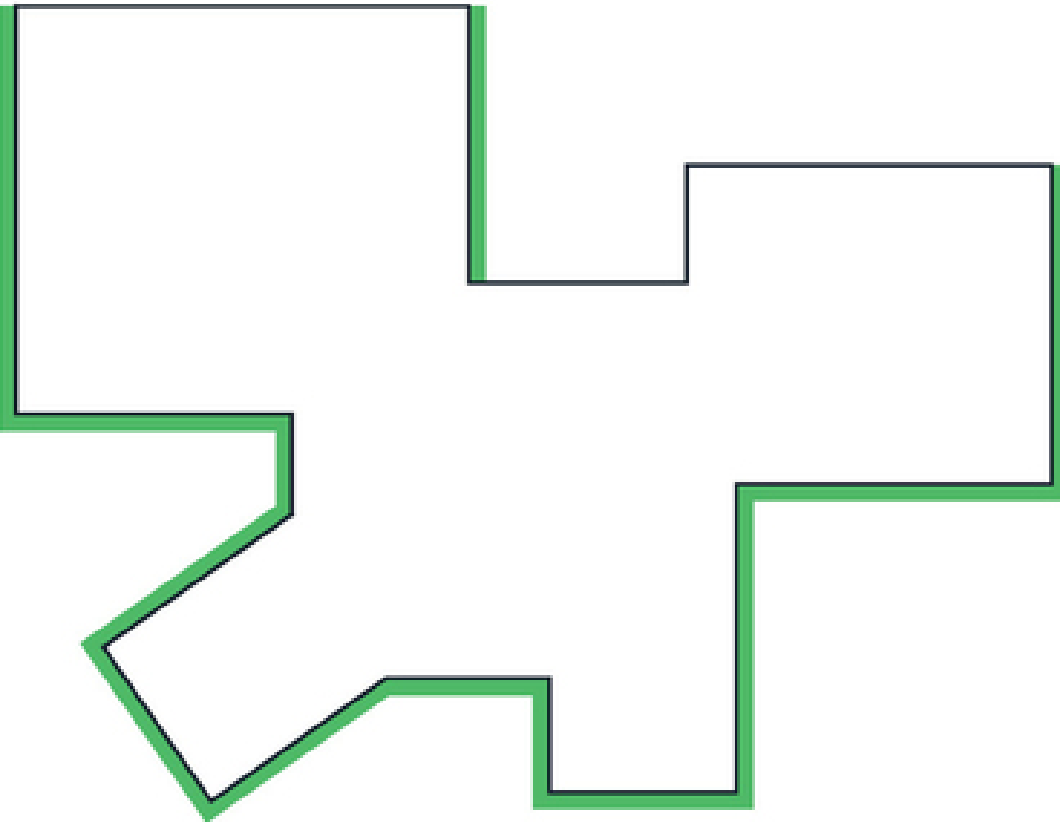
evening use

collective space for learning and playing

window sill = bench+

brise soleil / porch

International school, Den Haag - Atelier PRO architects

Stevens Creek Elementary School, Washington - NAC Architecture

Cburg College, Amsterdam - RAU architecten

Niekée, Roermond

03 Ontdekken

Ontdekken

SCHOOL ALS LABORATORIUM

- ✦ **Leeftijd:** Het gezichtsveld van een kind verandert met de tijd: naarmate ze verder kunnen lopen, kunnen ze ook verder en breder kijken.
Peuters hebben behoefte aan intieme, beschutte hoekjes waar ze zich beschermd voelen.
Kinderen hebben interactieve ruimtes nodig die hen uitdagen om in actie te komen: speelser, minder institutioneel.

GO! basisschool De Schakel, Zier

Pen Green Early Excellence Centre, Corby, Northamptonshire, UK

ENKEL VOOR INTERN GEBRUIK

Ontdekken

Gangen en multifunctionele ruimtes worden plekken **voor ontdekking en ontmoeting**.
Vreemde hoekjes en bochten kunnen unieke leerruimtes worden.

Hou in gedachten:

- ✦ Transparantie wekt nieuwsgierigheid en prikkelt de verbeelding.
- ✦ Navigatie wordt vergemakkelijkt door herkenningspunten en een hoge mate van differentiatie tussen verschillende delen van de school, gecombineerd met minder complexe plattegronden.
- ✦ Veilige, vrije beweging is een basisvereiste. Vermijd opstoppen!
- ✦ Circulatieruimtes zoals gangen en hallen zijn dure m² als je ze niet gebruikt.

04

Vertellen

VISITEKAARTJE

De Leerexpert Dullingen, Brasschaat – Compagnie O

Gemeentelijke basisschool, Berlaar – Bovenbouw architecten

Pius X, Kortrijk

De Vlinderboom, Nazareth

Aeres Hogeschool Almere

GO! daltonschool Het
Leerlabo, Westerlo

GO! basisschool De
Wijngaard, Grobbendonk

ENKELE VOOR INTERN GEBRUIK

SINT LUCAS

Strijp S Sint Lucas , Eindhoven

Copyright: grafie Jannes Linders

POP-UP

CAMPUS OPERA

CLASS

ENKEL VOOR INTERN GEBRUIK

Leeromgeving

VAN KLAS TOT VOORBIJ DE SCHOOLPOORT

1. Verbinden
2. Ontmoeten
3. Ontdekken
4. Vertellen

Go!

04

Clustering

HOE TE VERTALEN NAAR SCHOOLORGANISATIE

1. Oppervlakteverdeling

2. 2 voorbeelden:

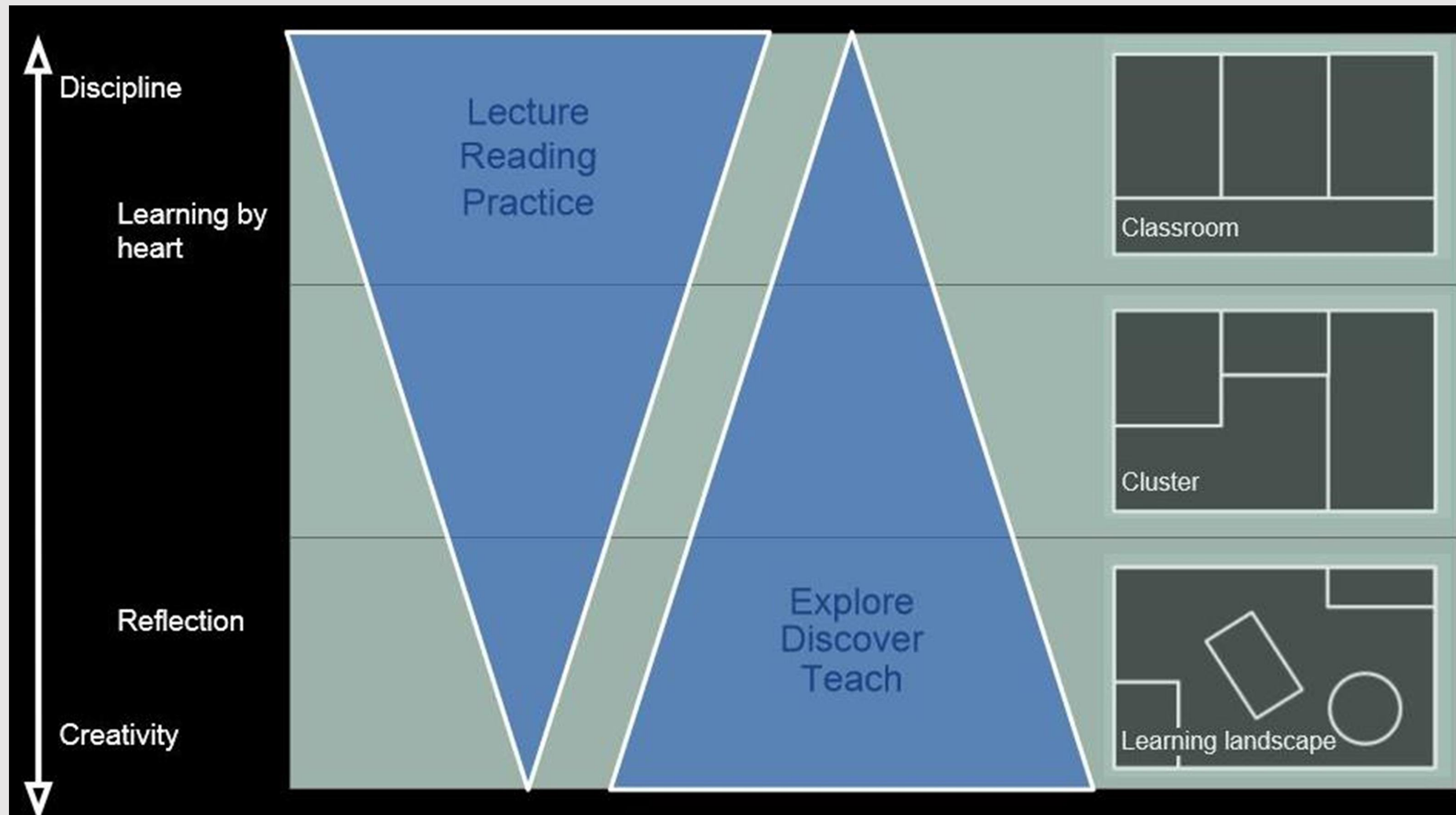
GO! basisschool Klim Op Zandbergen

GO! middenschool Geraardsbergen

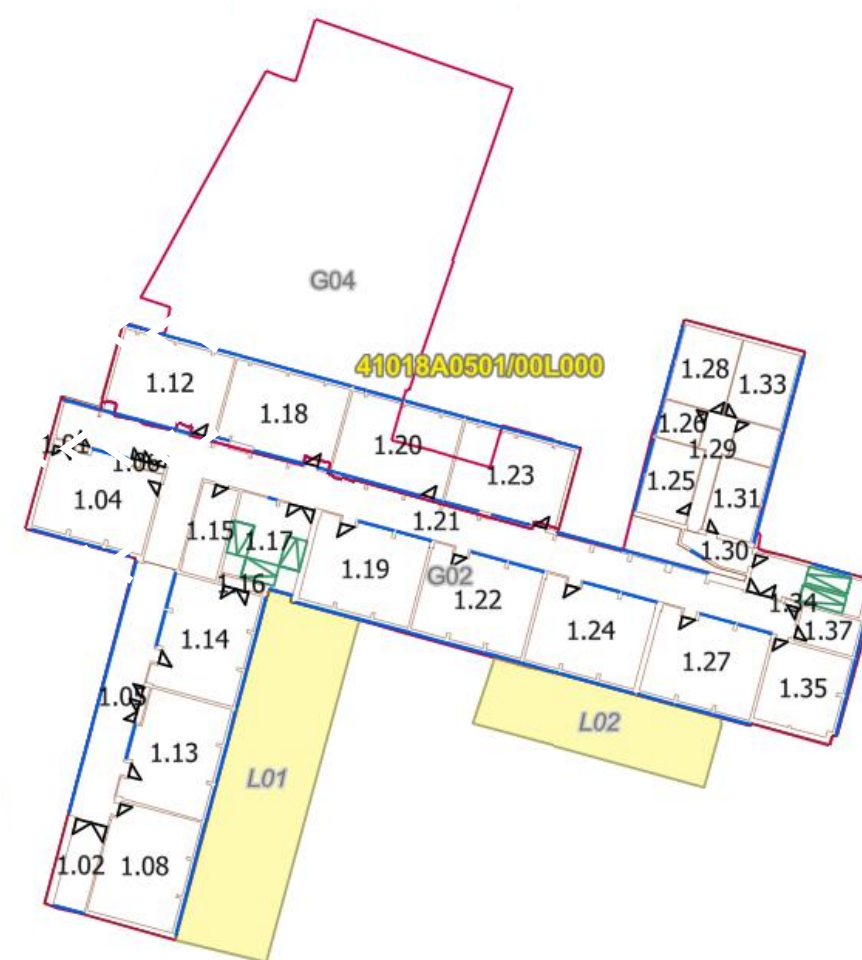
1

Oppervlakteverdeling

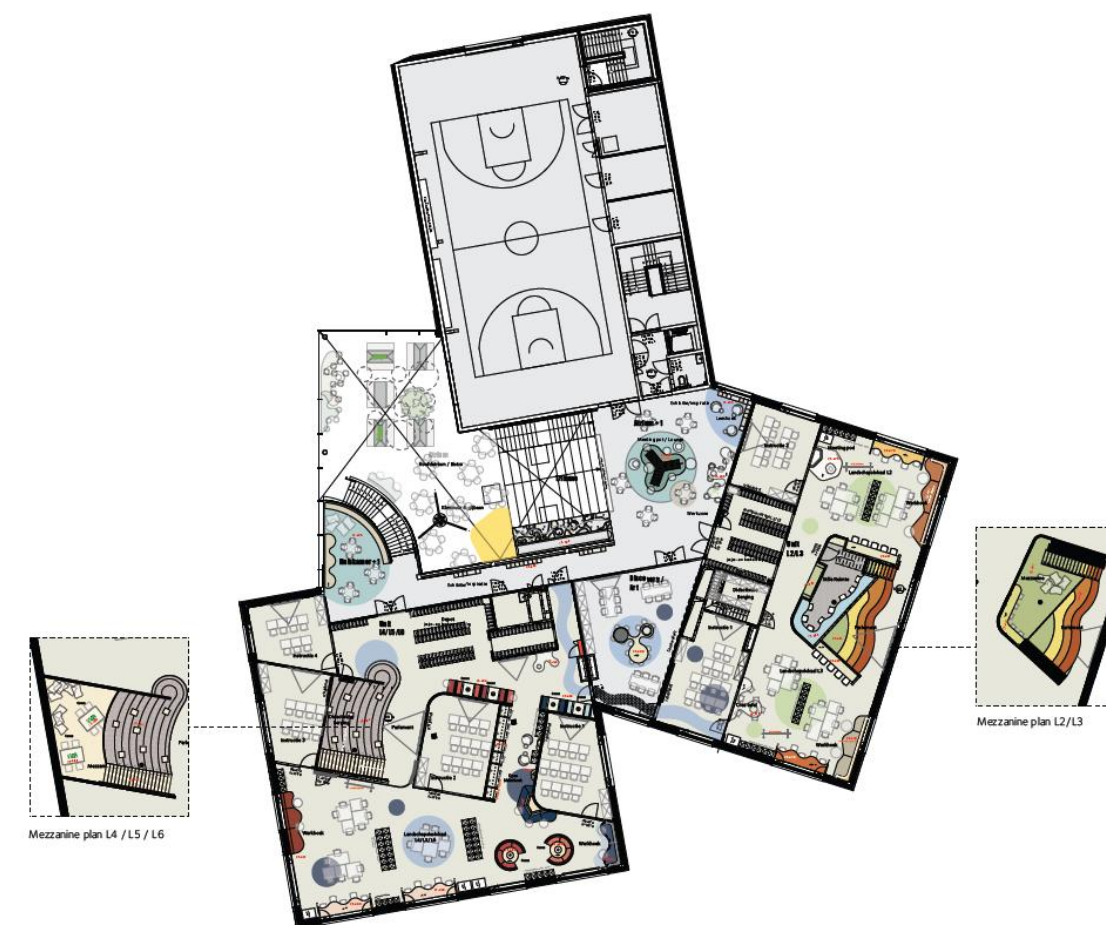

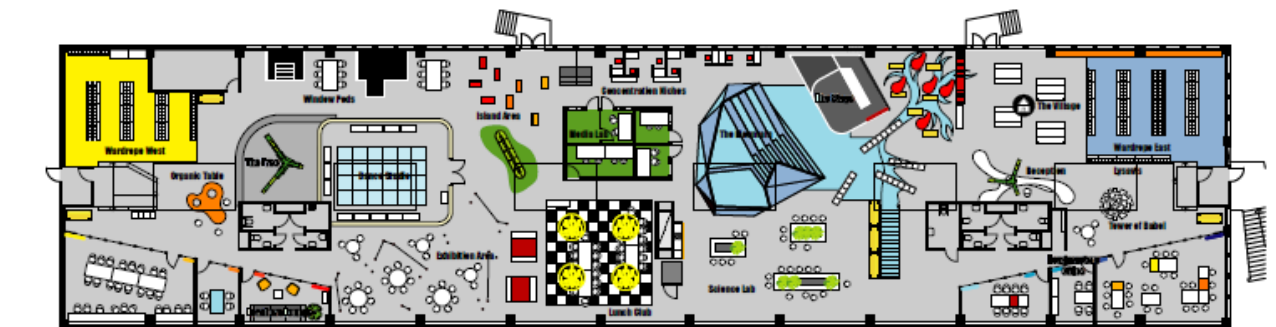
KLAS

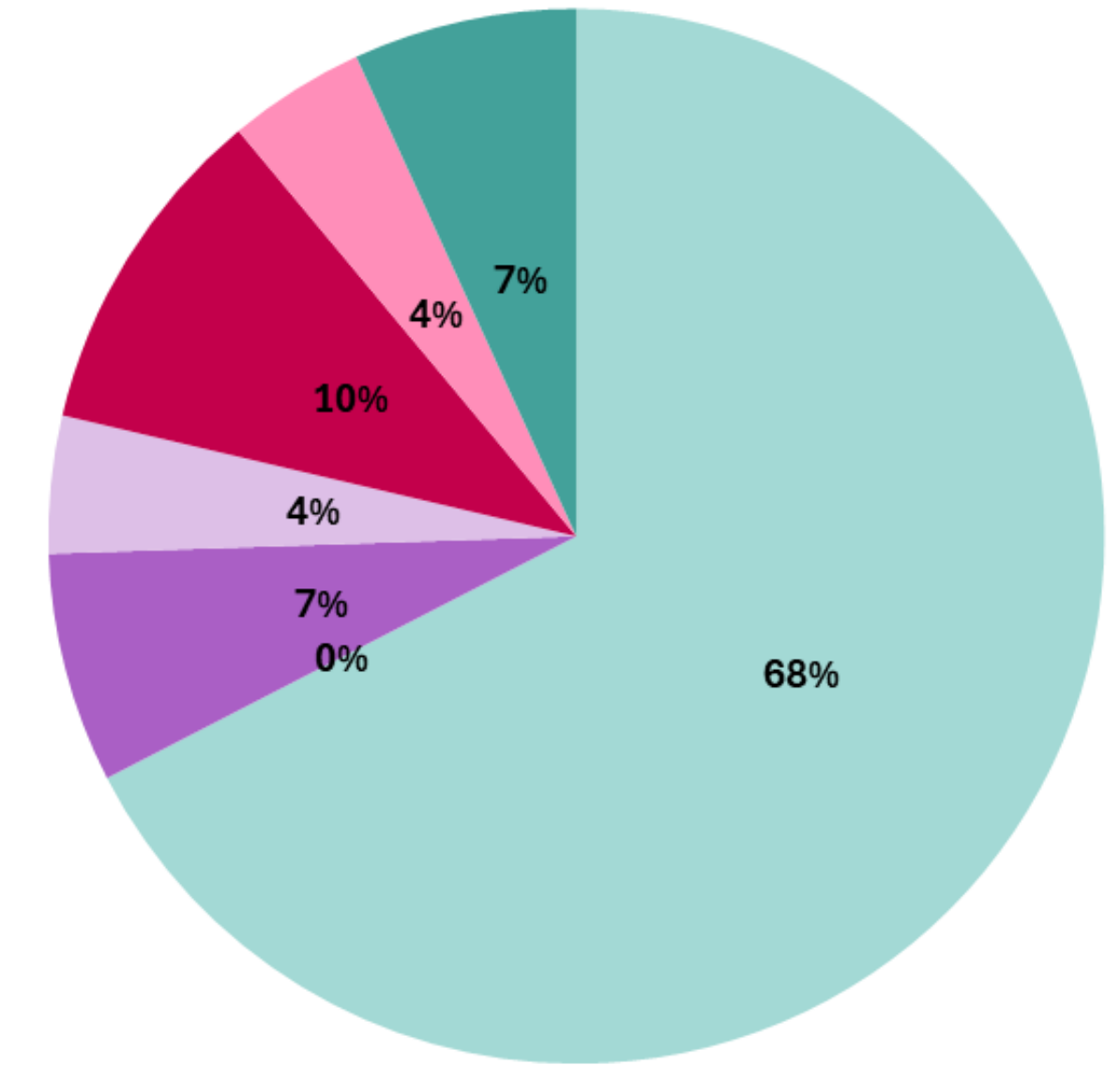
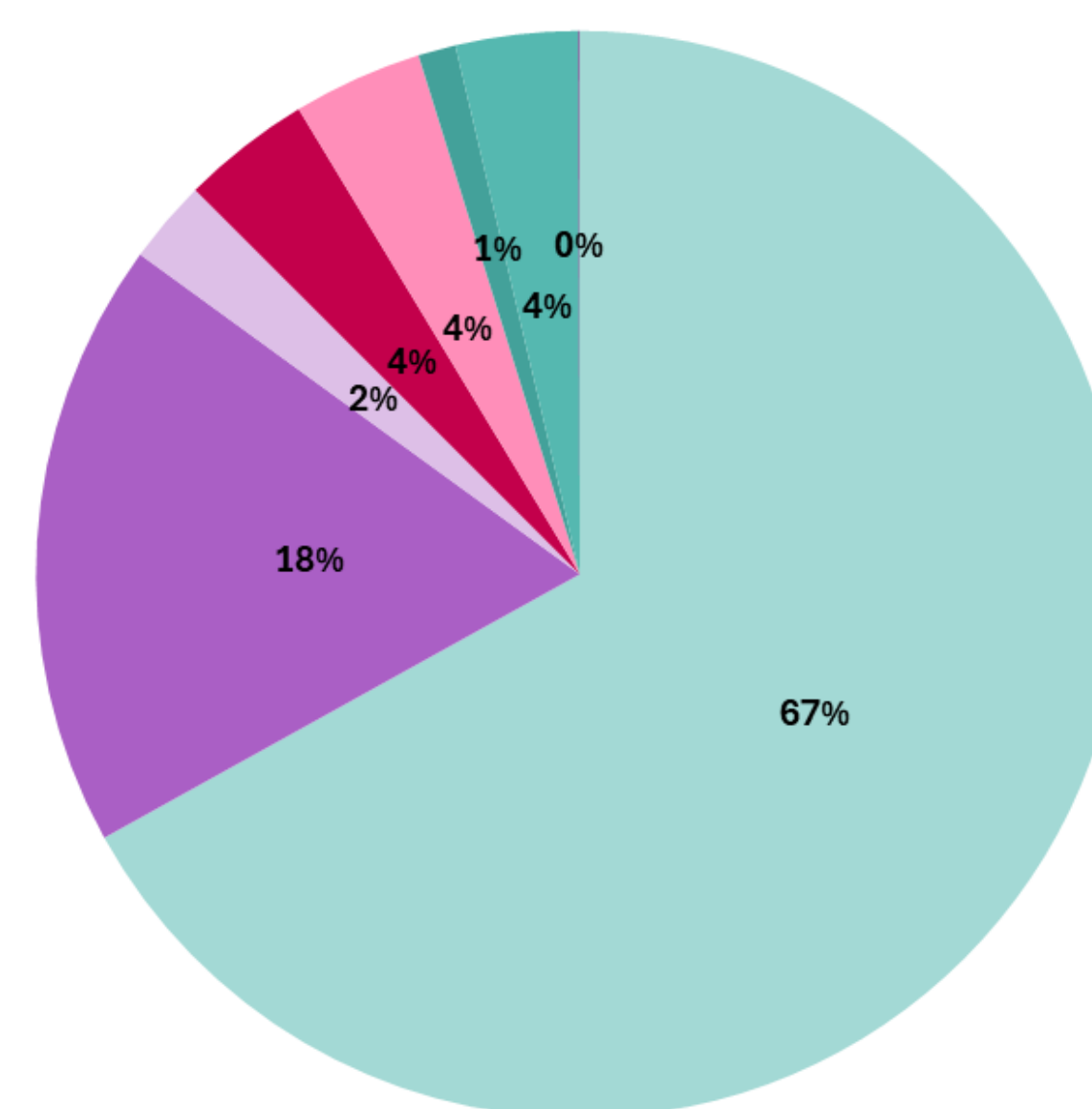
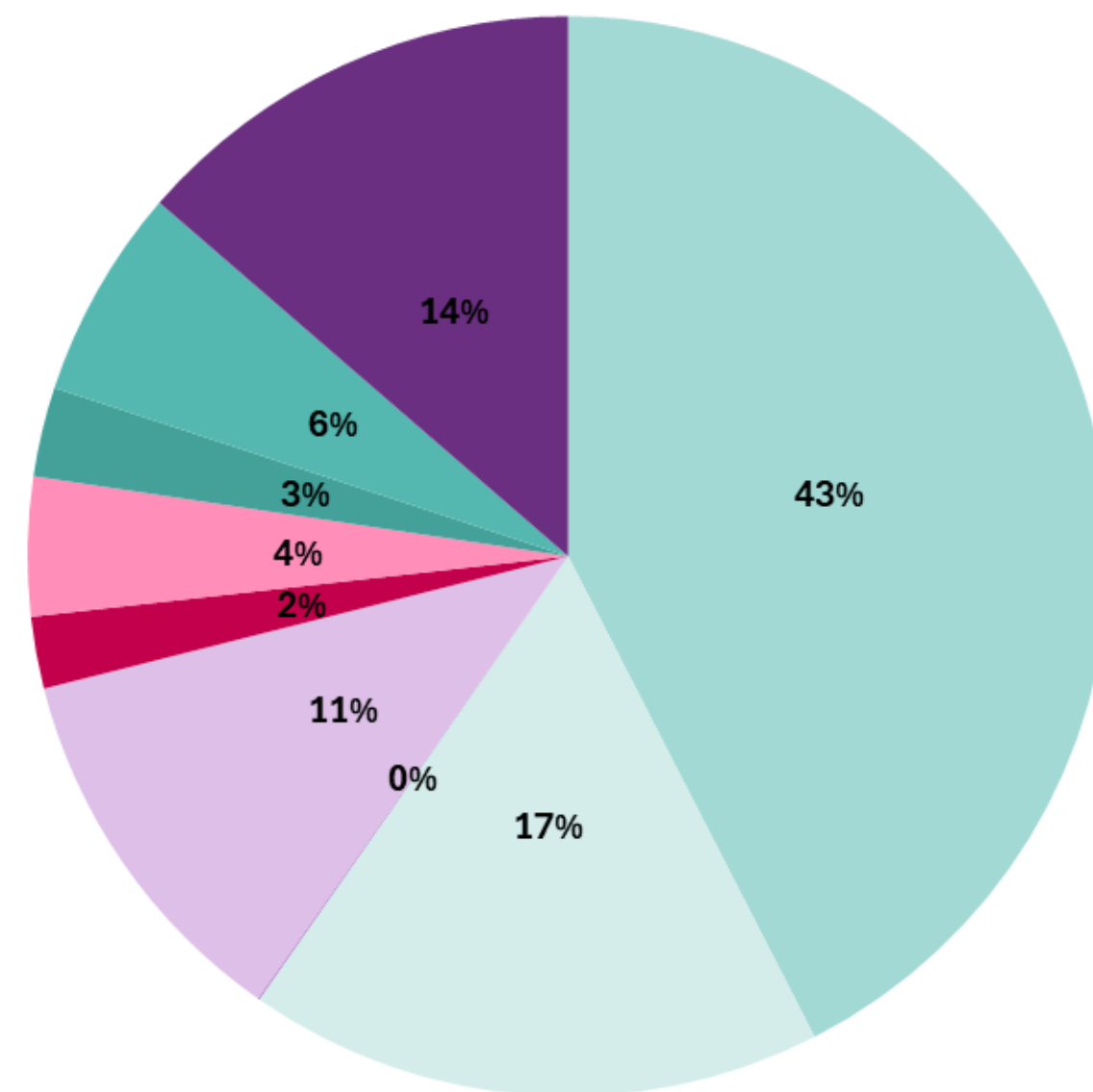
CLUSTER

LANDSCHAP

- klassen/leerruimtes
- ondersteunende lokalen (LBV, studie,...)
- atrium
- refter + keuken
- opbergruimte (jassen, boekentassen,...)
- sanitair
- technische ruimte
- administratie
- circulatie

Bijvoorbeeld:

10 klassen van 24 leerlingen

4 leerunits van 90 leerlingen

1 landschap met 290 leerlingen

2

2 voorbeelden

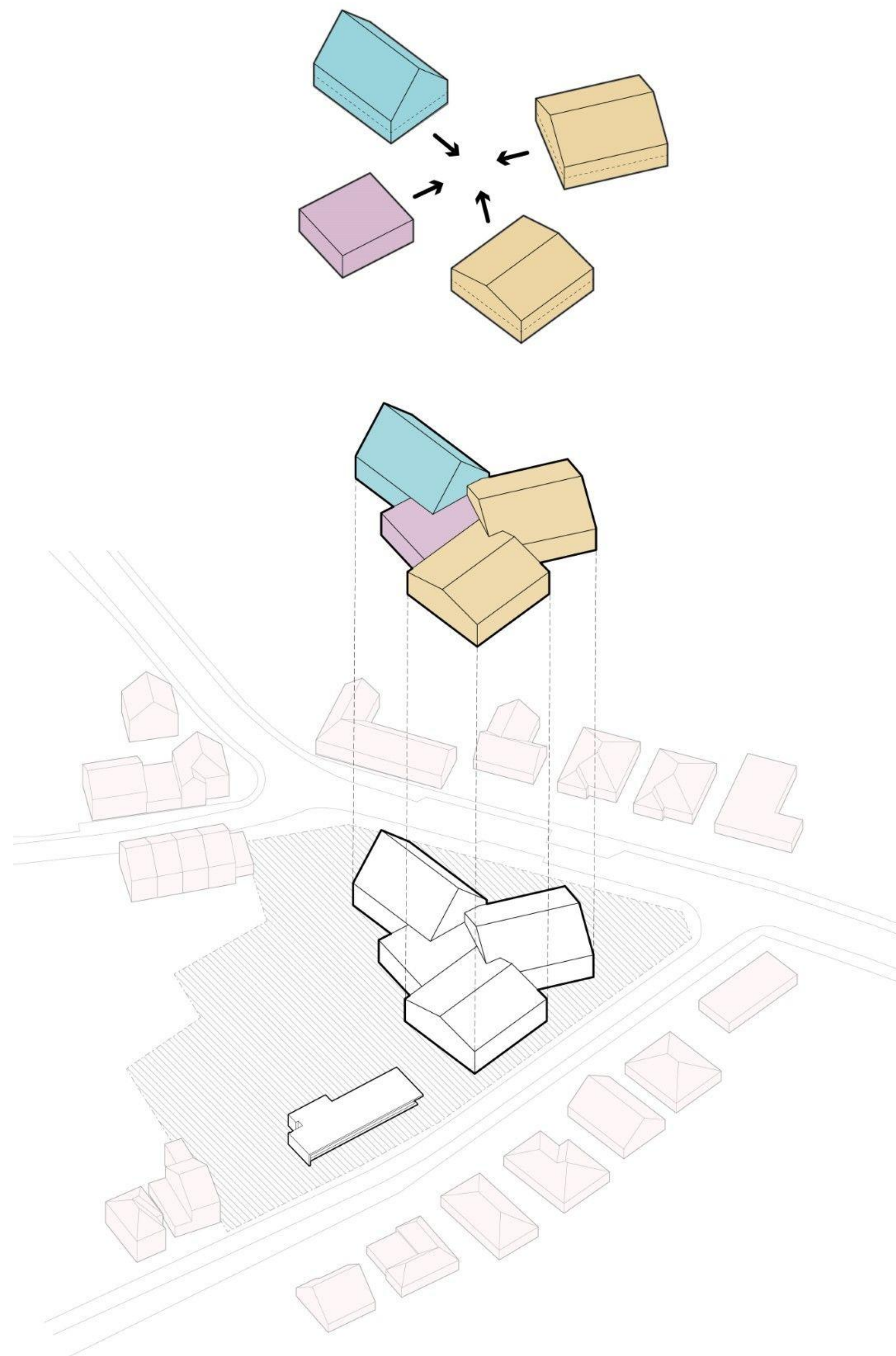

VERVANGBOUW GO! BS KLIM OP ZANDBERGEN

B2AI architects, Rosan Bosch Studio en VK architects

LOCATIE: Jan De Coomanstraat 35, 9506 Zandbergen (Geraardsbergen)

306 leerlingen BaO

3.124 m² (10 m²/Iln)

K1 + K2 : 78 > 80 leerlingen

L1 + K3 : 71 > 80 leerlingen

L2 + L3 : 55 > 80 leerlingen

L4 + L5 + L6 : 102 > 120 leerlingen

Atrium

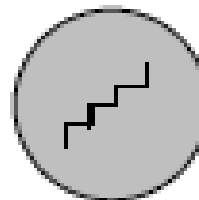
Keuken + sanitair + ...

Sportzaal

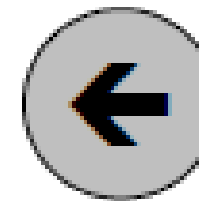
LEGENDE

LINK: tussen ruimtes (van belangrijk / toegankelijk naar minder belangrijk / toegankelijk)

VERTICALE CIRCULATIE

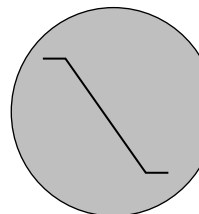
LINK MET BUITENRUIMTE

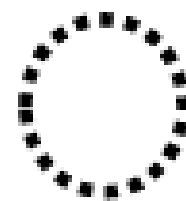
Zicht naar

ruimtes gekoppeld aan elkaar (samen of apart te gebruiken)

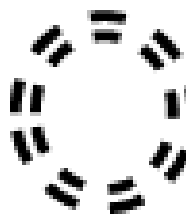
glijbaan

OPEN:
zone in open ruimte geen visuele en akoestische afbakening

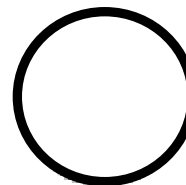
OPEN visueel / GESLOTEN akoestisch:
Geen visuele afbakening, wel akoestische afbakening

SEMI visueel / GESLOTEN akoestisch
semi visuele afbakening & volledig akoestisch gescheiden

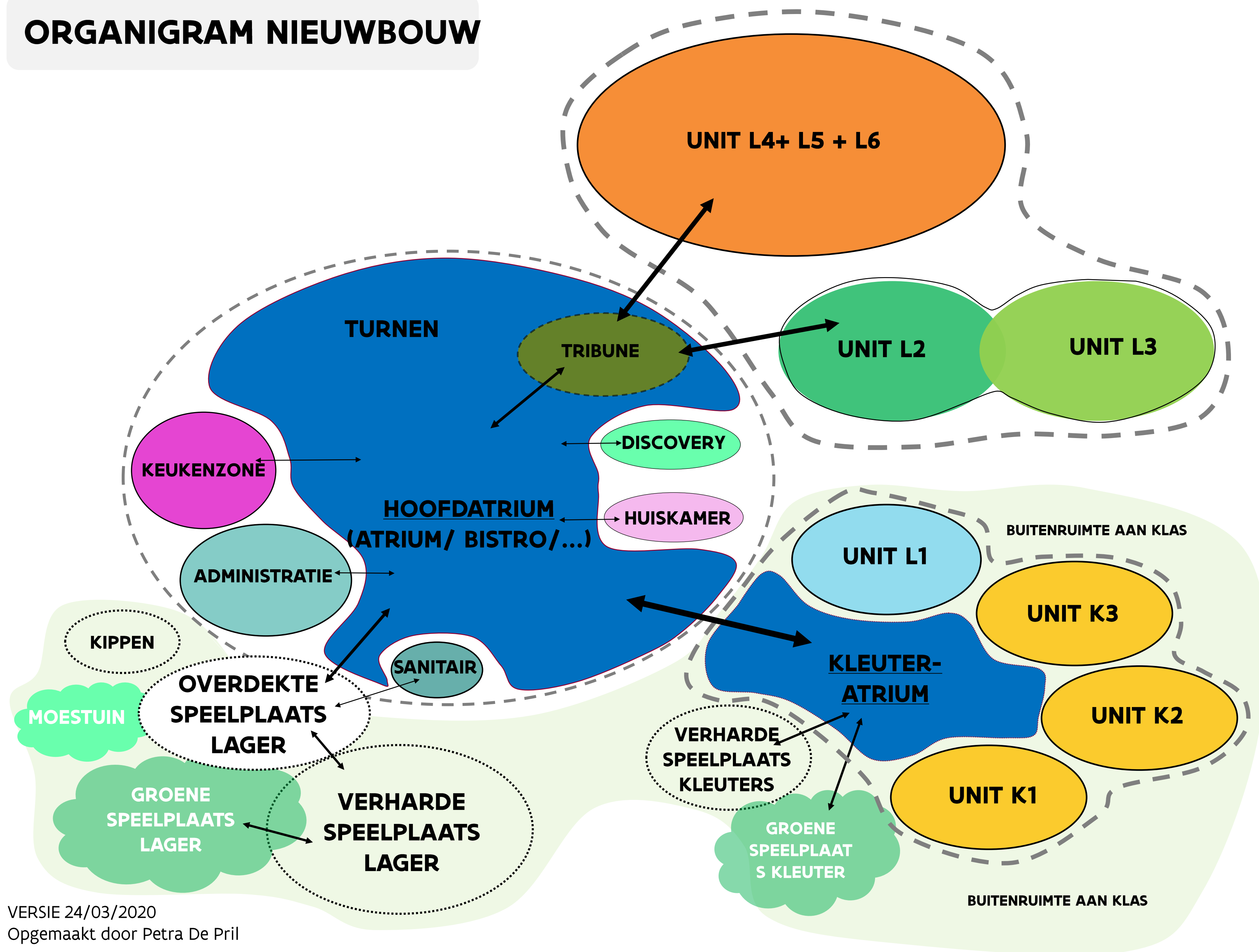

SEMI visueel / OPEN akoestisch:
Semi-visuele afbakening, akoestische open

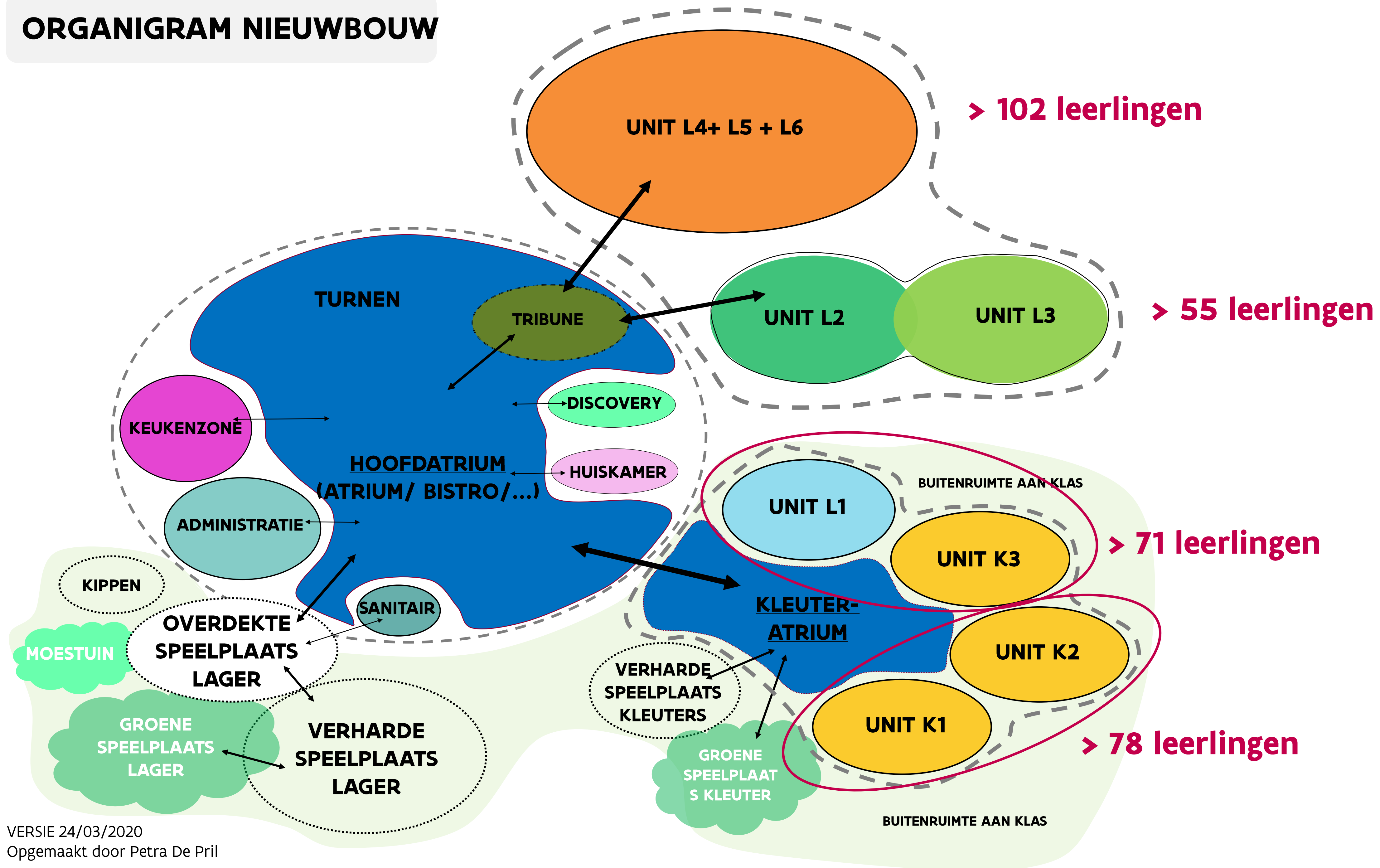

GESLOTEN :
akoestisch en visueel gescheiden

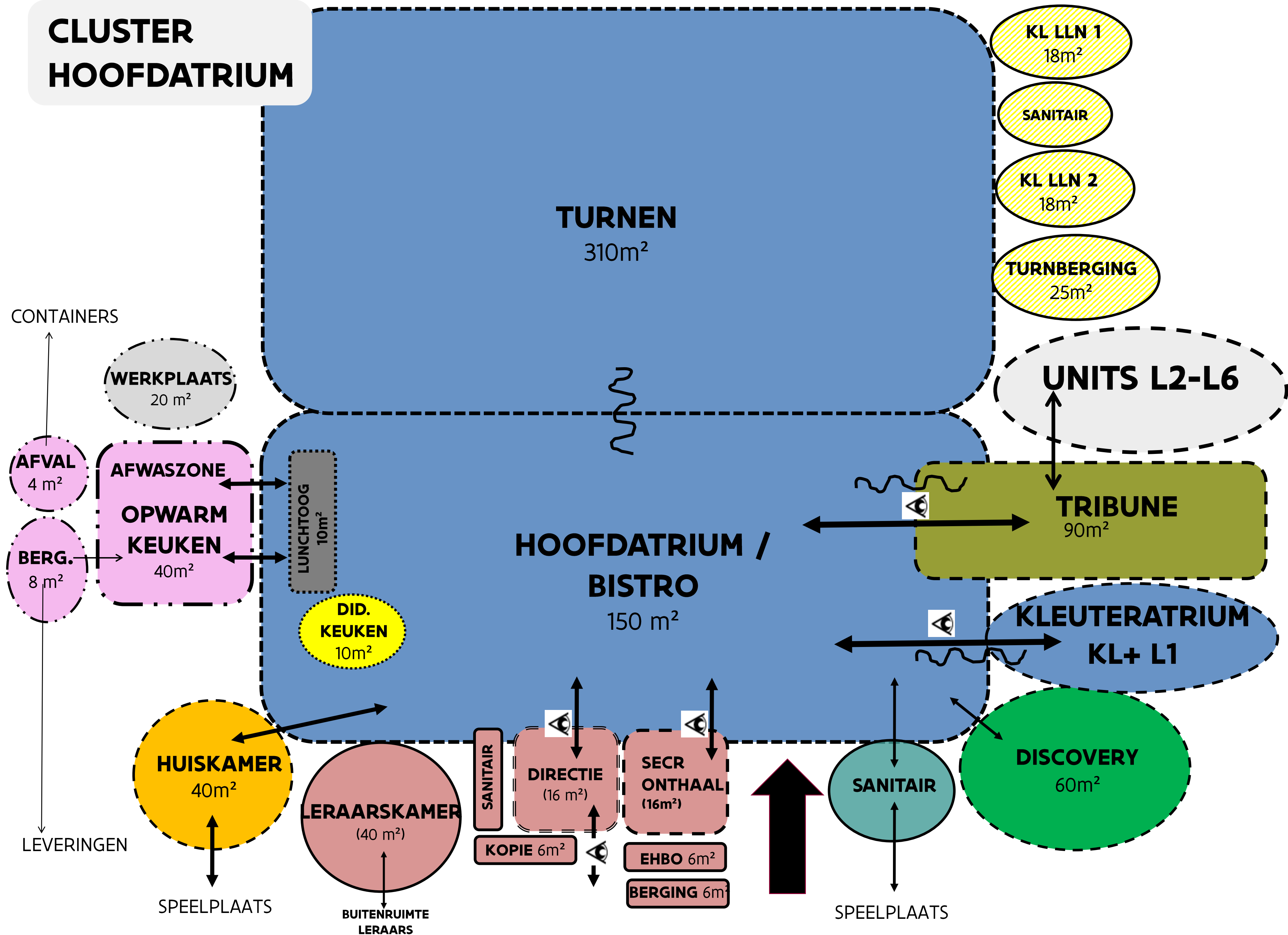
ORGANIGRAM NIEUWBOUW

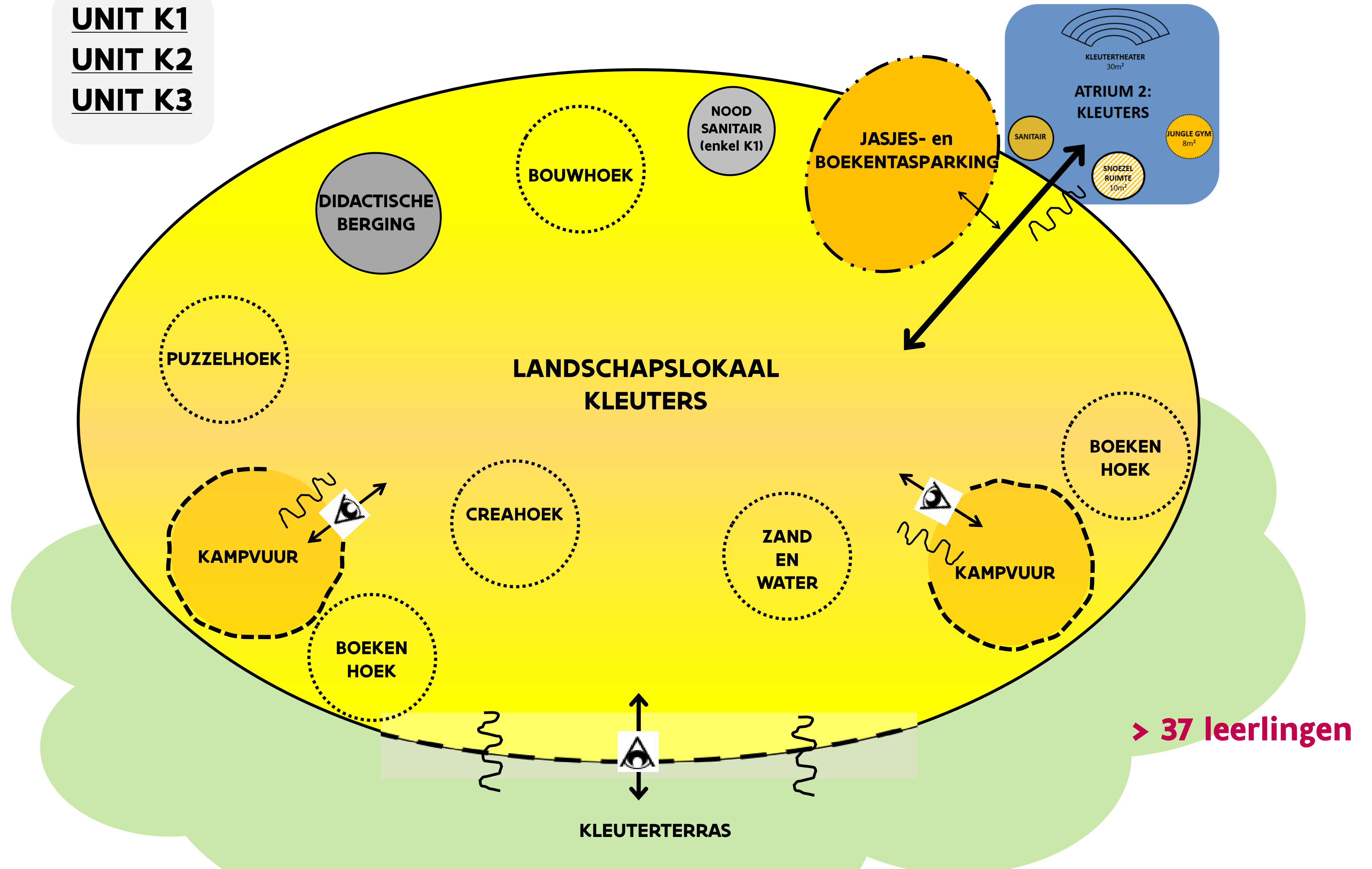
ORGANIGRAM NIEUWBOUW

CLUSTER
HOOFDATTRIUM

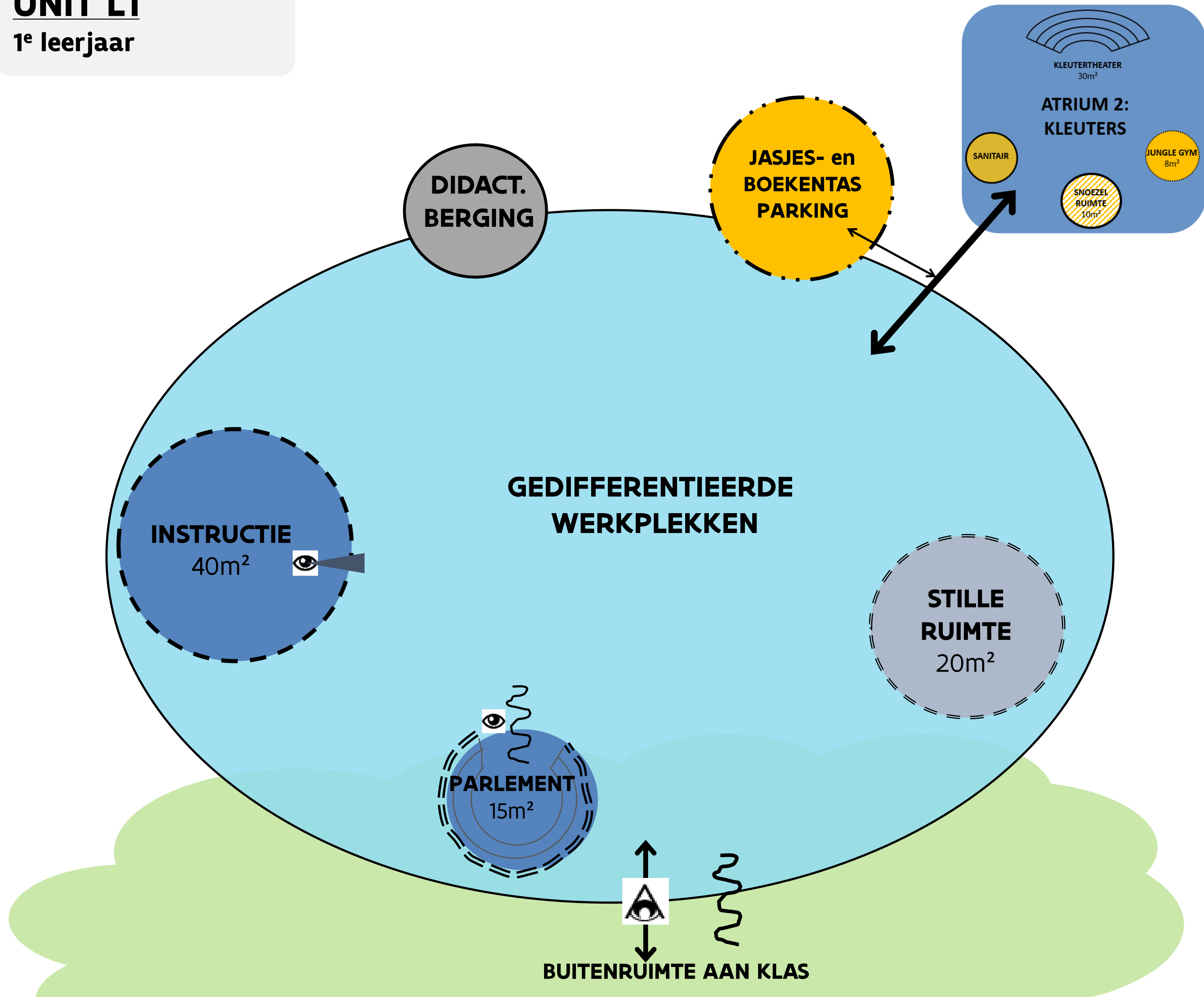

UNIT K1
UNIT K2
UNIT K3

UNIT L1

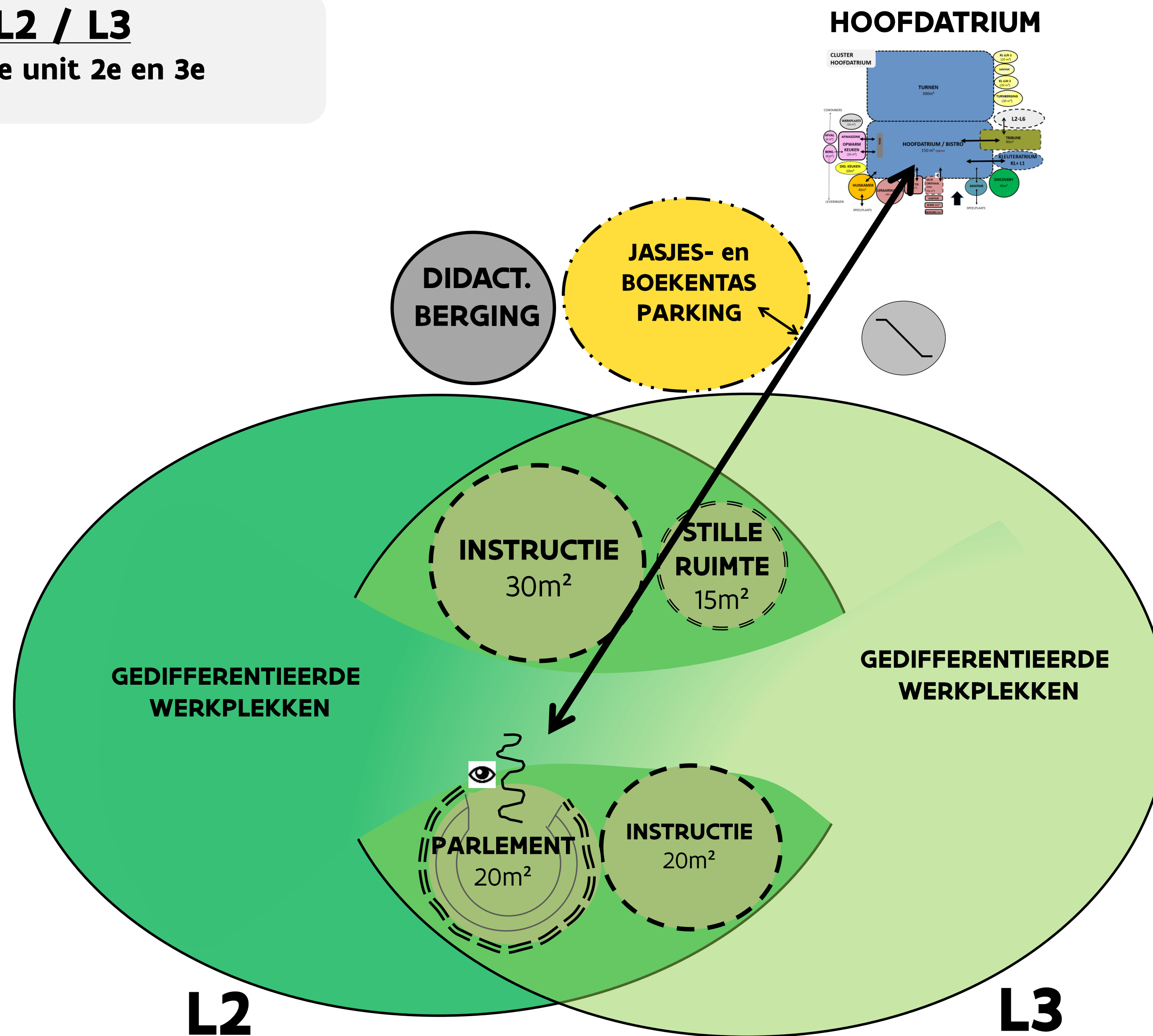
1^e leerjaar

> 37 leerlingen

UNIT L2 / L3

Gedeelde unit 2e en 3e
leerjaar

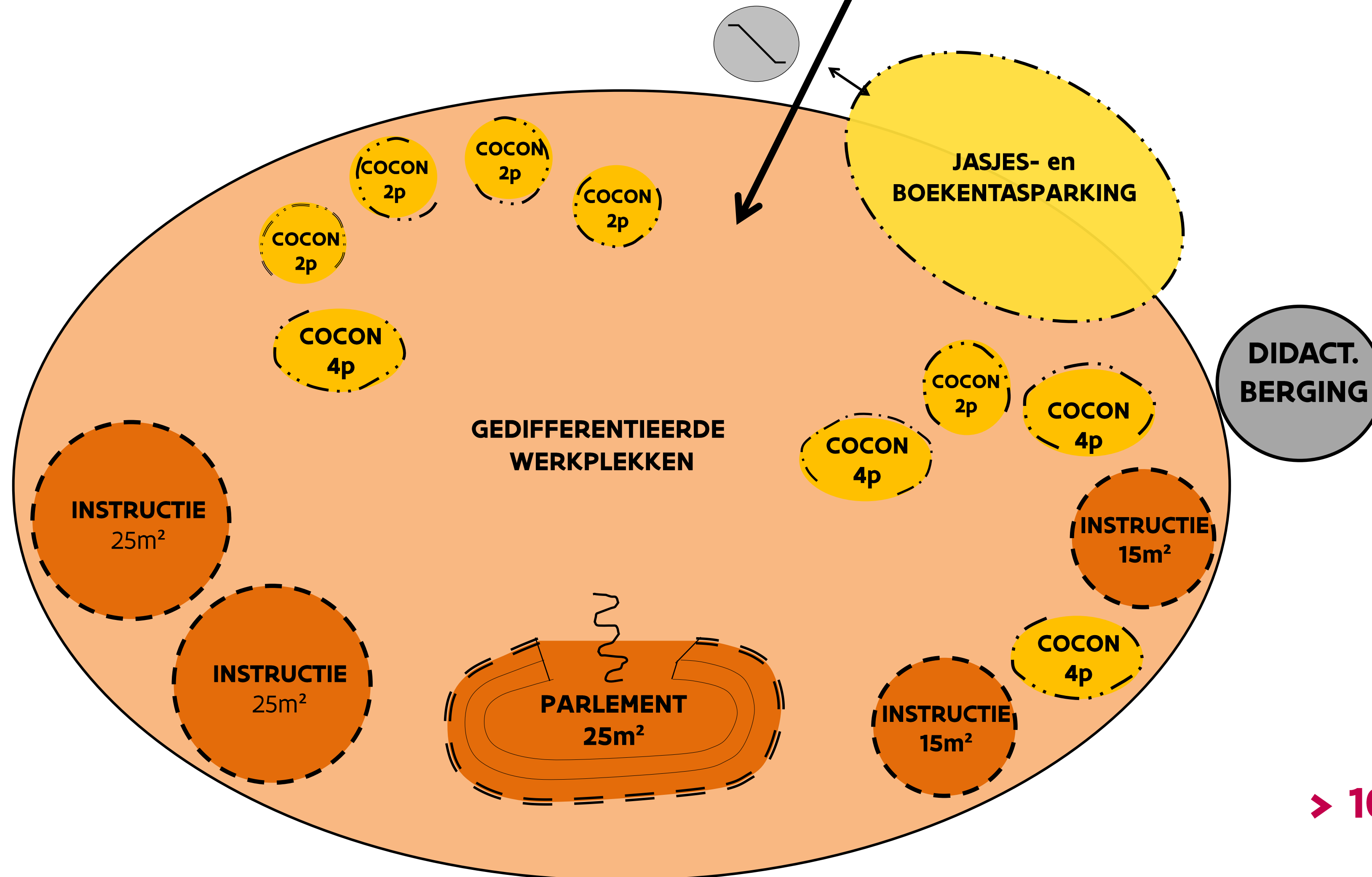
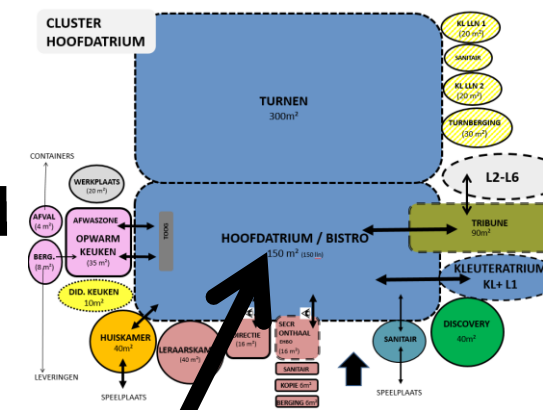

> 55 leerlingen

UNIT L4/ L5 / L6

Gedeelde unit 4e, 5e en 6e
leerjaar

CLUSTER HOOFDTRIUM

> 102 leerlingen

L4+L5+L6 samen

GELIJKVLOED

K3 + L1

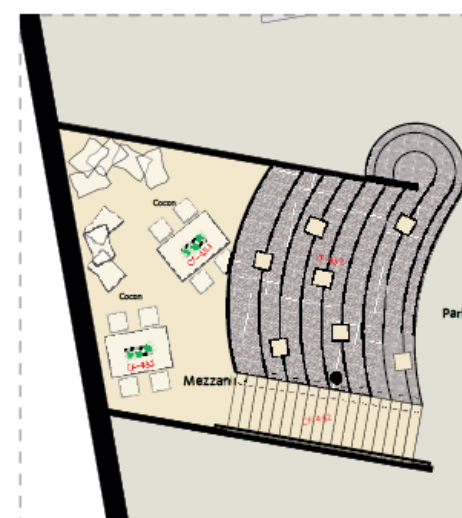
71 leerlingen

K1+ K2

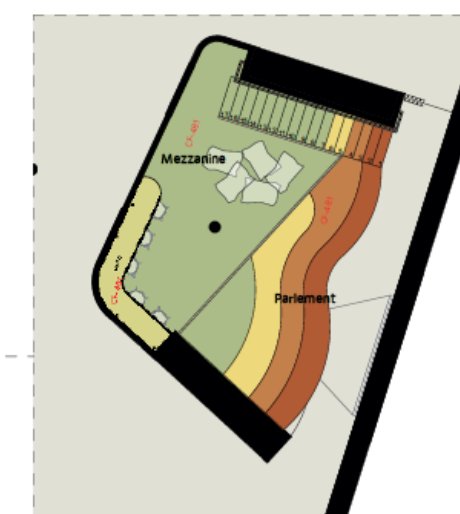
78 leerlingen

1^E VERDIEPING

Mezzanine plan L4 / L5 / L6

L4 + L5 + L6
102 leerlingen

Mezzanine plan L2 / L3

L2 + L3
55 leerlingen

ENKEL

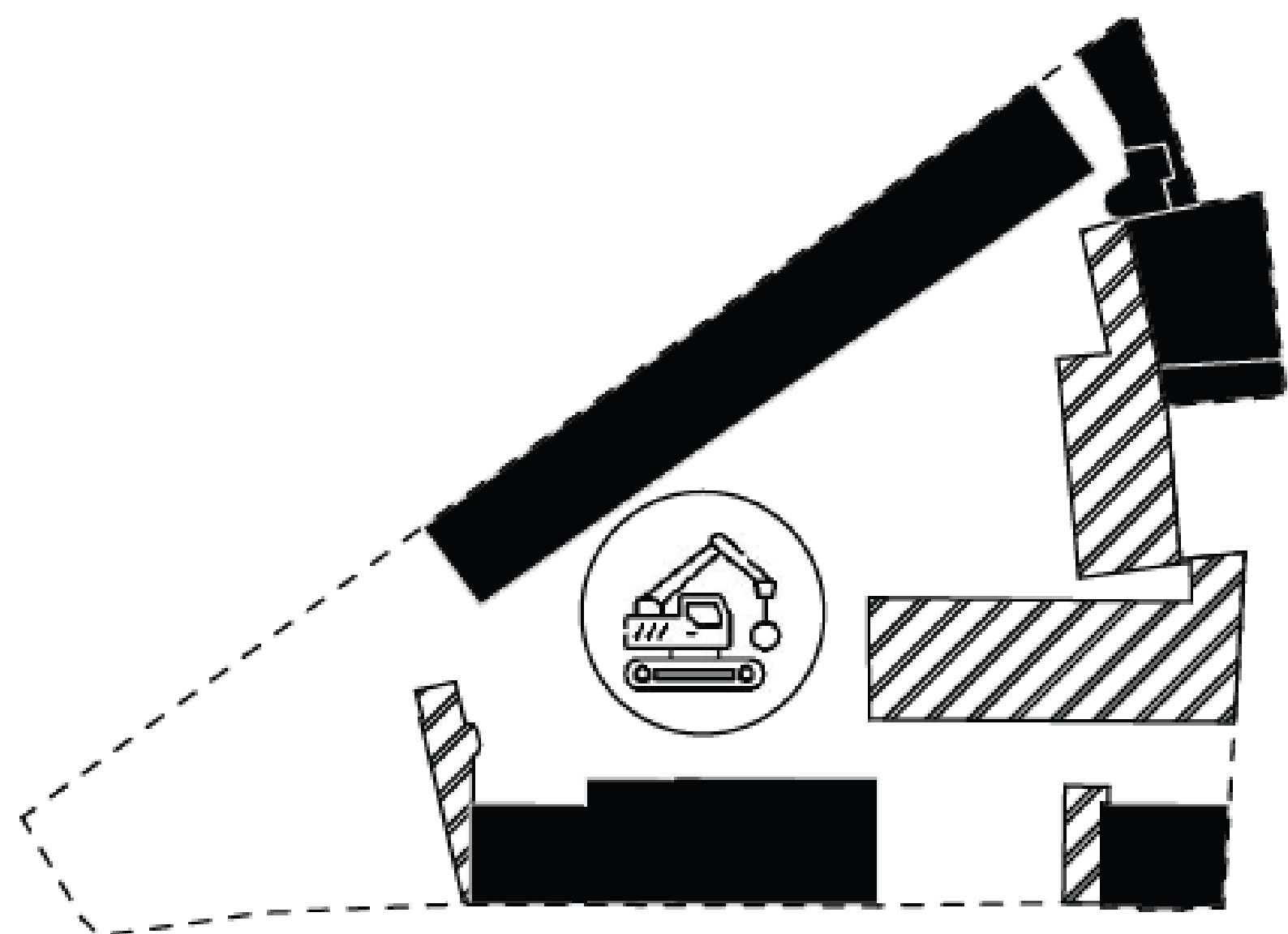
GO! MIDDENSCHOOL GERAARDSBERGEN

LOCATIE: Wegvoeringstraat 7, 9500 Geraardsbergen

TM Martens Van Caimere architecten + Assar Architects

ORGANOGRAM

453 leerlingen SO (1^e graad)

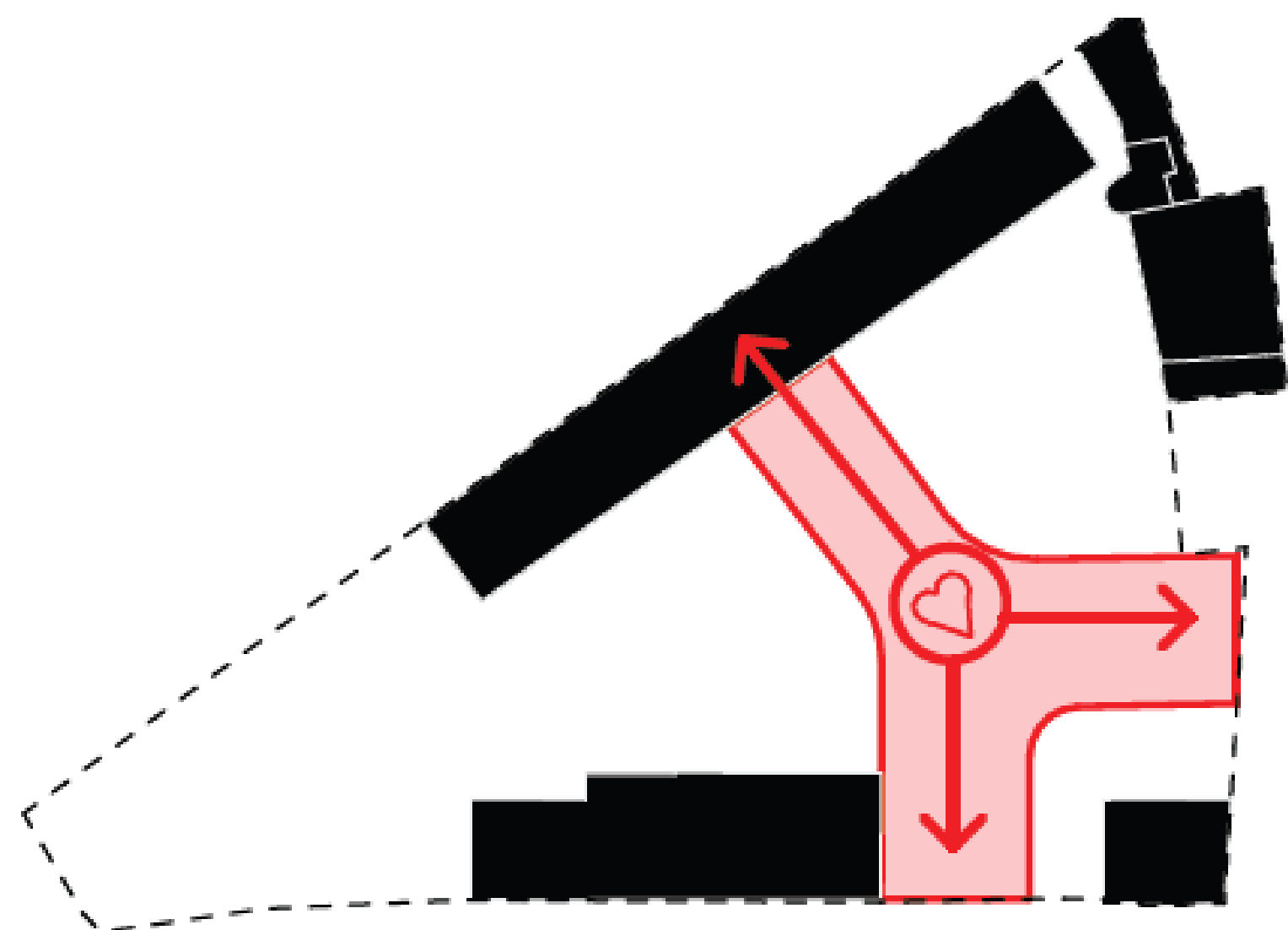
6.140 m² (14 m²/Iln)

Unit TAAL : 144 leerlingen

Unit CULTUUR : 102 leerlingen

Unit STEM : 149 leerlingen

Unit HARDE SECTOR : 58 leerlingen

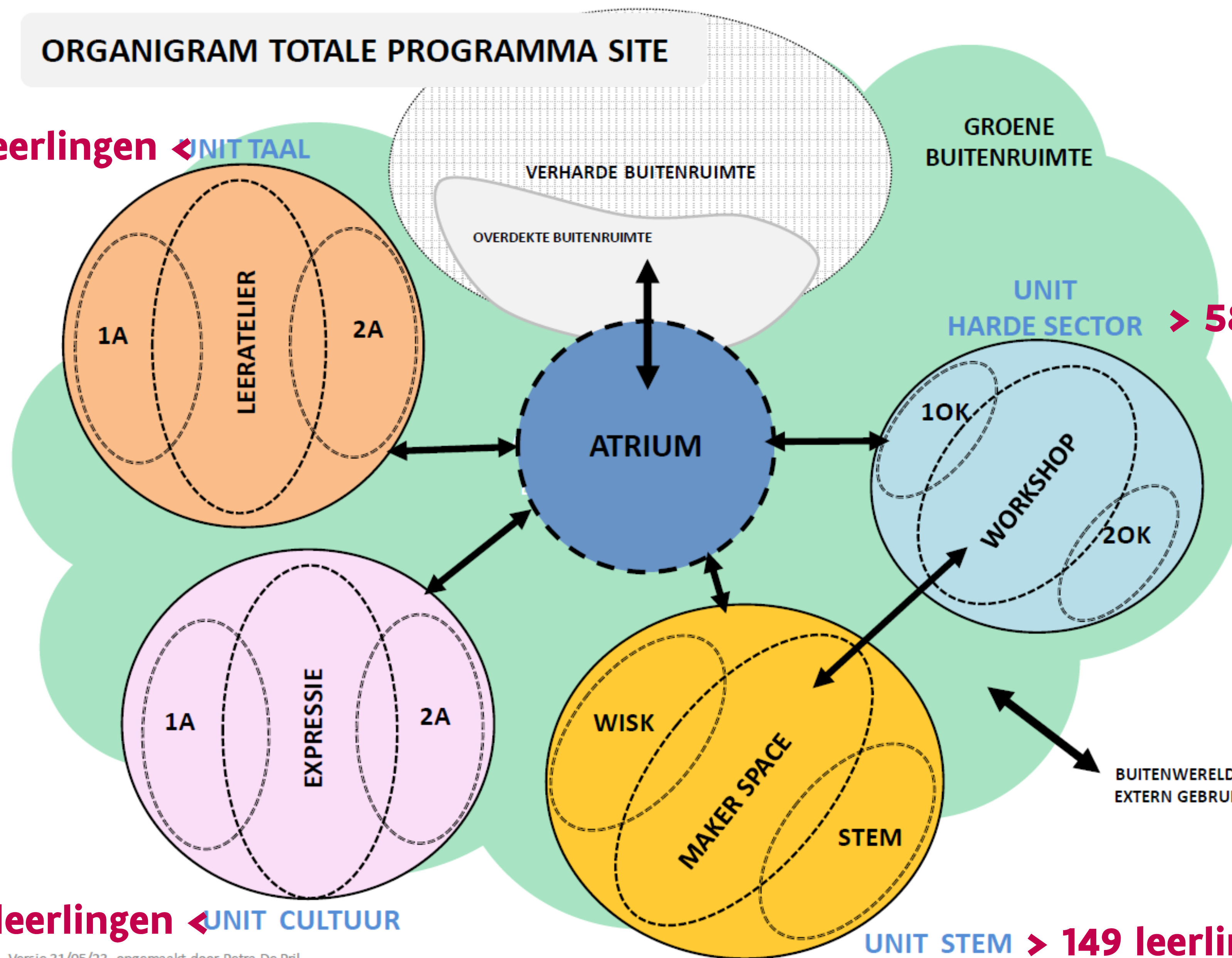

Atrium

Keuken + sanitair + admin. ...

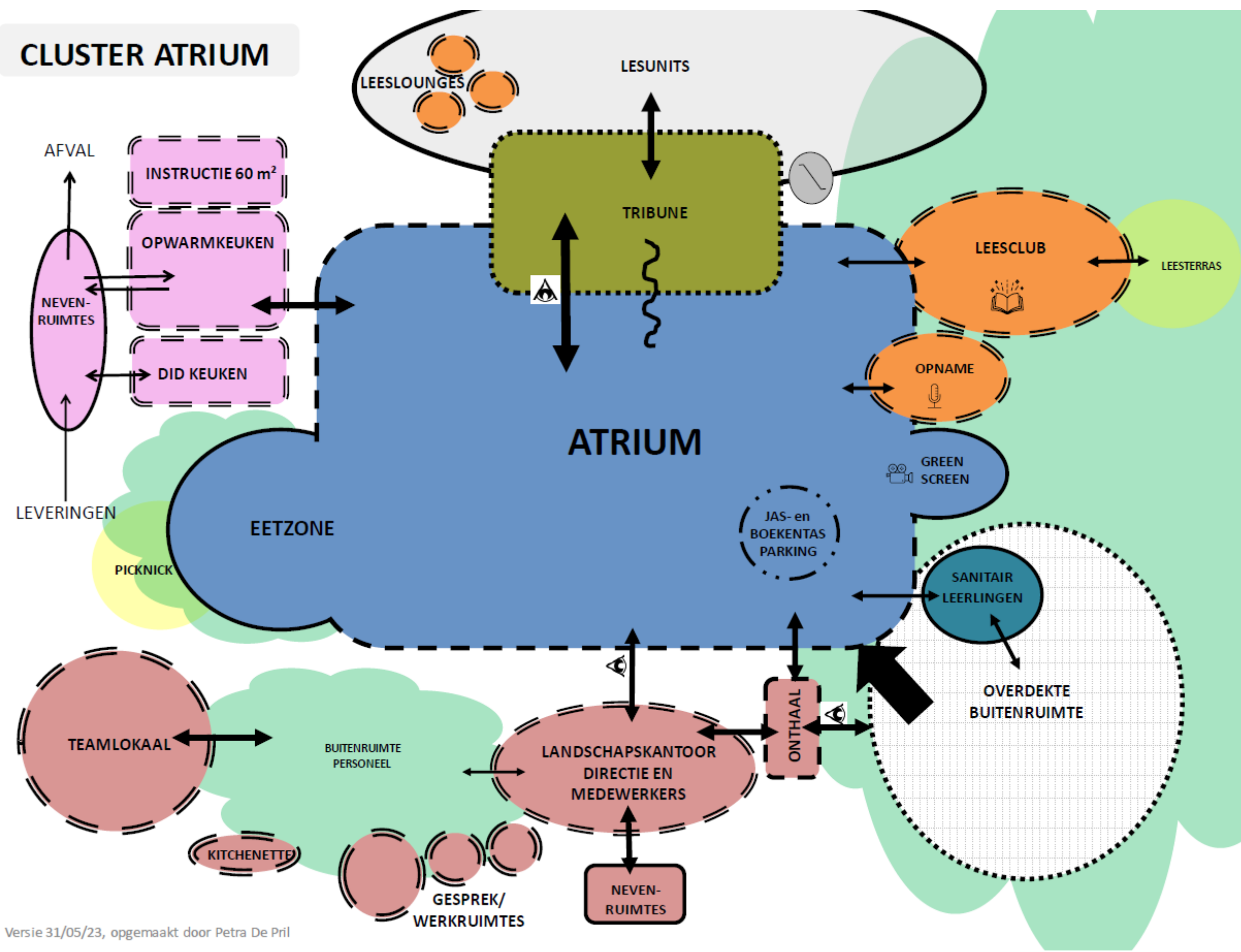
ORGANIGRAM TOTALE PROGRAMMA SITE

144 leerlingen ◀ UNIT TAAL

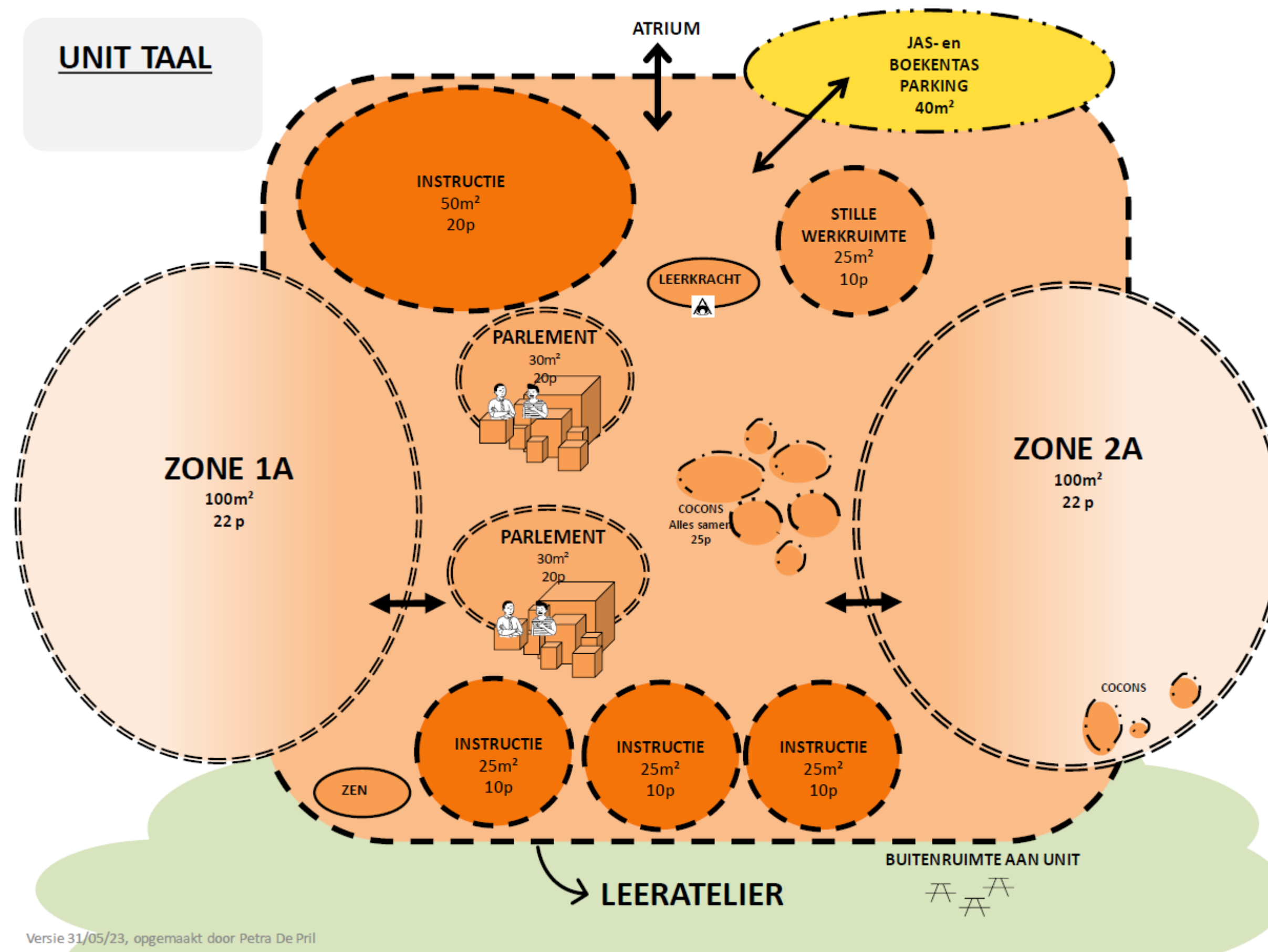
102 leerlingen ◀ UNIT CULTUUR

UNIT STEM > 149 leerlingen

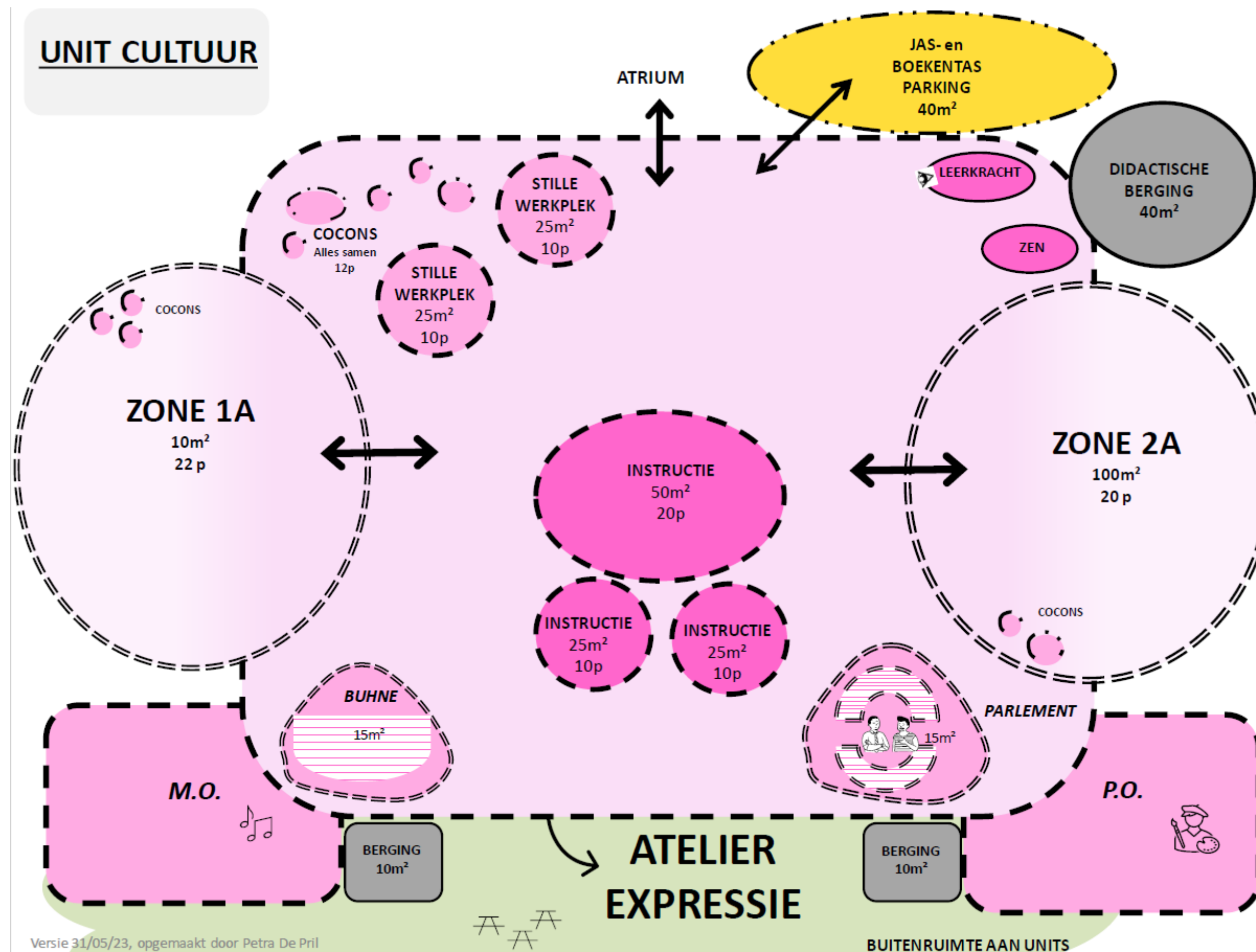

> 144 leerlingen

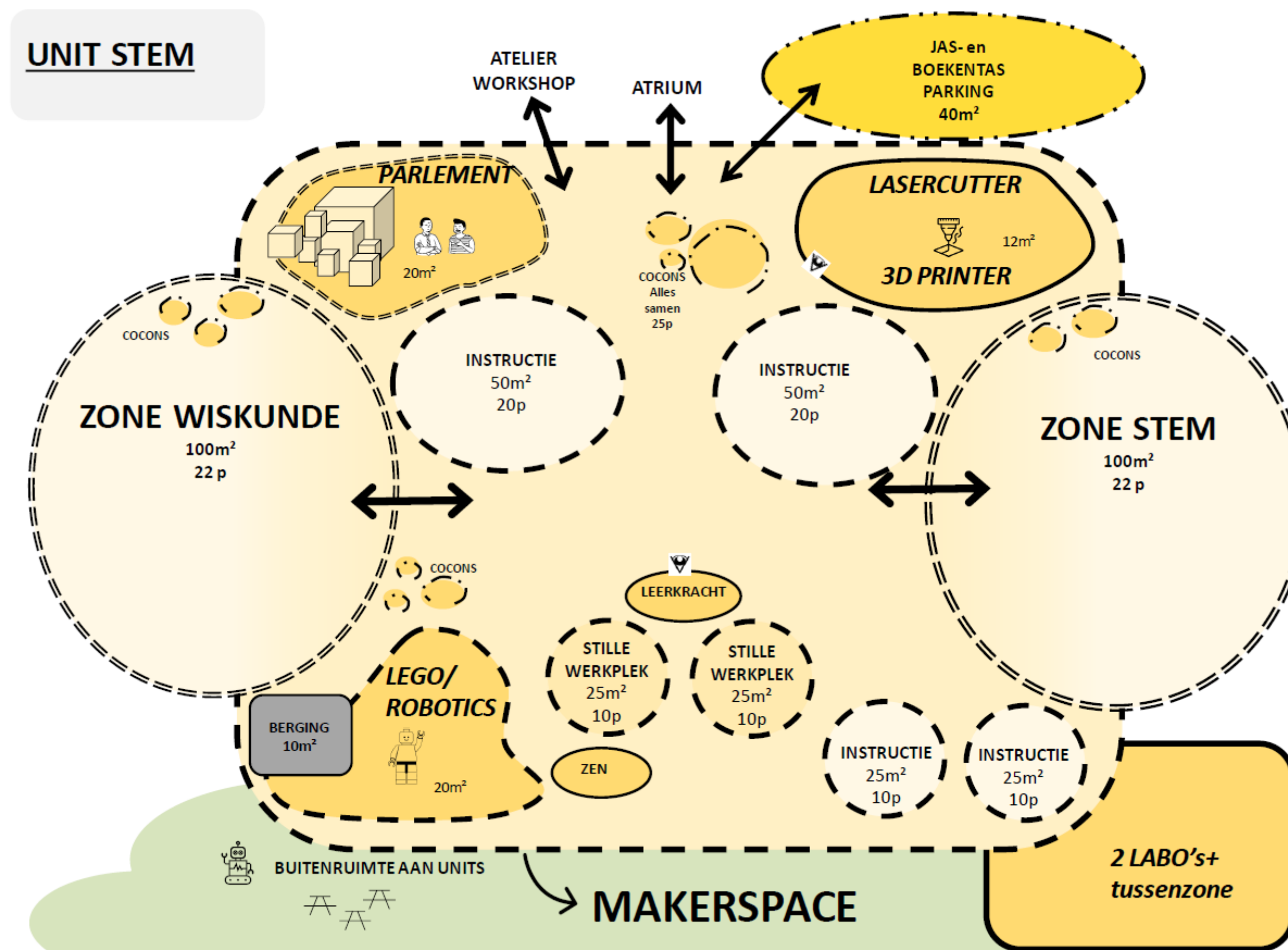

> 102 leerlingen

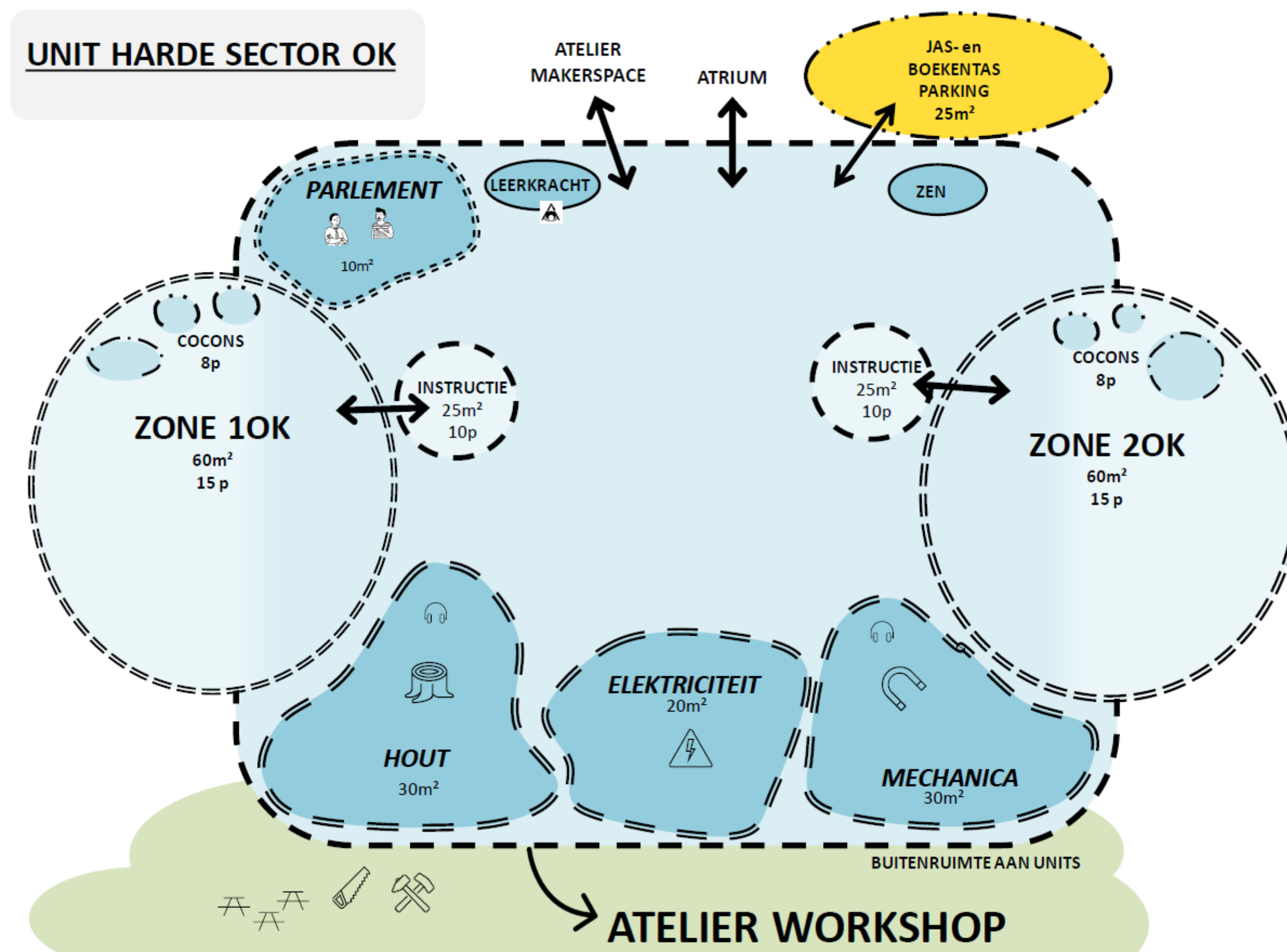

> 149 leerlingen

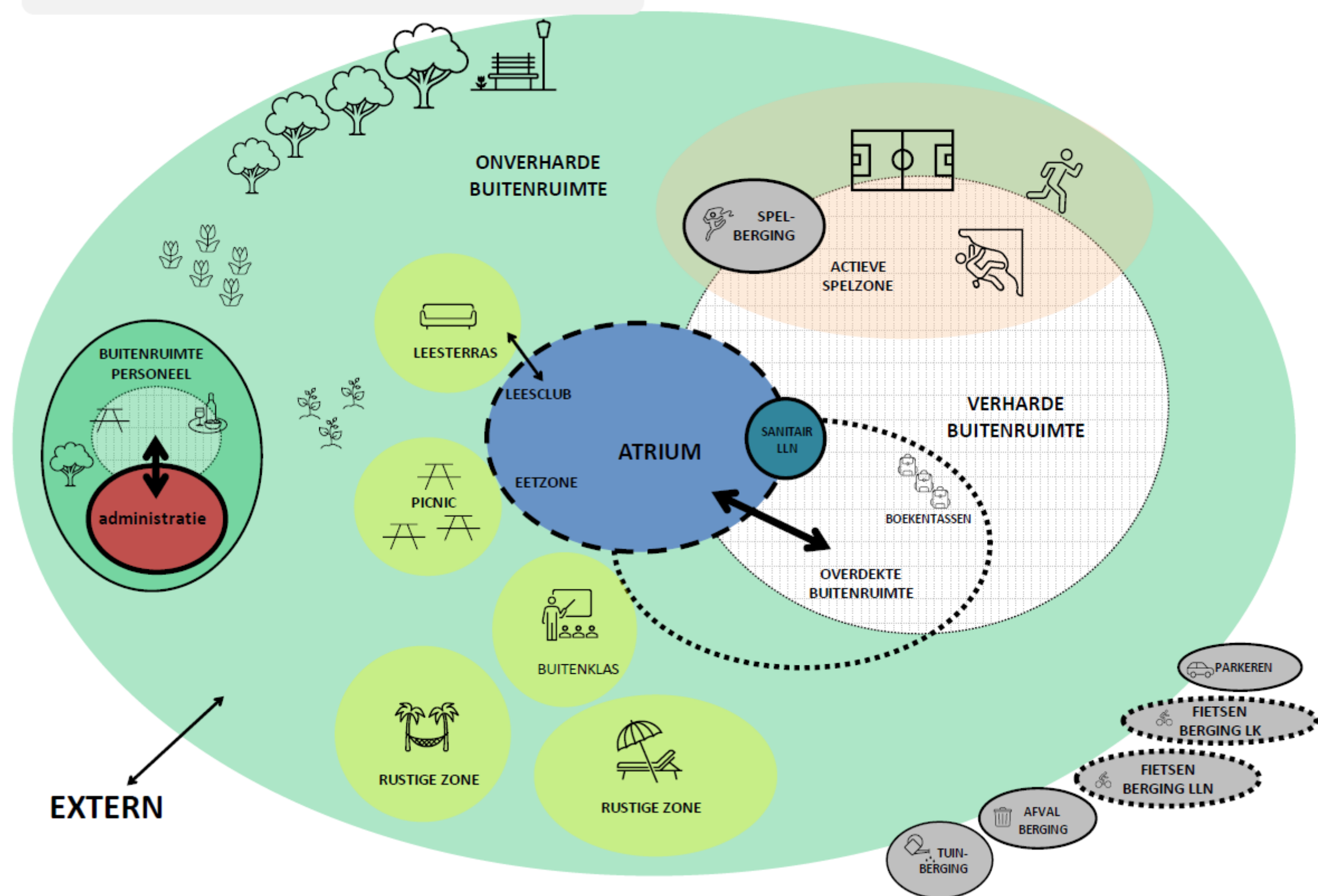

> 58 leerlingen

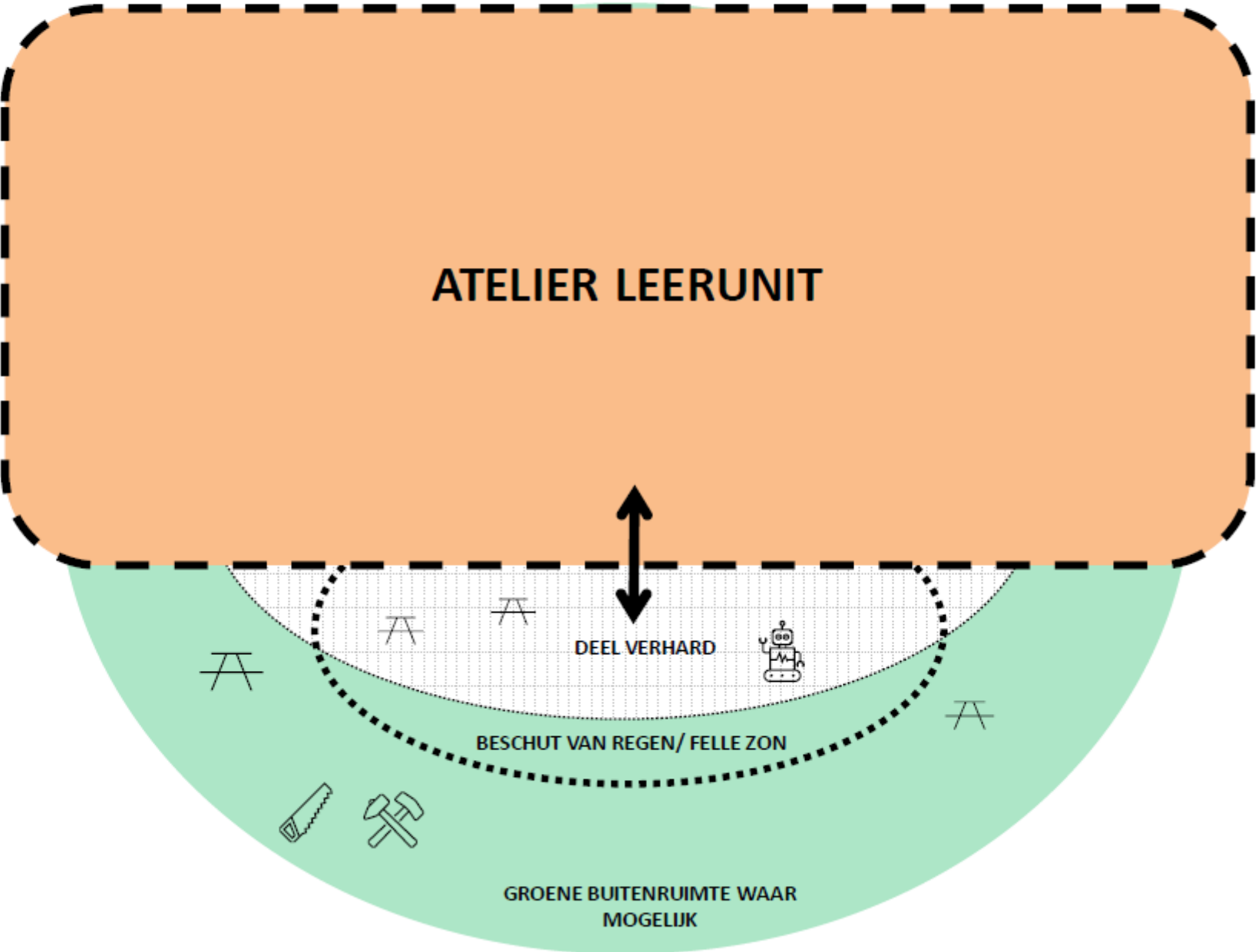
ORGANIGRAM BUITENRUIMTES

PRINCIPE BUITENRUIMTES AAN LEERUNIT

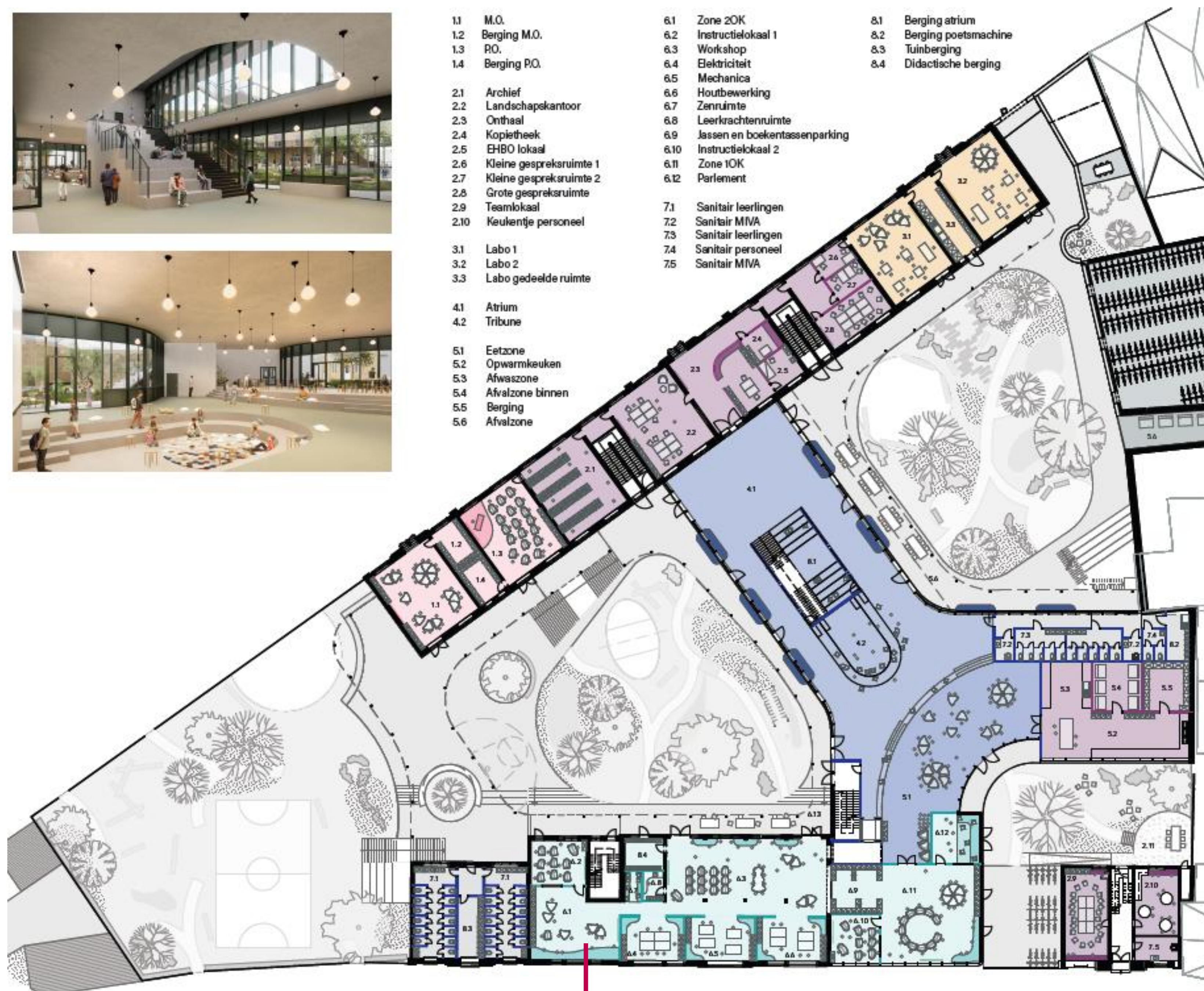
OUTDOOR EDUCATION

1.1 M.O.	6.1 Zone 2OK	8.1 Berging atrium
1.2 Berging M.O.	6.2 Instructielokaal 1	8.2 Berging poetsmachine
1.3 R.O.	6.3 Workshop	8.3 Tuinberging
1.4 Berging P.O.	6.4 Elektriciteit	8.4 Didactische berging
2.1 Archief	6.5 Mechanica	
2.2 Landschapskantoor	6.6 Houtbewerking	
2.3 Onthaal	6.7 Zenruimte	
2.4 Kopiehoek	6.8 Leerkrachtenruimte	
2.5 EHBO lokaal	6.9 Jassen en boekentassenparking	
2.6 Kleine gespreksruimte 1	6.10 Instructielokaal 2	
2.7 Kleine gespreksruimte 2	6.11 Zone 1OK	
2.8 Grote gespreksruimte	6.12 Parlement	
2.9 Teamlokaal	7.1 Sanitair leerlingen	
2.10 Keukentje personeel	7.2 Sanitair MVA	
3.1 Labo 1	7.3 Sanitair leerlingen	
3.2 Labo 2	7.4 Sanitair personeel	
3.3 Labo gedeelde ruimte	7.5 Sanitair MVA	
4.1 Atrium		
4.2 Tribune		
5.1 Eetzone		
5.2 Opwarmkeuken		
5.3 Afwaszone		
5.4 Afvalzone binnen		
5.5 Berging		
5.6 Afvalzone		

Unit HARDE SECTOR OK - 58 leerlingen

1.1	Instructieruimte type 2	6.1	Zone 20K
1.2	Zenruimte	6.2	Instructielokaal 1
1.3	Cocon	6.3	Workshop
1.4	Leerkrachtenruimte	6.4	Elektriciteit
1.5	Zone 1A	6.5	Mechanica
1.6	Instructieruimte type 1	6.6	Houtbewerking
1.7	Leeratelier	6.7	Zenruimte
1.8	Cocon	6.8	Leerkrachtenruimte
1.9	Cocon	6.9	Jassen en boekentassenparking
1.10	Zone 2A	6.10	Instructielokaal 2
1.11	Zenruimte	6.11	Zone 10K
1.12	Parlement	6.12	Parlement
1.13	Instructieruimte type 1		
1.14	Instructieruimte type 1		
2.1	Tribune	7.1	Sanitair leerlingen
2.2	Atrium	7.2	Sanitair MIVA
2.3	Jassen en boekentassenparking	7.3	Sanitair leerlingen
2.4	Leerlingehuis	7.4	Sanitair personeel
		7.5	Sanitair MIVA
3.1	Sanitair personeel	8.1	Berging atrium
3.2	Sanitair MIVA	8.2	Berging poetsmachine
3.3	Sanitair personeel	8.3	Tuinberging
3.4	Sanitair personeel	8.4	Didactische berging
4.1	Zone Wiskunde		
4.2	Instructieruimte type 2		
4.3	Instructieruimte type 1		
4.4	Stille werkruimte		
4.5	Makerspace		
4.6	Parlement		
4.7	Leerkrachtenruimte		
4.8	Lego / Robotics		
4.9	Jassen en boekentassenparking		
4.10	Zenruimte		
4.11	Zone Stem		
4.12	Stille werkruimte		
4.13	Instructieruimte type 1		
4.14	Instructieruimte type 2		
4.15	Lasercutter / 3D-printer		

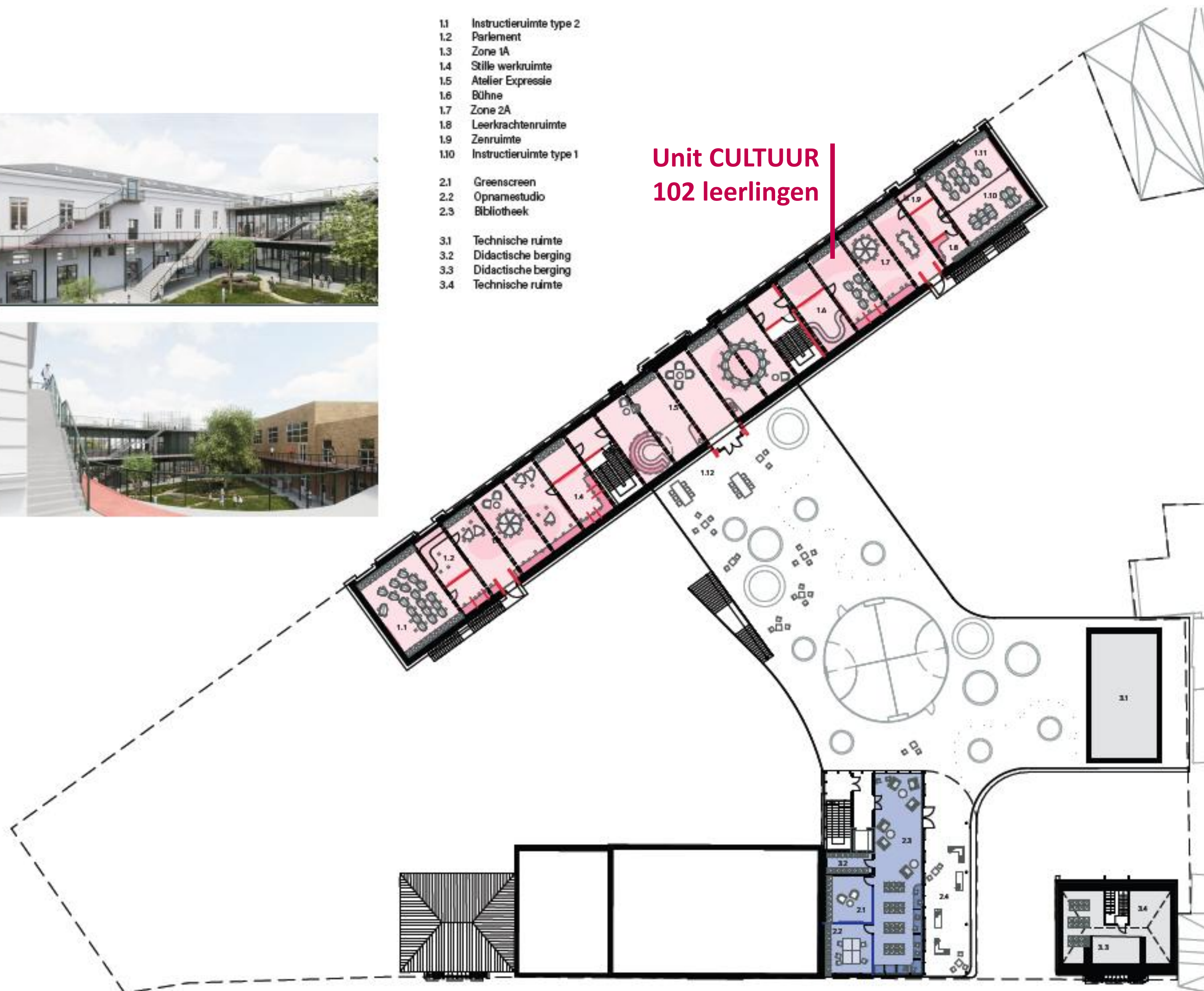
Unit TAAL
144 leerlingen

Unit STEM makerspace
149 leerlingen

- 1.1 Instructieruimte type 2
- 1.2 Parlement
- 1.3 Zone 1A
- 1.4 Stille werkruimte
- 1.5 Atelier Expressie
- 1.6 Bühne
- 1.7 Zone 2A
- 1.8 Leerkrachtenruimte
- 1.9 Zenruimte
- 1.10 Instructieruimte type 1
- 2.1 Greenscreen
- 2.2 Opnamestudio
- 2.3 Bibliotheek
- 3.1 Technische ruimte
- 3.2 Didactische berging
- 3.3 Didactische berging
- 3.4 Technische ruimte

Unit CULTUUR
102 leerlingen

Het proces van een bouwproject

SARA LOONBEEK (AFDELING INFRA)

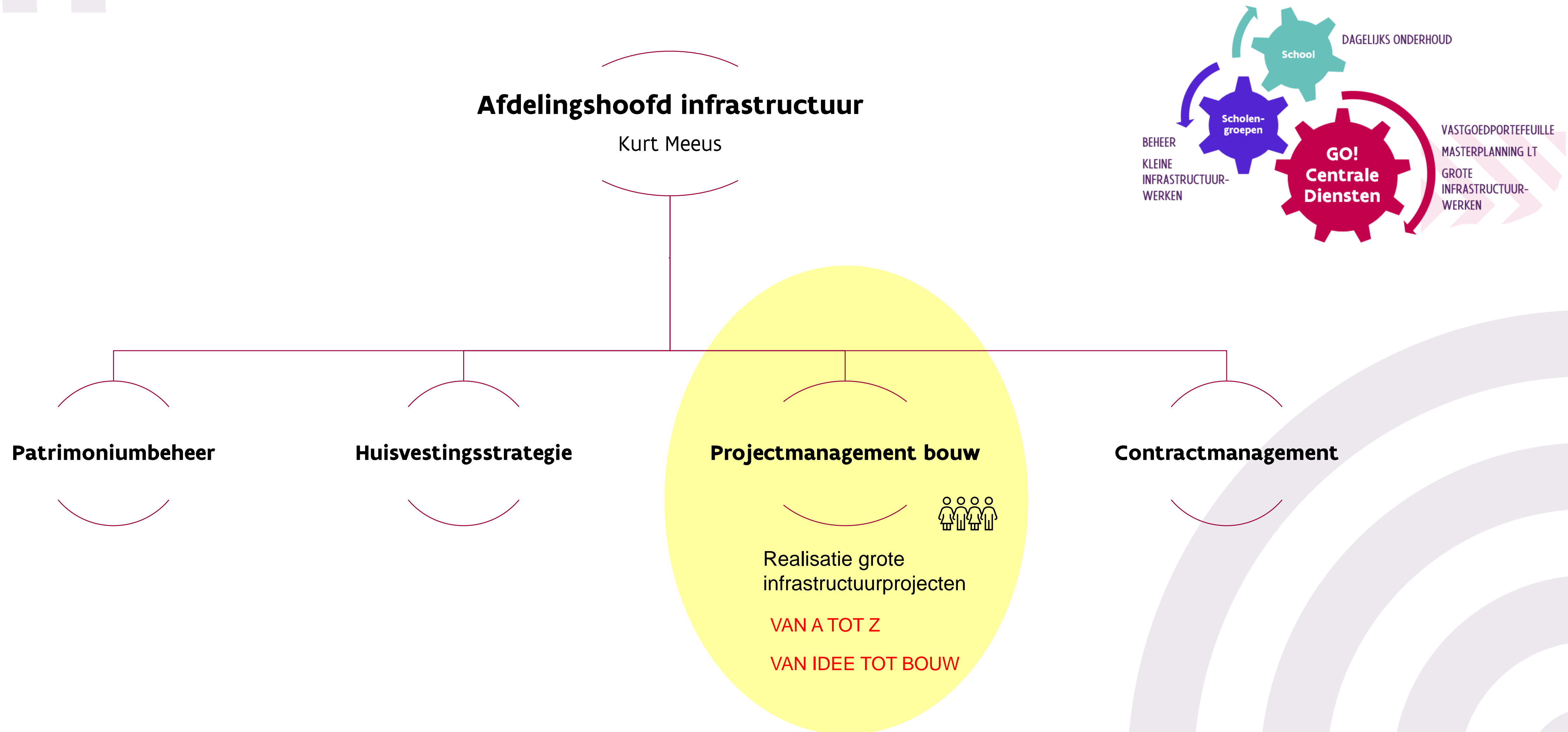
STRUCTUUR GO!

3 SCHAKELS

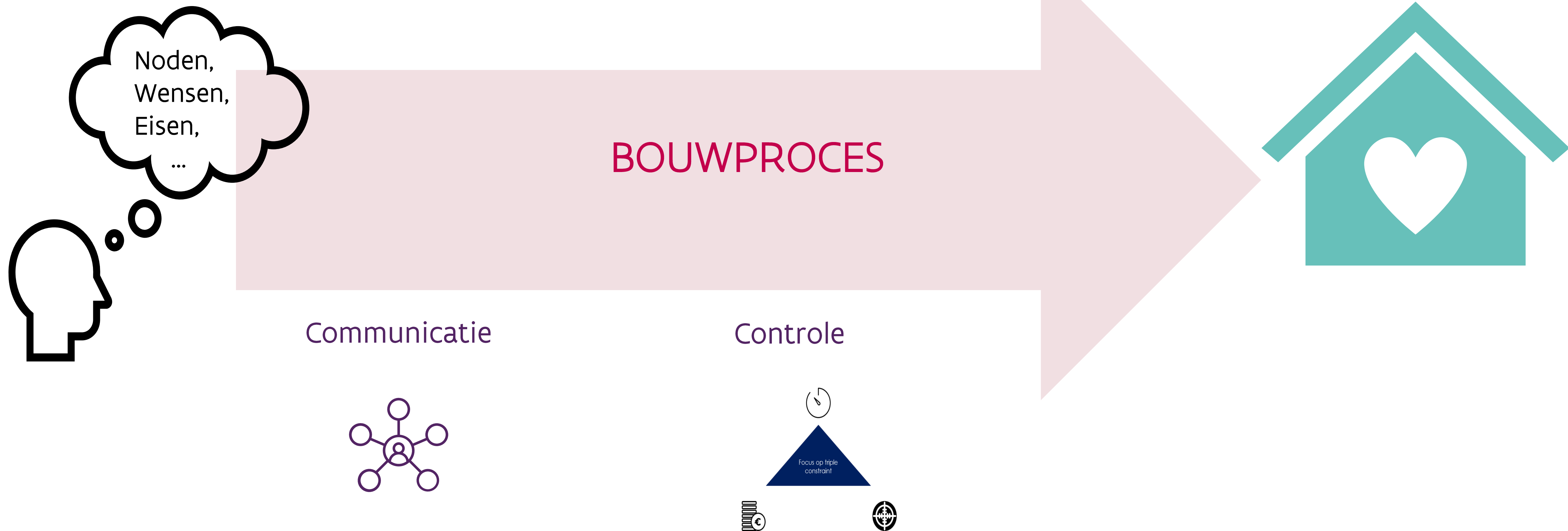
GO! AFDELING INFRASTRUCTUUR

(CENTRALE DIENST 'BRUSSEL')

Het Bouwproces

EN ZIJN VELE FACETTEN

VISIE BOUWPROJECTEN

VERTALING INFRASTRUCTUURVISIE NAAR BOUWPROJECTEN

✦ **BOUWEN VOOR VOLGENDE 50 JAAR**

- *Ondersteunen van PEDAGOGISCH project*
- *BREDE OPEN school*
- *INCLUSIEVE schoolomgeving*
- *MULTIFUNCTIONALITEIT*
- *UITBREIDBAARHEID*
- *DUURZAAMHEID -> GRO*
- *FLEXIBILITEIT in structuur en technieken*

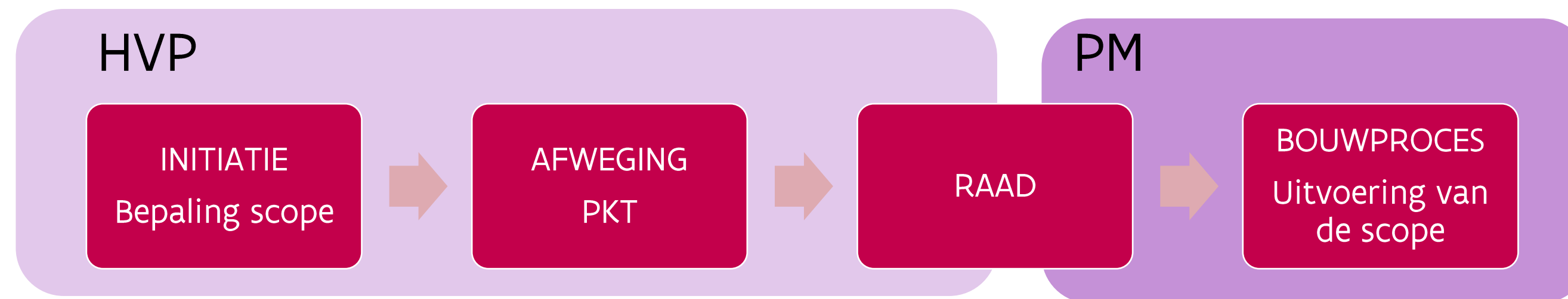

Startpunt van het bouwproces

WAT GAAT VOORAF...

✦ Steeds beslissing/goedkeuring **Raad** met scope en richtbudget

Uit projectkeuzetrichter (GIW – DBFM)

Bouwproces in vogelvlucht

STAP 1

INITIATIE

STUURGROEP
VISIE
INSPIRATIE

STAP 2

PROJECT- DEFINITIE

- Basis voor opdracht
- Houvast van A tot Z

STAP 3

EXTERNE PARTNER

STUDIETEAM (architect,
technieken, stabiliteit,
akoestiek, omgeving)
AANNEMER

- Klassieke procedure
- Design Build
- DBFM

STAP 4

FASE VERGUNNING

- Vergunningsaanvraag
- Gemeente

STAP 5

FASE BOUW

- Werf
- Oplevering
- Nazorg

STAP 1: INITIATIE

INSPIRATIE, MOGELIJKHEDEN VERKENNEN, LEREN VAN ANDEREN

✦ GO! INSPIRATIEDAG

- *Informeren, doen dromen,...*

✦ ZELF VOORBEELDEN VERZAMELEN

- *Mogelijkheden aftasten, inspiratie,...*

✦ SCHOOLBEZOEKEN

- *Voelen en ervaren*
- *praten met ervaringsdeskundigen,...*

GO! Campus Zottegem

Tienerschool Vonk! Hoeilaart

STAP 1: INITIATIE

PEDAGOGISCHE VISIE GO/ SGR/ SCHOOL

- ✦ Welke pedagogische visie heeft de scholengroep en school?
- ✦ Hoe kunnen we deze visie laten matchen en ondersteunen met de bebouwde en onbebouwde omgeving?

= 1 van de streefdoelen van het project

GO! 't Hinkelpad Bornem

“Een transformatie kan pas een kans op succes hebben, wanneer gedurende het gehele project sterk ingezet wordt op zowel het motiveren van de gehele schoolgemeenschap als op het nastreven van coherentie tussen de ruimtelijke condities en de verwachte pedagogische activiteiten.

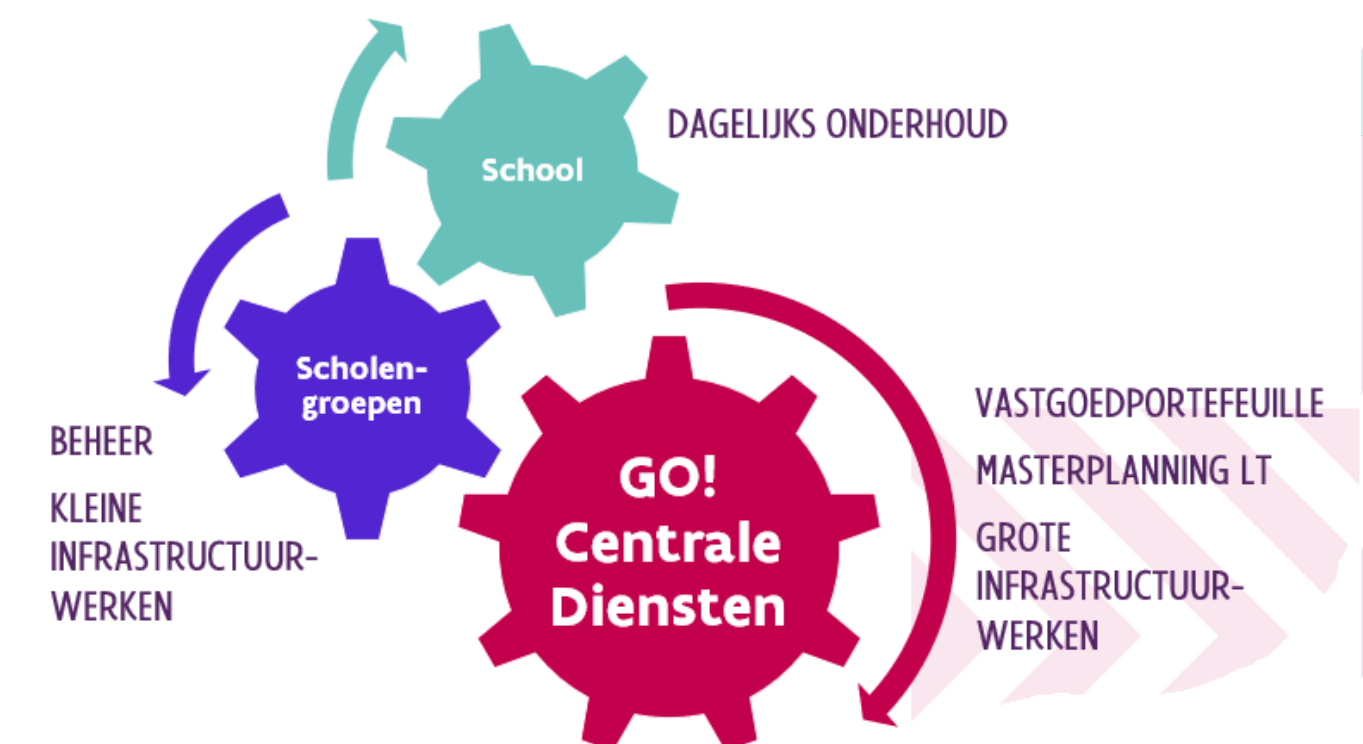
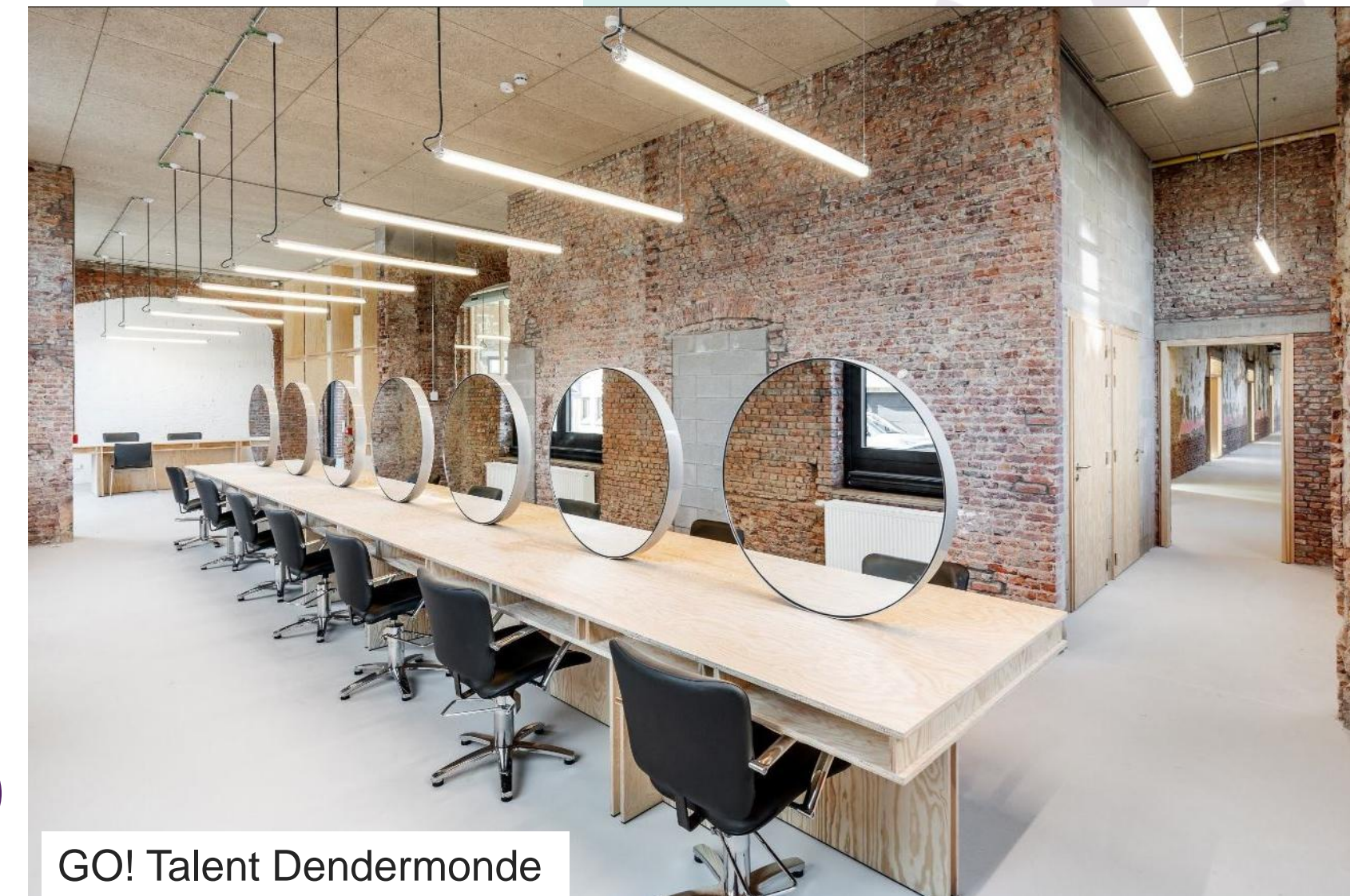
Om dit te bereiken, staat **het belang van een duidelijke en gedeelde visie centraal.**”

Inspiratiegids voor klasinrichting en scholenbouw 2019

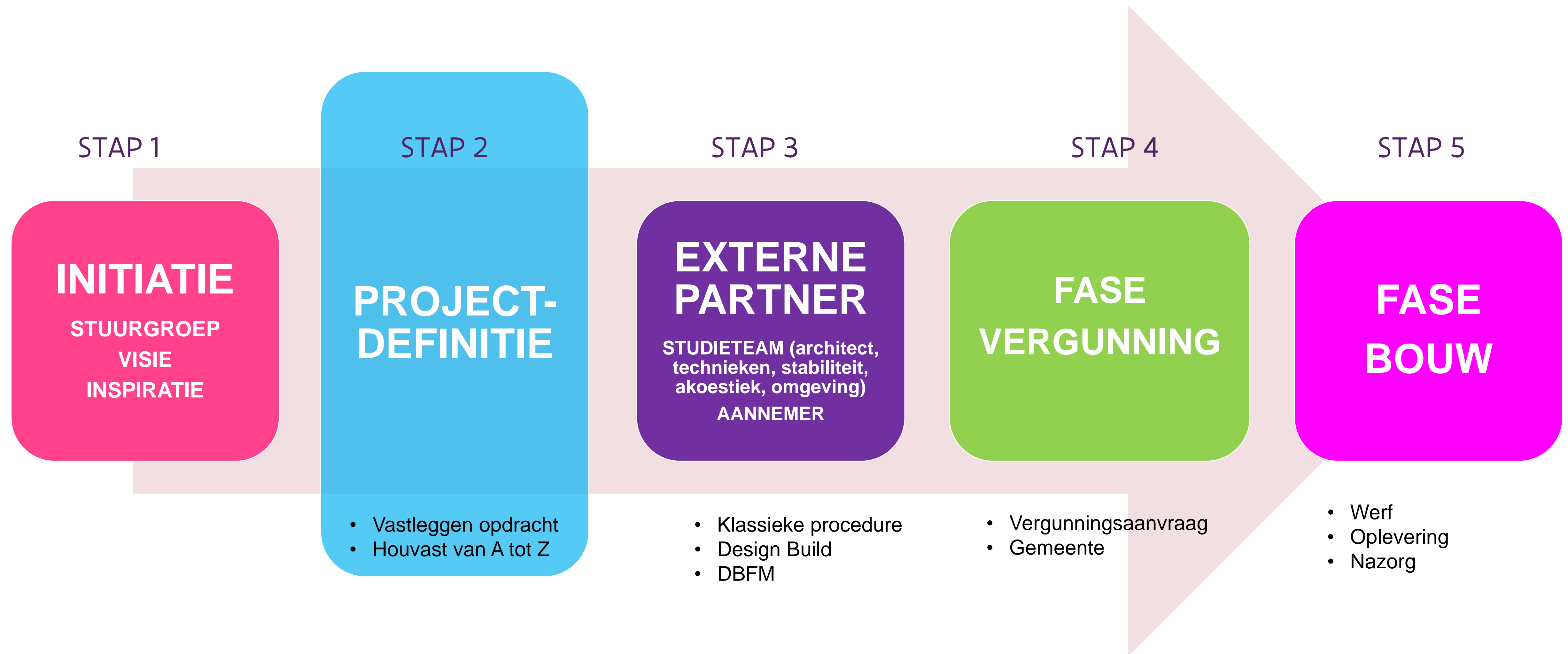
STAP 1: INITIATIE

OPRICHTING STUURGROEP: PROJECTMANAGER, SGR, SCHOOL

- ✦ Discussie- en beslissingsforum bouwproject
- ✦ Bewaken de visie van aanvang project tot einde bouw
- ✦ Zij stellen samen de projectdefinitie op (later meer hierover)
- ✦ Zijn het communicatiekanaal met alle project stakeholders
- ✦ Overleggen met de eigen achterban en koppelen terug
- ✦ Komen om de 2-3 weken samen

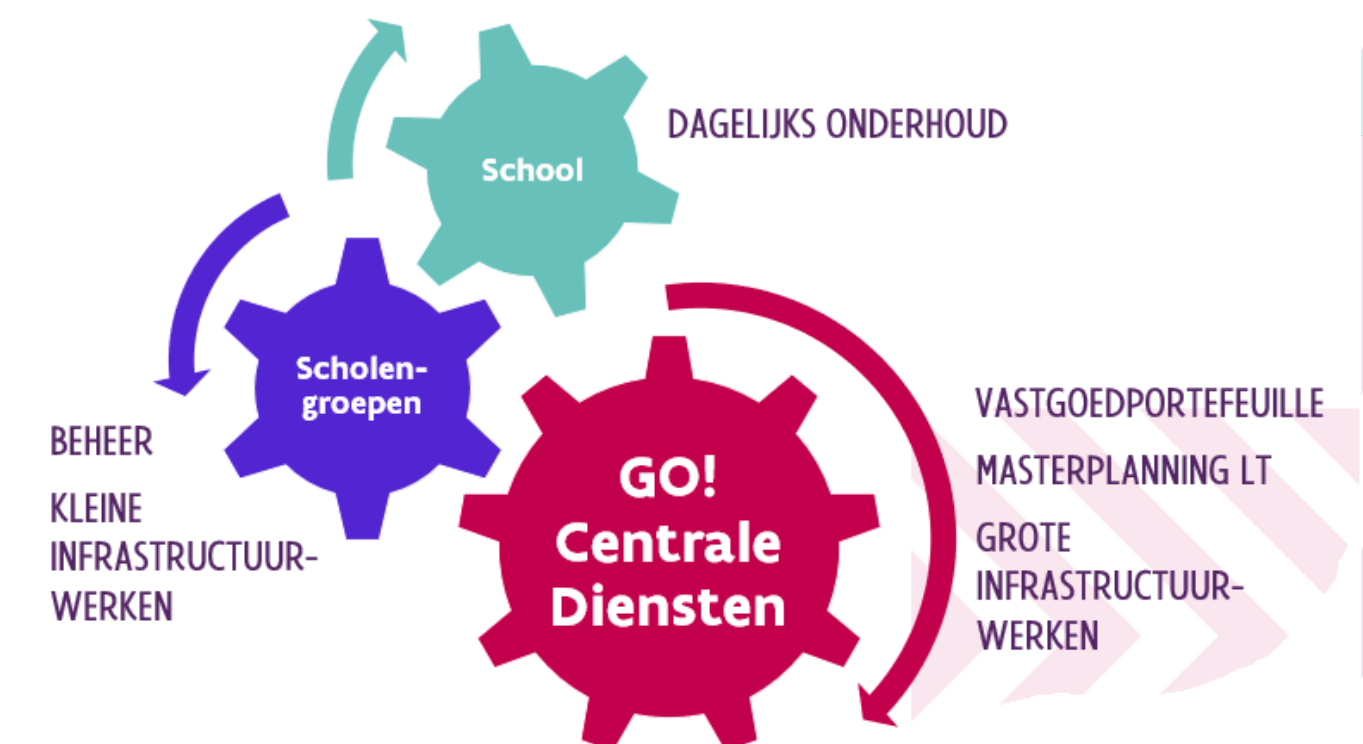
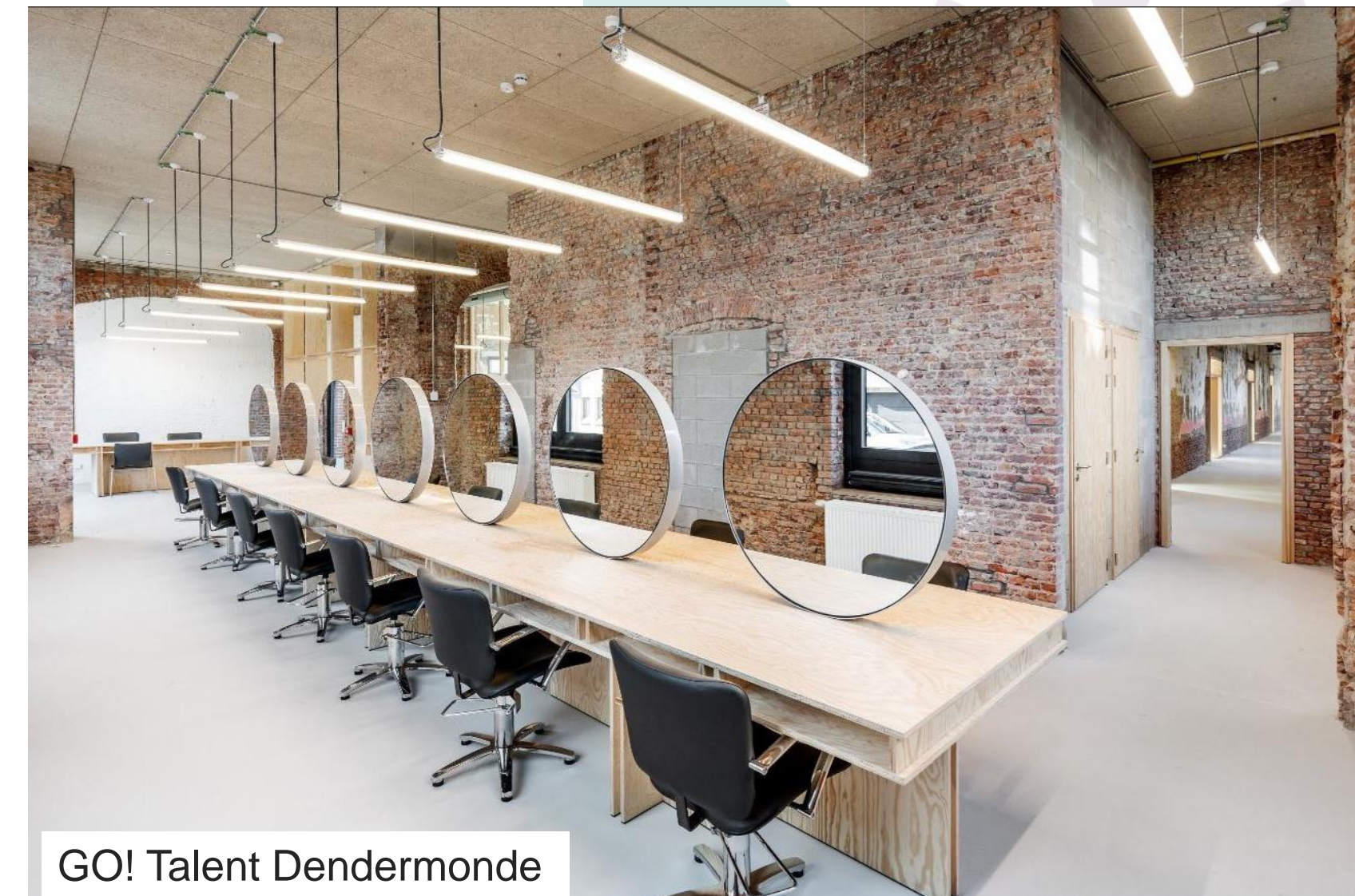
Bouwproces in vogelvlucht

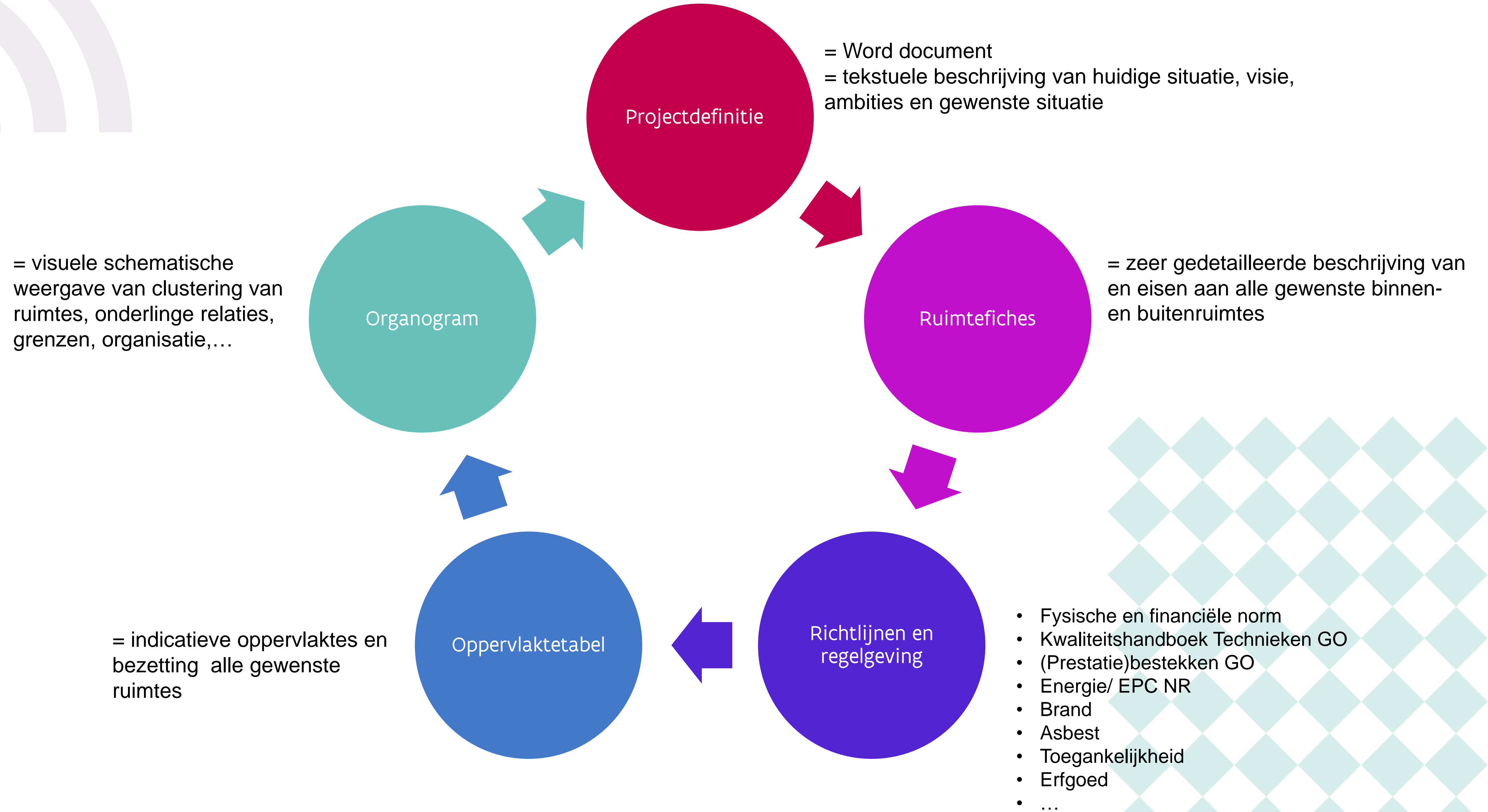
STAP 2: PROJECTDEFINITIE

WAT IS EEN PROJECTDEFINITIE

- ✦ Reeks documenten waarin de stuurgroep in woord en beeld de gewenste toekomstige pedagogische visie vertaalt in concrete eisen en verwachtingen voor ruimtes
- ✦ De afgesproken basis van het project, voor stuurgroep en alle betrokkenen
- ✦ Is opdrachtinhoud voor de externe partners

DELEN PROJECTDEFINITIE

STAP 2: PROJECTDEFINITIE

✦ Welke vragen worden gesteld:

Op Niveau site:

- ✦ Zijn er opgelegde randvoorwaarden voor de site (stedenbouw, erfgoed,...)?
- ✦ Hoe zien we de toekomstige werking van de site/ campus? Kunnen we verschillende gebruikers van de site clusteren, zaken laten delen?
- ✦ Hoe willen we ons profileren naar de buurt? Open en zichtbaar/ geborgen/...?
- ✦ Hoe verhoudt de site zich tot de buurt? Zijn er linken met de buurt?
- ✦ Welke stromen zijn er van leerlingen, de leerkrachten, de leveringen, de bezoeker, de externe gebruiker naar en op de site?
- ✦

Enkele vragen op niveau gebouw en buitenomgeving:

♦ **CLUSTERING:**

Denk na over hoe de leergroepen zullen worden samengesteld (leeftijd, niveau, etc.). Welke leerlingen groepeer je? Zet je de kleuters apart? of zet je K3/L1 samen? Of koppel je L2/L3? Cluster je de vakgebieden? Of cluster je per leeftijden? Clusteren we in grotere units of hou je het klein? Of maak je het onderscheid tussen jongere en oudere leerlingen en ga je gradueel naar grotere units?

♦ **TEAM:**

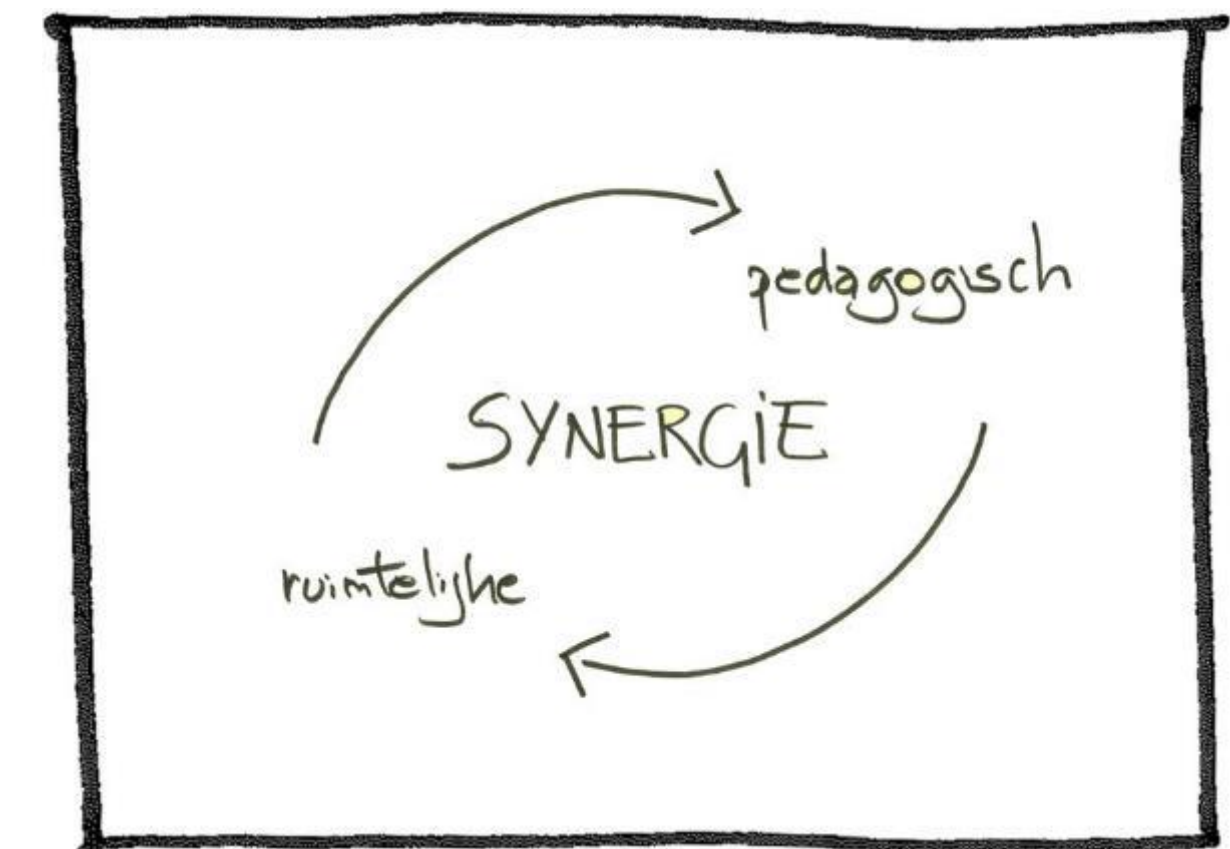
Wat heb je voor ogen als de rol van leraren? Gaan jullie voor co- of teamteaching? Voor welke vorm gaan jullie? Hoe gaan ze zich opstellen in de ruimtes? Zijn er visuele linken nodig?...

♦ **TOEKOMSTIGE LESDAG**

Hoe ziet een lesdag er uit voor de groepen? Welke leeractiviteiten doen ze en met hoeveel en wanneer? (instructie krijgen, presentatie geven, individueel werk, in stilte werken, in groep werken, brainstorm, toevallige contacten en uitwisseling van ideeën, dingen maken, proeven doen, bewegen ...). Welke ruimtes hebben we nodig? Welke (verschillende) groottes van instructieruimtes/ stille ruimtes/werkplekken... ? Welke ruimtes kunnen meerdere functies opnemen? Welke ruimtes kunnen we delen tussen klasgroepen, units, ganse school, buitenwereld,...

-> Hieruit worden de ruimtebehoeften bepaald:

Welke soorten fysieke ruimtes zijn nodig voor de verschillende activiteiten en groepssamenstellingen. Welke eisen zijn er aan de ruimtes? Hoe zien de grenzen er uit? Welke connecties hebben verschillende ruimtes? Welke connecties met buitenruimtes?

- ♦ TIP: denk na over de ganse school als leerruimte, niet alleen leslokalen/ lesunits
- ♦ WAARSCHIJNLIJK: Dit proces herhaalt zich enkele malen gedurende het traject tot je voelt dat het klopt.
- ♦ Neerslag hiervan wordt vastgelegd in projectdefinitie

Wensen verzoenen met eisen

KADERS (VERPLICHT)

DECRETEN EN NORMEN

- *Fysische en financiële norm*
- *Brandnorm*
- *Akoestische norm*
- *Decreet open scholen*
- ...
- Daarnaast: Bouwnormen (energieprestatie, duurzaamheid, grondgebruik, toegankelijkheid, archeologie, ...) en regelgeving (preventie,...).

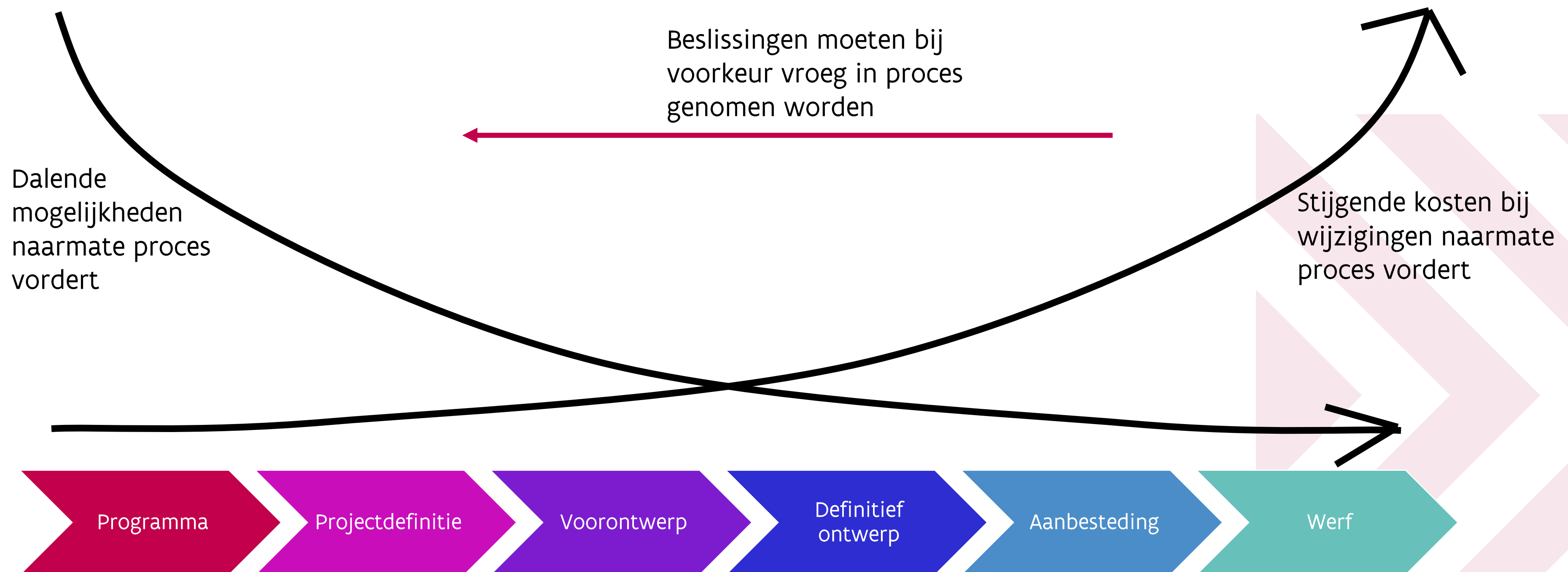
GO! KADERS

- *Raadsnota projectfiche*
- *FINANCIEEL KADER*
- *PROJECTDEFINITIE*
- *KWALITEITSHANDBOEK technieken*
- *Infrastructuurvisie*

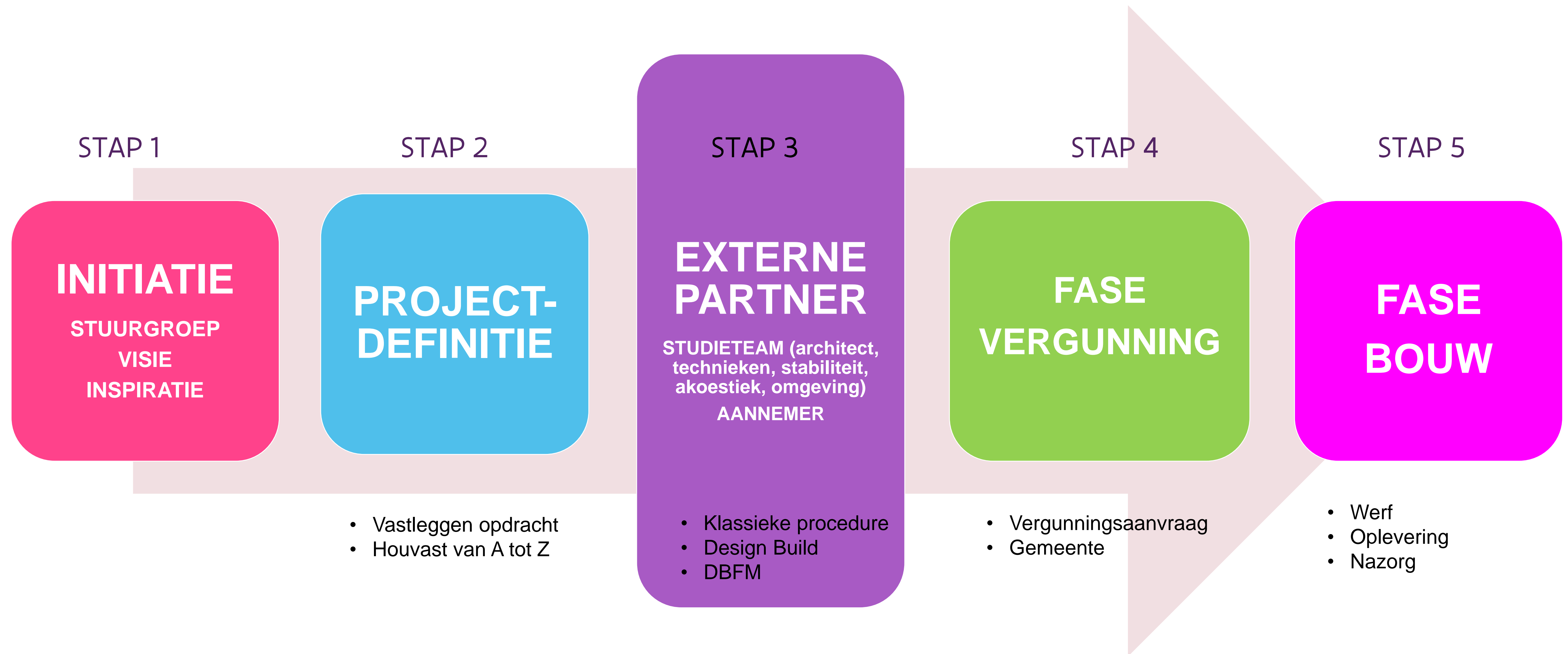
Projectdefinitie

= VASTLEGGEN VAN HET PROGRAMMA VAN EISEN EN DE VEREISTEN

DE JUISTE BESLISSING OP HET JUISTE MOMENT

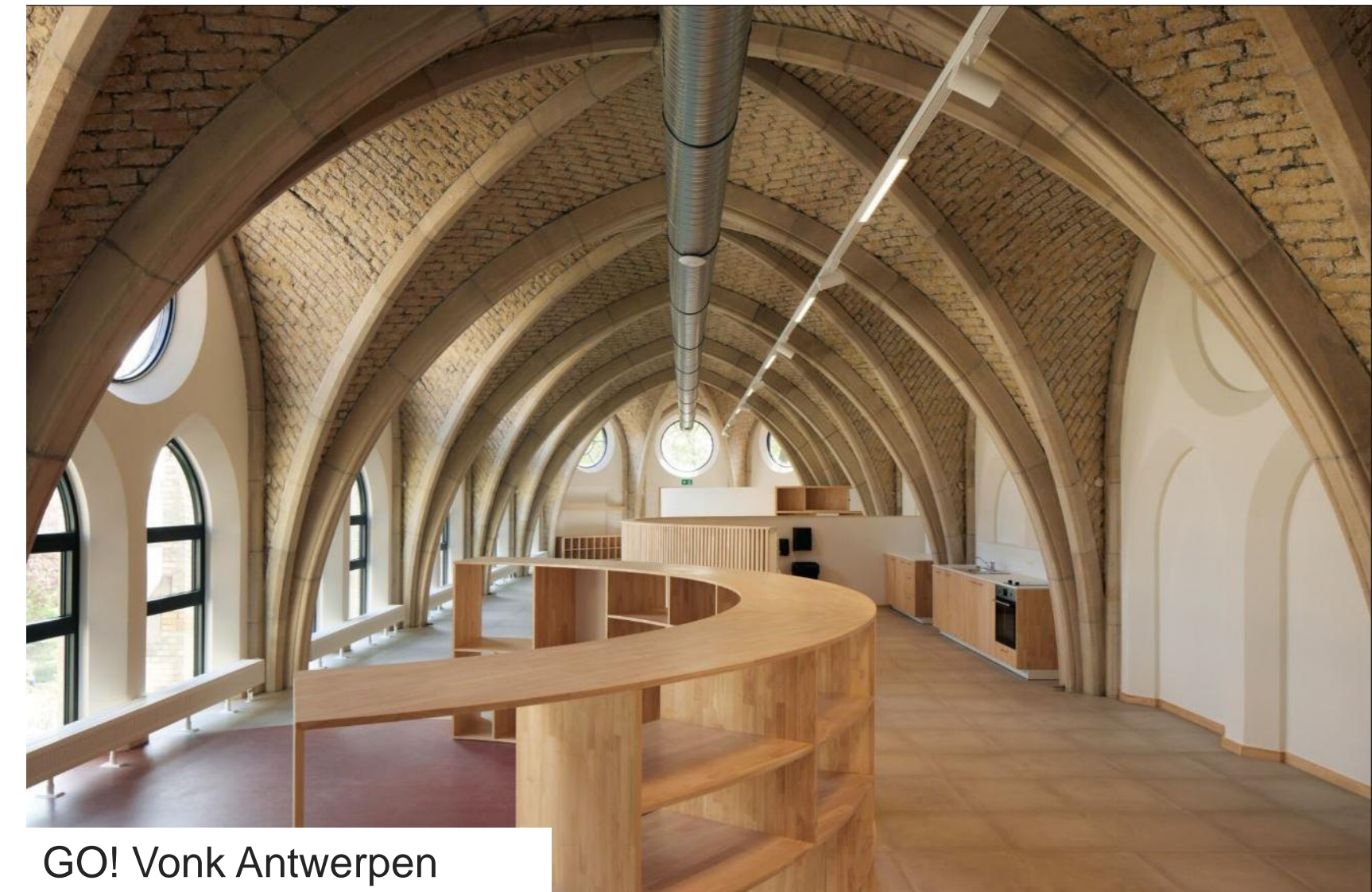
Bouwproces in vogelvlucht

STAP 3: EXTERNE PARTNER

STUDIETEAM AANNEMER

- ✦ Aanstelling afhankelijk van type procedure.
 - ✦ ‘Klassiek’
 - ✦ Design and Build
 - ✦ Design Build Finance Maintenance
- ✦ Selectie en gunning in overleg met de stuurgroep

GO! Vonk Antwerpen

Bouwproces in vogelvlucht

STAP 1

INITIATIE

STUURGROEP
VISIE
INSPIRATIE

STAP 2

PROJECT- DEFINITIE

- Vastleggen opdracht
- Houvast van A tot Z

STAP 3

EXTERNE PARTNER

STUDIETEAM (architect,
technieken, stabiliteit,
akoestiek, omgeving)
AANNEMER

- Klassieke procedure
- Design Build
- DBFM

STAP 4

FASE VERGUNNING

- Vergunningsaanvraag
- Gemeente

STAP 5

FASE BOUW

- Werf
- Oplevering
- Nazorg

STAP 4: VERGUNNINGSFASE

OMGEVINGSVERGUNNINGSAANVRAAG

- ✦ Wordt bij gemeente aangevraagd
- ✦ Voorafgaandelijk overleg nodig
- ✦ Soms ook overleg nodig met andere adviserende partijen op vergunning (bvb Erfgoed, Natuur en Bos, Wegen en Verkeer,...)
- ✦ Luik bouw: externe partner
- ✦ Luik milieu: door SGR

Bouwproces in vogelvlucht

STAP 1

INITIATIE

STUURGROEP
VISIE
INSPIRATIE

STAP 2

PROJECT- DEFINITIE

- Vastleggen opdracht
- Houvast van A tot Z

STAP 3

EXTERNE PARTNER

STUDIETEAM (architect,
technieken, stabiliteit,
akoestiek, omgeving)
AANNEMER

- Klassieke procedure
- Design Build
- DBFM

STAP 4

FASE VERGUNNING

- Vergunningsaanvraag
- Gemeente

STAP 5

FASE BOUW

- Werf
- Oplevering
- Nazorg

STAP 5: BOUW

WERFFASE

- ✦ Organisatie rond werf in overleg met stuurgroep
- ✦ Wekelijkse werfvergaderingen
- ✦ Goede onderlinge afspraken naar beslissingname en communicatie: architect, aannemer, andere betrokkenen,...
- ✦ Oplevering en ingebruikname
- ✦ Nazorg

Handvaten voor een goed project

WAAROM SLAGEN PROJECTEN?

- ✦ Open en eerlijke communicatie
- ✦ Goede afspraken
- ✦ Gezamenlijk einddoel

STOF OM AL OVER NA TE DENKEN...

- ✦ Hoe willen we onze school organiseren? Hoe ziet onze ideale lesdag er uit?
- ✦ Hoe gaan we groepen clusteren?
- ✦ Welke ruimtes hebben we nodig? Welke randvoorwaarden zijn er voor deze ruimtes?
- ✦ Wat kunnen we onderling delen en extern delen?
- ✦ Hoe gaan we het team betrekken? Hoe gaan we hun input krijgen? Hen voorbereiden op een nieuwe werking?
- ✦

Slotwoord

MARIJN VANDEVELDE (CEL REGIE)

Dank voor je feedback op:

<https://forms.office.com/e/OuCpPXrECa>

